44 STE JAARLIJKSE ALGEMENE VERGADERING
26/27 april 1991
Krasnapolsky Amsterdam

bandje 1 26 april 1991

... worden. Dat heeft er wel toegeleid en daar heeft de Almene Vergadering in begin april mee ingestemd dat we vandaag dan niet om 2 uur beginnen maar al om half 11. Dat heeft natuurlijk zeker risico dat blijkt ook uit de zaal maar we hopen dat de belangrijke zaken die vandaag aan de orde zijn op een grotere belangstelling van de afgevaardigden te kunnen rekenen. De beschrijvingsbrief werd gepubliceerd in Vrijheid en Democratie van januari 1991. Amendementen zijn gepubliceerd in Vrijheid en Democratie van april. In Vrijheid en Democratie van april hebt u ook een gewijzigde agenda gezien waar we ons vandaar aan gaan houden. Een paar mededelingen die ik daar even bij naar voren wil brengen. In de eerste plaats is het goed gebruik dat het jaarverslag niet meer ter kennisneming aan de afdelingen wordt gestuurd maar niet afzonderlijk op de agenda voorkomt. Inhoud van het jaarverslag kan besproken worden bij de bespreking van beleid hoofdbestuur. In de tweede plaats moet ik u meedelen dat er vandaag een aantal werkbezoeken plaatsvinden door de leden van de Tweede Kamer fractie. Een enkel lid van de kamerfractie is hier reeds al aanwezig maar de meesten zullen in de loop van de middag arriveren en in geval tijdig genoeg om met de Algemene Vergadering te praten over het beleid van de fractie. Verder wil ik u erop wijzen ik kijk even naar de algemeen secretaris, in de gang nog wat duidelijker moeten laten zien wil ik erop wijzen dat morgen om 12.00 uur tot u zal spreken de heer Willy de Clercq. Voor de meesten van u geen onbekende politiekleider van onze Vlaamse liberale vrienden gedurende lange jaren, minster geweest in een groot aantal kabinetten. Thans lid van het Europees Parlement en morgen zal hij tot u spreken in zijn hoedanigheid van voorzitter van de Unie van Europese Liberalen en Democraten. Normaal gesproken kunt u rekenen op een zeer interessante voordracht. Dan de samenstelling van het stembureau. Ik stel u voor om te benoemen mevrouw Traas uit Katwijk, mevrouw Smakke uit Vlijmen, mevrouw Van Kerken uit Amsterdam, de heer Keerkus uit Weert en de heer Hozee uit Hengelo. U gaat er mee akkoord. Dank u zeer.
Dan wil ik u er nog op wijzen dat als er gestemd moet worden er gebruik gemaakt gaat worden van stemkaarten of stembriefjes. Ik zal dat dan bij het stemmen nog een keer duidelijk uiteenzetten. Geel is 1 stem, rood is 5 stemmen en grijs is 10 stemmen voorzover het de stemkaarten betreft den stembriefjes wit is 1 stem , blauw is 5 stemmen en oranje is 10 stemmen. Stemmen met een hoge waarde kunnen desgewenst kunnen worden omgeruild voor meerdere exemplaren met een lagere waarde. Dan dames en heren is het stel ik thans aan de orde punt 10 van de oorspronkelijke agenda. Vaststelling reglementen Europees Parlement en Eerste Kamer. Dat zijn reglementen die gebruikt worden bij de vaststelling van de kandidatenlijsten voor de Eerste Kamer en Europees Parlement. Er zijn geen amendementen op deze voorstellen ingediend en ik heb mij derhalve afgevraagd of er aan uw zijde nog behoefte is tot discussie. Mag ik even vragen wie van u zou willen praten over de reglementen vóor de Eerste Kamer. Meneer Bakker.

Ik heb eigenlijk alleen een vraag. Dat valt dan niet onder begrip discussie. We hebben bij de reglementstelling van de Tweede Kamer keurig netjes afgerond en prima zo. We hebben alleen een afspraak gemaakt meen ik over nadere invulling met betrekking tot wijzigingsvoorstellen van afdelingen of dat door middel van indiening van een lijst of dat ook beschouwd kon worden als zijnde een integraal wijzigingsvoorstel. Dat zou bekeken worden. Ik neem aan dat dat inmiddels geregeld is en dat dat nu conform deze procedure zo wordt ingevoerd.

Mevrouw Van Dijk.

Voorzitter daar is reeds wel over gesproken maar het is nog niet geheel en al afgerond mede gezien ook in het licht dat wij ook beloofd hebben om een heel duidelijke vergaderwijzer voor de betreffende Algemene Vergadering in te voeren. Dus een wijziging of een duidelijk opstellen om wel of niet lijst vanuit de afdelingen daar is nog geen model voor gevonden.

Voorzitter dan heb ik slechts een verzoek, maak er haast mee gelet op de ontwikkelingen in Den Haag met het kabinet.

Dank u zeer.
Zijn er nog andere opmerkingen bij reglement Eerste Kamer. Nee, wie van u wenst stemming. Nee, dan is dat reglement goedgekeurd. Dan het reglement voor de verkiezing van de leden van het Europees Parlement. Wenst een van u daar nog discussie over te voeren. Nee, wenst een van u stemming. Nee, dan zijn ook deze reglementen. O, meneer Wijzenbeek. Inmiddels is het wel aangenomen.

Dat begrijp ik wel voorzitter maar ik zou de vergadering toch willen waarschuwen dat de mogelijkheid bestaat dat we binnen de kortste keren hier weer opnieuw over moeten gaan praten want u weet misschien dat artikel 138 lid 3 van het verdrag van Rome voorschrijft dat het Europees Parlement een voorstel doet inzake een uniform kiesstelsel. op dit moment ligt in het Europees Parlement een voorstel daartoe van de hand van onze fractiegenoot Karel de Geugt. Dat zal in stemming komen naar het zich laat aanzien ergens dit najaar waarna het naar de raad van ministers moet en daar zit natuurlijk het grote probleem omdat het Verenigd Koninkrijk totnutoe altijd geweigerd heeft om over enig evenredig stelsel te discussieren. Echter sinds mevrouw Tatcher weg is en de heer Major aan het bewind gekomen is in het Verenigd Koninkrijk ziet het er naar uit dat er misschien wel eens een opening zou kunnen komen en dat betekent dat we voor de hele gemeenschap een stelsel krijgen waarbij je allemaal districtenstelsel van dat wil zeggen lijsten van tenminste 3 en ten hoogste 15 leden in een district zult moeten gaan creeren. Dat betekent voor de Nederlandse situatie dus maximaal 2 districten, een van 15 en een van 10 of een van 13 en een van 12. Maar tenminste 2 en ten hoogste 6 districten. op dat moment zou het wel eens kunnen zijn dat we ons reglement daaraan ook dienen aan te passen.

Voorzitter ik zou zeggen we zien vol spanning de besluitvorming vanuit Brussen cq Straatsburg tegemoet en het geeft het hoofdbestuur weer het idee dat je nooit in slaap kunt vallen en aan het werk moet blijven. We zijn ons zeer welbewust dat statuten en reglementen geen dode regels zijn en die blijken jaar in jaar uit zeer levend te blijven. Wij blijven alert.

Maar in iedergeval kan niemand dus zeggen dat we niet gewaarschuwd hebben dat het wel weer eens herzien zou kunnen worden.

Dank u wel meneer Wijzenbeek dat u ons daarop attent hebt gemaakt.
Dames en heren ik zou nu over willen gaan naar punt 2 van de agenda dat is ook

punt 2 van de oorspronkelijke agenda. Voorstellen van afdelingen en centrales.
Dan ligt daar eerst het voorstel van de kamercentrale Den Helder met betrekking tot vastlegging van de besluitvorming zoals die in de Algemene Vergadering heeft plaatsgevonden.
Wil de afdeling Den Helder daar nog een toelichting op geven.
Meneer Meijer.

Het hoofdbestuur wijst het voorstel af voorzitter en dat vinden wij bijzonder jammer. Dat vinden we jammer omdat we nog geen 2 weken geleden aan de behandeling van ongebroken lijnen hebben kunnen zien hoe verschrikkelijk veel moeite we moeten doen om tot behoorlijk vastlegging van datgene te komen wat deze vergadering besluit. En het maakt het daarom zo moeilijk omdat aan afdelingen en met name die afdelingen die hier niet zijn het nog moeilijker wordt om uit te zoeken wat die vergadering precies besloten heeft. We hebben ik zal ze niet allemaal uitgebreid noemen voorzitter een aantal incidenten opgeschreven van het laatste jaar moties die nog helemaal niet zijn uitgevoerd. Moties die verkeerd in de verslaggeving zijn gekomen of niet in de verslaggeving zijn gekomen. Het moet toch niet zo moeilijk zijn voorzitter waar dat in ieder ander gremium van de partij ook kan om gewoon datgene wat wij besluiten op een oordelijke manier op te schrijven en vast te stellen. Dank u wel.

Dank u wel. Zijn er nog anderen die hier nog iets over zouden willen zeggen.
Meneer Huigens.

Meneer de voorzitter in de kamercentrale Leiden is dit punt van de kamercentrale Den Helder komt sympathiek over. Want ook bij ons wordt af en toe het grote manko gevoeld van een goede verslaglegging van wat hier gebeurd. In alle kamercentrales wordt er altijd zorgvuldig in afdelingen, ondercentrales worden notulen gemaakt, worden besproken, je kunt terugslaan op de argumentatie die er gevoerd is bij een besluit wat zo'n centrale neemt en wat we nu gemerkt hebben toch ook recentelijk dat de argumentatie die in deze vergadering gebruikt wordt vaak volledig verloren is en dan moet je helemaal teruggaan op de geheugens van de mensen die afgevaardigd zijn geweest en die de vergadering hebben bijgewoond. ik wil een voorbeeld noemen. We hebben bij de kandidaatsstelling voor de Provinciale Staten waren er mensen die problemen hadden met personen die met dubbele pet op in Provinciale Staten gingen zitten bijv. om dat ze burgemeester waren e.d. We hebben daar in Amersfoort destijds uitgebreid over gesproken en toen is het rapport wat gemaakt is toch eigenlijk met alle argumenten die in de vergadering zijn gezegd dit willen we toch eigenlijk als VVD niet. Maar de argumenten die toen echt gebruikt zijn kon geen van ons meer in die centrale vergadering waar die problematiek toen besproken werd terugvoeren. We wisten dat het punt kwam, we wisten dat de notitie geweest was maar om nou te zeggen toen heeft de partij dat en dat om die en die reden beslist lag niet vast. Zo zijn er meer van die onderwerpen. Ik heb begrepen en we komen er wellicht straks op terug dat bij de contributieverdeling er ergens een solidairiteitsheffing is voor bepaalde centrales. Niemand weet meer want het schijnt 20 jaar geleden besproken te zijn wat nou precies de argumentatie is om dat toen in te voeren. ik denk dat voor een partij als de VVD wij moeten zorgen voor een goede verslaglegging. Hoe u het doet daarom

denk ik ook dat het hoofdbestuur daar ook eens goed over moet nadenken en desnoods moet praten met kamercentrales hoe zouden we het kunnen doen. Want ik ben het met het hoofdbestuur eens het gaat er niet om dat bij een vergadering als deze beginnen met de notulen van de vorige vergadering en dan nog eens een hele ochtend gaan praten ovewr dingen die destijds gepasseerd zijn. Maar waar het om gaat is dat er vastgelegd wordt wat de argumentatie achter de besluitvorming is geweest. Punt 1 de actiepunten wat is besloten dat komt maar is ook niet volledig we hebben in het recente verleden diverse malen gehad dat er besluiten waren genomen en het stond niet in het besluitenlijstje van VVD maar daarnaast ook de belangrijkste argumentatie. Nou hoe zou je dat kunnen doen. Bij het organiseren van min of meer technische wetenschappelijke congressen wordt vaak dat manko ook gevoerd. Mensen komen van overal vandaan. Die spreken daar dan is de gewoonte dat minutes van zo'n bijeenkomst worden een jaar later opgestuurd. Maar dat gebeurd dan meestal ook te laat. Nou zijn er oplossingen dat je bijv. een soort notulencommissie neemt en dat kun je dus per sessie, per onderwerp, per groeponderwerpen doen die meteen na de behandeling daarvan de notulen maken. Je kunt dan wellicht tijdens het congres nog voor 90% misschien aan de vergadering voorleggen kijk dit is besloten. Nou zeg ik niet dat het zo moet ik geef hier alleen maar mee aan een voorbeeld hoe je het mogelijkerwijs zou kunnen doen. ik ben ook een klein beetje teleurgesteld dat het hoofdbestuur dit voorstel van Den Helder afwijst en ik zou toch willen verzoeken of het hoofdbestuur toch eens heel serieus wil nagaan of met de moderne hulpmiddelen die we tegenwoordig hebbenwat betreft pc's die je best ergens zou kunnen neerzetten, dat je best zou kunnen organiseren dat er al bepaalde stukken tekst vast liggen dat we als partij toch iets meer vastleggen van deze vergadering dan we tot nog toe doen. Dank u wel.

Dank u wel. Zijn er nog anderen die over dit onderwerp iets te berbe willen brengen. Nee, mevrouw Van Dijken.

Dank u voorzitter. De heer Haafkens stelt dat wij nog maar eens heel goed moeten nadenken. Ik kan u verzekeren dat het hoofdbestuur over dit onderwerp zeer goed heeft nagedacht en ik wil u wel even laten zien ik heb hier de letterlijke tekst van de buitengewone Algemene Vergadering van 5 en 6 april. En zoals ook in het advies van het hoofdbestuur staat ligt van iedere Algemene Vergadering of buitengewone Algemene Vergadering de volledige tekst ter inzage. Een ieder is vrij om dat te komen inzien en een ieder kan ook per telefoon of schriftelijk het partijbureau benaderen om de bladzijden die betrekking hebben op bepaalde onderwerp op te vragen. Zodat niet alleen maar de regel in de besluitenlijst aangeeft wat besloten is maar ook rondom het bewuste onderwerp de argumentatie die zich heeft voorgedaan gedurende die vergadering. En wij dachten ook om praktische redenen dat dit op een gegeven moment voldoende zou kunnen zijn. Het is dus niet zo dat er geen woordelijke verslaglegging is die is altijd aanwezig al lijkt het ons bijna ondoenlijk om dit soort pakketten vrijelijk rond te sturen. We hebben wel begrip voor de wens van de vergadering houdt u dat vooral goed voor ogen maar wij denken zoals wij nu voorgelegd hebben om het te doen dat dat een redelijke oplossing zou zijn.

Meneer Meijer.

Voorzitter mevrouw Van Dijken geeft overigens een zeer juiste opsomming van de procedure zoals die nu ligt. Wat wij u nu zo net hebben proberen te vertellen zowel de heer Haafkens als ik is dat wij vinden dat de procedure niet werkt. Niet handig is en niet praktisch is. wij stellen u dus dringend voor, natuurlijk wij weten dat u keurig bijhoudt wat wij op deze vergaderingen besluiten dat er banden zijn, dat er uitgetikte teksten zijn maar de heer Haafkens heeft u dat misschien nog wel beter geschetst dan ik, zo werkt het niet als je actueel in een kc vergadering, in een oc vergadering of in een afdelingsvergadering zit. Dan moet je bij je hebben het besluitenlijstje waarin 10, 12, 14 regels de grote lijn van de argumentatie onder zat want dan en alleen dan heeft de man die terugmoet naar zijn centrale een middel om zijn eigen geheugen te steunen. Dat doe je niet met pakken papier en ook niet met banden. Wat wij u dus voorstellen is zorgt u nu voor een procedure en er zijn een aantal hele makkelijke te bedenken waarop zo'n kort en vooral compleet besluitenlijstje aan het eind van dit soort congressen komt.

Dank u wel. Wie nog meer. Wilt u even uw naam zeggen.

Mijn naam is Zwart afdeling Oegstgeest.
De woorden van mevrouw Van Dijk waren geruststellend tot op zekere hoogte maar ik denk dat de vergadering daar niet op zit te wachten, om het wat populair te zeggen. Aansluitend op wat de heer Meijer zojuist naar voren heeft gebracht. Volgens de lijnen die door meneer Haafkens zijn gesteld moet het toch mogelijk zijn om op een eenvoudige manier aan dat voorstel tegemoet te komen ook gezien het applaus wat de heer Haafkens kreeg na afloop van zijn voorstel lijkt mij maatgevend voor het gevoelen van de vergadering op dit moment.

Dank u wel. Wie nog meer. Wilt u uw naam even zeggen.

Ik ben Nelen en lid van de afdeling Steenbergen.
Ik had de besluitenlijst gelezen in Vrijheid en Democratie over de laatste Algemene Vergadering in Hilversum waar bijv. besproken werd het amendement van de afdeling Groningen over het al dan niet openbaar zijn van alle partijraden. Ik had op de vergadering begrepen althans dat dacht ik dat stemming daarover uitgesteld werd tot de volgende vergadering maar nee wat stond er in de besluitenlijst van Vrijheid en Democratie dat het voorstel gewoon niet in stemming gebracht was gewoon verworpen maar daarom had ik dus de hier zojuist genoemde uitgetypte geluidsbandverslag opgevraagd dat is nu inmiddels 2 maanden geleden en ik heb nog niets gezien. Dus ik denk dat het systeem niet zo goed werkt. U heeft zelf gezegd u kunt het algemeen secretariaat bellen heeft u hier gezegd. Ik heb dat 2 maanden gedaan en ik heb het nog niet gezien en je kunt het ook niet opvragen of op komen halen die geluidsband want de vrijwilliger heeft dat, hebben jullie gezegd, meegenomen om het uit te typen dus het algemeen secretariaat was ook niet aanwezig daar had ik dan ook niet hoeven te zijn.

Dank u wel. Mevrouw Van Dijk.

Dank u voorzitter. Ik ga beginnen om de Algemene Vergadering een toezegging te doen. Inderdaar kwam meneer Haafkens al met een idee om het op te lossen. Mijn vraag zou zijn zou de vergadering er mee akkoord kunnen gaan om als wij dat in het eerst volgende overleg van kc voorzitters nader bespreken en uitwerken. Ik begrijp dat er bij bepaalde kc's toch ideeen leven hoe dat uitgewerkt zou kunnen worden. Zou de vergadering daar mee kunnen leven en even antwoordend op de vraag van de heer Nelen. Ik kan van deze stoel niet bekijken hoe uw aanvraag is verlopen. Inderdaar is zo'n geluidsband op een gegeven moment niet beschikbaar om dat zoals ik al eerder aangeduid heb de hele geluidsband uitgetikt wordt zo dat ieder gesproken woord zwartop wit komt te staan. Wat betreft het openbaar zijn van die partijraadsvergaderingen. Wij hebben altijd de regel gehanteerd op het moment dat de vergadering over personen gaat is ie sowieso besloten en de verdere reglementering voor het al dan niet openbaar zijn van een partijraadsvergadering komt aan de orde op het moment dat de partijraad gaat besluiten over het reglement van orde van de partijraad.

Meneer Meijer.

Voorzitter wij gaan natuurlijk niet discussies die hier aan de orde zijn vervolgens verwijzen naar het kc voorzittersoverleg om ze daar af te ronden dat doen we in deze vergadering. De kamercentrale Den Helder heeft u een uitermate helder voorstel voorgelegd. U maakt een besluitenlijstje, u legt dat de eerstkomende vergadering dan voor aan deze vergadering, die keurt het goed, klaar is Kees. Dat is precies dezelfde procedure die overal elders geldt en ik denk voorzitter dat ik dat voorstel maar gewoon in stemming moet brengen.

Voordat ik daartoe overga wil ik nog even iets zeggen. Dat is dat ik toch met een klein logistiek probleem zit. Dat logistieke probleem is dat wanneer die Algemene Vergadering zoals nu bijeen is geweest dat je dan tot een volgende Algemene Vergadering moet wachten tot daar over besloten kan worden. Nou ga ik er even vanuit dat we daar dan geen verschil maken tussen jaarlijkste Algemene Vergaderingen en buitengewone Algemene Vergaderingen. M.a.w. ik ga er even vanuit dat we niet gaan zitten wachten met die besluitvorming zoals u bedoeld tot de volgende algemeen jaarlijkse vergadering want die is een jaar later. Maar kijken we nu even concreet naar dit jaar dan moet je constateren dat er nu besluiten worden genomen en de volgende Algemene Vergadering en dat is een buitengewone is op 5 oktober. Nou krijg ik dus nog een formeel probleem want in die tussentijd kan denk ik in formele zin het hoofdbestuur niks met die besluiten doen, daar kan ze niet mee uit de voeten. Immers als je formeel gaat vaststellen dat ze door een Algemene Vergadering moeten worden goedgekeurd, want daar komt het op neer. Kan in die tussentijd het hoofdbestuur niets doen. Dat is een logistiek probleem. Ik denk dat tegen die achtergrond de gedachte van de heer Haafkens echt nog eens een overweging zou kunnen verdienen. Dat wil zeggen dat je dus voor een aantal punten als het ware redactiecommissies instelt of notulencommissies die dus tijdens de vergaderingen goed opletten dan na afloop van zo'n ochtendsessie of na afloop van een bepaald agendapunt bij elkaar gaan zitten en dan inderdaad dat is met name in internationale vergaderingen heel gebruikelijk de minutes vaststellen die vervolgens nog aan het eind van de vergadering aan de hele vergadering

worden vastgelegd. Een gedeelte kan niet daarin worden vastgelegd want daar is het dan te laat voor. Dan kan je denk ik bij het vastleggen van de agenda heel goed rekening mee houden. Meestal is ook het beleid van de Tweede Kamer fractie het laatste punt wat aan de orde is ik denk ook dat dat allemaal goed geregeld kan worden maar voor en al eer dus de verschillende modaliteiten gaan bekijken want er zijn ook andere oplossingen mogelijk. Dan denk ik dat wij in logistieke zin daar toch nader overleg zouden moeten hebben en wij denken dat je dat dan nog eens even het beste met de kc voorzitters kan bespreken niet om dit overleg zoals de heer Meijer denkt om daarnaar te verschuiven maar om gewoon om te kijken hoe je logistiek tot de beste oplossing kunt komen want in principe zolang het maar niet zo is dat dat dikke boek, werk moet worden samengesteld, letter voor letter moet worden becommentarieerd door alle afdelingen en denk ik dat het hoofdbestuur echt wel bereid is om aan de intentie van uw wens tegemoet te komen.

Kunnen wij met elkaar afspreken voorzitter dat we hebben nog 3 bafs te gaan dit jaar dat u de eerstvolgende baf bij deze vergaderingen een voorstel doet over de te volgen procedure.

Prima.

Uitstekend.

Voorzitter mag ik dan toch een opmerking hierover maken.

Ja, meneer Bakker.

Uw beantwoording uw laatste beantwoording die komt bij mij toch wel heel erg formeel over. Terwijl de behoefte die hier uit de Algemene Vergadering toch is. Wij hebben echte behoefte aan een volledige besluitenlijst. Ik dacht dat dat geluid vreselijk duidelijk was. Het tweede element dat is een overweging die ik u toch mee wil geven. Ik zou er een beetje mee oppassen dat alle mogelijke voorstellen per definitie haast lijken te moeten worden besloten in overleg met kc voorzitters. Ik denk dat er een onderscheid moet zijn tussen datgene wat het hb doet dat is een bestuur dat is het hoofdbestuur wat wij hebben en die kunnen best zelf het nodige op een gegeven moment doen terwijl er best wel een aantal gelegenheden zijn die van politiek belang zijn waarbij een toetsing met de voorzitters uit de kc's van toepassing kan zijn. Maar dat wil niet zeggen dat alle terreinen per definitie met kc voorzitters besproken moet worden. Ik kreeg even het gevoel dat het die kant uit zou gaan. Ik zou daar toch een beetje voor willen waarschuwen.

Als u die indruk hebt gekregen dan is dat denk ik een onjuiste indruk. Ons voorstel was duidelijk gebaseerd op het feit dat in dit geval de kamercentrale Den Helder dit voorstel heeft gedaan, werd ook ondersteund door de kamercentrale Leiden. Ik denk dus dat je over de logistiek niet over het beleid wat je gaat voeren maar gewoon over de logistiek hoe pas je dat nou het meest efficiente in die toch difuse vereniging die wij hebben, hoe pas je dat nou het meest efficient toe, hoe werk je dat nou het meest efficient uit. Dat is wel degelijk een punt. Daarnaast uw eerste

opmerking, meneer Bakker, ja het is heel duidelijk dat de wens is om de volledige besluitenlijst zo spoedig mogelijk ter beschikking te hebben. Maar in het voorstel van Den Helder staat nog iets anders nl. toetsing door de Algemene Vergadering en dat is het essentiele punt.

Voorzitter, Simones, Amsterdam.
Ik heb een tussenvoorstel. Wanneer we op een Algemene Vergadering de besluitenlijst behandelen van de voorgaande vergadering dan kan het zijn dat de samenstelling van de afdeling of kamercentrale die daar vertegenwoordigd is intussen is gewijzigd. Dat er andere afgevaardigden zijn die niet bij de behandeling van die voorstellen zijn geweest dus ook niet verantwoordelijk zijn voor de besluiten die daar zijn genomen. Is het niet mogelijk om nadat er een vergadering heeft plaatsgevonden binnen een vast te stellen termijn de besluitenlijst naar de kamercentrales cq afdelingen te sturen die dan op korte termijn met de afgevaardigden na die vergadering deze zaken bespreken, goedkeuren en daar ook weer binnen een vast te stellen termijn schriftelijk bericht geven aan het hoofdbestuur zodat die besluitenlijst volledig is behandeld voor de volgende vergadering wordt gehouden. Dat spaart ons een hoop tijd bovendien hebben we dan de mogelijkheid dat alle mensen die bij de besluitvorming betrokken zijn achteraf nog hun oordeel er over kunnen geven.

Ik dank u zeer voor uw suggestie. Ik denk dat het een gedachte is die het hoofdbestuur verder in zijn overwegingen zal moeten meenemen en dan komen we zoals toegezegd aan de heer Meijer daar begin september op terug.

Voorzitter een heel kort vraagje we hebben nu toch wel besloten dat we het principe gaan hanteren dat we notuleren en dat we in oktober nog even praten over de manier waarop.

Het principe daarvan heb ik gezegd het hoofdbestuur is bereid om de intentie zoals die in uw verklaring is uitgesproken om die te honoreren alleen het gaat nu wel om de wijze waarop. Zodat het zo efficient mogelijk gebeurt.
Dan dames en heren hebben we een motie van de afdeling Breda die vraagt het rapport Ruimte voor Liberalisme te agenderen voor deze vergadering. Het hoofdbestuur heeft eerder al gezegd dat deel 2 van de nota Ruimte voor Liberalisme best tot de behandeling betrokken zou kunnen worden bij de bespreking van de commissie Nord. Ik heb ook geconstateerd dat dat op ruime schaal gebeurd is. Het rapport Ruimte voor Liberalisme is ook bij de voorbereiding van de discussies van de afdelingen gebruikt. Ten aanzien van deel 1 hebben wij gezegd laten we dat deel betrekken bij de discussie over het beleid van het hoofdbestuur. Ik stel verder vast dat bij bespreking punt 3 lijnen van het hoofdbestuur een aantal moties zijn ingediend over ruimte voor liberalisme en ik stel dan nu ook voor om verder deze motie voor kennisgeving aan te nemen. In feite wordt Ruimte voor Liberalisme, althans deel 1, bij het beleid voor het hoofdbestuur betrokken.
U gaat daarmee akkoord.
Dan hebben we een motie van de kamercentrale Limburg. Wil iemand uit de kamercentrale Limburg daar nog een toelichting op geven.
Gaat u gang.

Voorzitter, Huub von Schwarzenberg secretaris van de kamercentrale. We zijn in 1990 geconfronteerd met een royements procedure in een van onze afdelingen in het Limburgse. Dat heeft geresulteerd in een procedure voor de commissie van beroep. De afhandeling van die procedure die is in feite voor ons de directe aanleiding geweest om te komen tot de indiening van die motie. Omdat wij op een bepaald moment het gevoel hadden dat de commissie van beroep in onze ogen te ver ging met datgene wat zij allemaal getoetst heeft. Ik wil de gedachtengang van het bestuur van de kamercentrale Limburg graag toelichten. Als we dan naar de reglementen kijken is de hoofdgedachte daarin dat ontzetting uit lidmaatschap van een lid van de VVD dat de bevoegdheid daartoe dat die opgedragen is aan de ledenvergadering van een afdeling ofwel aan het hoofdbestuur. Het hoofdbestuur is daarvoor verantwoording schuldig aan de Algemene Vergadering hier. Dat betekent in concreto dat het hoogste orgaan volgens de reglementen de ledenvergadering altijd de ultime toets doet op een ontzetting uit het lidmaatschap. Wanneer dan een ontzetting uit het lidmaatschap heeft plaatsgevonden dan heeft de betrokkene een beroepsmogelijkheid. Hij kan daarvoor gaan naar de commissie van beroep die in ons statuut en in ons huishoudelijk reglement vermeld is en dat betekent dat hij op dat moment terecht komt bij een instantie die een onherroepelijk oordeel velt en die vervolgens op geen enkele wijze verantwoording hoeft af te leggen aan de Algemene Ledenvergadering. Dat is nou precies het punt waar het ons om draait. Het bestuur van de kamercentrale Limburg is van oordeel als er al een toetsing zou moeten plaatsvinden door een commissie dat die toetsing zich in principe zou moeten beperken tot de procedurele aspecten van de ontzetting uit het lidmaatschap. Als we dan verder zouden moeten gaan dat de inhoudelijke aspecten maar heel marginaal aan de orde zouden moeten komen. Maar dat laatste punt zal alleen maar in heel extreme gevallen punt van discussie mogen zijn. In feite een heel marginale toetsing en in feite dus concreet alleen de procedure aspecten beoordelen. Als we dan kijken naar de visie van de commissie van beroep zelf die neergelegd is in een notitie die ook in Vrijheid en Democratie heeft gestaan dan blijkt daar eigenlijk uit dat zelfs de commissie van beroep in wezen met het bestuur van de kamercentrale Limburg eens is. Want ook de commissie van beroep zegt dat het haar taak is om eigenlijk in eerste instantie te kijken naar de procedurele aspecten van de besluitvorming en ze zeggen vervolgens dat wat inhoudelijkheid betreft we eigenlijk, dan zeg ik het even in mijn eigen woorden, een beperking dient te zijn tot een marginale toetsing. We zijn het verder met de beroepscommissie eens dat het niet zo zinvol is om deze Algemene Vergadering telkens weer te belasten met elke beroepsprocedure die zou kunnen voortvloeien uit een ontzetting uit het lidmaatschap. Laat daar ook geen misverstand over bestaan, we denken dat dat niet functioneel is. Probleem zit hem echter hier in dat de kamercentrale Limburg moet constateren dat het moeilijk is om grenzen te gaan trekken tussen een marginale toetsing van een ontzetting uit het lidmaatschap en een volledige compleet inhoudelijke toetsing. De uitspraak die wij ten aanzien van een van onze afdelingen hebben gezien die onderstreept dat naar ons idee. Sterker nog we hebben zeer nadrukkelijk moeten constateren dat de commissie van beroep duidelijk, althans in onze optiek, duidelijk verder gaat dan een marginale toetsing en in wezen compleet op de stoel van de ledenvergadering is gaan zitten. Wat daarbij in onze ogen enorm gestoord heeft dat is dat althans in onze optiek, een zeer onvolledige en op onjuiste wijze heeft plaatsgevonden. Stukken waarin bepaalde

procedures werden beschreven daaruit blijkt uit de motivering van de beslissing van de commissie dat men nauwelijks heeft kennisgenomen van datgene wat aan het papier is toevertrouwd. Dat is natuurlijk een zaak die dan enorm storend is. Wat kenmerkend is dat vervolgens de commissie dan een uitspraak doet die uitspraak is onherroepelijk en dat betekent vervolgens dat er geen enkele controle cq verantwoording is door de ledenvergadering in dit geval door de algemene landelijke vergadering. Dat is eigenlijk de basisfilosofie achter onze motie. Wij denken nl. dat het zo moet zijn dat de commissie van beroep a. niet over gaat tot een volledig inhoudelijke toetsing van een ontzetting uit het lidmaatschap maar we denken verder dat er op een of andere wijze toch een verantwoording moet zijn aan ons hoogste orgaan nl. de algemene ledenvergadering. We hebben wat dat betreft kennisgenomen van uw advies in de Vrijheid en Democratie. Met enige nuancering willen wij daarmee instemmen. U stelt daarin dat het een complexe materie is, dat zijn wij op zichzelf genomen met u eens, in die zin dat de zaak complex is als je gaat kijken naar een concrete uitwerking van de mogelijkheden om te komen tot een inperking van macht van de commissie van beroep. Vor het overige lijkt het ons vrij simpel. Kijk je naar de regeling die uitgewerkt zou kunnen worden dan heb je daarbij een aantal alternatieven. Je zou bijv. heel simpel kunnen zeggen ik vroeg een aanvullend artikel in statuten en huishoudelijke reglementen op waarbij ik heel duidelijk en concreet omschrijf wat de taak van de commissie is nl. procedureel toetsen van een procedure, niet meer en niet minder. Een alternatief zou kunnen zijn om inderdaad een wijziging in de hele procedure voor te stellen. In die zin dat i.p.v. ledenvergadering en hoofdbestuur bijv. ledenvergadering en kamercentrale bestuur bevoegdheid tot ontzetting hebben. Dat vervolgens een beroep open gesteld wordt op het hoofdbestuur. Een hoofdbestuur dat vervolgens bij haar beslissing altijd verantwoording aflegt over het door haar gevoerde beleid aan de algemene ledenvergadering. Als het hoofdbestuur in haar eigen besluitvorming wil laten bijstaan, wil laten adviseren door een commissie van beroep dan hebben we daar geen enkele moeite mee. Er zijn ongetwijfeld meer alternatieven te bedenken en in die zin stem ik graag in met het advies van het hoofdbestuur dat het een complexe materie is maar niet meer dan dat.
Wat betreft onze motie wil ik nog dit zeggen wij vragen daarin in feite een concrete en een gerichte actie. In uw advies zegt u al min of meer actie toe omdat u zegt van aan het eind van het jaar komen onze reglementen en statuten in oktober aan de orde maar we missen dan een heel belangrijk aspect. Dat is nl. de richting van de actie en ook dat is iets wat wij heel nadrukkelijk graag uw uitspraak over zouden willen hebben. Daarom willen wij ook vragen om thans heel concreet uw toezegging te krijgen dat de motie van de kamercentrale Limburg conform die strekking inderdaad in oktober in de algemene ledenvergadering wordt voorgelegd en dat dan een heel gericht voorstel wordt gedaan over de taak en de werkwijze van de commissie van beroep. Dat is wat ik wilde toelichten.

Dank u wel.
Gaat u gang.

Voorzitter mijn naam is Zwart, afdeling Oegstgeest. De afdeling Oegstgeest kan zich geheel vinden in het schrijven van de commissie van beroep als nl. de motie van de kamercentrale Limburg zal worden gevolgd zal dat in strijd zijn met het recht

dan in het bijzonder art. 6 van het verdrag van Rome van 1950 dus het kan eenvoudigweg gewoon niet.

Dank u wel.
Wie wenst nog meer het woord.
De heer Van Heukelum.

Voorzitter ik ben het met Limburg eens dat de materie niet eenvoudig is. Als de commissie van beroep uitspraak doet ik heb menige ervaring dan win je of verlies je. Dat betekent dan waarschijnlijk ook dat je na afhankelijk van die uitslag je geneigd bent ook je standpunt te bepalen. Dus ik wil hierop ingaan als Limburg stelt dat een beroepsinstantie alleen maar procedureel althans de commissie procedureel moet toetsen nou daar zou je het over kunnen hebben. Er zijn denk ik ook wel argumenten om het inhoudelijk te toetsen. Dus de zaak is moeilijk maar ik wou een procedurele vraag aan u stellen. Dat verbaast mij nl. in de beschrijvingsbrief zoals die in januari gepubliceerd is. Geeft u zeer omstandig aan dat het een zeer moeilijke kwestie is. Dat het hoofdbestuur daarover overleg heeft gehad met de commissie van beroep, ik dacht 28 november, het hoofdbestuur heeft naar aanleiding van dat overleg besloten om bij de eerstkomend reglementswijziging deze materie mee te nemen. Daar kon ik mee leven maar wie schetst mijn verbazing dat in de aanvullende beschrijvingsbrief 3 maanden later blijkbaar de complexheid weg is want dan wordt er ineens een besluit wat ik opzich inhoudelijk niet aanvecht, een argumentatie van de commissie van beroep uit de hoge hoed getoverd. Die kende ik nl. die was van 1989, nou begrijp ik het niet meer was dat dan in 1990 nog niet bekend toen u in november het overleg met de commissie had. Dus waarom bij de complexheid, die ik in januari signaleerde, in april ineens teruggebracht tot in mijn ogen een vrij simpele oplossing.

Dank u wel.
Meneer Nelen.

Ik kan mij volledig vinden in de strekking van de indieners dat zo'n belangrijk besluit aan de algemene ledenvergadering voorgelegd moet worden maar ik zie nog niet de noodzaak om dan het beleid van de commissie van beroep in de algemene ledenvergadering ter bespreking te brengen. Volgens mij ik heb dat toen onder agendapunt of artikelpunt 5 ontzetting een beetje bekeken maar als een ledenvergadering van een afdeling een lid van een afdeling schorst u dan als hoofdbestuur daar geen goedkeuring aannemen eer die ontzetting doorgaat. Dus dan kan die eventuele schorsing van een lid ter bespreking komen ook in de algemene ledenvergadering maar dan gewoon onder het agendapunt bespreking van het beleid van het hoofdbestuur.

Meneer Meijer.

Voorzitter dank u wel. De kamercentrale Den Helder heeft geen enkele behoefte aan om de motie van de kamercentrale Limburg. 1 omdat die riekt naar dat als de wet mij ongevallig is hoe onwelgevallig is dan verander ik de wet maar. 2 omdat die de mogelijkheden om tegen een besluit van het hoofdbestuur in beroep te gaan

drastisch inperkt. Wij menen dat en lid het recht moet hebben om niet bij het hoofdbestuur in beroep te moeten tegen een besluit van het hoofdbestuur. Dat kan niet. Wij waren dan ook uitermate blij met de opmerkingen van de commissie zelve en hebben begrepen dat het hoofdbestuur de strekking van het hetgeen de commissie zelf heeft geschreven overneemt. Ik zou sterk in overweging willen geven niet alleen de strekking over te nemen maar het staande beleid gewoon te handhaven en de commissie vooral op de ingeslagen weg door te laten gaan. Voorzitter dank u wel.

Dank u wel. Mevrouw Van Scherpenberg.

Voorzitter ik wil toch graag de indruk wegwerken dat men hier bezwaar zou tegen hebben tegen de commissie van beroep omdat men dezelf nare ervaringen heeft gehad die niet naar de zin zou zijn. Ik denk ook niet dat het probleem van de kamercentrale Limburg, kamercentrale Drenthe kennen wij. Ik denk niet dat dat ingegeven wordt door het idee dat het niet globaal getoetst wordt maar dat er dus veel meer dat is de taak van de commissieleden zich anders voordoen dan wij gedacht hadden. Dus ik wil graag dat even tegenspreken.

Dank u wel. Wie nog meer.

Mag ik daar aanvullend even op reageren. Maar toch ook de woorden van de heer Meijer wat relativeren. Ik heb zelf gezegd dat ik wel degelijk onderken dat het niet zo simpel is en ik maak het bepaald niet simpel. Ik wil de indruk wegwerken dat alsof Limburg, dat geldt voor Drenthe evengoed, de wet wil wijzigen omdat de wet ons onwelgevallig is. Dat is het verhaal niet het verhaal is, daar zit best een stukje emotie bij, denk ik ook in Limburg wel dat niet alleen daar, als afdelingsvergaderingen .... in vaak buitengewoon lange procedures tot een dergelijk rigioureus besluit komen dan is dat niet zomaar een besluit dat is de achtergrond van het verhaal. Dan wordt je geconfronteerd en dat is de essentie waar het omgaat, althans wat mij betreft, dat je dan maar af moet wachten wat een commissie van beroep doet. De instructie aan de commissie van beroep ligt is vrijwel nihil. De commissie toetst en dergelijke maar er staat niet bij of het inhoudelijk is of dat het procedureel is. Ik heb het zelf meegemaakt dat de ene jurist zei tegen mij van zo'n commissie mag alleen maar procedureel toetsen en de ander nee ook inhoudelijk. Wat ik zou willen en daarin ondersteun ik Limburg dat er eens van de kant van het hoofdbestuur een nadere instructie komt dat hoeft niet een kwestie te zijn van een ellenlang paginaverhaal maar dat er een nadere instructie komt, ... wordt die zo als de commissie van beroep voorstelt dat laat ik in het midden even. Dat er een nadere instructie komt voor de commissie ook voor de gene die in beroep gaan of tegen wie het beroep in werking gesteld wordt weten waar ze aan toe zijn en waar de commissie op gaat toetsen.

Dank u wel. Wie nog meer.
Meneer Delvos.

Voorzitter als ik mij niet vergis bindt een uitsluiting van het lidmaatschap door een afdeling de hele partij. Dus een lid dat uitgesloten is door de ledenvergadering van

afdeling a kan zich niet aanmelden bij afdeling b. Als dat zo is dan is nodig de mogelijkheid voor een goede toetsing door een partijorgaan een orgaan van een landelijke partij. Mede in dit licht kan ik mij heel goed vinden in de taakopvatting die de commissie van beroep zelf neer gelegd heeft. Wat mij betreft kan het daar bij blijven.

Dank u wel. Wie nog meer.
Mevrouw Van Dijk.

Dank u voorzitter. Ik denk dat van de kant van het hoofdbestuur behoefte is om een paar opmerkingen te maken die ook al tegemoetkomen aan uitspraken gedaan door u in de zaal. Primair in deze hele kwestie is de vraag of je een dergelijke beroepsprocedure aan een onafhankelijke commissie moet overlaten danwel aan de ledenvergadering. De strekking van de wet duidt daar wel op. Ook bij de stukken bijgevoegd door de heer Von Scharzenberg bij de befaamde motie. Daar wordt iedere keer ook weer gesproken over een onafhankelijk orgaan. Andere constructies dan de huidige die wij nu hanteren dus met onze commissie van beroep zijn tamelijk gekunsteld. Wij hebben informatie ingewonnen bij andere politieke partijen en ook andere grote verenigingen zoals bijv. het Rode Kruis en allen werken op dezelfde manier als doen. Dat is niet zomaar. We hebben als VVD altijd op de bres gestaan voor de rechten van het individue. Wij denken als hoofdbestuur dat een commissie als de commissie van beroep die rechten van dat individue het beste kan waarborgen. Wanneer wij als hoofdbestuur als commissie van beroep gaan optreden is onafhankelijkheid niet gewaarborgd omdat royeerende kamercentrales bijv. op andere ..
...hoofdbestuur kunnen uitoefenen. We zijn ons bewust dat uiteraard de mogelijkheid bestaat dat men het niet eens is met de commissie van beroep. Ook dat is al uit uw midden naar voren gekomen. Maar de Algemene Vergadering benoemt periodiek de leden van de commissie van beroep. Die leden worden gekozen uit mensen met ervaring op het gebied van dergelijke procedures en bovendien ziet de Algemene Vergadering er op toe dat de betrokkenen ook de partij kennen. En dan ligt er het formele voorstel tot verandering en daar staat het hoofdbestuur erg huiverig tegenover. Ook waar u zegt van leg de bevoegdheid van de commissie van beroep tot op de letter vast. Kijk, procedurele toetsing ja, dat is ten eenemale mogelijk en correct. Maar bij procedurele toetsing denk ik dat men op een gegeven moment niet ontkomt aan marginale inhoudelijke toetsing en dan blijft de vraag open en ik denk dat dat tot veel discussie kan leiden waar begint marginaal waar houdt marginaal op. Aan de andere kant zou ik toch een beroep op u willen doen om de situatie te laten zoals deze is en wel vooral gezien in de rechten van het individu waar het om gaat. U moet zich voorstellen als de Algemene Vergadering de zaken over zou nemen dat wij niet zondermeer kunnen beslissen was het besluit juist ja dan nee, maar dan gaan wij discussie voeren over individueën en dan voor het recht van dat individu zou alles hier in het openbaar over tafel moeten komen en ik wijs er nogmaals op wij zijn geen uitzondering als VVD opm dat door een aparte commissie van beroep te laten onderzoeken en uitspraak te laten doen en nogmaals er op wijzen dat u het bent die de leden van de commissie van beroep kiest met inachtneming van u voorgelegde curriculum van de betreffende personen. Dank u wel.

Dank u wel mevrouw Van Dijk.

Meneer Von Schwarzenberg u wilt reageren.

Ik denk dat er een klein misverstand is in die zin dat er al een duidelijke gedachtengang is over de oplossing. Als ik kijk naar onze motie dan vragen wij niet meer en niet minder dan dat er een aantal oplossingsrichtingen bedacht worden. Een van de punten die daarbij aan de orde zouden kunnen komen en dat is zonet ook al verteld is dat je bijv. richtlijnen gaat vaststellen over de handelswijze van de commissie. Daarmee raak je de hele onafhankelijkheid van de commissie uberhaupt niet aan. Ik ga ook helemaal niet in over de benoemingsprocedure van de leden van die commissie dat interesseert mij allemaal niet. Waar het mij om gaat dat is dat die commissie duidelijk te horen krijgt wat wel mag gebeuren en wat niet mag gebeuren. Ik ben het met u eens als u zegt er moet een mogelijkheid zijn voor marginale toetsing. Er moet een mogelijkheid zijn voor een procedurele toetsing. Maar als wij praten over een marginale toetsing dan moet dat ook de limit zijn. Het moet niet zo zijn dat een commissie van beroep of welke instantie dan ook, in laatste instantie met een ontzetting van de lidmaatschap gaat bemoeien dat die vervolgens vol op de stoel van een ledenvergadering gaat zitten. Want daar denken wij dat een commissie van beroep duidelijk te ver gaat. Daar waar sprake is van marginale toetsing daar kunnen wij mee leven. In die zin, en dat heb ik dacht ik duidelijk gesteld zijn wij het ook eens met de notitie van de commissie van beroep, ook daar mogen geen misverstanden over bestaan. Wat u zegt over de rechten van het individu, die willen ook wij beslist niet te grabbel werpen. Wij denken bijv. en dat is het eerste alternatief wat ik heb gegeven als oplossingsrichting dat het mogelijk moet zijn om de procedure in wezen te laten zoals ie nu is alleen om heel duidelijk vast te leggen wat de grenzen zijn van de bevoegdheden van de commissie. Ik denk als je dan daarnaast legt de inhoud van de notitie van commissie zelf is dat dat nauwelijks op bezwaren hoeft te stuiten bij de commissie want in feite legt de commissie zichzelf al de beperking op.

Dank u wel. Gaat u gang.

Voorzitter, mijn naam is Zwart uit Oegstgeest.
Ik ben ingenomen met het betoog van mevrouw Van Dijk. In een punt zou ik daar toch een aanscherping in willen zien. Zij zei dat ze huiverig stond t.o.v. het voorstel van de kamercentrale Limburg. Ik denk dat het hoofdbestuur ten aanzien daarvan afwijzend zou moeten staan. Niet om politieke redenen maar om juridische redenen. Want u spreekt over de strekking van de wet die zich tegen het voorstel van de kamercentrale zou verzetten. Maar nogmaals art. 6 over het door mij al genoemde verdrag uit verslag 1950 verzet zich volkomen tegen datgene wat de kamercentrale Limburg graag zou willen.

Meneer Meijer.

Voorzitter u zult het uit mijn mond bijna niet verwachten maar ik ben het van harte met mevrouw Van Dijk eens. Ik zal dat ook proberen te beperken voor de rest van het congres, voorzitter als het kan.

Ik zou de zaak vooral zo willen houden zoals zij zeer terecht heeft geschetst en ook de commissie heel terecht heeft geschetst. Dat misschien niet onverlet laat dat we er best eens over zouden kunnen denken of we in deze vergadering nog eens op een voorstel van het hoofdbestuur over de marges waar binnen die commissie opereert zouden moeten discussieren. Maar dat zou ik zeker niet nu en zeker niet ad hoc willen doen.

Meneer Van Heukelum.

Voorzitter, ik zou graag antwoord op mijn vraag willen hebben en die vraag was waarom overwoog het hoofdbestuur in januari om de zaak bij de reglementswijzigingen mee te nemen en in april niet meer. Wat is er verandert sinds die tijd. Tweede punt is kijkend naar wat de commissie van beroep zelf heeft geformuleerd is de taakopdracht. Het hoofdbestuur, begrijp ik, kan zich daar redelijk in vinden. Welnu leg dat dan vast, leg dat dan vast, als u zegt wij kunnen ons in deze taakomschrijving van de commissie vinden leg dat dan in het reglement vast want als u dat niet doet dan hebt u kans dat volgend jaar weer een andere commissie zit die wezenlijk andere besluiten neemt, wezenlijk andere ideëen hanteert. Ja, staan we weer met elkaar te praten. Het gaat erom dat de partij een richting aan moet geven al is het nog zo globaal en als de commissie deze formuleert en dan brengen we dat in stemming volgende keer bij een reglementswijziging. Maar dan ligt het in iedergeval in kader vastgelegd. Anders krijgen we absoluut een zwalkend beleid.

Meneer Nelen.

Dank u wel. Ik mis uit de reactie van het hoofdbestuur een reactie op mijn stelling dat er wel degelijk een verband bestaat uit ontzetting van het lidmaatschap en het beleid van het hoofdbestuur nl. art. 5.3 van ons huishoudelijk reglement. Wat betreft het in de Algemene Ledenvergadering open en bloot gooien van een of ander persoon. Ik vind dat dat bij de VVD niet zo direct toepasbaar is, bij de VVD wordt men al geroyeerd als lid van de landelijke partij als men bij de gemeenteraadsverkiezingen op lijst van een plaatselijke partij uit komt. Maar misschien dreigt dit op een stemming uit te komen en daarom vraag ik de voorzitter eerst namens de VVD-leden Bloem, lid afd. Rotterdam, Koot, afd. Culemborg, Reijnen, afd. Heerhugowaard, Vrijland afd. Amersfoort om gebruik te maken van art. 49.4 van ons huishoudelijk reglement om het stemrecht te ontnemen van afgevaardigden die niet conform de statuten zijn benoemd. Ik ben aanwezig geweest op de ledenvergadering van de afd. Dinteloord, waar ikzelf overigens geen lid van ben, dus het woord ook niet mocht voeren. Maar daar is gebleken dat de afgevaardigden niet benoemd zijn door de ledenvergadering van de afdeling en telefonisch heeft de voorzitter van de afd. Dinteloord dat mij ook bevestigd. Ik vraag u dus het stemrecht van de afdeling Dinteloord in te trekken gezien de opkomst zal die wel niet aanwezig zijn maar daarom vraag ik u dan ook het stemrecht van de ondercentrale Halsteren waar Dinteloord onder valt c.q. de kamercentrale Tilburg met 2 te verminderen. Zij hebben 60 leden, dat zijn 2 stemmen. Ik denk dat dit ook geen uitzondering is. Ik ben zelf lid van een afdeling die dit jaar voor het eerst, overigens op mijn verzoek, afgevaardigden zijn benoemd door de ledenvergadering van de afdeling. De

modelverklaring in de beschrijvingsbrief van deze vergadering is dus in het geheel niet afdoende om deze vergadering als een VVD-vergadering te voeren gezien het bestuur van de afd. Steenbergen jarenlang als gekozen afdelingsafgevaardigde kon voordoen. Ik heb het hoofdbestuur meerdere malen geschreven over dit probleem. Ten eerste had ik gevraagd om in die modelverklaring ook op te nemen de datum waarin de afdelingsafgevaardigde is benoemd door de ledenvergadering waardoor controle beter mogelijk is. Bovendien staat in het reglement dat er alleen maar rechtsgeldige besluiten kunnen worden genomen door een ledenvergadering als dat ook in de agenda is opgenomen en daarom overigens heb ik daar u als hoofdbestuur aan mijn kant dat de benoeming van de afdelingsafgevaardigde ook als agendapunt in de uitnodiging voor de afdelingsvergadering wordt opgenomen en dan is het ontwijken van het artikel in de statuten toch wel zeer moeilijk en dat is als betutteling door de adjuct-secretaris afgedaan. Kortom ik verzoek u het stemrecht van de afdeling Dinteloord c.q. stemrecht van de kamercentrale Tilburg met 2 te verminderen. Ik vind het overigens een blamage voor de VVD dat de statuten niet goed nageleefd worden. Ik vertrouw op u, meneer de voorzitter.

Dank u wel. Uw verzoek met betrekking tot dat stemrecht zal ik aanstonds aan de orde stellen maar de bespreking over dit agendapunt wil ik eerst afronden.
Mevrouw Van Dijk nog een keer.

Dank u voorzitter, nog even kort.
Terugkomend op de heer Von Schwarzenberg die toch vraagt, of als oplossing aanbiedt om richtlijnen voor handelen van de commissie van beroep aan te geven. Tegelijkertijd zegt hij dat hij eigelijk al een gedragslijn terugvindt in de notitie die de commissie van beroep heeft geschreven. Wij zijn dat geheel en al met u eens. Wellicht zouden die zinsneden die daarop betrekking hebben in de notitie verwerkt kunnen worden in een reglementering en dan kom ik tegelijkertijd bij de heer Van Heukelum die vraagt waarom op een gegeven moment dat toegezegd is dat wij het mee zouden nemen en vervolgens in april op andere wijze naar voren werd gebracht. Ik kan meneer Van Heukelom verzekeren dat onze veranderde opstelling voortkwam uit de gesprekken die wij gehad hadden met de commissie van beroep. De commissie van beroep heeft toen toegezegd de notitie zoals ie voorligt in de beschrijvingsbrief te zullen schrijven. Ik zie meneer Van Heukelom nee knikken, heeft dus duidelijk meegenomen toch de argumenten die wij aangedragen hadden gekregen. O.a. van de kamercentrale Limburg waarom men vond dat ze niet juist getoetst hadden of dat de marginale toetsing niet meer marginaal was. Even terug naar de heer Zwarts uit Oegstgeest. U wil een aanscherping geven het HB vragen om afwijzend tegenover de voorstellen te staan om juridische redenen. Ik ben erg blij met die aanscherping van uw kant maar wij kunnen wel zeer afwijzend staan maar uiteindelijk is het de Algemene Vergadering, dus u, die beslist hoe scherp de zaken aangescherpt kunnen worden.
Meneer Nelen ziet dus verband met ontzetting uit het lidmaatschap met het HB. Dat klopt. Het HB kan mensen uit het lidmaatschap ontzetten. De afdelingen ook. Op dat punt zijn de afdelingen volledig autonoom en dan is het aan de leden of de personen die ontzet worden om in beroep te gaan bij de commissie van beroep. En daar krijgen zij een onafhankelijke rechtsgang. Ik denk dat dat toch iets is wat wij in onze partij moeten proberen te handhaven.

Dank u wel. Meneer Van Heukelom de laatste keer.

Voorzitter, voor de duidelijkheid van de besluitenlijst die we gaan krijgen kunt u alvast op preluderen. Mag ik van mevrouw Van Dijken haar verhaal begrijpen dat het hoofdbestuur de tekst zoals die door de commissie van beroep zelf is geformuleerd mee zal nemen in het reglement van de commissie.

Dat is juist.
Pardon, meneer Van Heukelom dat leggen wij de Algemene Vergadering voor.

Dank u wel. Dames en heren nu moet er over die motie gestemd worden maar de heer Nelen heeft een verzoek gedaan. Meneer Von Schwarzenberg.

Voorzitter, de concrete vraag van de heer Van Heukelom. het hoofdbestuur wil toezeggen om de motie uit te voeren. Ik begreep net van mevrouw Van Dijken dat dat toegezegd wordt. Dat gene mee te nemen dat wij gevraagd hebben. Dus wat mij betreft hoeft er niet over de motie gestemd te worden.

U trekt de motie in.

Ja als wordt meegenomen en dat is zojuist toegezegd.

Mevrouw Van Dijk.

Voorzitter ik heb dit toegezegd en ter beoordeling van de Algemene Vergadering voorgelegd. Ook door meneer Scharzenberg mij aangegeven dat de notitie van de commissie van beroep een gedragslijn voor die commissie aangeeft en dat wij dat mee zullen nemen in de reglementering omtrent de commissie.

Voorzitter vanwege dat besluitenlijstje van meneer Van Heukelom dan nog maar een keer als u mij toestaat. Ik begrijp voor de goede orde dat het hoofdbestuur de notitie van de commissie zelve als richtlijn neemt voor het uitzetten van een nieuw reglement daarmee is de motie van de kamercentrale Limburg, mag ik hopen, dus niet meer aan de orde.

Ik denk dat de afgevaardigde van de kamercentrale Limburg dat zal moeten bepalen want zoals duidelijk blijkt denk ik dat de intentie zoals die in de motie van de kamercentrale Limburg naar voren is gebracht toch haaks staat op wat de commissie van beroep zegt. Dus ik vraag nogmaals aan de heer Schwarzenberg trekt u die motie in of wilt u die in stemming gebracht hebben.

Voorzitter u brengt mij in zoverre in een moeilijk pakket met wat u nu zegt dat wat de commissie zegt haaks staat ...
ik zal harder in de microfoon praten.
Wij hadden gedacht dat de werkzaamheden van de commissie beperkt moeten zijn tot marginale toetsing. Dat dat ook vastgelegd moet worden. Als u nu zegt dat dat iets anders is dan wat de commissie zelf wil dan wat wij beoogen dan handhaaf ik mijn motie.

Dat is ook volstrekt duidelijk.

Voorzitter, mij is niet meer helemaal duidelijk wat het hoofdbestuur nu eigenlijk wil. Wil mevrouw Van Dijk dat er gestemd wordt over het al dan niet opnemen in het reglement of is dat nu al overgenomen.

Ik denk dat het volstrekt duidelijk is mevrouw Van Dijk heeft namens het hoofdbestuur toegezegd dat de notitie van de commissie van beroep genomen wordt als basis voor een nog nader bij de Algemene Vergadering voor te leggen reglementswijziging. Maar als de motie van de kc Limburg aan de orde komt dan zal dus blijken wat de Algemene Vergadering vindt. Dan moet de Algemene Vergadering namelijk kiezen tussen hetzij de opvatting zoals die is neergelegd in de motie van de kc Limburg hetzij de opvatting van het hoofdbestuur die zich dus baseert op de notitie van de commissie van beroep.
Dan zit ik met het verzoek van de heer Nelen. Kan de algemeen secretaris ons daarbij lichtend adviseren.

Lichtend niet, voorzitter maar adviseren wel. Ik heb het wellicht allemaal verkeerd begrepen hoewel ik goed heb geluisterd naar de heer Nelen maar op een gegeven moment zei hij dat nu voor de eerste maal dit jaar waren er afgevaardigden benoemd door de ledenvergadering. Als dat zo is, daar ga ik dan even vanuit, en die afgevaardigden zijn hier dan zijn zij volkomen gerechtigd om hier te zijn en stem uit brengen. Ik zie geen enkele reden waarom de afdeling Steenbergen, gaat het geloof ik om, waarom de afdeling Steenbergen de stem niet zou mogen uitbrengen. Maar misschien heb ik dat verkeerd begrepen.

Het is maar goed dat ik het op papier heb gezet want ik heb het over de afgevaardigde van de afdeling Dinteloord. De vergissing is waarschijnlijk ontstaan doordat ik gezegd heb dat mijn vermoeden is dat het in de VVD geen uitzondering is. Ik heb daarbij de situatie in de afdeling Steenbergen aangehaald en dat heb ik verder ook gebruikt als bewijs dat u als hoofdbestuur u taak conform art. 49.4 niet goed kan uitvoeren met dat modelreglement.

Dan gaat het dus om de afdeling Dinteloord.

Ja.

En zijn er afgevaardigden van de afdeling Dinteloord aanwezig.

Die zijn niet aanwezig.

Die zijn niet aanwezig, dan zijn er dus ook geen stemmen.

Dat weet ik niet. Want ik heb in artikel 49.3 misschien is het goed dat u kennis maakt met dat artikel, staat dat afgevaardigden van een afdeling stemrecht kunnen overdragen aan andere afdelingen.

Zijn er dan afgevaardigden die de stemmen van de afdeling Dinteloord hebben.

Ja als die afgevaardigden van de afdeling Dinteloord niet bestaan omdat ze conform de statuten niet benoemd zijn kunnen die stemmen dan ook niet overgedragen worden aan bijvoorbeeld de ondercentrale Dinteloord of de ondercentrale Halsteren.

Klopt. Daarom vraag ik wie is degene die namens de afdeling Dinteloord op het ogenblik met de stemmen loopt.

Dat weet misschien de voorzitter van de kamercentrale Tilburg. Ik weet niet hoe dat verdeeld is.

Is de voorzitter van de kamercentrale Tilburg aanwezig.

Ik begrijp de hele discussie niet. De heer Nelen stelt de kamercentrale Tilburg heeft nu twee stemmen minder maar de kamercentrale Tilburg heeft totaal geen functie.

Klopt.

Het zijn de afgevaardigden van de afdelingen die stemmen. Dus ik zie de hele discussie niet. Hij gaat van een hele verkeerde stelling uit. Het zijn niet de kamercentrales die de stemming in de vergadering maken maar het zijn de afdelingen. Gelukkig.

Even voor de zuiverheid u brengt niet namens de afdeling Dinteloord bij overdracht stem uit.

Nee, het lijkt mij makkelijk voor u secretaris om te checken.

Zeker, ik zal mij dadelijk spoeden naar de uitgang.

Meneer Van Vugt.

Ik heb zojuist geverifeerd aan de bali het stembriefje van de afdeling Dinteloord liggen nog bij de ingang.

Dan denk ik dat we dat daar rustig moeten laten liggen.

U zit nu wel te lachten. Maar in de afdeling Steenbergen is het jarenlang wel zo geweest. Ik vind het een blamage dat de statuten in de VVD niet worden nageleefd.

Goed, goed. Dan stel ik u nu voor om deze zaak voorlopig te laten rusten.
Dan wil ik dames en heren overgaan op stemming over de motie van de kamercentrale Limburg m.b.t. de taak van de commissie van beroep. U weet ik heb toenstraks gezegd er zijn nu de stemkaarten. Grijs tellen 10 stemmen, rood 5 en geel 1. De procedure is weer als gebruikelijk. We gaan eerst vragen voor een bepaalde kleur en daarna tegen voor een bepaalde kleur en dan dalen we af want we beginnen bij de hoogste. Dus allereerst de vraag grijs voor de motie van de kc Limburg. Grijs tegen de motie. Rood voor de motie. Rood tegen de motie. Geel

voor de motie en geel tegen de motie. Dan denk ik te kunnen concluderen, ik hoop dat het stembureau het ook met mij eens is dat deze motie verworpen is.
Dan dames en heren gaan wij snel over naar de motie van de afdeling Enkhuizen. Het opnieuw instellen van een commissie sport en recreatie. Afdeling Enkhuizen de heer Meijer.

Voorzitter, gelukkig bevind ik mij weer in de positie dat ik het niet met u eens ben. Voorzitter u zegt in uw advies dat u het niet nodig vindt om de commissie sport, recreatie en natuurbeheer want die laatste hoort er in, opnieuw in te stellen. U verdedigt dat en ik denk in zekere mate terecht dat dat het aantal commissies destijds van heelveel naar 19 is teruggebracht. De afdeling Enkhuizen heeft dat destijds in zijn overwegingen driftig meegenomen desondanks toch gemeend te moeten voorstellen om die commissie sport, recreatie en natuurbeheer weer in te stellen. Waarom, u zegt in uw eigen beantwoording er zou contact kunnen komen tussen woordvoerders en deskundigen van de fracties op deze punten. Deskundigen uit het bedrijfsleven. Nou daar zit hem nou juist het probleem. We hebben op deze gebieden zo zou ik het willen noemen grensoverschrijdend beleid te maken. Sport en recreatie zijn geintegreerd in tal van andere aspecten. Ik zal ze niet allemaal noemen voorzitter. Er zijn jongerenbeleid en sportjongerenbeleid en recreatie ouderenbeleid en ouderenbeleid en recreatie. Terugloop van de tijd dat men werkt aan de ene kant en dus de toename van de vrije tijd anderzijds. Er zijn tal van beleidsoverschrijdende aspecten en dat maakt het nou juist voor de samenleving zo moeilijk om zijn juiste vertegenwoordiger te vinden. Vandaar dat de afdeling Enkhuizen heeft voorgesteld laat nou die commissie opnieuw zijn werk doen. Er is zeker op dat terrein als je ook het landschapsbeheer er bij pakt meer dan voldoende werk te doen. Laat nou de partij alsjeblieft die commissie weer in stellen zodat aan het maatschappelijk veld een aanspreekpunt gegeven wordt om al die beleidsoverschrijdende punten en niet van de maatschappij gevraagd wordt om 4, 5, 6 fractieleden dan ook nog per fractie af te gaan. Want dat is bij andere partijen net zoals bij ons. Voor ons zouden wij het gemakkelijk maken door het veld om het zo maar te noemen weer een aanspreekpunt te geven. Dat was het voorzitter.

Dank u wel. Wie nog meer. Niemand. Mevrouw Roscam Abbing.

Meneer Meijer. U hebt gezien wat het antwoord van het hoofdbestuur is. U zegt maar er zitten nog een aantal andere aspecten aan. Nu zou ik hier willen opmerken namens het hoofdbestuur dat de partijcommissies en dat beluister ik toch een heel klein beetje hoe goed u het ook bedoeld in uw woorden niet de rol moeten krijgen van het behartigen van belangen. De partijcommissies zijn bedoeld voor wat commissies van advies en bijstand aan de kamerfracties en in uw woorden beluister ik een accent wat u erin legt u hebt het over een aanspreekpunt maar ik vermoed dat u daarbij toch wat voorbijgaat aan de werkelijke rol van de commissies. Daarnaast ben ik het volstrekt met u eens dat het een gecompliceerde materie betreft die heel veel velden bestrijkt. Maar het grappige is dat wij eigenlijk bij de 22 partijcommissies, ik geloof dat hier een kleine vergissing is gemaakt, die er zijn al deze velden ondergebracht kunnen worden. En u zegt dan moeten wij met een aantal kamerleden praten maar ik weet dat degenen, die hebben mij dat ook

verzekerd, die de hoofddelen van de commissie die u in zou willen stellen, onder hun hoede hebben. Dat die ten allen tijde bereid zijn om een bereidwillig oor te luisteren waar de problematiek ligt. Dus het hoofdbestuur zegt wij moeten dat niet doen, 22 partijcommissies zijn er heel veel. Willen wij dit helemaal goed laten functioneren. Zo goed mogelijk dat iedereen daar plezier van heeft. Dan moeten wij het bij dit aantal laten.

Meneer Meijer.

Voorzitter, ik heb niet bedoeld te zeggen dat wij een partijcommissie zouden moeten hebben die aan belangenbehartiging doet in tegendeel ik heb juist die commissie geprobeerd te profileren als een filter tussen belangen behartigers en dat zijn er in dat veld nogal een paar en anderen. Nou vind ik het aardige dat mevrouw Roscam Abbing zelf constateert dat het beleidsterrein op zijn zachts gezegd difuus en wijd verspreid is en over tal van andere commissies heen loopt dat was destijds dan ook precies de reden waarom wij in deze partij een aprte commissie voor dit onderwerp hadden omdat het zo door al die andere beleidsterreinen heen zit. Dat heeft Enkhuizen u proberen aan te geven en ik zie nog steeds ook in de beantwoording van mevrouw Roscam Abbing geen enkele reden om die commissie niet opnieuw in te stellen. Het is niet een nieuwe commissie het is een commissie die we hadden en ik mag u erop wijzen dat met name in de hele moeilijke discussie tussen hier rondom de Markerwaard het nou juist die commissie was die de fractie heel zwaar heeft ondersteund.

Meneer Bakker.

Voorzitter ik heb het gevoel dat Enkhuizen een bezondere band heeft met sport en recreatie en als ik het plaatsje bekijk dan is dat ook een beetje het geval. Als Enkhuizen die belangen die dan zeer breed gedragen zijn daar op alle mogelijke andere beleidsvelden onder de aandacht gaat brengen van kamerleden dan vertrouw ik dat de heer Meijer uitstekend toe want ik zie hem regelmatig in Den Haag.Dus dat zal hem wel lukken daar hebben we geen partijcommissie meer voor nodig.

Dank u wel. Wie nog meer.
Mevrouw Roscam Abbing nog een keer.

Meneer voorzitter ik zou inderdaad nog een keer willen inhaken op wat meneer Meijer zegt. Hij zegt het gaat niet om een nieuwe commissie we hadden die commissie maar de grap is nou net dat commissies die we hadden wat ingeperkt hebben omdat we er teveel hadden. Dus het gaat wel degelijk om het instellen van een commissie die er op dit moment niet is. Dan zou ik nog 2 dingen willen aanvoeren. Het onderwerp is toch een vrij klein beleidsterrein, zeker in vergelijking met de andere partijcommissies en tenslotte de betrokkenheid van de centrale overheid bij dit beleidsterrein is de laatste jaren nogal afgenomen. Hetgeen de betrokkenheid is elders terechtgekomen hetgeen dus mijn stellingname ondersteunt.
Dank u wel.

Ik denk dames en heren dat wij de discussie verder als afgerond kunnen beschouwen en dan wil ik tot stemming overgaan over het voorstel van de afdeling Enkhuizen. Wederom vraag ik iedereen rechtovereind te gaan zitten en we beginnen weer met grijs die stemmen voor, grijs 10 stemmen tegen, rood 5 stemmen voor, rood 5 stemmen tegen, geel 1 stem voor, geel 1 stem tegen. Dan denk ik dat voorstel van de afdeling Enkhuizen verworpen is. Dan dames en heren komen wij aan het volgende punt namelijk de voortgangsrapportage van het verenigingsplan in feite gaan wij dus praten over de bespreking van het beleid HObestuur.

Voorzitter puntje van orde.

Ja.

We gaan praten over beleid hoofdbestuur. Daar worden door u in de beschrijvingsbrief de punten a t/m g genoemd. Ik zou mij kunnen voorstellen en ik weet dat in iedergeval voor mijzelf zeker, dat er punten te bespreken zijn die niet onder de rubriek a t/m g vallen. Mag ik u voorstellen daar het in de verte raakt aan a om na 3a een putn 3a accent in te voeren waarbij eventuele overige punten aan de orde kunnen komen.

Ik heb daar in zitten kijken want het zijn 2 moties van de afdeling Groningen, bijv. die typisch onder het punt algemeen vallen en mijn voorstel aan de algemene vergadering althans het voorstel wat ik in hoofd had was laten we dat nou aan het eind van het hele punt 3 bespreken want dan hebben we alle zaken op een rijtje gezet en weten we precies waar we over spreken. Goed, dan denk ik dat wij als Groningen daarmee akkoord gaat, dan wil ik de moties van Groningen helemaal aan het eind van punt 3 aan de orde stellen. Goed dan kunnen we nu overgaan naar punt 3a de voortgangsrapportage van het verenigingsplan. Ik heb u al ieder gewezen op het verzoek van verschillende afdelingen om ook ruimte voor het liberalisme daarbij te betrekken in discussie te brengen. We hebben gezegd laten we dat doen bij de voortgang van het vereningsplan of zelfs helemaal bij het beleid van het hoofdbestuur. Er zijn nu een aantal moties van de afdeling Haarlem, een tweetal van de afdeling Duin- en Bollenstreek die gaan over de wijze waarop in de partij rekening wordt gehouden met al datgene wat in Liberalisme deel 1 staat. Ook hiervan zou ik u willen voorstellen om die discussies aan het eind te doen van de bespreking van het beleid van het hoofdbestuur dan zal namelijk blijken op welke punten er nog eventuele verschillen zijn tussen ruimte voor liberalisme en waar niet en dan zal ook blijken in hoeverre er al apriori overeenstemming bestaat. Ik kijk even naar de heer Monfoort en de zijnen. Kunt u zich in dat voorstel vinden. Ja de heer Monfoort kan zich in dat voorstel vinden. Kunnen de afdeling Haarlem en Duin- en Bollenstreek dat ook doen.

Voorzitter de naam is Monkhorst.

Sorry, neemt u mij niet kwalijk.
Kunnen de afdeling Haarlem en Duin- en Bollenstreek dat ook doen.

Duin- en Bollenstreek heeft geen probleem.

Goed dames en heren dan krijgen we dus aan het eind van de bespreking van het beleid van het hoofdbestuur de moties 1, 2, 3, 4 en 5 ter beslissing voorgelegd. Dan stel ik nu aan de orde punt 3a 1 voortgangsrapportage verenigingsplan, inhoudelijke discussie. Wie van de afgevaardigden of een van de andere aanwezigen wenst hierover het woord te voeren.
Niemand.
Meneer Bakker.

Voorzitter, een van de elementen die in het verenigingsplan naar voren was gekomen betrof de aanpak en de werkwijze die in het kader van de propaganda-campagne, pr of wat dan ook van toepassing kan zijn, waarbij de werkzaamheden die in Ipc zouden verrichten op een gegeven moment meer betrokken zou zijn bij de campagne-opzet zelf. Ik wil het proberen rustig te houden want ik ben daar toch een beetje laaiend over geweest.

ik wil u niet onderbreken. Maar kunnen we dat niet beter doen bij punt 3e.

Als u dat plezierig vindt kan dat ook.

Dan geef ik u het eerst het woord bij punt 3e.

Doen we dat, akkoord.

Iemand nog iets over de inhoudelijke discussie zoals we die thans binnen de partij voeren.
Gaat u gang. Kunt u u naam even noemen.

Lamers, afdeling Zwolle.
Ik heb in de beschrijvingsbrief gelezen bij 3a 1, dat het hoofdbestuur van plan is bij de themadagen de discussiekarakter meer aandacht te geven en ruimte laat voor meningen die botsen. Als ik dan kijk naar de agenda voor de komende themadag dan constateer ik net zoals bij de themadag over Oost-Europa dat er heel veel ruimte is voor sprekers die een verhaal houden en heel weinig ruimte is voor de groep die discussie heeft. Twee keer een halfuur vragenronde en een keer een discussieperiode. Ik wou vragen als ik dit lees of ik dan mag begrijpen dat het hoofdbestuur de bedoeling heeft om in de toekomst de discussieronde veel langer te laten zijn bijv. de hele middagperiode van 1 tot 4, om iets te zeggen.

Wie nog meer.
Mevrouw Roscam Abbing.

Voorzitter, ik zou tegen meneer Lamers het volgende willen zeggen. Het hoofdbestuur is het ook opgevallen dat met name de agenda voor 1 juni de tijd voor discussie iets langer zou hebben kunnen zijn. Ik geloof overigens dat u vergeet dat er behalve 2 vragenrondes 's middags gespreksgroepen zijn en dat daar nog in plenair een discussie zal komen. Maar inderdaad zullen wij er naar streven om bij volgende themacongressen de tijd voor discussie wat langer te maken.

Dank u wel. Gaat u gang.
U bent tevreden. Mooi.
Verder nog mensen.
Dan denk ik dat de Algemene Vergadering voortgaat met het beleid zoals ze door het hoofdbestuur is uitgestippeld. Dan ga ik over naar punt 3a 2 de voortgangsrapportage. Selectie, kandidaatstelling en begeleiding. Wie van u zou hierover het woord wensen te voeren.
Niemand.
Dan zijn we daar ook tot een duidelijke conclusie over gekomen.
Vervolgens is dan aan de orde beleid van vrijheid en democratie.
Wie van u zou daar iets over willen zeggen.
Niemand. Goed. Dan kunnen we overgaan naar punt c na geconstateerd te hebben dat u het ook terzake van vrijheid en democratie eens bent met het gevoerde beleid.
Dan punt 3c. Voortgangsrapportage jongerenbeleid en het werkplan 1991.
Jongerenbeleid, wie van u.
Niemand. Ja ik denk vaak dat als je als hoofdbestuur hele duidelijke informatie geeft dat dat dan helaas soms minder aanleiding geeft tot discussies want dat is toch ook een heel belangrijk element in het functioneren van de Algemene Vergadering. Goed het jongerenbeleid zal dus in deze lijnen door het hoofdbestuur worden voortgezet. Dan ga ik nu over naar de vorming en scholing in het kader van de Haya van Someren Stichting. Wie van u zou daar iets over willen zeggen.
Meneer Van Vessem.

In vrijheid en democratie hebben we kunnen zien bij herkiezing of verkiezing van personen voor het hoofdbestuur dat in het zittend hoofdbestuur een van de aanwezigen eerstegraads bevoegd is op het gebied van didactiek enz. onderwijskunde. Het lijkt mij een punt van overweging dat wanneer in de partij die eerstegraads bevoegdheid voorhanden is bijvoorbeeld ook in Gelderland, heel dichtbij mijn afdeling Ede. Dat daar ook gebruik van wordt gemaakt bij het samenstellen en inrichten van de cursuspakketten. Is dit overgekomen.

Nee.
Eerstegraads bevoegdheid is die meneer met die moeilijke naam. Die meneer uit Den Helder. Gmelich Meijling, die is eerstegraads bevoegd op het gebied van didactiek vorming, scholing en onderwijskunde en wij hebben in Gelderland ook nog iemand die bovendien niet alleem theoretisch maar praktisch ook op het gebied van agogie, wat hier aan de orde is, is natuurlijk altijd bij cursussen van welke club danook overdracht dat die mensen in de gelegenheid gesteld worden om of gevraagd worden om hun deskundigheid ook in te zetten en te adviseren want het blijkt dat de Telder Stichting bijv. een belangrijke invloed heeft terwijl die helemaal geen agogische capaciteit of deskundigheid in voorraad heeft. In de stuurgroep van de Haya van Someren Stichting zitten ook geen eerstegraads bevoegde mensen op dat punt.
Een hint helemaal geen voorstel maar een suggestie.

Is duidelijk.
Mevrouw Den Ouden.

Voorzitter, bevoegdheid is buitengewoon belangrijk. Ik denk

dat bekwaamheid nog belangrijker is en onderwijs is tot op zekere hoogte een kunde maar vooral ook een kunst en bij politieke partijen spelen die twee zaken een buitengewoon grote rol. Het is niet alleen belangrijk dat er mensen zitten die met zeer specifieke deskundigheden in het hoofdbestuur niet alleen theoretisch maar ook praktisch in het hoofdbestuur zitten. Als u de curricula nagaat meer mensen die een bevoegd heid hebben en misschien kunnen aantonen dat ze ook nog be kwaam zijn als u dat doortrekt naar de Telder Stichting dan denk ik dat u eerstens goed voor ogen moet houden wat de taak van de Telder Stichting is in de organisatie van de VVD en dat is toch het wetenschappelijk bureau van de VVD van waaruit een heleboel informatie vertaald moet worden naar de leden en dat gaat via de vorming en de scholing en voorzover ik tot op dit moment heb mogen ervaren binnen de VVD en ik loop toch al wat jaren mee dan probeert men juist de vertaalslag vanuit de wetenschappelijke bevindingen van de Telder Stichting, de ervaringen van politici in het praktische veld via de cursus sen van vorming en scholing gegeven door de Haya van Someren Stichting over te dragen niet alleen op de mensen die al functies hebben maar vooral ook in de richting van de jonge mensen met het jonge talent waar wij als partij verder in moeten groeien. Dus ik denk dat in de structuur die wij geko zen hebben ook in de stuurgroep voldoende kennis aanwezig is. Voor wat betreft de bekwaamheid van het overdragen en bij een aantal mensen ligt de bevoegdheid in een papier duidelijk aantoonbaar aanwezig en uw suggestie om vooral naar bevoegd heden te kijken neemt het hoofdbestuur mee maar ik denk toch niet dat dat bij een politieke partij het sluitende criterium moet zijn.

Dank u wel.
Wie zou verder het woord wensen te voeren waarbij ik aanstonds aanteken dat ik het op prijs zou stellen dat de Algemene Vergadering er mee akkoord gaat dat de bespreking van de moties 6 en 7 aanstonds om 2 uur bij aanvang van de middagver gadering zou plaatsvinden.

Voorzitter ik denk dat het zinnig zou zijn om moties 6 en 7 nu wel doorgang te laten vinden want ik denk dat we het binnen een halve minuut met elkaar eens zijn.

Goed. Akkoord.
Afdeling Den Helder, motie 6.

KC Den Helder, voorzitter.

Neemt u mij niet kwalijk.

Motie 6 daarvan constateert u dat eigenlijk de situatie die daar geschetst wordt in feite al praktijk is. U concludeert vervolgens dat mocht het nog verder gaan in de kant van exter ne deskundigen dat nog meer het accent daarop moet liggen dat we dan het kostenaspect consequenties heeft. Daar zijn we natuurlijk gevoelig voor binnen zo'n armlastige kamercentrale als de onze. Daar kom ik nog bij een ander punt op terug. Ik denk dat we die motie gezien uw tekst en gezien het feit dat de zorg die we hebben uitgesproken ook door u overgenomen wordt deze motie 6 in iedergeval kunnen intrekken.

Dank u wel.

Dan ga ik met uw welnemen naar 7. Bij 7 wil ik even verwijzen naar de discussie die gevoerd is ik meen in de gemeente waar de heer Hermans nu burgemeester is. Daar hebben we de discus sie gevoerd over communicatie. Communicatie die van boven naar beneden van beneden naar boven etc. In dat kader zou ik u alleen maar een toezegging willen vragen en dan straks wel licht de motie intrekken maar een toezegging willen vragen om toch de rol van het hoofdbestuur bij het motiveren van mensen om deel te nemen aan cursussen die niet alleen maar te leggen bij afdelingen, ondercentrales en centrales maar dat ook het HB daar een rol in heeft en zoveel mogelijk mensen daar naar toe te blijven krijgen.

Ik denk dat het hoofbestuur uiteraard de zaak erkent dat zij verantwoordelijkheid heeft. Als je een professionele partij wil zijn dan is met name vorming en scholing een van de aller belangrijkste elementen om inderdaad die professionele partij te krijgen. Ik denk dan ook dat het hoofdbestuur er alles aan wil doen om mensen te bewegen daar naar toe te komen. Maar feit is en blijft natuurlijk dat het hoofdbestuur als je gaat kijken naar die vele tienduizenden leden die we hebben en als je dan ook nog gaat kijken naar het aantal mensen wat actief is. Natuurlijk al die mensen niet kent. Daar zit ergens een dilenda m.a.w. het hoofdbestuur is van alles bereid te doen maar ze kan in de richting van mensen die daarvoor in aanmer king komen niet zo direct een eigen initiatief nemen. Nemen afdelingen initiatief dan kan het hoofdbestuur dat natuurlijk van harte ondersteunen met brieven en weet ik wat voor andere dingen.

Voorzitter dit valt samen te vatten met de term we kunnen niet zonder elkaar.

Juist.
Is dat aanleiding voor u om de motie te handhaven of zegt u nou gezien deze opstelling van het hoofdbestuur vertrouwen we het voorlopig weer aan het hoofdbestuur toe dat ze dat inder daad daadwerkelijk doet.

Ik had het niet beter kunnen formuleren.

Dank u zeer.
Meneer Bakker wilde nog iets zeggenn.

Ja, voorzitter. T.a.v. dit sub-agendapuntje nog. In iedergeval ben ik heel erg blij en aan de manier van verslaglegging te zien dat met betrekking tot de public relations er een cursus is opgenomen. Dat doet me genoegen ik denk ook dat dat gebaseerd is op een paar ervaringen uit het recente verleden die daar een goede bijdrage aan hebben geleverd. Ik denk dat het goed zou zijn en ik hoop dat ik dat van u mag verwachten dat in het beleid van het hoofdbestuur meeopgenomen is dat er een zekere morele druk wordt uitgeoefend op onze volksvertegenwoordigers zoveel mogelijk toch gebruik te blijven maken van deze mogelijkheid en zo ze het nog niet hebben gedaan om dat op zeer spoedige termijn toch terdege te gaan doen. Ik spreek bewust van morele druk want andere verplichtingen kunnen we niet opleggen maar u begrijpt precies wat ik bedoel. Zeker bij diegenen in iedergeval te beginnen die het tot op heden niet hebben gevolgd en uw gremium waar u toch regelmatig in vertoeft daar kunt toch zeker dit geluid laten horen.

Het hoofdbestuur meneer Bakker is het helemaal met u eens. Mediatraining. public relations of hoe je dat ook noemen wil, dat is niet zo belangrijk. In iedergeval het trainen van het geven van een goede performance in de richting van publiek, kiezers, enz. is denk ik een uitermate belangrijke zaak en het hoofdbestuur is dan ook van mening dat daar groot belang aan moet worden gehecht. U zegt zeer terecht alleen maar morele druk, andere partijen gaan misschien iets verder maar daar zitten dan ook weer onmiddelijk financiele consequenties aan verbonden, dat weet ik wel allemaal. Maar die morele druk zullen we zeker blijven uitoefenen.

U en ik zijn er dus van overtuigd dat het een must is.

Ja.

Voorzitter, toch schiet mij iets te binnen. U hebt het over morele druk bij mij weten is er in Zwolle een besluit genomen waarbij het iets verder gaat dan morele druk. Dan beperk ik mij even tot mensen die geacht worden in hun uitvoering van het belang van d VVD met de media om te gaan. Daarvan is toen een motie van ingediend en aangenomen waarbij het laatste gedachtenstreepje erop neerkwam dat bij de nieuw te ontstane commissie die u adviseert in de procedure Tweede Kamer dat het aspect van het volgen van mediatrainingen een van de toetsstenen is van die commissie. Dus het gaat iets verder dan morele druk denk ik.

Wij zijn die motie niet vergeten. Maar nochtans denk ik ook dat gene wat in de motie gesteld staat niet imperatief in de zin van dwingend en opleggend. Men blijft een eigen verantwoordelijkheid houden. Hoe men dan in bepaalde situaties zich voor die eigen verantwoordelijkheid wil verantwoorden is een zaak van de betreffende mensen.

Uiteraard blijft dat zo, dat is maar goed ook in dez club maar men wordt er mede op beoordeeld.

Ik denk dat men dan uberhaupt beoordeeld wordt op het publieke optreden.
Goed dames en heren u bent verder tevreden met de vorming en scholing in de Haya van Someren Stichting. Dan kunnen we overgaan naar public relations en propaganda.
Meneer Bakker.

Voorzitter ik blijf rustig hoor. Maakt u zich wat dat betreft geen zorgen. Wij hebben bij de laatste campagne hebben we een aantal afspraken met elkaar gemaakt. Waarbij de opzet was van de public relations zonder er een soort permanent karakter aan te geven en een permanente herkenning. Dat is de kreet die bovenin aan het plafond hangt is daar een belangrijke basis in. Ik denk ook dat een ieder van ons her en der in de regio's met verve daaraan hebben getrokken. Ieder op zijn eigen wijze en die herkenning ook zoveel mogelijk hebben proberen uit te dragen. Tegelijkertijd was ook binnen de Ipc de harde afspraak dat over en weer we elkaar daarin zouden steunen totdat op een gegeven moment bleek dat er op het allerlaatst moment wijzigingen optraden, althans op het landelijk niveau. Wij hebben daar vanuit de provinciecentrale, die binnenkort welliswaar zal worden opgeheven, in iedergeval namens 3 kamercentrales daar een kritisch geluid over laat horen. Een brief over geschreven het zal u bekend zijn. Ik heb daarover een brief over teruggehad die op zijn minst in iedergeval een zeer onbevredigend gevoel heeft achter gelaten. Onbevredigend in die zin dat ik de beantwoording wat dat betreft ruim onvoldoende vind. Ruim onvoldoende in die zin dat afspraken die van te voren worden gemaakt toch wel op een heel bijzondere wijze slechts dan doorkruist worden wanneer het belang van die partij gigantisch groot is. Die argumenten die heeft u helaas niet kunnen aandragen. Voor diegenen die niet weten waar het omgaat betreffen met name hierover de uitzending van onze bekende video op de tv. Die toegezegd was, waar iedereen klaar voor zat en hij is uiteindelijk niet uitgezonden. Dat heeft een hoop mensen gestoord, het heeft geld gekost, advertentiekosten en al dat soort grappen. Het verstoord in iedergeval heel duidelijk de campagne. Ik vind dat uitermate betreurenswaardig. Juist dan ook wanneer een Ipc op alle mogelijke manieren tracht om bijdrages te leveren in het beleid t.a.v. dit terrein dan krijgen we toch met de regelmaat van de klok het gevoel of er een soort tussenzeef is met de uiteindelijke besluitvorming. Ik zou er toch voor willen pleiten om dat soort ogenschijnlijke instituten omdat toch niet voort te laten bestaan maar de Ipc daadwerkelijk te gebruiken bij de beleidsvorming.

Dank u wel.
Wie wenst nog meer het woord te voeren.
Meneer Meijer.

Voorzitter een aantal punten zoals de provincie centrale Noord Holland heeft gedaan, heeft ook de kamercentrale Den Helder een gelijksoortige brief aan het hoofdbestuur geschreven aangaande het gebruik van de video. Wat ik met u zou willen doornemen zijn een aantal andere zaken. Wij kunnen ons in de kamercentrale niet helemaal onttrekken aan het idee dat er verschillen van opvatting bestaan tussen het pr beleid van de fractie en de pr van het hoofdbestuur. Wij zouden ons dan ook het recht willen voorbehouden om ook daar waar het beleid fractie aan de orde is terug te komen op het phenomeen public relations. Dat is 1. Een ander probleem is het volgende. Wij krijgen de indruk dat als het gaat om met name campagnevoorstellen die van onder uit de partij komen. Laat ik het heel voorzichtig zeggen vaak vanuit een kant en dat is de kant vanuit het cluster pr in het hoofdbestuur al of niet in overleg met de fractie wat eenzijdig op dat soort voorstellen wordt gereageerd en die eenzijdigheid is dan meestal ook te uiten in nee. Dat is om het zachtjes te zeggen frustrerend voor die mensen die zich benedenaan in de partij driftig inspannen om allerlei leuke en aardige dingen te bedenken. In gevallen, het is in de provinciecampagne weer een keer gebeurd waarin daar al 70, 80, 90 mensen zijn klaargezet nadat daar met het algemeen secretariaat afspraken over waren gemaakt nadat er in het informele circuit ook met kamerleden al afspraken lagen en er ineens een tamelijk ongemotiveerd nee komt ook nog op een heel laat moment. Dan maak je je daarzelf niet populair mee om in de toekomst van mensen weer opnieuw te verwachten dat zij zich inzetten bij een campagne. Er is nog een laatste punt voorzitter waar ik het in eerste termijn met u over wou hebben dat is de vakbekwaamheid van het personeel dat zich in onze partij met public relations bezighoudt. Ik heb die opmerkingen al wel eens vaker gemaakt. er bestaat een aantal zeer goed beroepsopleidingen voor dat vak. Wij hebben niet een medewerker noch bij de fractie noch op het algemeen secretariaat die ook maar het basisdiploma Nederlands Genootschap voor Public Relations a. in zijn zak heeft. Dat is ongeveer voorzitter het rijbewijs voor een fiets in dit vak. Ik vind dat een ernstige tekortkoming het is ook merkbaar. Het zelfde geldt dan voor al die mensen die dan die diploma's niet hebben dan zou je bij het aanstellen van mensen op z'n minst moeten kijken naar hun kwalificaties en hun ervaring. Voorzitter met alle respect voor die mensen die met heel veel inzet het heel goed doen in hun functies. Blijft het zo dat die mensen de kwalificaties niet hebben en ik zou u in ernstige overweging willen geven om bij het aanstellingsbeleid daar meer dan nu rekening mee te houden. Dank u wel.

Wie nog meer.
Mevrouw Van Scherpenberg.

Dat laatste wat meneer Meijer zei is uit mijn hart gegrepen. De opleiding van het NGPR en het diploma hebben dat zou de professionalisering van de hele public relations van onze partij zeker ten goede komen. Maar over de Ipc ook wat meneer Bakker zei wil ik toch graag nog iets zeggen. Ik hoop dat het hoofdbestuur daar antwoord op heeft.
Is het Ipc een adviescollege of is het een beleidscollege daar gaat het om. Ik denk dat als zij zeggen dat ze niet gemotiveerd zijn als er ingegrepen wordt van uit het hoofdbestuur of de heer Bolkenstein over de videoclip vlak voor de verkiezingen die daar het volste recht toehebben want die moeten de politiek bepalen wat er op

dat moment urgent is. Als ze daardoor gedemotiveerd raken dan is er denk ik iets mis met de leiding die die motivatie moet standhouden. Het is niet mis met de beslissing die toen gevallen is maar het is denk ik dan mis met de begeleiding hoe je lpc'ers blijft motiveren terwijl zij hun belangrijkheid niet altijd kunnen waarmaken. Ik denk dat dat ook reeel is dat ze dat niet altijd kunnen waarmaken.

Wie nog meer. Dank u wel.
Meneer Van Dijk.

Voorzitter er zijn een aantal vragen op tafel gekomen die met name op de laatste campagne betrekking hebben. De heer Bakker heeft op een gegeven moment gesteld van de lpc moet je nadrukkelijk en daadwerkelijk betrekken bij de beleidsvorming. Ik denk ook dat we dat doen. Meer als ooit te voren. Desalniettemin blijven er momenten onstaan waarin er zeer snel beslissingen moeten worden genomen. Dat kan gebeuren in een campagne in een politieke partij ben je gebonden aan momentopnames waar je dan al of niet meteen op moet reageren. Dan kan er gebeuren dat je een beslissing neemt waarvan je achteraf zegt had ik die tijd ruimer gehad om die beslissing te nemen had ik daar een aantal mensen over kunnen informeren en waren een aantal zaken wat anders gelopen. Ik realiseer mij heel goed het probleem wat de heer Bakker aankaart. Dat met name toen de zendtijd van de laatste campagnevideo ingevuld werd door een andere videoclip een aantal mensen in het land met hun vinger aan de knop van de videorecorder zaten om die clip op te nemen om t gebruiken in de campagne. Ik weet en realiseer ook dat een hele hoop afdelingen geld van hun budget gebruikt hebben om te adverteren dat die video uitgezonden zou worden. Desalniettemin moet je op een gegeven moment beslissingen nemen. In dit geval is de keuze toen nadrukkelijk gemaakt om een uur of 3 voor het uitzendtijdstip van de zendtijd politieke partijen alsnog een interview op te nemen met de fractievoorzitter Bolkestein naar aanleiding van de tussenbalans die op dat moment nadrukkelijk speelde. Het zij zo. Dat betekent dat we op een gegeven moment gewoon zo'n keuze moeten maken en dat we dan kunnen constateren dat niet iedereen daar gelukkig mee is en als je het anders had kunnen doen, natuurlijk hadden we het graag anders willen doen, hadden we iedereen dan ook op een ander tijdstip over kunnen informeren maar dat zat er gewoon niet in deze keer. Verder naar aanleiding van de opmerkingen van de heer Meijer. Vanuit de partij worden regelmaat ideeen aangedragen vanuit de basis voor het campagne voeren en alles wat daar omheen hangt. Met name in zo'n verkiezingscampagne is men heel enthousiast in afdelingen, ondercentrales, kamercentrales, provinciecentrales bezig om plannen tot vorm te brengen om op die manier als VVD toch heel goed in de publiciteit te komen. Ik begrijp dat de heer Meijer doelt op het plan dat in de provinciecentrale Noord-Holland speelde met de laatste Statencampagne. Waarin met en begeleiding van forensen wilde laten plaatsvinden door kamerleden. Daar is volgens mijn informatie vroegtijdig met een kamerleden contact over op genomen en daar is door een meerderheid, bijna iedereen eigenlijk, gezegd op zich lijkt het ons geen onaardig plan. We willen daar best aan meewerken. Alleen het is niet zo, dat moet ik hier toch even zeggen, dat wij vanuit het algemeen secrtariaat of vanuit hoofdbestuur vanuit de cluster gezegd hebben dat plan mag geen doorgang vinden. Nee op een gegegeven moment is gebleken dat toen data en dergelijke ingevuld

werden dat toch een groot aantal enthousiaste toezeggingen van kamerleden op dat moment niet waargemaakt kon worden om allerlei redenen van agenda's e.d. Dus het is niet zo dat dat een plan was dat van hogerhand getorpedeerd is of wat dan ook. Alleen praktisch bleek het op dat moment niet invulbaar en het is natuurlijk triest als je als actieve statencentrale daar al heel enthousiast een aantal mensen gemotiveerd hebt. Van de andere kant denk ik ook dat je moet kunnen uitleggen naar de mensen die je gemotiveerd hebt dat zoiets wel een keer fout kan lopen. Zijn allemaal zaken die door het enthousiasme waar we allemaal mee bezig zijn, denk ik een aantal keren goed uitpakken maar soms een keer verkeerd uitpakken. Ik denk dat we daar inderdaad alert op moeten zijn want als het te vaak gebeurd is het natuurlijk demotiverend en dat is het laatste waar we op zitten te wachten. Met name omdat juist in het land al die campagnes al die vrijwilligers ontzettend veel tijd en energie in die campagne steken dat dat eigenlijk de mensen moeten zijn waar we uitermate zorgvuldig mee om moeten gaan. Want die moeten het werk natuurlijk wel doen en die moeten daar vorm aan geven en wat het hoofdbestuur betreft zijn we ons daar terdege van bewust en we zullen ook al het mogelijke in het werk stellen om daar in iedergeval qua communicatie een stroomlijning tot stand zien te brengen waar je je zo weinig mogelijk oneffenheden en hobbels zult tegenkomen. Maar nogmaals het is een grote organisatie en we zitten ook in een fase waarin een keerpunt in het beleid komt waar we wat andere opzet aan het realiseren zijn. U heeft gezien dat we met een zeer professioneel reclame pr-bureau in zee gegaan zijn in die campagne. Dat daar een aantal beleidsvisies neergelegd zijn. We zitten in een fase van opstarten. Betekent ook dat we in een fase zitten die op termijn vruchten zal gaan afwerpen. We praten niet over die ad hoc campagne we praten over structureel pr- en campagnebeleid en dan moet je langzaam daar vorm aan gaan geven daar zitten af en toe wat hobbeltjes in daar zitten nog wat kinderziektes in maar de bases ligt er. We moeten met elkaar met die campagne eens in het land met het hoofdbestuur, met de fractie, met de fractievoorlichting, voorlichting algemeen secretariaat een vorm zien te vinden tot een optimaal rendement. Daar wil ik het hier bij laten voorzitter.

Dank u wel.
Ik denk dames en heren dat ik nog een enkel woord wil toevoegen. 3 om juist te zijn. In de eerste plaats het werk van al die mensen die aan propaganda doen met name in de afdelingen en ook in de kamercentrales. Ik weet uit ervaring want ik ben bij de VVD ook begonnen als propagandist hoe belangrijk en essentieel het is en wat dat betreft hoeft niemand te twijfelen aan de waardering die het hoofdbestuur heeft voor die mensen, de inzet en de tijd en energie die zij hier aan dat werk geven. Tweede opmerking die ik nog even zou willen toevoegen is dat wij in het hoofdbestuur als wij over clusters praten als het gaat om bepaalde activiteiten en propaganda en pr en zo verder zijn dan regelmatig samenscholingen waarin het beleid van het hoofdbestuur wordt voorbereid want het hoofdbestuur neemt uiteindelijk de beslissingen. Dat cluster van hoofdbestuursleden wordt ook bijgewoond door de verantwoordelijke mensen van de fractie en door de medewerkers van de fractie die daar over gaan. Het is een regulier overleg wat eens per maand plaatsvindt. Tijdens de campagne was daarnaast een afzonderlijk overleg en dat stond onder leiding van de heer Bolkestein en dat heette dan het campagneteam waarin de campagne werd besproken. Het is goed om die twee dingen even uit

elkaar te halen omdat het natuurlijk zo is dat hoofdbestuur en fractie toch wel verschillende taken en verantwoordelijkheden hebben. Hoofdbestuur zorgt er voor moet zorgen voor een lange termijn pr beleid met alles wat er op en er vast zit lange termijn gericht continue. De fractie daarentegen heeft natuurlijk heel vaak te maken met momentale beslissingen over het bekend maken van bepaalde standpunten. Ik wil niet zeggen dat dat wringt, het zijn wel 2 duidelijk verschillende verantwoordelijkheden die niet altijd synchroom kunnen verlopen. Maar ik denk dat je dat alleen maar kunt oplossen door en de verantwoordelijkheid van het hoofdbestuur voor dat continue pr beleid en de verantwoordelijkheid van de fractie voor het naar buiten brengen van zijn eigen standpunten en beslissingen die verantwoordelijkheden goed te erkennen en zolang je dat maar doet denk ik dat je van een goede samenwerking sprake kan zijn. Met betrekking tot de video wou ik alleen nog maar zeggen de heer Van Dijk heeft naar mijn gevoel dat goed verdedigd. Uiteindelijk was de partijvoorzitter er voor verantwoordelijk dat de video niet is uitgezonden en dat wou ik nog even naar voren brengen.
Wie van u zou daar nog wat over willen zeggen.

Dank u voorzitter.
Ik wil even niet reageren op het verhaal omtrent de video. Ik denk dat een ander dat zo nog wel zal doen. Ik heb er toch grote behoefte aan in te gaan de reactie van de heer Van Dijk op de campagne Noord-Holland daar waar er sprake was van een actie zoals net door de heer Meijer geschetst. Ook is door de heer Meijer niet voor niets aangegeven en u heeft dat ook al net met andere woorden gezegd. Dat we ook bij beleid fractie op dit punt willen terugkomen omdat we ons er van bewust zijn dat we daar met en dubbele verantwoordelijkheid en een overlappende verantwoordelijkheid soms een botsende verantwoordelijkheid te maken hebben. Dus daarom komen we nog een keer op terug. Een andere opmerking die ik vooraf wil maken is dat de opmerking die ik ga maken niet betreft het beleid van de heer Van Dijk zijnde de propagandist, het betreft het gevoerde beleid van met name het campagneteam in deze dus ook weer daarin het campagneteam een gedeelde verantwoordelijkheid. We hebben te maken gehad met een actie die ruim voor de datum 4 maart al aangekondigd is besproken is zowel met ieder individueel kamerlid waarin inderdaad zoals Van Dijk net zei min of meer iedereen toezegde als wij kunnen dan zullen wij er zijn maar die bevoegdheid ligt niet bij ons, dat zeg ik er dan meteen bij, ligt uiteindelijk bij andere gremia zoals bijv. het campagneteam of dat wel of niet doorgaat. Vervolgens is het in de Ipc 2 tot 3 keer besproken dit hele plan en daar was men zeer enthousiast. Dan schetst mijn verbazing dat als we 2 weken voor een dergelijke actie staan en inderdaad die 80, 90 man klaar staan in de startblokken dat er dan een telefoontje komt met 2 argumenten dat het niet door kan gaan. Een telefoontje naar aanleiding van een vergadering van het campagneteam. Die argumenten zijn volstrekt andere als het argument wat ik net van de heer Van Dijk hoor. Die 2 argumenten waren dat het standpunt van de fractie wel eens strijdig zou kunnen zijn met een actie zoals wij die hadden gepland, het ging over het thema vervoer, dat scoort goed in Noord-Holland, het tweede argument met name boven het water overigens, het tweede argument was dat uit media overwegingen dit plan gecancelled zou moeten worden. Dat zijn de argumenten die mij uit 3 bronnen vanuit datzelfde campagneteam genoemd zijn. Overigens is een uur later door de vice-fractievoorzitter het argument strijdige belangen weer ingetrokken

zodat er een argument overbleef nl. het media argument. Daar kunnen we uitgebreid over discusseren maar als ik dan nu te horen krijg dat agendaproblemen aanleiding zouden zijn dan is het goed dat ik een riem om mijn broek heb want dan vraag ik mij daarnaast nog een keertje af als u zegt de agendaproblemen vraag ik mij wat hadden die mensen dan om 5 uur ochtends te doen want dat was het tijdstip van de actie. Dus dat argument accepteer ik volstrekt niet en wil ik graag andere argumenten horen.

Meneer Van Dijk.

Voorzitter ik kan daar vrij weinig aan toevoegen. De argumenten die de heer Wigman opnoemt zijn argumenten die vanuit de fractie naar hem toegekomen zijn n.a.v. een vergadering van het campagneteam. In het campagneteam is op een gegeven moment, u moet even de rol van het campagneteam zien dat is geen gremium wat de campagne initieert of wat dan ook. Daarin wordt met de fractie de campagne tot op dat moment geanalyseerd, er wordt gekeken wat is de afgelopen week gepasseerd, hoe zijn we daar mee omgegaan hoe kun je dat bijstellen, hoe kun je dat verbeteren en wat hebben wij de komende week voor de boeg aan bijeenkomsten, happeningen ga zo maar door. Daar speelt natuurlijk op een gegeven moment dan ook dit soort bijeenkomsten deze happening een onderdeel van besprekingen. In het campagneteam hebben wij deze zaak besproken maar daar ligt denk ik ook nadrukkelijk een stukje verantwoordelijkheid voor die invulling bij de fractieleden en die hebben uiteindelijk toch gezegd wij achten dit niet inpasbaar op welke wijze dan ook en daar lagen een aantal argumenten. Ik begreep ook op dat moment dat toch al een aantal mensen die kennelijk in eerste instantie heel enthousiast toegezegd hadden juist ook om agendaredenen zeiden we kunnen daar sowieso niet bij aanwezig zijn, dat wil niet zeggen dat men ochtends om 5 uur al een vergadering had maar het had natuurlijk ook te maken dat men op een later tijdstip elders moest zijn en je zit met reistijden, ga zo maar door. Dus dat speeld bij een aantal nadrukkelijk wel mee. Daarnaast zijn er toen in de fractie een aantal inhoudelijke argumenten kennelijk aan de orde gekomen die voor de overige fractieleden waarschijnlijk een reden zouden geweest kunnen zijn van wij vinden het niet verstandig om daar aan mee te doen want het kan mogelijk strijdig zijn met ons beleid. Dan zit je weer in dat spanningsveld.

Ik zei net dat dat argument een paar uur nadat de mededeling naar ons werd gedaan wer ingetrokken als zijnde niet valide en niet genoemd.

Daarom zeg ik dat zijn argumenten die dus vanuit de fractie gekomen zijn en dan zit je in dat spanningsveld fractie hoofdbestuur. Ook qua argumentering. Ik denk ook dat dat een zaak is die u ook met de fractie moet kortsluiten. Het is wel een signaal natuurlijk. Naar mate wij als hoofdbestuur in die cluster betere communicatie hebben ook met de fractie, ik moet zeggen er is een goed informatie - en communicatiestructuur naar fractie, fractie voorlichting, voorlichting .. op dit moment. Natuurlijk kun je daar van alles nog aan verbeteren maar ook dat zijn zaken die je niet van de ene dag op de andere perfect kunt regelen. We moeten natuurlijk wel in de gaten houden dat daar eigen verantwoordelijkheid ligt over en weer en waar je moet proberen met elkaar tot een maximale invulling te komen. Ik

kan niet exact inschatten wat de argumenten van de fractie geweest zijn. Zeker niet als u zelf zegt naderhand zijn ze weer ingetrokken. Misschien is dat toch aardig om dat rechtstreeks ook aan de fractie te gaan vragen.

Voorzitter ik constateer 2 dingen. Dat ik geen nieuwe argumenten heb gehoord en dat het kennelijk zo is dat de fractie in deze beslist terwijl ik dacht dat we te maken hadden met pr beleid waar en een hoofdbestuur en in dit geval campagneteam samen met beslist. Ik heb geen nieuwe argumenten gehoord waarom een dergelijke actie, en ik wil dit alleen als een voorbeeld stellen. Ik realiseer mij natuurlijk ook dat discussie hierover het niet terugdraait, ik wil alleen met de discussie bewerkstelligen dat het een volgende keer anders gaat. Overigens hebben we een vergelijkbare discussie al gehad naar aanleiding van het jaar daarvoor de Coentunnel actie. Goed toen hebben we ook al gezegd mag dit een volgende keer anders. Dat heeft niet geholpen. Nogmaals ik constateer geen nieuwe argumenten op grond waarvan die actie op het laatste moment, want daar heb ik ook nog geen reactie op gehoord, gecancelled diende te worden, met alle gevolgen van dien en ik constateer tevens dat er gesteld wordt hier door de heer Van Dijk als representant van het hoofdbestuur in deze dat het hoofdbestuur de argumenten van de fractie volledig doorslag heeft gegeven. Die argumenten van de fractie heb ik ook nog niet gehoord maar die horen we dan vanavond wel dat heb ik al aangekondigd om het daar weer aan de orde te stellen. Maar ik constateer dat het hoofdbestuur hierin kennelijk geen bevoegdheden in heeft gehad.

Wie.

Meneer de voorzitter, iedereen heeft prachtig gesproken, ik heb hier schitterende woorden gehoord maar wat ik eruit haal en ook met onze eigen ervaring is dat er toch in ons functioneren een democratisch tekort is. Wanneer er door afdelingen centrales e.d. acties worden ondernomen dan denk ik dat niemand in onze partij de verantwoording van het hoofdbestuur om bepaalde dingen niet door te laten gaan wil ontkennen en ontzeggen. Maar waar het omgaat is en dat merk ik uit dit voorbeeld ook dat op een gegeven moment de mensen gewoon voor fait accompli gesteld worden en wat de mensen zo woest maakt is dat ze totaal niet betrokken worden om aan te geven om hun belang van hun bijeenkomst waaraan ze al maanden deelnemen om aan te geven hoe hoog dat belang is. Wij hebben gewoon de indruk als je gewoon als partij dat ziet dat eigenlijk op vrij lichtvaardige gronden waar alleen de belangen van het hoofdbestuur en de fractie dat die zwaar wegen en de rest niet. Ik denk dat n.a.v. deze discussie dat ht hoofdbestuur eens goed moet nagaan of je niet beter met de mensen kunt omgaan n in vroegtijdig stadium de mensen zodanig kunt betrekken dat iedereen voelt dat hoewel er misschien iets moet gebeuren wat ze niet leuk vinden dat hun argumenten, hun punten goed betrokken zijn geweest. Dat wil ik dus meegeven, dank u wel.

Voorzitter, ik heb in mijn verhaal in de eerste termijn juist niet dit incidentele punt genoemd. Ik heb het in algemene termen willen betrekken. Ik wil dat nog wel aanscherpen ook. Haafkens zegt al heel terecht. Er is eenwegcommunicatie. Zeker naar mate zo'n campagne vordert. Er is nog iets ergers aan de hand ook. Ik wel eens het gevoel dat als wij in deze partij campagnes willen en we willen een beetje

buiten de getrede paden anders gezegd, iets anders dan dropjes of ballonnen bestellen. Dat je zo ongeveer met een mitrailleur onder je arm naar Den Haag moet om het geregeld te krijgen. Anders gezegd mensen in de afdeling mensen in de centrales en dat is een hele rare manier van denken denk ik dan, moeten vechten om de propaganda er door gedrukt te krijgen bij gracht, hoofdbestuur en fractie. Dat kan in deze partij niet de bedoeling zijn voorzitter. U hebt groot gelijk als u zegt er is een eigen verantwoordelijkheid van het hoofdbstuur, er is een eigen verantwoordelijkheid van het campagneteam, er is een eigen verantwoordelijkheid van de fractie het is volstrekt tot uw dienst. Daar hebt u ook volslagen gelijk in maar het kan niet zo zijn dat mensen in afdelingen, in centrales bij voortduring moeten vechten om hun belangen binnen de eigen partij verdedigd te krijgen. Laat ze tijdens een campagne vechten naar de buitenkant want daar hebben ze het te doen.

Meneer Bakker.

Voorzitter, een hele hoop gras is al gemaaid. De koppen die er op zaten overigens niet. Die koppen blijven steeds opkomen want dat is het vervelende als iets groeit in een partij. Ik zou dan ook eigenlijk het verzoek willen doen richting hoofdbestuur in dit geval om hier daadwerkelijk verdere invulling te geven aan dat gene wat we hebben afgesproken in kader van het verenigingsplan. Het verenigingsplan dat vraagt niet alleen om een eng campagnebeleid, nee om een breed gedragen pr beleid. Dat zijn aanzienlijk meer velden. Waarbij met name het aspect communicatie een heel belangrijk element is. Een laatste evaluatie bijeenkomst laatste lpc bijeenkomst laat ik het zo maar zeggen is er eigenlijk sprake geweest van evaluatie campagne niet meer dan dat maar een daadwerkelijke evaluatie als gevraagd wordt o.a. in het verenigingsplan en verdere voortgang daarvan en invulling d.m.v. permanent beleid is uberhaupt niet aan bod geweest. Op het moment dat je die vraag stelt dus ja daar komen we nog wel eens op terug en nou zitten we ongeveer 1,5 jaar later en we moeten er geloof ik nog steeds op terugkomen. Ondanks het feit dat je er bij herhaling omvraagt. Als je er bij herhaling omvraagt dan ontstaan er al gauw wat norse gezichten en daar heb ik ook een hekel aan. Ik wil dolgraag meedoen, graag in samenwerking maar laat het dan alsjeblieft wederzijds zijn.

Zijn er nog anderen die het woord wensen te voeren. Nee.
Meneer Van Dijk.

Voorzitter, heer Meijer zegt je moet met een mitrailleur naar Den Haag om zaken geregeld te krijgen. Ik denk niet dat dat de bedoeling is. Van de andere kant we zitten toch al met een beperkte bezetting zowel in de gracht als in de fractie. Als je dan ook nog met ee mitrailleur begint wordt het helemaal dun. Dat is ook een beetje het probleem waar wij denk ik ook organisatorisch geregeld tegen aanlopen. We hebben in het land een hele hoop actieve afdelingen en daar wordt een hele hoop georganiseerd. Betekend dat een beperkt aantal mensen die wij in de fractie hebben daar ook een stuk invulling aan moeten gaan geven. Dat betekent constant touwtrekken, zoals dat kennelijk door de heer Meijer ervaren wordt, om kopstukken te betrekken binnen de activiteiten. Het vervelende is natuurlijk dat wij over het

algemeen heel actief zijn een paar weken voor de campagne. Dat betekent dus dat een beperkt aantal kopstukken op dat moment eigenlijk overal en nergens moeten en kunnen zijn. Daar zitten we met een organisatorisch probleem natuurlijk. Het is niet zo zeer dat ook de fractie niet, laat ik u dat verzekeren, of het hoofdbestuur of het algemeen secretariaat, u niet terwille wil zijn. Het is vaak een punt van het kunnen zijn. Want natuurlijk wordt er ook campagne gevoerd in de andere provincies en niet alleen in Noord-Holland en overal zijn ludieke ideeen die stuk support en ondersteuning zeker verdienen. We hebben dat ook zeker niet nagelaten en ook Noord-Holland weet heel goed waar enigszins mogelijk een stuk support en ondersteuning ook vanuit het hoofdbestuur en vanuit de algemeen secretariaat gegeven is. Maar we zitten daar met een aantal fysieke problemen. Ik zou in iedergeval willen vragen kom niet met mitrailleur want dan maakt u het alleen maar groter. Laten we wel gewoon proberen om te kijken hoe je dit soort zaken kan invullen. Dat is niet simpel, laten we dat gewoon voorop stellen. Ik weet heel goed dat iedereen echt bereid is om elk moment van de dag en zelfs van de nacht beschikbaar te zijn voor die partij. Dat men daar heel ver in wil gaan. Voor ludieke ideeen is men zeker in. Als het ook nog ideeen zijn die de media halen dan kan ik mij niet voorstellen dat er dan 1 politicus is die niet in beeld is want dat is toch het moment om je te profileren. Dus het is niet zo zeer denk ik altijd een moment van onwil als gewoon een moment van mogelijk waar kunnen maken. De invulling van het pr beleid wat de heer Bakker zei is denk ik volstrekt duidelijk. We hebben een koers uitgezet waar we naar een structureel campagne en pr beleid gaan. Die basis ligt daar en dat moet natuurlijk breed gedragen worden. Hoe breder dat beleid gedragen wordt hoe gemakkelijker inpasbaar en invoerbaar is. Dat geldt niet alleen naar het land naar de afdelingen. Dat geldt ook naar de fractie, het hoofdbestuur. Het geldt in feite naar alle geledingen binnen de partij. Dat geldt voor de lpc, dat geldt voor de kamercentrale voorzitters. Het is dus duidelijk dat wij proberen dat beleid vorm te geven en duidelijk hier bij denken aan het lange termijn beleid. In de reclame werkt het nu eenmaal niet zo dat je effecten van vandaag of morgen kunt meten. Er zijn legio voorbeelden en die zijn denk ik ook bekend dat het 3, 4 jaar duurt voor je effect meet uit campagnes en uit een beleid wat je uitzet. Wij hebben nadrukkelijk die keuze gemaakt dat we naar dat lange termijn beleid toegaan. Dat betekent ook dat we continue campagne moeten gaan voeren en dat we dat beleid moeten gaan invullen. Alleen je zit op een 0 moment en je moet dan vanuit dat 0 moment die zaken gaan opstarten en vorm gaan geven. Daarin wordt die lpc nadrukkelijk betrokken en is daar ook steeds tot nog toe in betrokken. We zullen ook nadrukkelijk van die lpc daar een stukje ondersteuning vragen om dat het lpc een functie daar nadrukkelijk in heeft na het vertalen van dat beleid naar hun eigen kamercentrales, afdelingen en ondercentrales. Duidelijk is het en dat is terecht gesteld denk ik door de sprekers dat hier sprake is van een wederzijdse samenwerking en een wederzijdse inzet. Het is een inspanningsverplichting denk ik over en weer. Niet alleen van het hoofdbestuur maar ook van de rest van de partij. Het is in gezamenlijk belang het is het belang van de partij en dan praat ik ook in die hoedanigheid vanuit het belang van de fractie. De fractie heeft hun eigen verantwoordelijkheden is al een keer eerder gezegd. Het hoofdbestuur heeft zijn eigen verantwoordelijkheden maar op het moment dat je met elkaar kunt constateren dat je sporende verantwoordelijkheid hebt, een sporend beleid kunt uitzetten dan is dat natuurlijk alleen maar een goede zaak en ik heb de indruk dat wij bezig zijn die

sporen redelijk parralel in elkaar te laten lopen. Dank u wel.

Ik stel voor dames en heren gezien ook de belangstelling van de wachtenden nog een ronde over dit onderwerp van de zijde van de zaal.
Meneer Meijer.

Voorzitter, orde van voorstel om de mitrailleur in te ruilen voor een honkbalknuppel ik zal dat overnemen. Voorzitter het betoog van de heer Van Dijk met alle respect is nou net het probleem waar het omdraait. Wij horen niet een argument wij horen alleen maar excuses en daar komen we niet verder mee. Wat de zaal u probeert aan te dragen is dat wij een beleid nodig hebben dat wij een manier moeten vinden van met elkaar omgaan. Waarbij we uit vechtpartijen uit de eeuwige strijd komen uit het opzich heeft Van Dijk gelijk we zijn met een beleid in ontwikkeling maar voorzitter dat doen we al 40 jaar. Mogen we het nu ook eens gaan uitvoeren. Wat wij van u willen is dat u goed met u achterban communiceert. Wij constateren dat u op dit moment dat in campagnetijd in iedergeval niet doet. Ik denk dat u er goed aan doet om de constatering over te nemen en vervolgens met een stuk beleid te komen dat we beter met elkaar om kunnen gaan.

Meneer Bakker.

Ik blijf nog steeds rustig voorzitter maar het kost een beetje moeite maar goed u weet dat zelf ook wel nietwaar.

Ja.

Voorzitter laat ik een ding wel constateren. Ik heb nooit of te nimmer gezegd dat een lpc een beleidscollege kan zijn dat is niet zo want de verantwoordelijkheid van het beleid ligt uiteindelijk bij het hb en dat hebben ze hier te verantwoorden en daar hebben we het nu ook hier over. Ik vind wel wanneer een beleid in ontwikkeling is dat op zijn minst advies of overleg plaatsvindt met je eigen achterban. Maar ik heb er geen zin in om in zo'n college te gaan zitten als een soort doorgeefluik naar de afdelingen. Want dan zeg ik dat kun je ook per post doen. Er leeft wel degelijk deskundigheid onder in die partij t.b.v van de beleidsontwikkeling. Gebruik dan een overlegcollege wat aanwezig is. Laat het daar aftoetsen voor dat vaststellingen plaatsvinden van zo gaan we het doen. Dat is tot op heden niet gebeurd. Dat vind ik wel de juiste manier van de invulling van een verenigingsplan. De toetsing vooraf voordat je daadwerkelijk aan de slag gaat plus evaluatie van de regelmaat van de klok zijn we op de goede weg bezig of dienen er bijstellingen plaats te vinden. Maak daar gebruik van dat is alleen maar de hartekreet die ik boven tafel haal. Dat is tot op heden niet gebeurd.

Wie nog meer.
Meneer Van Dijk nog een keer en daarna wil graag zelf ook nog even reageren.

Voorzitter ik denk dat we hier praten over communicatieproblemen. Communicatie-problemen moeten aangepakt worden en het hoofdbestuur heeft daar hoge prioriteit aangegeven. Met is natuurlijk niet zo dat je in 1 jaar of een half jaar alle

zaken die misschien in 40 jaar anders gelopen zijn in een keer kunt ombuigen. Als ik goed naar de woorden van de sprekers luister verwacht men dat een beetje. Maar dat is natuurlijk niet waar. Maar je moet wel ergens beginnen en je moet daar hogee prioriteit aangeven. Ik kan de sprekers verzekeren dat die prioriteit er aan gegeven is en dat het belang daarvan nadrukkelijk onderkent wordt. Wat de heer Bakker betreft ik ben het volstrekt met hem eens dat de Ipc geen beleidscollege is het is een adviserend college. Maar als hij zegt er wordt niet getoetst er is geen inspraak door die Ipc wij worden als een soort postbodes gebruikt dan zeg ik ja daar is die Ipc niet voor daar hebben we de PTT voor om postbodes te laten spelen dus dat is ook niet onze opzet maar ik moet wel ontkennen dat die Ipc niet gebruikt wordt voor die inspraak en dat er niet getoetst wordt. Ik mag hem er aan herinneren dat we met het oog op de provinciale staten campagne in een zeer vroegtijdig stadium al met een eerste concept waar nog alle mogelijke veranderingen konden bij die Ipc gekomen zijn.

Voorzitter staat u mij toe dat ik even inbreek bij de heer Van Dijk. Excuses hiervoor meneer Van Dijk maar ik denk dat we langs elkaar heen praten. Ik had het niet over het campagneplan ik had het over een compleet pr beleid dat aanzienlijk breder is dan alleen het campagneplan. U heeft gelijk wanneer we spreken over inspraak van het campagneplan maar niet pr beleid.

Als ik mijn verhaal mag afmaken voorzitter dan denk ik dat de heer Bakker daar al een antwoord op gehad had en dat deze interruptie overbodig was geweest maar we hebben op een gegeven moment met elkaar ook in die Ipc geconstateerd dat we met 2 zaken te maken hadden. We hadden gee n professioneel bureau dat op enigerlei wijze daar een professioneel permanent beleid kon adviseren aan ht hoofdbestuur en mee vorm kon geven. We hebben de afgelopen periode gebruikt om daar een bureau voor te zoeken en we hebben toen met elkaar geconstateerd ook met die Ipc dat je daar op dat moment met2 trajecten te maken had. Het korte traject en dat had dus betrekking op die statencampagne die op dat moment voor de deur stond en het langdurige traject waar je die pr en dat campagnebeleid vorm in moet gaan geven heel nadrukkelijk. We hebben toen met elkaar heel nadrukkelijk besproken en ook de Ipc was volstrekt van mening dat je deze 2 trajecten naast elkaar op moest zetten. Ook gezien de tijd waarin je zat. De tijdsklem met het oog op de Provinciale staten campagne. Ik kan mij niet aan de indruk onttrekken dat dat ook gebeurd is en gebeurd...

..waar ppgh en jwt mee vorm aan gegeven heeft en die ook heel nadrukkelijk in die Ipc gepresenteerd is in een vroeg stadium waar we vervolgens ook in het kader van de statencampagne en rondje door alle kamercentrales in het hele land gemaakt hebben, praktisch alle kamercentrales in iedergeval zijn mijn mensen daar geweest in een goede 1,5 week tijd. Om iedereen vanaf dat moment te betrekken in het ontstaan van dat structurele beleid met de ideeen die daar overleden om die zoveel mogelijk over te dragen na die basis om ook juist die er bij te betrekken. Niet alleen de Ipc maar ook alle afdelingen, alle bestuurders, alle leden die daarin geinteresseerd waren. Ik denk dat dat nadrukkelijk eigenlijk ook is wat hier gevraagd wordt door de sprekers. Toetsen, inspraak en die communicatie. Wij hebben geconstateerd dat die communicatie vaak schort om allerlei redenen. Het

zijn zaken waar je niet 1, 2, 3 als hoofdbestuur een antwoord op hebt. Niet dat we daar op stil zitten te wachten om te kijken hoe dat dan wel gaat lopen, we constateren met u dat daar een aantal problemen zitten en daar wordt ook aan gewerkt. We hebben ook wel nadrukkelijk gezegd, we willen daar een lange termijn beleid uitzetten dat gebeurd ook daar zijn we nadrukkelijk mee bezig. U ziet daar die ontwikkelingen we hebben een soort proefhuwelijk gehad afgelopen periode met ppgh jjt en nu nadrukkelijk aan het evalueren hoe we daar mee verder gaan. Hoe je daar verder vorm aan kunt geven. Ook tot nog toe gevoerde beleid en aanzetten die daar in gegeven zijn door ppgh jjt zijn ook binnen de fractie nadrukkelijk besproken. Ook daar is een groot draagvlak evenals binnen de lpc en overal in het land waar we die plannen gepresenteerd hebben alle kamercentrales. Heb ik moeten constateren dat daar enthousiaste reacties kwamen en dat daar groot draagvlak voor was. Nogmaals we zijn er niet we staan aan het begin van het traject maar geeft u ons de ruimte geeft u ons die 3, 4 jaar om dat traject ook in te vullen en terecht zegt u van ja we praten al 40 jaar over invullen. Ik mag constateren en ik denk dat u het toch met mij eens moet zijn dat we daadwerkelijk op dit moment bezig zijn met de invulling van een professioneel, structureel, permanent pr beleid. We hebben dat ook nodig denk ik.

Voorzitter ik reageer slechts een keer en dan houd ik echt op. Maar dan geef ik direct een ordevoorstel aan u mee. Bij mij is als een beleid in ontwikkeling is dat ik een ruwe steenklomp heb en daar moet iets fraais van gemaakt worden. Als dat fraaie gemaakt is dan breng je dat naar buiten toe en dan zeg je van kijk eens hoe mooi het is. Wij zitten nu nog in het stadium van er is die ruwe steenklomp en we zitten er met een paar mensen omheen naar te kijken wat voor mooie vorm kunnen we eraan geven. Daar kun je verschillende gedachtengangen over hebben. Ik heb er geen enkel probleem mee als er vanuit het hoofdbestuur in samenwerking met ppgh daar initiatieven voor worden genomen maar voor dat besluiten worden genomen zou ik zo graag overleg daarover wilen hebben. Dat is gevraagd dat is tot op heden die mogelijkheid niet geboden. Ik heb dus het gevoel dat we langs elkaar heen praten vandaar dus mijn ordevoorstel. Ik zou eigenlijk willen voorstellen dat we nu met pauze gaan. Dat dan tegelijkertijd het hoofdbestuur een schorsingsmoment heeft om even intern in beraad te gaan of zij aan dat verzoek gewillig gehoor zouden willen verlenen.

Voorzitter misschien mag dan toch even direct reageren. Het voorbeeld van die steenklomp is denk ik heel typerend alleen heb ik het gevoel dat de heer Bakker denkt dat ie we die steenklomp al een heel eind gecultiveerd hebben, gepolijst hebben. Zover zijn we nog lang niet en ook de heer Bakker weet heel goed dat wij toegezegd hebben dat we die lpc heel nadrukkelijk als adviesorgaan in zullen betrekken maar ik heb de indruk dat hij heel gewoon denkt dat we al stappen verder zijn.

Die toezegging had u namelijk niet gedaan. U zou het bespreken. Hooguit, u zou het misschien wel voor willen dragen maar die toezegging hebben we niet van het hoofdbestuur maar als u hem hier uitspreekt en het hoofdbestuur zegt dus bij uw monde wij zeggen dat toe dan zijn we al en stap verder. Dank u wel.

U loopt iets vooruit zeg ik. In de Ipc is deze vraag nadrukkelijk aan de orde geweest die vraag is ook doorgegeven aan het hoofdbestuur en het hoofdbestuur heeft gezegd we zullen daar in dat traject graag het advies van de Ipc ....

Laten we dan even gaan eten

Mijne heren nu moeten we even. Ik kijk even naar de klok. Ik wou er zelf een enkel ding over zeggen. We zijn nu een aantal jaren bezig met wat ik noem het professionaliseren van de partij op de verschillende beleidsterreinen. Vorming en scholing, het financieel management, andere reglementen voor kandidaatstelling. Een van die beleidsterreinen waar we ook professioneel moeten zijn is wat ik dan maar noem public relations. Ht hoofdbestuur heeft van begin af aan gezegd je moet feitelijk continu public relations voeren op en bepaalde manier op een zodanige wijze dat wanneer je een verkiezingscampagne gaat voeren, die verkiezingscampagne daar een logisch uitvloeisel van is. Herkenbaarheid van de partij is daar denk ik bij een enorm belangrijk punt. Als ik dan ga kijken wat er zo de afgelopen jaren gebeurd is op dit specifieke beleidsterrein dan kan ik zeggen dat daar al ontzettend veel gebeurd is. Het feit dat we nu al een aantal verkiezingen met een campagneteam hebben gevoerd is denk ik een klein steentje maar wel een belangrijk steentje. Als ik nou zo door ga denk ik zou ik daar nog andere voorbeelden van kunnen noemen waarvan je kan zeggen dat zijn nou belangrijke verbeteringen doorgevoerd. Nu zitten we in een heel specifieke situatie. We werken sinds enige tijd u weet het met een uitermate professioneel en deskundig bureau. Niemand twijfelt er aan wij willen graag met dat bureau doorwerken. We moeten ons ook goed realiseren dat natuurlijk pr voor een politieke partij wat anders is dan pr voor een autobedrijf van een bekend merk. Dat is nou net wat anders. De structuur van de organisatie is totaal verschillend het onderwerp van de organisatie is totaal verschillend. Kortom als je met zo'n pr bureau in zee gaat dan moet je eerst een leerproces doormaken. In de afgelopen tijd, we noemen dat dan een proefhuwelijk, is daar een leerproces geweest. We zijn beiden tot de conclusie gekomen dat wij graag door willen gaan. Ook hebben wij meer inzicht gekregen in het functioneren van een dergelijk bureau vanuit welke invalshoeken en gezichtspunten zij naar het onderwerp kijken en zij hebben meer in zich gekregen in het wezen van een politieke partij en in het wezen van dat betreffende produkt. In de tweede plaats is gebleken dat wanneer je een campagne wil voeren zoals men dat gewend is te doen voor een industrieel produkt en ik zou het bijzonder op prijsstellen als de heren Wigman en Meijer ook zouden meeluisteren. Welnu ook zij zijn tot de overtuiging gekomen dat het campagne voeren pr bedrijven voor een politieke partij wat anders is dan het verkopen van een industrieel produkt. We zijn beide tot de conclusie gekomen dat er een enorme financiele randvoorwaarde is. Datgene wat je feitelijk als politieke partij uit zou moeten geven hebben wij gewoon niet. M.a.w. er zal in een wisselwerking een bepaald pakket moeten worden opgesteld. Het bureau heeft daartoe een eerste aanzet gegeven. Hoofdbestuur heeft daar eens naar gekeken en er zullen nu plaatsvinden verdere besprekingen met dat bureau. Inhoudelijke aspecten met daarnaast kijken naar de financiele randvoorwaarden. We hebben als hoofdbestuur afgesproken dat wanneer je daar verder mee in zee moet dat je daar binnen de partij heel goed over moet nadenken want je gaat je vastleggen op een periode van zeg 3 jaar. Die algemene campagne dat algemene

beleid periode van 3 jaar ga je op vastleggen. Bovendien moet het programma flexibel zijn. Er moet ingespeeld kunnen worden op actuele gebeurtenissen en het moet ook zodanig zijn dat ook de fractie daarmee kan leven binnen de financiele mogelijkheden die we hebben. We hebben dat ook afgesproken dat wanneer wij als hoofdbestuur een nader voorstel van het bureau hebben gekregen en wij zeggen dat past binnen de randvoorwaarden en dat geldt dan met name voor de financien. Dat een dergelijk voorstel met de betreffende gremia in de partij zullen worden besproken. Zullen worden besproken met de fractie, zullen worden besproken met de Ipc. Ik denk dat dat gewoon een feit is vanwaar u uit moet gaan. Maar dat plan is er nu nog niet. Daar zullen we nog een aantal maanden over doen. We hopen voor de zomervakantie daar toch meer inzicht te hebben n dan zullen we dat bespreken met de Ipc. Misschien komen we tot de conclusie dat we dat ook nog met andere gremia in de partij moeten bespreken. Ik denk dus als ik het zo formuleer dat ik zeg nou het hoofdbestuur is van mening laat ik het nog een keer zo formuleren dat een dergelijk plan zo belangrijk is het strekt zich uit over een periode van een aantal jaren. Het moet zodanig zijn dan actuele gebeurtenissen daarop geent kunnen worden. Het moet zodanig zijn dat de verkiezingscampagne daarop geeint kan worden. Het moet zodanig zijn dat het betaalbaar is het moet ook zodanig zijn dat het wordt opgezet dat heet door een goede communicatie in de partij door gaat werken naar kamercentrales, naar afdelingen, ik zou haast zeggen naar staten en gemeentenraden een dergelijk plan kan je alleen maar opzetten als je alleen maar van te voren dat besproken hebt met alle daar in aanmerking komende gremia. op dit moment praten wij over de Ipc. Maar ik heb al gezegd wellicht komen wij tot de conclusie dat ook nog andere gremia daarbij betrokken zouden moeten worden en dan zullen wij dat niet nalaten. Ik hoop dat ik hiermee het standpunt van het hoofdbestuur duidelijk uiteen heb gezet.

Voorzitter dat is een fors deel van de toezegging waar ik daarnet eigenlijk om vroeg. Het kwam er even moeizaam uit. Dank u voor deze beantwoording. Mijn opmerking die ik alleen zou willen meegeven wacht niet te lang met het stadium van overleg. Overleg, godzijdank, kost niets. Maak er dan ook dankbaar gbruik van voor mijn part doen we het een aantal keren komt u dank zij dat overleg tot en weloverwogen besluit. Dus ik vraag alleen maar wacht niet te lang.

Mijn persoonlijke opvatting is dat je in dit soort onderwerpen moet je itterend overleg hebben. Het steeds heen en weer gaan. Bovendien als je een overleg begint moet je dat niet op een zodanige wijze ingaan dat er niets meer aan verandert kan worden want dan schiet je ook helemaal naast.

Voorzitter, ik dank u hartelijk voor deze uitgebreide toelichting. Ik denk dat het stuk steen dan toch wel degelijk gemodeleerd is want u zegt het leerproces is over. Het spijt mij dat de discussie zo lang heeft moeten duren voordat we zo'n antwoord krijgen maar ik dank u hartelijk.

Ik stel voor nu de vergadering te schorsen en over te gaan naar de lunch. Om 2 uur gaan wij verder met punt 3F.
Kwart over 2 is het verzoek.

bandje 3 26/4/91

G. is nu aan de orde. Dat is het verslag van de commissie van 3 leden. Ter voorlichting van de Algemene Vergadering bij de verrekening en verantwoording van de penningmeester over het jaar 1990. De commissie bestaat in alfabetische volgorde uit mevrouw Brouwer, de heer Donker en de heer Meijs. Mevrouw Brouwer is de woordvoerster van de commissie. Ik geef haar gaarne het woord. Mevrouw Brouwer.

Voorzitter, dames en heren. De commissie van 3 ter voorlichting van enz. heeft niet tot taak de boeken te controleren. Zoals dat gebeurt in afdelingen, ondercentrales en kamercentrales dat doet de accountant. Onze taak is wel om na te gaan hoe de inkomsten waaronder ons aller contributie en de uitgaven zich verhouden. Om te zien of het financiële beleid onzes inziens zo is geweest dat wij u Algemene Vergadering kunnen adviseren dat goed te keuren en de penningmeester de dechargeren. Dan nu op 10 april zijn wij bijeen geweest, de commissie met de algemeen secretaris, de penningmeester en de heer Zwart. Wij hebben de diverse jaarrekeningen besproken. Wij hebben gehoord hoe bijv. negatief resultaat van de D.W. De Stichting het gevolg is van het feit dat pas in juni 1990 beschikt werd dat Roemenië niet voorkwam op de lijst van landen voor het werk waarin subsidie werd verstrekt. We hebben gezien hoe alle functionarissen van hoog tot laag hebben meegewerkt aan het streven van de penningmeester om de VVD weer een sterke financiële basis te geven. We kunnen dan ook van harte aanbevelen de financiële verantwoording goed te keuren en de penningmeester te dechargeren met dank voor zijn beleid, met dank voor de consciëntieuze wijze waarop is gewerkt. Zij we er nu financieel gezien. Niet helemaal. Wij willen als commissie er graag de nadruk op leggen dat men, wij, niet moeten denken dat alles nu weer kan. Houdt de uitgaven in de hand, laat men zich blijven inspannen met name de kantoorkosten niet weer te laten oplopen. In het verlengde hiervan wil de commissie met klem ontraden om terwille van de pr hoe belangrijk ook nu te besluiten om in het najaar te beslissen voor een eventuele contributieverhoging. Wij menen dat we nu geen onrust moeten creëren. Niet door eminente contributieverhogingen niet hoe goed het doel ook is willens en wetens of misschien alleen maar wetens begrotingen te gaan overschrijden met het idee dat wordt later wel opgevangen. Dat is ons inziens slecht voor de partij. Rest mij de verklaring voor te lezen die de leden van de commissie hebben ondertekend. Hiermee maken ondergetekenden leden van de commissie van 3 leden ter voorlichting van de Algemene Vergadering, bij behandeling van de rekening en verantwoording van de penningmeester conform artikel 30.2 van de statuten van de VVD bekend de jaarrekening 1990 te hebben gecontroleerd en goed bevonden. Ze spreekt haar waardering over het gevoerde financiële beleid uit. De commissie adviseert de vergadering aan de penningmeester decharge te verlenen. Den Haag, april 1990, de heer Boeven, mevrouw Van der Klein-Wulp en ik.

Goed dank u wel. mevrouw Brouwer voor het verslag van de commissie. Ik ga dan direct door naar punt 3H. Dat is de rekening en verantwoording van jaarverslag over 1990 waarbij natuurlijk verwerkt moet worden dat het verslag van de commissie. Mag ik vragen wie wil hierover het woord voeren. Niemand. Dan mag ik

concluderen dat u de penningmeester eervol etc. etc. detacheert. Ik ga nu weer op mijn normale stoel zitten want we gaan nu terug naar het punt waar we bij 3 zijn begonnen. Dat zijn de moties van een aantal afdelingen en daarom wil ik graag weer mijn plaats inruimen voor die van de voorzitter.

Goed. Mijn dank meneer Opstelten dat u hebt willen invallen. Mijnerzijds zeer op prijs gesteld. Dames en heren ik heb u aan het begin bij de behandelingen van punt 3 gezegd dat wij de bespreking van de moties nog even zouden moeten aanhouden. Dat betreft de moties 1 en 2 van de afdeling Groningen en de moties 3, 4 en 5 over ruimte voor liberalisme. Ik zou willen beginnen met allereerst de laatste 3 aan de orde te stellen. Motie van de afdeling Haarlem en nog een motie van de afdeling Haarlem en dan van Duin- en Bollenstreek. U hebt gezien dat het hoofdbestuur t.a.v. de motie nr. 3 van de afdeling Haarlem heeft gesteld dat het gestelde in de motie wordt overgenomen met dienverstande dat stelling 4 niet als absoluut mag worden gezien. De lijnen van een verenigingsplan liggen nog wel vast. Dat zelfde geldt dan mutatis mutandis voor motie 4 van de afdeling Haarlem. T.a.v. motie 5 heeft het hoofdbestuur een wat afwijkend standpunt ingenomen. In die zin dat het hoofdbestuur heeft gezegd kijk eens we zijn nu een heel eind op streek met de noodzakelijke reglementswijzigingen, wijzigingen die noodzakelijk zijn om inderdaad de VVD tot een professionele partij te maken. Laten we nou niet hier middenin stoppen. We krijgen iedergeval in oktober nog een buitengewone Algemene Vergadering waarin nog wat reglementswijzigingen aan de orde zijn voor de kandidaatstellingsprocedures. Dan uiteindelijk zal eens te na komen de totale herziening van statuten en huishoudelijk reglement. Maar juist ook die reglementen voor oktober die zijn natuurlijk erg belangrijk. M.a.w. het hoofdbestuur heeft gezegd aan de ene kant lijkt dat een redelijke zaak. Inhoudelijke discussies moeten voortgang vinden. Aan de andere kant zeggen we nou we zijn nu al zo ver gevorderd laten we nu die reglementen zoals die nu in werking zijn toch maar afmaken. Afdeling Haarlem. Ik zeg al het hoofdbestuur neemt het gestelde in motie nr. 3 over zelfde geldt voor 4 en is afdeling Haarlem daarmee content. Meneer Bakker.

Voorzitter daartoe zou ik eerst het woord willen geven aan de mevrouw aan mijn rechterzijde, als u dat goed vindt.

Uiteraard.
Mevrouw Van den Broek.

Voorzitter, mevrouw Van den Broek, afdeling Geldermalsen. Ik heb behoefte om toch even een toelichting te geven over het ontstaan van ruimte voor liberalisme. Op 27 april 1990, let u goed op de datum, kwamen een aantal actieve VVD'ers bij elkaar omdat zij zich zorgen maakten over de partij, over het leefklimaat in de partij. Zij kenden heel goed de partij en zij merkten dat er een apathie heerste. Velen verlieten de partij omdat zij inspiratie miste die in het verleden zo kenmerkend was voor onze VVD. Er was veel kritiek op de voormannen. Maar dat leidde niet tot extra inspanningen van het kader, integendeel een heleboel mensen voelden zich machteloos. Die mensen gingen om de tafel zitten en keken wat ze moesten doen om de partij weer tot leven te brengen want ze waren er van overtuigd dat de

potentie in de partij aanwezig was. Deze mensen hebben gezegd we moeten oude denkbeelden doorbreken, denkpatronen, dogma's. We moeten misschien onze stellingname t.o.v. andere partijen veranderen. We willen dynamiek, we willen geïnspireerd zijn. We willen belangrijke vraagstukken van dit moment daadkrachtig met elkaar aanpakken. Heldere standpunten en daarvoor is het volgens die mensen absoluut noodzakelijk de denkkracht die een partij bezit, de potentie en de ruimte te geven te mobiliseren en te benutten. Die mensen waarover ik spreek zijn dezelfde mensen die toen zijn gaan schrijven aan de nota ruimte voor liberalisme. We hebben toen tot onze grote vreugde, ik was een van die mensen, vandaag gezien dat dit boekje op de tafels ligt, een herdruk van onze nota. die nota staat vandaag op de agenda, althans het eerste hoofdstuk ervan. De nota heet ruimte voor liberalisme en als ondertitel staat er een bijdrage aan de cultuurverandering binnen de VVD. Wij kwamen daar tot de conclusie toen we daar met z'n achten om de tafel zaten dat het niet alleen de poppetjes zijn waarover wij ons druk moeten maken maar juist de manier waarop die poppetjes met elkaar dansen. Of anders gezegd wat wij in de partij aantroffen was een groot gebrek aan zelfvertrouwen. Er was angst om met elkaar van gedachten te wisselen en paniek overheerste als je met elkaar van mening verschilde. Gedurende vele jaren was het motto geweest ssst niets zeggen, de vijand luistert mee. Het resultaat was dat er te weinig ruimte voor liberalisme was. Maar toen kwam Zwolle en tot onze verrassing bleek dat wat wij voor apathie hadden aangezien onderdrukte energie van de leden was. De algemene leden vergadering roerde zich, liet weten dat het hoogste partijorgaan geen clubje dociele leden was maar uit mensen bestond die hun verantwoordelijkheid wenste te nemen. Wij zijn dat niet gewend in onze volkspartij voor vrijheid en democratie en we schrokken. Het ging onderhuids weer over poppetjes maar terugblikkend kunnen we ook zien dat dat een teken was van vitaliteit, van leven en van zelfvertrouwen. Een vitaliteit die we ook zeker terugzagen in Amersfoort tijdens de buitengewone ledenvergadering over het rapport Nord. Deze keer spraken we wel inhoudelijk over een heleboel onderwerpen. De uitbarstingen van Zwolle waren er niet maar het was weer een vergadering vol zelfvertrouwen. We discussieerden weer met elkaar in het openbaar en we zijn er niet meer bang voor en zo moeten we doorgaan. Alleen door in het openbaar met elkaar over de toekomst van het liberalisme te spreken kunnen we weer de inspirerende partij worden die we waren. We zijn weer terug van weggeweest. Niet alleen omdat we bij de Statenverkiezingen de achteruitgang bij de verkiezingen wisten om te zetten in een stabilisering maar omdat we onbevreesd met elkaar aan het praten zijn. Ik kom nog even terug op die ledenvergadering in Zwolle. Daar werd besloten opdracht gegeven om de commissie Nord in het leven te roepen zodat de partij in al haar geledingen over die onderwerpen van de toekomst zou kunnen praten. wij waren inmiddels bezig met onze ruimte voor liberalisme en we besloten ons werk af te maken. We hebben toen onze nota in 2 delen gesplitst en het 2e deel hebben we aan de partij aangeboden om naar believen al dan niet bij de discussie Nord te kunnen gebruiken en dat is zoals u vanmorgen al zei in ruime mate gebeurd. Een ander deel wat vandaag aan de orde is en dat gaat dus over de cultuur en de organisatie in de partij. Ondanks die aardige discussie in Amersfoort, de levendige discussie in Zwolle kunnen we nog niet constateren dat alles weer koek en ei is en dat we dus weer achterover kunnen leunen in onze stoelen en kunnen zeggen zo, dat hebben we gehad we zijn weer vol zelfvertrouwen. We zijn nog maar net begonnen, het

herwonnen zelfvertrouwen moet worden versterkt en geconsolideerd. Dat moet door met elkaar te blijven discussiëren in alle openheid en niet bang te zijn voor tegenstellingen. Want de partij zonder vleugels bereikt geen hoge hoogte. Ik zou meneer de voorzitter als u het goed vindt nog een klein citaat uit ons eerste hoofdstuk van ruimte voor liberalisme willen voorlezen. Een beetje voorlezen uit eigen werk, als u het goed vindt. Vele mensen in ons land die zich liberaal voelen hopen en verwachten dat de VVD in de jaren 90 een herkenbare rol zal vervullen. We zijn er van overtuigd dat de VVD hun blijvend vertrouwen kan winnen. Onmisbaar zijn natuurlijk de mooie woorden en programma's en nota's over hoofdpunten van beleid. Maar het werkelijke liberale gehalte van de VVD moet uitspreken is dat je je naar binnen liberaal manifesteert, naar buiten presenteert. Daarvoor zullen we ons met z'n allen moeten inspannen. Liberalen uit alle gelederingen van de partij moeten er vertrouwen in hebben dat het zinvol is om met elkaar te discussiëren over de problemen van onze samenleving en de politieke koers van de VVD. We moeten verschillende meningen respecteren zodat een open discussie ontstaat die ook liberalen buiten de VVD gaan boeien. Dat er daarbij sprake is van vleugelvorming binnen de partij is niets om bang voor te zijn het is eerder vanzelfsprekend. Elke grote levenskrachtige politieke groepering kent haar vleugels en juist de liberale traditie kan als geen andere omgaan met het gegeven dat geestverwanten verschillend over zaken kunnen denken. Vrije uitwisseling van mening schept de beste voedingsbodemvoor een succesvol beleid. Dit is een klein citaat uit ons ruimte voor liberalisme. We hebben er aan verbonden 7 stellingen en we zijn buitengewoon content en verheugd met het feit dat u de motie 4 van Haarlem onderschrijft en daarmee dus de hele inhoud van het stuk, het 1e hoofdstuk zoals wij dat hebben geformuleerd. Maar motie 3 van de afdeling Haarlem zit nog iets in de soep. Daar wil ik toch nog iets over zeggen. Motie 3 van Haarlem vraagt stellingen afzonderlijk in stemming te brengen ook daarover is het hoofdbestuur heel positief. Maar zoals ik al zei die haar in de soep, dat was het wat ik zocht. Stelling 4 daarover is het hoofdbestuur nog enigszins aarzelend. Mag ik het hoofdbestuur op dit punt betreft in herinnering brengen wat het hoofdbestuur heeft gezegd in Amersfoort over resolutie 29. Ik weet niet of de vergadering hier allemaal nog resolutie 29 uit hun hoofd kent maar daarin, vastwel, staat het hoofdbestuur heeft die resolutie onderschreven dat alle resoluties uit ongebroken lijnen in de komende 3 jaren zullen daar themacongressen over worden georganiseerd ter voorbereiding op een uitgebreide discussie op een Algemene Vergadering. Dat voorzitter vinden wij buitengewoon belangrijk. Het enige wat wij nog vragen in stelling 4 omdat niet alleen te doen over de onderwerpen die uit ongebroken lijnen voortkomen maar omdat ook over andere onderwerpen te doen. Dat is de essentie van stelling 4. Ik zou graag daarover nog de mening van het hoofdbestuur willen horen. Tot slot voorzitter blijft het voor de 8 mensen die ruimte voor liberalisme hebben geschreven een buitengewoon uitdagende partij, we willen graag deel uitmaken van een inspirerende open VVD, nu en in de toekomst.

Dank u zeer mevrouw Van den Broek.
Meneer Bakker.

Voorzitter ik moet zeggen wat mevrouw Van den Broek naar voren heeft gebracht was mij in iedergeval hartverwarmend. Laat ik dat vooropstellen. De motie van

Haarlem daar heeft u een reactie op gegeven t.a.v. stelling nr. 4. Mevrouw Van den Broek is daar ook op ingegaan. Maar enfin u zegt enige elementen zijn bruikbaar in de toekomst. Dan roept dat onmiddellijk bij mij vragen op van welke elementen zijn dat dan, wanneer is die toekomst, hoe had u dat dan op een gegeven moment gedacht. Dat staat dan niet verder geexpliceerd. Dat is dus wat vaag. U begrijpt dat Haarlem wat dat betreft eigenlijk liever zegt nou nee dat gene wat in ruimte voor liberalisme staat wat mevrouw Van den Broek net heeft weergegeven en wat bevestigd is in resolutie 29 dat handhaven we graag. u zult ook begrijpen dat onze motie die strekking op een gegeven moment heeft desondanks willen wij u graag van te voren in de gelegenheid stellen om daar nadere explicatie van te geven want als wij wat dat betreft gelijkluidend denken zeggen we jongens dan is het klaar en dan kunnen we verder. Want over die andere 6 heeft u al uw instemming mee betuigd. U heeft ook te kennen gegeven dat u daar uw tijdpad aan wil geven. Dus die overeenstemming is er of er moet toevallig iemand in de zaal zijn die daar compleet anders over denkt. Graag dus in die zin uw antwoord nog even.

Wie nog meer dames en heren.
Mevrouw Van Scherpenberg.

Voorzitter hartelijk dank voor dit rapport. Ik denk dat het goed is dat deze dingen verwoord zijn. Ik vind zoals ik al tegen de commissie gezegd heb het niets nieuws in onze kamercentrale is deze partijcultuur constant aan de orde en ik denk toch ook bij anderen. Het verenigingsplan is daar ook een voorbeeld van. Ik heb 1 stukje van kritiek wat ik dan mag hebben want we mogen allen onze mening zeggen. Ik dacht dat dat in de partij altijd zo was, ik heb nooit anders meegemaakt. Het enige, dat wil ik toch graag even zeggen tegen de commissie. Het is niet dat wij bang waren voor verschillende meningen maar wij waren bang voor als er een besluit was genomen na die verschillende meningen dat dat besluit niet altijd even goed werd uitgevoerd of in de krant anders werd verwoord. Dat is ons bezwaar geweest van de afgelopen jaren. Ik denk dat discussie rondom liberaal manifest, liberaal bestek en al die dingen wel degelijk altijd op gang gekomen is en dat wij altijd met elkaar open gediscussieerd hebben. Dat wou ik graag even zeggen. Maar mijn kritiek is op het netwerk wat zij willen ontwikkelen dat is onder het hoofdstukje verbondenheid gestalte gegeven. Het ontwikkelen van een goed lopend netwerk heeft alle grote politieke partijen onmiskenbaar z'n nut bewezen. Dat was toen met Nieuw Links, want dit netwerk staat er ook bij is niet bedoeld als constructieve constructie die wij in onze partij hebben. Wij hebben een netwerk door alle afdelingen die vertegenwoordigd zijn overal en waar. Als je daar een netwerk buiten gaat zetten dus buiten de functies dan staat er ook dat die mensen niet in functie hoeven te zijn dan kom je inderdaad tot een nieuw links tot een samenzwering zou ik haast durven zeggen. Dus in iedergeval iets wat buiten de structuur van de partij valt waardoor geen democratische controle op is en daar zou ik dus echt tegen zijn.

Dank u wel.
Meneer Bronkhorst.

Voorzitter ik ben een van de medeopstellers van ruimte voor liberalisme en ik wou

graag even reageren op mevrouw Van Scherpenberg want ik denk dat datgene wat zij gelezen heeft in dit hoofdstuk absoluut niet de geest is maar ik denk ook zelfs niet de tekst van dit hoofdstuk. Wat is de achtergrond van deze alinea. De achtergrond is dat wij constateren dat in vele partijen mensen elkaar hebben van fractie uit de Tweede Kamer tot mensen uit gemeenteraden. Maar ook mensen die ergens een bestuurlijke functie hebben buiten de politiek. Daar wordt met een netwerk gewerkt. Wat onze ervaring is zelfs mijn eigen ervaring als oud-gemeenteraadslid van de gemeente Den Haag is dat dat netwerk niet optimaal functioneert. We zijn onvoldoende op dat netwerk met elkaar bezig is. Daar gaat het om dat is ter versterking van de complete VVD. Dat is geen netwerk ergens buiten om maar dat is een netwerk wat er is en als het er niet is en wij constateren dat het onvoldoende is moet het veel meer spontaan worden opgezet. We moeten veel meer met elkaar raadplegen dat is de gedachte. Niets nieuw links, niks nieuws maar beter gebruik maken van de kwaliteiten die er in onze partij zijn.
Dank u wel.

Dank u wel.
Wie nog meer dames en heren.
Meneer De Haze Winkelman.

Voorzitter heel kort. Dat mag zo zijn wat de heer Bronkhorst zegt maar als je dat toch een beetje in relatie brengt tot de worden van mevrouw Van de Broek over de vleugelvorming dan denk ik dat wij in zijn algemeenheid in de VVD in zeer grote mate over de hoofdlijnen van het beleid met elkaar eens zijn en dat wij in constructieve zin dat in een vergadering met elkaar bespreken en dan tot de consensus komen en dat ik in die zin een soort vleugelvorming waar we dan niet bang voor zouden hoeven te zijn helemaal niet opportuun vinden en niet ... dat hebben wij niet gehad en zullen we hopelijk niet krijgen ook.

Dank u wel.
Ja gaat uw gang.

Van Herk namens de ondercentrale Duin- en Bollenstreek.
Even deemoedig, voorzitter, geluid naar de sprekers geluisterd hebbende. N.a.v. de motie van de ondercentrale Duin- en Bollenstreek. Wij willen zeker niet uw werk tot op heden verricht inzake de herziening van de reglementen waardeloos maken of waarde aan ontnemen. Wij hopen dus ook eind dit jaar die discussie te kunnen afsluiten. Mocht dat niet lukken dan is het de mening van de oc dat wij liever werken met onvolmaakte reglementen en ons bezighouden primair met politiek en electorale discussie dan met wederom een verlengde reglementaire discussie.

Een opmerking met een herinnering aan mei '87 na de verkiezingsnederlaag van september '86. Daar is in Leeuwarden geconstateerd we zij de stijl en sfeer van vroeger verloren. De karaktervoorsprong die wij pleegden te hebben zijn we verloren die moeten wij terugwinnen. We moeten zorgvuldig omgaan met het jugendcapital dat is geïnvesteerd in het liberalisme door menige liberaal. Ik meen dat dat z'n weerslag vindt hier en stijl en sfeer is per ongeluk hier vertaald in cultuur. Dat is een uitglijder dat verwijst naar de 5e nieuwe, rare interpretatie van

het woord cultuur in de nieuwe Van Dale. Maar dat is een afgang maar dat is dus een schoonheidsfoutje. Ik sta heel erg warm achter deze nota, hartelijk dank.

Dank u wel.
Wie nog meer.
Meneer Wigman.

Dank u voorzitter. De kamercentrale Den Helder heeft met vreugde kennisgenomen van het rapport. Heeft de stellingen besproken en heeft de stellingen allemaal overgenomen maar heeft wel een kleine opmerking gemaakt bij diezelfde stelling 4 waar u kennelijk ook wat aarzelingetjes had. Ik denk overigens dat we het wel met elkaar eens zijn als we naar het laatste stuk van de door de commissie geschetste procedure kijken en de essentie daarvan is daar waar een themacongres gesproken heeft vervolgens de uitkomsten daarvan uiteindelijk besproken en besloten worden en dan worden standpunten van de partij in een congres, in een algemene vergadering. Ik denk dat dat de essentie is van de geschetste structuur. Ik kan mij ook uw reactie voorstellen als je het bijv. hebt over alle aanwezige partijleden hebben stemrecht ja, dan komen bij mij ook een paar vragen naar voren, welke status heeft het dan, etc. En in die context kan ik mij voorstellen dat het hoofdbestuur zegt ik wil niet letterlijk de procedure die hier staat daar al op vastgepind worden als u de essentie van de procedure maar overneemt.

Dank u wel.
Meneer Nelen.

Dank u wel, Nelen afdeling Steenbergen.
Volgens mij zou bij de aanname deze nota ruimte voor liberalisme weinig veranderen omdat de structuur verbetering in de VVD vooral moet komen uit het beter functioneren van VVD afdelingen en daar hoor ik in de nota ruimte voor liberalisme niets over.

Wie nog meer.
Dank u wel.
Niemand. Dan wil ik graag even reageren. Ik begin uiteraard de zaak met de nadere betoog van mevrouw Van den Broek. Weet u, we zijn het er al een groot aantal jaren over eens dat we eens verleerd hebben in de partij te discussiëren. Meestal ik zo een paar weken voor de algemene vergadering wat ik in vroeger jaren gezegd heb en wat het hoofdbestuur in vroeger jaren gepubliceerd heeft. Dat was al in '87 bij de jaarlijkse algemene vergadering dat het hoofdbestuur dat ook geconstateerd heeft en de algemene vergadering was het daar helemaal mee eens. Dan moet je constateren dat er dan allemaal goede voornemens op tafel liggen waaronder het starten van die inhoudelijke discussie. Dan merk je ook dat het in feite een ontzettende taaie materie is en dat het ongelooflijk moeilijk is om die interne discussie weer op gang te brengen. Dat heeft het hoofdbestuur geprobeerd met het starten van themacongressen. Dat was in '85-'86. De algemene vergadering heeft vorig jaar gezegd draai de zaak nou om. begin nou eerst met zo'n algemeen rapport en daarna met rapporten over deelonderwerpen. Het hoofdbestuur had gedacht eerst maar deze onderwerpen en dan gaan we langzamerhand

die grotere discussies hebben. Nou, de algemene vergadering heeft daarover een ander standpunt ingenomen en ik denk als ik kijk naar wat er het afgelopen jaar gebeurd is dat dat een heel goed standpunt is geweest. Want het is dankzij het werk van de commissie Nord dat er inderdaad die interne discussie weer helemaal op gang is gekomen. Dat we inderdaad nu over inhoud discussiëren en niet zoals dat heet over poppetjes. Bovendien, dat blijkt uit de discussie in Amersfoort doen we dat inderdaad in het openbaar. Mevrouw Van den Broek heeft ook nog daarna een opmerking gemaakt die mij helemaal uit het hart was gegrepen. Ze zei ja, niet alles is koek en ei en we moeten niet achteruit leunen. Ik denk dames en heren dat dat maar al te waar is. Als je gaat kijken naar het verenigingsplan wat 2 jaar geleden ter discussie stond, als je nu gaat kijken naar de voortgang die wij gemaakt hebben. Dan moet je daarnaast constateren dat er nog ongelooflijk veel te doen is. Door het hoofdbestuur maar ook door de partij in zijn totaliteit. Ik denk dat wil dat experiment slagen dat er dan van 2 dingen in elk geval sprake moet zijn. Dat is openheid en communicatie. Ik denk ook dat we daar langzamerhand aan het slagen zijn om aan die 2 voorwaarden te voldoen. Maar zelfs het voldoen aan die 2 voorwaarden is niet voldoende. Er moet nog ongelooflijk veel gebeuren. Denkt u maar even aan de discussie die we vanmorgen hadden over public relations en alles wat daarmee samen hing. Het is ook heel duidelijk als je al die activiteiten doet dat je dan ik ben het met mevrouw Van den Broek eens op een herkenbare rol in de Nederlandse politiek op zodanige wijze dat de leden maar vooral de kiezers en ook andere partijen weer weten wat ze aan de VVD hebben. Dat je werkt met een consistente VVD , een open VVD die er inderdaad niet voor schuwt om zijn discussies in de openbaarheid te voeren. Heel essentieel. Kortom dames en heren, het hoofdbestuur is van mening dat als je dan dus gaat kijken naar ruimte voor liberalisme nou juist zo'n stuk is waarvan je kan zeggen dat is nou iets wat je feitelijk veel meer moet hebben. In dit geval 8 leden die aan de tafel zijn gaan zitten en zo'n stuk hebben gemaakt en bovendien op eigen kosten hebben uitgegeven als ik goed ben geïnformeerd. Kijk dat zijn nou die initiatieven die van uit de partij komen die dan zo ongelooflijk belangrijk zijn om ook die partij de stimuleren. Ik kan u zeggen. als hoofdbestuur sta je als zo'n ding dan komt wel even gek te kijken van hoe moeten we daar nou mee omgaan. Want als hoofdbestuur moet je je ook weer aan regeltjes houden. Ik denk dat we daar een goede oplossing voor hebben gevonden. Het laten bespreken het mee te laten nemen bij de discussies over Nord en dan nu vandaag het eerste deel op de agenda hebben. Daar ook als hoofdbestuur duidelijk stellingname plegen. Ik denk dat als we nou met z'n allen kans zien om dit soort elementen hier meer en meer in ons .... in te bouwen en het inderdaad minder te hebben over die reglementen. Dat we dan inderdaad nog meer dan nu op weg zullen zijn naar een professionele partij. Maar het vraagt wel een voortdurende inspanning zowel van hoofdbestuur als van de partij zelf. Dan kom ik even terug op de moties wij onderschrijven motie 3 en 4 maar hebben wat moeite met stelling 4. De essentie van onze moeite ligt in het begrip absoluut wat wij daar gebruiken. Er wordt in ruimte voor liberalisme een procedure beschreven. Wij zouden daar 2 kanttekeningen bij willen maken. de eerste is er lopen nu een aantal procedures laten we die nou niet onderhands gaan veranderen want dan raakt de partij in verwarring. M.a.w. als je die procedure wil toepassen moet je dat op het geëigende moment doen en die bestaande procedures laten we nu maar even lopen voor wat ze zijn. Ik denk bijv. aan de opzet zoals die in ruimte voor liberalis-

me staat als het gaat om het klaarmaken van de nodige achtergrond. In de tweede plaats denk ik dat je ook nog even goed naar moet kijken wat je ook niet van de ene op de andere dag kan veranderen dat is de besluitvorming. Nu hebben we een besluitvorming dat het naar de partijraad toegaat die dan terzake standpunten inneemt. In dit stuk staat het gaat naar de algemene vergadering. Ik denk dat dat een hele honorabele benadering is maar zal wellicht ook van de omstandigheden af kunnen hangen wat je precies gaat doen,welke weg je zal kiezen. Dus de essentie van ons commentaar bij stelling 4 is mensen laten we dat nou niet absoluut zien er zitten een aantal hele waardevolle elementen in die beschrijving en die zullen we ook zeker gebruiken maar de omstandigheden zouden ons wel eens kunnen dwingen om op een onderdeeltje op die procedure af te wijken. Dan t.a.v. motie nr. 5. Als ik dan luister naar de toelichting zoals die door de afgevaardigde van duin- en Bollenstreek wordt gegeven. Dan kan ik zeggen dat het hoofdbestuur met die motie ook geen enkele moeite heeft.
Wie van u zou in tweede termijn het woord willen voeren.
Meneer Bakker.

Voorzitter ik heb het gevoel dat we steeds nader tot elkaar komen maar nog net niet helemaal. Maar wellicht lukt dat nu wel. Kijk als u zegt op een gegeven moment de absoluutheid van die procedure daar heb ik toch wat moeite mee dan kan ik mij dat best voorstellen. Wat dat betreft zeg ik dat zijn detailzaken daar komen we vast wel uit. Als u op een gegeven moment zegt dat ik vind toch dat een partijraad een functie hoort te hebben dan zeg ik dat mag ook nog van mij. Maar juist daar waar het gaat om themacongressen waar je een zaak vrij grondig uitdiept waarbij liberale uitgangspunten aan de orde komen die vertaald moeten worden in beleid dan denk ik toch dat het eindstation de algemene vergadering behoort te blijven. Dat is een van de belangrijkste uitgangspunten die eigenlijk zijn opgeborgen in die stelling 4 en de toelichting die er op zit. M.a.w. u zegt op een gegeven moment we kennen nu procedures waarbij de eindigheid zit in die partijraad dan zegt stelling 4 neen, prima die partijraad mag zijn advies er ook over geven, allemaal overwegingen die er aan vastzitten maar het eindstation hoort toch uiteindelijk in de av te zitten. Ik denk dat daar het verschil in zit. Maar als u zegt dat is voor mij geen probleem dan zijn we er helemaal uit want dan hebben we eigenlijk in essentie stelling 4 bevestigd met elkaar. Laten we dat doen.

Meneer Bronkhorst.

Voorzitter namens de opstellers van het ruimte voor liberalisme hartelijk dank voor uw vriendelijke woorden. Het is nog maar ruim een jaar geleden dat dat wat mevrouw Van den Broek signaleerde die apathie in de partij echt tastbaar in de partij aanwezig was. Als je opereert op het niveau waarop wij opereren in de partij dan kwam je dat dagelijks tegen. Er is heel wat verandert in die tijd ook dankzij het verenigingsplan een activiteit van het hoofdbestuur en ook dankzij het feit dat denk ik alle leden in de partij zeggen we gaan toch weer wat doen. Ook onze politieke vernieuwing in de fractie. Maar nogmaals we zijn niet klaar en u heeft het ook onderschreven. U heeft ook gezegd we moeten door blijven gaan met communiceren met elkaar. Dat is precies wat wij willen en het is iets te gemakkelijk om te zeggen ja maar dat deden we toch al. Nee, dat deden we veel te weinig. We

moeten dus doorgaan en u spreekt eigenlijk ook van openheid en communicatie en stimuleren van de partij. Het is allemaal wat wij graag willen en wat we hier met elkaar doen. Maar dan kom ik bij stelling 4 waarvan u zegt daar hebben we toch wat kanttekeningen bij. Met name op het punt waar het gaat om hoe we de uitkomsten van de themadagen verder in de partij dragen. Want het is niet voldoende om een themadag te hebben waar een aantal geïnteresseerden in het onderwerp aanwezig zijn. Dat thema vervolgens dragen naar de partijraad wat wel een iets groter groepje geïnteresseerden is en dan is dat het ongeveer. Het is meer de moeite waard om die discussie de partij in te krijgen. Ook in afdelingen. Als u zegt ze moeten de partij stimuleren dan moeten we de partij stimuleren en te denken over onderwerpen. Dan gaat het dus om het brengen van die discussie in de ledenvergadering van de afdelingen. Misschien ook nog wel in onderafdelingen enz. M.a.w. dit is een essentieel punt en het grappige is ook dat deze vergadering de vorige keer in Amersfoort dat in feite ook gezegd heeft waar ook u zelf als hoofdbestuur heeft onderschreven. De resolutie van de afdeling Haarlem waar sprake is dat de uitgebreide discussie op de algemene vergadering moet plaatsvinden. Dus niet eindigen in de partijraad. Als je op de algemene vergaderingen iets wilt bediscussiëren dan moet je dat in je beschrijvingsbrief zetten en dan betekent dat dat het in de afdelingen komt. Dat is wat wij omvragen, dat is wat u in feite heeft toegezegd door de onderstreping van resolutie 29 en dat is dus de essentie en dus niet alleen maar een formaliteit het is de bedoeling om daar mee echt leden van de partij in beweging te krijgen zo mogelijk. Dank u.

Dank u wel.
Meneer Boeven.

Voorzitter ik begrijp de discussie niet helemaal maar misschien dat ik een poging kan ondernemen. Ik begrijp dat we het in iedergeval over eens zijn dat we een zo breed mogelijke discussie moeten gaan opzetten. Dat er zo veel mogelijk stimulansen moeten komen om afdelingen te mobiliseren. Daarover bestaat zover ik kan overzien geen enkel verschil van mening. Hoogstens de methodiek hoe je dat gaat doen. Als het een efficiëntere methodiek zou zijn om stukken via de algemene vergadering te leiden dan zouden we dat moeten doen maar ik vermag dat nog niet in te zien. En ik denk dat wanneer u de wijze kiest van de weg via een open partijraad, we hebben open partijraden dat iedereen in de partij hier aan kan deelnemen en dat het alleen maar een formeel verschil maakt of we het voorlopig eindstation partijraad kiezen of het definitieve eindstation algemene vergadering. De algemene vergadering is en blijft een eindstation dus kan op een bepaald moment wanneer men vindt dat het ergens stroopt in de procedure kan vervolgens besluiten om in iedergeval nogmaals een aantal zaken nogeens dunnetjes over te doen. Ik schat overigens dat dan weer dezelfde belangstellenden aanwezig zullen zijn. Dus ik denk dat materieel er weinig verschillen tussen zijn en dat we op het ogenblik een discussie aan het voeren zijn die niet inhoudelijk is maar eigenlijk alleen maar detailtechnisch procedureel en ik zou in iedergeval willen voorstellen om de huidig procedure die nog recentelijk pas is aangenomen om die op dit moment in iedergeval nog niet te gaan wijzigen en in iedergeval er is tijd genoeg wanneer blijkt dat de discussie stroopt om dan nog eens vast te stellen hoe we dat moeten aanzwengen.

Dank u wel.
Wie nog meer.
Meneer Bronkhorst nog een keer.

Ik wou graag nog even reageren. Het gaat niet om de effiency maar om de cultuur. Natuurlijk is het niet efficiënt om het via de algemene ledenvergadering te doen daar gaat het niet om. Het gaat erom dat we de partij in beweging krijgen en de mensen aan de basis van de partij mee discussiëren en geïnteresseerd raken daar gaat het om.

Ik denk dames en heren dat er in feite helemaal niet zoveel verschil van mening heerst. Het hoofdbestuur en ik zelf heb dat een groot aantal malen gedaan. Heb altijd gezegd de algemene vergadering is het hoogste orgaan in de partij. Alleen de algemene vergadering is in staat als een vergadering van afgevaardigden om de juiste besluiten te nemen. Ik denk dat dat altijd voorop moet staan. Daar kan geen enkel verschil van mening over bestaan. Ik denk dat er een nuance van verschil is als het gaat om de wijze waarop de uiteindelijke besluitvorming plaatsvindt. Ik begrijp de heer Bronkhorst nu nog beter dan in begin. Zijn betoog zegt ja het is niet alleen maar een formele kwestie maar door het in de algemene vergadering aan de orde te stellen bereik je een grotere betrokkenheid van de afdelingen. Ik denk dat dat een juist element is. Ik wil er wel onmiddellijk bij zeggen dat wij toch in contact zijn getreden al geruime tijd geleden met de kamercentrale besturen met het verzoek dat elk kamercentrale bestuur een lid aanwijst in zijn midden die zich moet gaan bezighouden met de inhoudelijke discussie. Omdat juist ook vanuit de kamercentrale besturen los van de vraag of iets al dan niet op de algemene vergadering ter discussie staat nu bij uitstek de mogelijkheden bestaan om die afdelingen daadwerkelijk te betrekken bij de discussie over allerlei nota's. Het sturen vanuit de zijde van het hoofdbestuur en het ...
... mooie brieven daarover is denk ik niet alleen voldoende. Ik denk dat kamercentrale bestuur daar speciaal zo'n bestuurslid die daar mee belast is en een nog veel grotere rol kunnen spelen in het daadwerkelijk betrekken van de afdelingen. Dat is dan geen kwestie van afwenteling denk ik maar een kwestie van gezamenlijk werk aan die communicatie aan die discussie in de partij. Ik ben het met de heer Bronkhorst eens, natuurlijk is het zo dat wanneer je zegt op de algemene vergadering moeten de resultaten besproken worden dan zijn de afdelingen gedwongen om tot standpunten te komen. Aan de andere kant kun je dus ook zeggen dat als een partijraad hebt, een partijraad nieuwe stijl denkt u daar dan vooral aan. Die dus bestaat uit afgevaardigden van de kamercentrales en de kamercentrales die worden dan weer bepaald als het hier omgaat door de afgevaardigden van de afdeling. Ook dan bestaat er die betrokkenheid. Ik denk eerlijk gezegd dames en heren dat we een beetje bezig zijn het verschil wat absoluut te maken. Want nogmaals het enige waar ik de aandacht op vestig is het woordje absoluut op het commentaar van het hoofdbestuur. Ik heb al gezegd laten we de procedure zoals die nu voor een 2=tal themacongressen is vastgesteld niet abrupt wijzigen. Ook niet als het gaat om de voorbereiding want let u wel ruimte voor liberalisme zegt ook nog wel wat over de voorbereiding van zo'n themacongres. Laten we dat nu even lopen en voor de rest kan ik u toezeggen dat de intentie van ruimte voor liberalisme en zeker na de toelichting van de heer Bronkhorst volledig begrepen is

en dat het hoofdbestuur ook echt van plan is om die intentie ter harte te nemen. Goed dames en heren denk ik dat ik kan vaststellen dat de moties 3, 4 en 5 door de algemene vergadering, door het hoofdbestuur unaniem zijn aanvaard. Kan ik dat vaststellen. Goed. Dan blijven nog over de moties 1 en 2 van de afdeling Groningen. De afdeling Groningen zegt bij de start moet een datum vastgesteld worden. Bij de start van een nieuwe onderneming moet een datum vastgesteld worden voor evaluatie en er moet ook een tijdsplanning komen. Het hoofdbestuur heeft een aantal weken, nog wel eerder denk ik, gezegd wij moeten om allerlei redenen, een van de redenen is toch ongetwijfeld ook de mogelijke politieke ontwikkelingen in dit land, voor ons zelf een tijdsplanning opstellen. Het hoofdbestuur heeft afgesproken dat die tijdsplanning in het activiteitenschema van 1992, wat in de herfst gepubliceerd wordt, wordt opgenomen. Afdeling Groningen nog daar iets aan toe te voegen. Nee, dan denk ik als het gaat om de evaluatie dat die evaluatie jaarlijks moet plaatsvinden nl. bij de bespreking van het beleid van het hoofdbestuur als het hoofdbestuur ook op schriftelijke wijze zoals deze keer verantwoording aflegt van haar beleid en haar activiteiten. Afdeling Groningen daar iets over te zeggen. Nee wilt u dat ik bied moties in stemming breng. Nee ik denk het niet. Afdeling Groningen is er geloof ik niet. Dan stel ik voor de moties voor kennisgeving te beschouwen en het hoofdbestuur zal die moties in feite nog elk geval in de geest uitvoeren. Goed dames en heren ik heb begrepen dat we thans bezig zijn of verder kunnen gaan met punt nr. 5. Voorstel hoofdbestuur inzake verhoging van de contributie.

Voorzitter ik heb vanmorgen een punt van orde gevraagd of de mogelijkheid bestond en op grond mede daarvan is het punt algemeen toegevoegd om andere niet eerder besproken punten t.a.v. beleid hoofdbestuur aan de orde te krijgen.

U hebt helemaal gelijk.

Ik heb 1 verzoek aan het hoofdbestuur namens de kc Den Helder. We hebben vandaag, we hebben in Zwolle, we hebben bij de behandeling van Nord. We hebben steeds met zijn allen gehamerd op het belang van participatie van de leden, participatie van afdelingen in discussie. We hebben met zijn allen uitvoerig stil gestaan bij communicatie binnen de partij etc. Ik denk dat 1 van de randvoorwaarden die dan vervuld dient te zijn is dat afdelingen op tijd beschikken over de stukken waarover zij moeten gaan discussiëren. Als ik naar het laatste halfjaar kijk en u zult daar ongetwijfeld allerlei argumenten voor hebben dan ik toch niet anders dan constateren dat soms stukken dermate laat binnenkomen voordat zij in dit gremium behandeld moeten worden dat die inhoudelijke discussie nauwelijks mogelijk is. Ik wijs toch even naar Nord er was aangekondigd dat die 7 maart zou verschijnen uiterlijk, hij komt een paar weken later en dan hebben de afdelingen nog maar 2 weken. Als u van de afdelingen verwacht en dat mag u terecht verwachten dat ook afdelingen afhankelijk van uw activiteitenschema planning maakt dan denk ik dat andersom ook het nuttig is de communicatie ook bevordert als mensen dat kunnen voorbereiden. Ik wil u heel nadrukkelijk oproepen om te zorgen dat stukken zoals daar was Nord maar zoals daar ook zijn voor vandaag stukken die we pas bij de aanvullende beschrijvingsbrief kregen een week geleden en die we nu moeten behandelen en daartoe de tijd ontbreekt om dat te bespreken op afdelingsniveau. Dat is jammer het is een gemiste kans. Ik wil u heel nadrukke-

lijk vragen om dit in uw voorhoofd te houden en de afdelingen op deze manier ook de gelegenheid te bieden deel te nemen.

Ik denk dames en heren dat de heer Wigman wel gelijk heeft met dien verstande dat ik toch onderscheid zou willen maken tussen zeg meer huishoudelijke zaken die op zo'n algemene vergadering aan de orde komen en de inhoudelijke zaken. Maar het is natuurlijk zo dat inderdaad bij zo'n rapport van de commissie Nord zich aanstonds een dwangsituatie voordoet. De commissie moet ingesteld worden. Eer die commissie dan bijelkaar geroepen is en je zorgt voor een goede samenstelling van zo'n commissie want u zult met mij eens zijn dat is ontzettend belangrijk. Daar mag je niet te haastig mee zijn. Dan blijkt dat het zomervakantie wordt. goed de commissie is dan toch nog voor de zomervakantie bijeen maar het is en blijft zomervakantie en u weet die strekt zich nogal uit in dit land gedurende de laatste jaren. Zodat voor de commissie echt aan het werk gaat je in feite al een halfjaar verloren hebt. Als je dan op zo'n algemene vergadering als voorzien zoiets wil bespreken en er lag een heel duidelijke wens. Dan moet de commissie ontzettend hard werken maar je komt tegelijkertijd in de situatie dat helaas afdelingen minder tijd hebben ook als je als hoofdbestuur gehad zou willen hebben. Dat is een van de redenen waarom wij ook gezegd hebben we moeten een goede tijdsplanning hebben. Want als we niet voor alle mogelijke onderwerpen die nu op de agenda van het hoofdbestuur staan een goede tijdplanning hebben dan zal je zien dan loopt de zaak op een gegeven moment vast in die zin, en dat gebeurt heel vaak, niet alleen bij de VVD maar bij talloze organisaties dat er een aantal maanden zijn dat je niets hebt en dan ineens komt er ontzettend veel tegelijkertijd wat misschien binnen een maand behandeld moet worden. Dus die goede tijdplanning is ontzettend belangrijk. Ik wil er wel op wijzen, wil je die inhoudelijke discussie goed voeren dat je altijd een compromis zult moeten vinden. Dus enerzijds een totale lengte die je toch niet al te lang wilt maken en de tijd die inderdaad nodig is om tot een goede inhoudelijke discussie te komen. Dat zal er dus onder alle omstandigheden wel eens toe kunnen leiden dat we inderdaad zeggen dat was wel wat kort maar als je te lang gaat lopen dan heeft zo'n discussie in feite ook geen zin meer.

Voorzitter ik wil niet terugkijken, ik wil ook niet verwijtend spreken, ik wil alleen maar constateren dat het onze gezamenlijke zorg is. Dat wil je aan de voorwaarden voldoende wel al regelmatig hebben uitgesproken met het betrekken van dit dan een zorg van ons beiden, van iedereen dient te zijn en te blijven. Maar we zijn het eens denk ik.

Dank u wel.

Voorzitter daar even op inhakend ter voorbereiding. In alle openheid vraag ik op een gegeven moment dan ook. We hebben kennisgenomen van het feit dat in het najaar gepuzzeld wordt in wisselingen in het bestuur. Zodra u dan op een gegeven moment uw besluitvorming heeft gehad intern in eigen voordrachten dan zeg ik leg het maar in de partij neer. Dan kunnen we er met z'n allen over puzzelen van wat vinden we dat een fantastische voordracht van een nieuwe voorzitter ja dan nee. Ik ben er haast van overtuigd dat u dat besluit al genomen heeft. Dus ik zou zeggen wacht niet langer.

Weet u wat het is meneer Bakker. Als we dat gedaan zouden hebben dan zou iedereen hebben kunnen roepen het hoofdbestuur houdt zich niet aan de reglementen zoals die door de partij zijn vastgesteld. Nee, het hoofdbestuur heeft wat dat betreft wel lesgeld gehad. Nee, nee dat doen we niet meer maar ik kan u wel zeggen dat het hoofdbestuur er over nadenkt in hoeverre de huidige reglementaire situatie verbeterd zou kunnen worden zodat dit soort situaties in de toekomst niet meer voor komen.

Het blijft een beetje lastig op dit moment dat bent u toch wel met mij eens.

Natuurlijk is het lastig. We zitten allemaal met dichte mond te praten binnensmonds. Mogen vooral niet met elkaar praten maar iedereen weet dat er gedacht wordt. Dat is natuurlijk allemaal onzin.
Meneer Boeven.

Voorzitter nu dit punt aan de orde komt. Ik kan u verzekeren dat binnen de kamercentrale Dordrecht het bestaan van de zgn. radiostilte die wij destijds als vergadering heel nadrukkelijk hebben besloten om toen motiverende redenen. Wij het op dit moment ondoelmatig achten gelet ook op de reacties in de zaal, krijg ik een bevestiging van dat standpunt dat ik proef in de zaal dat men van mening is dat u willens en wetens noch rechtens een radiostilte in acht hebt genomen en dat wij als VVD-leden wat binnensmonds moeten praten of buikspreken moeten leren. Ik denk dat wij in het verleden om toen moverende redenen is mij gebleken een radiostilte van 1 maand in acht hebben genomen.

2.

2 zelfs. Dan wat dat betreft mijn excuses. Ik zou u dringend willen verzoeken om zo snel mogelijk dit novum uit de reglementen te halen, laten we nog een keer praten over reglementen, in iedergeval heel snel gaan wijzigen want we hebben ons toen niet met iets opgezadeld en ik was er toen geloof ik ook bij met iets wat op dit moment niet meer doelmatig is.

In oktober komen er weer reglementen aan de orde en het hoofdbestuur is dan van plan er wat aan te doen. Dat betekent wel dat in augustus weer de bekende procedure moet gaan starten hoor. Dat is nu eenmaal zo.
Ja meneer Wigman.

Voorzitter ik wou nog een ander punt bij dit hoofdstuk algemeen aan de orde stellen. Wij zijn als afdelingen als centrales hebben wij een mededeling gezien dat er in oktober plaatsvindt de kandidatuur van het voorzitterschap van onze partij. Wij hebben nog niet gezien wat het hoofdbestuur denkt dat zo iemand moet gaan doen. Hoeveel tijd daarvoor is etc. U nodigt ons ook terecht uit om mee te denken over kandidaten, eventueel kandidaten te stellen. Alleen het is wat lastig om kandidaten te stellen als je niet weet wat die kandidaten precies geacht worden te doen. Misschien kunt u ons daarover informeren en wellicht is het toch ook zinnig u zult ongetwijfeld nagedacht hebben over een profielschets voor uw opvolger om ns op de hoogte te stellen van die profielschets zodat we daar ook over mee kunnen

denken.

Hele interessante vraag meneer Wigman.
Ik geef hem aan de heer Opstelten.
De reden daarvan is een hele simpele. Dat we de hele voorbereiding van de voorzitterswisseling door de heer Opstelten is behartigd en niet door mijzelf.

Het is een hele heldere vraag en helder antwoord behoord daar ook op gegeven te worden. In Zwolle is er een conclusie getrokken t.a.v. de positie van het voorzitterschap in de toekomst als die gelegenheid zich een keer zou voordoen. Die gelegenheid doet zich nu voor en het hoofdbestuur zal dus binnen de formele spelregels die daarvoor staan met een kandidatuur komen. Een officiële kandidaatstelling met een motivatie daarbij. Ik denk dat daarom ook hoewel daar zojuist kritisch over gesproken is die windstilte die er is radiostilte of hoe je dat ook noemen wilt die is er nu eenmaal. Daar moeten we ook niet op vooruit lopen.

Voorzitter uw opmerking is helder alleen het is geen antwoord op de vraag.
Het is zo dat er 2 geledingen in de partij zijn die mogen kandideren. U heeft daarzelf uw afwegingen bij, u komt binnenkort met uw kandidaat. Ongetwijfeld een goede kandidaat maar daarnaast hebben de afdelingen de gelegenheid en ik meen tot begin augustus 5 augustus, kandidaten te stellen. Nou lijkt het mij zo dat als afdelingen dat weloverwogen zouden willen doen dat u ze niet de kennis moet onthouden op grond waarvan ze dat overwogen zouden kunnen doen. Zijnde, dat was mijn vraag net, a. wat zijn de mogelijkheden voor een dergelijke voorzitter, wat wordt van een voorzitter verwacht en b. wat is de profielschets om met onze partij verder te gaan.

Ik denk dat dat voorzitter, nogmaals, het is toch ook in de gehele procedure toch mogelijk en dat kan ook iedereen doen die dat wil elke afdeling kan dat doen in de periode die er is voor kandidaatstelling.

Ik denk dat we elkaar niet goed begrijpen of willen begrijpen.

U wilt een profielschets.

Voorzitter laat ik het anders formuleren. Wanneer denkt u ik begrijp dat u dat op dit moment niet zou willen doen antwoord geven op mijn vraag. Dat is althans de conclusie trek ik dan maar.

Kan zelfs niet.

Heeft u geen profielschets.

Jawel.

Natuurlijk zijn er..

Meneer de voorzitter mag ik in dit schimmige gepraat iets proberen te verduidelij-

ken. We hebben in onze partij hebben we een linking pin systeem waarbij je tegenwoordig periodiek overleg van kamercentrale voorzitters met het hoofdbestuur een duidelijke functie heeft in de communicatie. Zowel van onder naar boven als van boven naar onder. Een heleboel kamercentrales vullen ook op hun eigen manier die communicatielijn in. Sommige zijn het die ook op een gegeven moment met ondercentrale voorzitters spreken. Anderen hebben nog de vertegenwoordiging van de ondercentrale vertegenwoordigers in hun bestuur. Ik vind het een beetje een raar gesprek van zo we weten helemaal niets als in het kamercentrale voorzittersoverleg gewoon gezegd wordt we hebben dat en dat profiel dan moeten die voorzitters hun plicht doen. Die moeten dat doorgeven naar beneden en die moeten dan ook weer afdelingsvergaderingen weer informeren. Dan is het terecht als we op een gegeven moment hier plenair vergaderingen als algemene vergadering wanneer dan ook dat profiel weer aan de orde komt maar we kunnen niet gaan zeggen van we helemaal niets want er is wel degelijk informatie gegeven en dan zeg ik alleen maar dan hoort alleen maar de kamercentrale voorzitter van elke centrale zijn plicht te doen en die informatie die hij gekregen heeft door te geven. Laten we niet doen alsof de partij niets weet dan ga je naar je kamercentrale voorzitter toe. Dank u.

Mag ik 2 opmerkingen voor de heer Opstelten waarop de heer Opstelten ongetwijfeld op wil reageren.

Ik ben de heer Haafkes erkentelijk.

Dat begrijp ik.
Ik zou u toch willen uitnodigen om daar met uw verantwoordelijkheid op te reageren. Het mag dan zo zijn dat kennelijk dat begrijp ik uit de woorden van de heer Haafkes er gesproken is met kamercentrale voorzitters. Maar is het zo dat wij in de afdelingen afhankelijk zijn van wat kamercentrales ons voorstellen. Kamercentrale voorzitters ons wensen al dan niet mee te delen of is het aan het hoofdbestuur om afdelingen te informeren. Dan wil ik niet nu die informatie maar ik wil u dan alleen vragen wilt u ruim op tijd voor 5 augustus de afdelingen vanuit uw verantwoordelijkheid voorzien van de informatie die zij nodig hebben.

Voorzitter dat heb ik al gezegd. Want het hoofdbestuur zal met een kandidatuur komen op het moment dat dat kan en dat is dacht ik 15 mei en zal ik dat toelichten en zal dat ook motiveren en daar past natuurlijk ook het criterium van profielschets etc. bij. Dan is er weer een tijdsbestek waarin afdelingen die kandidatuur kunnen beoordelen en de motivering daarvan. Ik dacht dat de heer Wigman dat allemaal al gewoon wist en dat heb ik ook net in de vergadering gezegd. Daarbij heeft de heer Haafkens gezegd welke onderwerpen besproken is in het kc's voorzittersoverleg. Dat kc voorzitters dan eventueel hun verantwoordelijkheid nemen in hun netwerken die zij hebben en daar hebben zonet over gesproken. Dat die netwerken heel belangrijk zijn. Dus ik wil dat ook nog eens een keer onderstrepen. Er komt een kandidatuur met een motivering en een profielschets en die hebben wij uiteraard.

Voorzitter toch nog opmerkingen. 1 kamercentrale Den Helder heeft in een kamercentrale vergadering eerder dit jaar aan zijn voorzitter gevraagd een toelich-

ting te geven op het bekende algemene agendapunt ontwikkeling voorzitterschap. De voorzitter heeft daar dermate antwoord op gegeven dat de kamercentrale u inmiddels daar schriftelijk een brief heeft doen toekomen. Op dat wij meenden geen uitlatingen uit dat overleg te kunnen doen omdat daar afspraken over waren gemaakt. Dat is 1. 2 wat wij voortdurend aan u vragen is het volgende. Er is al enige tijd een commissie vanuit het hoofdbestuur bezig om een nieuwe voorzitter te zoeken. Die commissie beschikt ongetwijfeld over een al dan niet uitgeschreven profiel waarvan zo'n iemand zou moeten voldoen. Wat wij nu zo graag van u willen is dat u dat profiel in de eerste Vrijheid en Democratie zet zodat de afdelingen niet hoeven te wachten tot dat u met uw kandidaat en uw profiel komt. Geef nou afdelingen tegelijk dezelfde informatie die u ook hebt want er wordt van hen hetzelfde verwacht als zij een kandidaat moeten stellen.

Ik kan voorzitter aan de heer Meijer hetzelfde antwoorden wat ik aan de heer Wigman dat komt dus in de aanstaande Vrijheid en Democratie na de kandidaatstelling. Daar komt dus de profielschets plus de wijze waarop het hoofdbestuur die invult en die kan de partij beoordelen en die partij krijgt en alle afdelingen krijgen daar de ruimte voor om die kandidatuur en profielschets te beoordelen. Zo gaat het en zo gaat het overal en ook bij ons dus.

Kan daar misschien nog aan toevoegen dat er 15 mei een brief naar alle afdelingen gaat. Afdelingen hoeven dus niet te wachten op het verschijnen van Vrijheid en Democratie. goed ik denk dat dit punt voldoende besproken is. Meneer Nelen wil nog een opmerking maken.

Ik heb aan het begin van deze vergadering gevraagd of geïnformeerd of tijdens bespreking van dit agendapunt beleid van het hoofdbestuur individuele leden het recht hebben om aan het hoofdbestuur vragen te stellen en daarvan maak ik nu gebruik. Over de zaak van vanmorgen. Voor mij is de zaak niet afgedaan met het feit dat het bestuur van de afdeling Dinteloord stembriefje nog niet heeft afgehaald. De benoeming van de afdelingsafgevaardigde had gewoon conform de statuten plaats moeten vinden. Ik heb verschillende reacties gehad, zeer negatieve maar ook zeer positieve. Met de bevestiging dat inderdaad in veel afdelingen het afdelingsbestuur zelf de afdelingsafgevaardigde benoemd. Ik nodig u dan ook uit als hoofdbestuur conform art. 18.1 heb ik vanmorgen nog niet genoemd. Een officiële waarschuwing te plaatsen in Vrijheid en Democratie aan afdelingsbesturen die niet conform art. 20.5 handelen. Art. 18.1 huishoudelijk reglement. Ten tweede dank ik de algemeen secretaris voor het antwoord dat ik eergisteren heb mogen ontvangen op mijn klacht tegen het afdelingsbestuur van mijn afdeling. Het gaat over Steenbergen. ik vraag de algemeen secretaris toe te lichten in welke situatie tijdens de bespreking van een beschrijvingsbrief een afdelingsvergadering voorstellen door een afdelingsvergadering als niet in behandeling kunnen worden verklaard. Namens mij en de VVD-leden Bloem, lid afdeling Rotterdam, Koot, lid afdeling Culemborg, Kools, lid afdeling Bergen op zoom, Nuijten, lid afdeling Bergen op zoom en Rijnen, lid afdeling Heerhugowaard zijn wij in elk geval van mening dat niet in behandeling genomen voorstellen wel degelijk verworpen voorstellen zijn. Dat recht van het indienen van voorstellen ook inhoudt het bewijs dat je voorstellen zijn verworpen. waarom is dat van belang omdat je ja.

Dat was uw vraag meneer Nelen.
Meneer Van der Klis.

Ja voorzitter ik denk dat het misschien en ik hoop dat de heer Nelen daarmee akkoord kan gaan. Dat het misschien zo opgelost kan worden dat ik als voorzitter van de kamercentrale Tilburg nogmaals met een rondschrijven alle afdelingen er op wijs en ik hoop dat de collega-kamercentrale voorzitters in de andere kamercentrales hetzelfde willen doen door er nogmaals op te wijzen dat in de algemene vergadering de jaarvergaderingen van de afdelingen de afgevaardigden en vertegenwoordigers aan gewezen moeten worden en dat daar dan na de suggestie van de heer Nelen nog strenger op toegezien zal worden in de toekomst. Ik denk dat dat misschien een oplossing is voor u.

Er zit een verschil tussen schrijven van de voorzitter van de kamercentrales en een schrijven van het hoofdbestuur. Als de afdelingsbesturen nog geen reactie geven op een brief van de kamercentrale heeft dat geen gevolgen maar als een afdelingsbestuur geen gevolg geeft aan een officiële waarschuwing van het hoofdbestuur dan pas is art. 18.1 van het huishoudelijk reglement in werking.

Ik kan misschien nog een stapje verder gaan door het hoofdbestuur dan te adviseren het hoofdbestuur wordt geacht ieder jaar de verslagen te krijgen van de afdelingsvergaderingen om het hoofdbestuur te adviseren goed op toe te zien in de jaarverslagen of er dat gebeurd is wat moet gebeuren.

Daar ben ik het mee eens dank u wel.

Dank u wel meneer Van der Klis voor uw suggesties dan zullen we daar verder op toezien.
U had nog een vraag meneer Nelen.

Ik had tijdens de bespreking van de beschrijvingsbrief in mijn afdelingsvergadering voorstellen ingediend. Toen die bespreking plaatsvond begon iedereen naar het plafond te kijken en naar de vloer te staren. Ze wilden hem niet in behandeling nemen. Ik zei dat is uw goed recht maar dan zijn die niet in behandeling genomen voorstellen ook verworpen. Nee meneer Nelen zij zijn niet verworpen maar zij zijn niet in behandeling genomen. Het afdelingsbestuur, dat heb ik niet in mijn schrijven gezet, deed alle moeite om geen voorstellen aan te nemen want elk voorstel wat aangenomen wordt vanuit de leden vergadering verkleint de kans dat zij zelf tot afgevaardigden worden benoemd. Dat is dus waar ik het heb over negatieve partijstructuur in de VVD-afdelingen. Vandaar had ik graag een toelichting van de algemeen secretaris op zijn antwoord op die klacht dat hij wel degelijk kan indenken dat niet in behandeling genomen voorstellen ook niet automatisch als verworpen moeten worden beschouwd. Terwijl de behandeling van die voorstellen wel in de beschrijvingsbrief van de agenda van die afdelingsvergadering geagendeerd stond.

Ik kan de heer Van den Berg vragen deze vraag te bekijken.

Voorzitter als ik de heer Nelen goed heb begrepen en ik kijk ook naar de brief. Ik hoop dan dat de brief toch het juiste antwoord is tot zijn schrijven. Gaat het om het fenomeen van voorstellen die niet in behandeling worden genomen. Als voorstellen niet in behandeling worden genomen dan zijn zij en niet verworpen en zij zijn niet aangenomen. Ze zijn niet in behandeling genomen en dat is het punt waar ik tenminste bij uw brief heb begrepen dat u zich zorgen maakte of die voorstellen dan wel eigenlijk niet verworpen waren omdat ze niet in behandeling zijn genomen.

Als ik dan nog een uitnodiging krijg voor een afdelingsvergadering met het agendapunt bespreken van de beschrijvingsbrief van deze vergadering kan ik misschien nog net zo goed naar de plaatselijke kaartclub of hengelvereniging want daar worden ze ook niet in behandeling genomen. Daar heeft men het recht om ze niet in behandeling te nemen omdat ze daar niet op de agenda staan. Maar op een afdelingsvergadering wel.

Ze moeten in behandeling worden genomen. Ik neem aan dat u het op de juiste wijze hebt ingediend.

Ze waren zelfs ingesloten in de uitnodiging van de afdelingsvergadering. Maar het gaat dus puur over de partijstructuur in de VVD. Hoe gaan we met elkaar om. Het is toch gewoon logisch dat ik nog buiten de VVD niemand heb aangetroffen die van mening is als je een voorstel niet in behandeling neemt dat ie dan niet verworpen is. De voorstellen had ik ingediend voor deze vergadering de vergadering vindt nu plaats. Hoe kunt u nu nog uitleggen dat ze niet verworpen zijn.

Voorzitter zouden we ons niet kunnen beperken tot de problemen die deze vergadering aangaan en de afdelingsproblemen naar de

Dat is niet waar. Ik had die klacht ingediend bij het hoofdbestuur en dit is het agendapunt bespreking van het beleid van het hoofdbestuur. U voelt zich als hoofdbestuur niet geroepen om een afdeling naar behoren te laten functioneren en misschien komen we daar nog op terug tijdens de benoeming van de verschillende kandidaatvoorzitters 5 oktober.

Wel het schijnt dat de heer Nelen meerdere problemen heeft en ik ben het met de heer Meijer eens ik geloof dat we daar niet te lang bij stil moeten staan hier maar ik stel de heer Nelen voor dat we hebben in de kamercentrale een uitstekende trouble-shooter. Om eens een keer met de trouble-shooter van de kamercentrale de heer Van der Goes van Naters bij elkaar te gaan zitten met u en het afdelingsbestuur van die afdeling waar u problemen mee heeft. Dan gaan we dat allemaal oplossen.

Dank u wel meneer Van der Klis. Ik dacht bij mijzelf daar zijn nou kamercentrale voorzitters voor.
Dames en heren zijn er nog meerdere opmerkingen te maken in algemene zin. Meneer Van der Klis.

Heel kort voorzitter. De heer Wigman namens de kamercentrale Den Helder heeft

net een opmerking gemaakt en ik heb begrepen dat dat ook uw zorg is dat we om zo veel mogelijk leden bij deze zaak te betrekken het goed is dat men op tijd geïnformeerd wordt. Ik denk dat die vooral refereerde naar de aanvullende beschrijvingsbrief die we gehad hebben met vooral en dat is in onze kamercentrale een zorg geweest maar vooral die verandering van het aanvangsuur. Ik denk dat u het met mij eens moet zijn als ik zeg wij moeten trachten behandeling van dit soort zaken vooral het beleid van het hoofdbestuur op een dusdanig tijdstip te doen dat een zo breed mogelijke vertegenwoordiging en van de partij in de vorm van afgevaardigden van afdelingen bij aanwezig kunnen zijn. Want het was een uitstekende discussie vanmorgen. We hebben goed gewerkt. Ik denk dat iedereen daar over tevreden kan zijn daar gaat het niet om want de discussie die vanmorgen gevoerd is veel breder willen zien en dat kon niet. Ik begrijp dat u in problemen zal i.v.m. het doorlopen van Amersfoort. Maar ik denk toch dat u in zo'n geval als u gaat veranderen prioriteit moet geven aan de uren die daar het meest geschikt voor zijn om algemene zaken zoals beleid hoofdbestuur aan de orde te stellen.

Ik ben dat helemaal met u eens, meneer Van der Klis. We zaten natuurlijk in dit geval in feite in de situatie van overmacht want de vergadering was voor 2 uur gepland om te beginnen. Enige rekenarij leidde er toe dat je toch wel de hele zaterdag moest uittrekken voor de discussie over Nord en de zijnen. Dat betekent dat we vandaag met het huishoudelijke gedeelte klaar moesten komen. Rekenarij leidt dan tot de conclusie dat je eerder moet gaan beginnen. Feitelijk hadden we ons moeten realiseren dat als je eerder begint dat er dan minder mensen zijn en dat je dan dus weer minder tijd nodig hebt. Zo werkt het natuurlijk wel. Maar ik ben het helemaal met u eens. We hebben die dwang situatie wel meer ondervonden. Eigenlijk wel zo'n beetje elk jaar. Ja er zijn toch ook steeds wel afgevaardigden die zeggen zou je nou wel vrijdagmiddag om 2 uur moeten beginnen kan je niet wat later beginnen. Dan kom je ook in de knoop. Weest u er van overtuigd dat het hoofdbestuur van mening is dat het afleggen van verantwoording zowel door het hoofdbestuur als door de fractie moet gebeuren op die momenten dat er een zo groot mogelijk aantal leden aanwezig is. Dat is steeds het uitgangspunt.
Zijn er nog andere opmerkingen.
Nee. Dan ga ik over naar punt 4 van de commissie van 3 leden. Ter voorlichting van de algemene vergadering bij de behandeling van de rekeningen verantwoording penningmeester over het jaar 1991.
Wij stellen voor in alfabetische volgorde de leden Donker, Meijs en Boeven. Als vervangende leden mevrouw Bregman, mevrouw Klein en de heer Tirion. Er zijn geen andere kandidaten ter kennisgebracht. Hetgeen dus inhoudt dat de door het hoofdbestuur gestelde kandidaten thans benoemt kunnen worden verklaard. Hetgeen bij deze geschiedt. Hartelijke gelukwensen.
Dan hebben wij een voorstel nr.5 voorstel inzake hoofdbestuur verhoging van de contributie 92. Het hoofdbestuur stelt voor de hoogte en verdeling van de contributie ongewijzigd te laten. Daar geldt als toelichting dat wij nu geen redenen zien in wijziging in de huidige financiële procedure aan te brengen. Afdeling Tilburg heeft een motie ingediend met als strekking dat de besluitvorming nu niet plaatsvindt maar verschoven wordt naar het najaar opdat rekening kan worden gehouden met de financiële consequenties van de ingeslagen weg met betrekking tot het pr/propagandabeleid. Wil meneer Van der Klis nog toelichten. Sorry afdeling Tilburg. Gaat

u gang. Wilt u hem toelichten.

Nee voorzitter niet op het punt van Tilburg, maar ik had wel wat in het algemeen met betrekking tot de contributie

Gaat u gang.

Ja Schut afdeling Eindhoven.
In het kader van de discussie over het bedrag van de contributie is bij ons de discussie ook over hoe krijgen wij meer leden in de partij. Wij hebben in alle afdelingen meen ik hetzelfde meegemaakt de laatste jaren, leden verlies en wij zouden dat graag weer zien groeien, weliswaar gebeurt dat vandaag heel langzaam, maar niet zo vlug als dat zou moeten kunnen. Wij hebben in de discussie vastgesteld, dat mogelijkerwijze het stimuleren voor buitenstaanders om lid te worden van onze partij, zou kunnen geschieden door het invoeren van een soort aspirant lidmaatschap en mijn vraag is of dit meegenomen kan worden in het denken met betrekking tot de contributie, ja een aspirant lidmaatschap wat de mensen in eerste instantie over de streek trekt zeg maar eens een keer mee te proeven van het hele gebeuren en dan automatisch krijgen ze dan het jaar daarop de acceptgirokaart voor het volle bedrag maar dan zijn ze tenminste al gewend aan de club, dan weten ze wat het is en dan hopen wij ook dat we ze zodanig gemotiveerd hebben dat ze ook blijven.

Dank u wel, meneer Haafkens

Voorzitter ik heb uit het penningmeesteroverleg dat er gesproken wordt over die solidariteitsheffing, waar ik vanmorgen al even naar mocht refereren en begrijp ik goed, mag ik verwachten dat het hoofdbestuur de discussie in het hoofdbestuur met overleg van penningmeesters afgerond dat wij volgend jaar van het hoofdbestuur daar een duidelijk voorstel over krijgen hoe het met die solidariteitsheffing zit en hoe dat geregeld wordt.

Wie nog meer, mijnheer Swart

Ja Voorzitter, wij hebben en dat is de afdeling Enschede, de afgelopen twee jaar discussies over de contributieverhoging herhaalde malen gewaarschuwd, gevraagd en onze bezorging geuit over de effecten van de contributie, met name op de jongeren leden. Vorig jaar werd ons nog met klem verzekerd dat dat enkel een indicatie was dat de hogere contributie problemen zou opleveren voor het aandeel van jongere leden. Ik moet vaststellen dat bij lezing van het jaarverslag dit jaar u zelf uitspreekt, dat met name, onder jongere leden, een vrij sterke daling is van het leden aantal. Wij hebben ook zelf de ervaring in Enschede, dat het bepaald niet zo is dat de VVD niet meer interessant is voor jongeren, er is wel een vrij behoorlijke groep die wel op alle manieren meedraait, maar die vrij onomwonden te kennen geeft, dat de contributie een ernstig beletsel vormt om over te gaan tot lidmaatschap. Wij hebben ook wel eens in het verre verleden een antwoord gekregen, dat je mensen dan voor een lagere contributie lid kunt laten worden, maar daaraan verbind u dan wel de consequentie dat de afdeling vervolgens dan niet alleen moet

afzien van de eigen bijdrage in de contributie van die leden, zelfs het hoofdbestuur moet betalen om nog maar die leden tot haar kring te kunnen rekenen Nou u begrijpt dat dat voor ons ook onbegonnen werk is en ik zou in het verlengde van de voorgaande vragenstellers ook willen aandringen of er geen aanleidingen zijn, geen dringende aanleidingen zijn om de contributieregeling voor wat betreft de hoogte van de verschillende categorieën op dit punt te herzien.

Dank u wel, nog anderen die iets wensen te zeggen, mijnheer Ressenaar

Met betrekking tot de contributie is het duidelijk dat het hoofdbestuur voorstaat die voor volgend jaar ongewijzigd te laten en de verdeelsleutel niet meer aan de orde te stellen. Wij hebben dit zoals afgesproken in de algemene vergadering ook overlegd in het gebruikelijke overleg van de penningmeesters van de kamerscentrales, daar bestond ook overeenstemming over, dat het nu verstandig was om pas op de plaats te maken en de verdeelsleutel niet aan de orde te stellen. Maar goed dat is wat de verdeelsleutel over hoofdbestuur betreft. Iets anders is het punt van de contributie van jongeren. Ja de heer Schut die heeft hier een pleidooi gehouden voor het invoeren van een aspirant lidmaatschap en de intentie daarvan, zo proef ik dat is dan om met een aantrekkelijk tarief mensen binnen te lokken en dan vervolgens uiteraard vast te houden, dat is wat je noemt een wervend tarief. Dezelfde gedachte is met betrekking tot jongeren door de heer Swart, die heeft daar vorig jaar ook het woord over gevoerd, ik had niet de indruk dat de hoogte van de contributie voor jongeren, inclusief de mogelijkheid er ontheffing voor te krijgen, dat dat nou echt een belemmering was, maar we hebben toch bij de bezoeken aan de kamercentrales veel discussies over dit onderwerp gehad en we hebben uiteindelijk in het overleg met de penningmeesters van de kamercentrales nog vrij kort geleden de gedachte op tafel gelegd om voor die jongeren er inderdaad over te gaan een wervend tarief en dat zou dan in dit geval een tarief zijn, contributiebedrag wat in plaats van 55,00 waarop het nu staat, worden teruggebracht tot een bedrag van 25,00. Nou dat is dus een minimaal bedrag waarmee geacht moet worden, degene die enige belangstelling voor de VVD hebben inderdaad binnenshuis te krijgen en aangezien het nu eenmaal zo is, ik heb het dan uitsluitend over jongeren, vanzelfsprekend ook wat ouder worden, dat is nu eenmaal een natuurwet, gaan we er dan vanuit dat dan als volledige leden kunnen vasthouden en normale contributie gaan betalen. Ik dacht dan wel om een onderscheid te gaan maken met die jongeren, tot nu toe is het lidmaatschap voor jongeren, ja voor deze categorie dat geldt tot 26 jaar, wij hebben gemeend om toch hier een kleine nuance in aan te brengen, u voor te stellen, dat kan formeel nu niet, maar u willen voorstellen om dat in oktober af te ronden over te gaan tot een jeugdlidmaatschap, uiteraard geen ondergrens want iedereen mag toetreden, maar met de bovengrens het af te sluiten bij 23 jaar. van 24 tot 26 handhaven we dan gewoon het contributiebedrag wat tot nu bestaat en dat is dan die 55,00. Dus het hoofdbestuur, kan ik u bij deze aankondigen is voornemens om daar in oktober een voorstel voor op tafel te leggen, dat kan dan nog tijdig worden verwerkt in de contributie vaststelling voor het volgende contributiejaar. Ik denk dat we daarmee volledig ingaan op de gedachte die naar voren is gekomen, geheel wellicht weet de heer Schut bedoelt die heeft over een wat algemene aspirant lidmaatschap gesproken. Ik denk dat we maar eens moeten experimenteren met deze specifieke

categorie echte jeugdleden om eens te zien wat dat effect daarvan is, überhaupt na te gaan of zelf vast te stellen of dit soort maatregelen werkt. Want het heeft geen zin om contributieverlaging in te voeren en achteraf te constateren dat de contributieinkomsten van de partij er op achteruit zijn gegaan want daar zijn we geen van allen bij gebaat, maar een binnenkomertje een wervend tarief, voor die categorie die het meest aan de orde is geweest dat spreekt ons aan, dat is een antwoord op die vraag. Dan heeft de heer Haafkens een opmerking gemaakt over de solidariteitsheffing. U weet dat dat in het overleg van de penningmeesters van de kamercentrales enkele malen aan de orde is geweest. Ook twee weken geleden weer, wij hebben besloten, omdat we het toch daarover niet eens konden worden, een verdeeld probleem wat toch de nodige discussie oproept, ook de argumentatie, de pro's en contra's niet zo op een rijtje zijn te zetten daar een werkgroep van in te stellen die is inmiddels ingesteld van penningmeesters van de kamercentrales die de opdracht heeft gekregen er bij het volgende overleg van de penningmeesters van de kamercentrales met de penningmeester van het hoofdbestuur in het najaar, dat zal ongeveer oktober zijn met een conclusie te komen, die conclusie zal vervolgens de volgende algemene vergadering hier aan de orde kunnen komen, een besluit over kunnen nemen, ik denk dat dat een antwoord is op de vraag van deheer Haafkens, we zijn er druk mee bezig en dat tijdschema zijn we zeker van plan om die te halen.

Dank u wel, wie uit de vergadering,

Voorzitter, ja ik moet zeggen dat die tegemoetkoming door de penningmeester hier aangegeven voor wat betreft de jongeren dat is al zeer verheugend, vanuit die groep hebben wij zeker ook in eindhoven een aantal keren het commentaar gekregen dat allemaal doen, dus die zullen zeer blij zijn te horen dat een maatregel opnieuw in voorbereiding is. Waar het ons om ging was niet alleen om een specifieke groep, maar ons ging het om hoe krijgen wij meer leden in het algemeen en er loopt een geweldige grote potentiële groep rond in de zeg maar middelbare leeftijdsklasse die of ooit eens lid is geweest van een partij en weet ik welke reden dat de laatste jaren niet meer is of een

Bandrij 4 26/4

een categorie die langzamerhand zegt ja ik voel me wel aangesproken tot datgene wat bij de VVD op het ogenblik gaande is, de sympathie voor de VVD is groeiende stel ik vast en als je dan met die mensen praat wordt dan lid dan zegt men wat kost dat en als je dan zegt dat kost dan 100 en zoveel gulden dan kijken ze je aan en zeggen dan ja jezus je jongen toch en dan is de discussie eigenlijk op hetzelfde moment al om zeep geholpen. Als je deze mensen kunt zeggen van kom er eens bij dat kost je vijfenzestig gulden of zeventig gulden dan zijn zij psychologisch veel eerder geneigd om ja te zeggen en dan zitten ze in dat circuit de partij heeft daar geen verlies aan want bestaande leden geeft u geen korting nee u krijgt extra mensen erbij weliswaar die dan wat minder betalen maar het is, minder en op den duur na een periode van dat inloopjaar max. 12 maanden gaan deze mensen gewoon de contributie betalen die alle leden betalen, ja maar ze hebben dat in plaats van in een keer hebben ze dat in twee fases gekregen. De omroepen werken daar al ik weet niet hoeveel jaren mee, dat werkt schijnbaar uitstekend, de formule is gekend ja en ik moet zeggen ik weet een x-aantal mensen uit mijn omgeving en praat ik puur over de lunchtafel in een groot bedrijf, ja die allemaal zeggen, het is mij te duur maar als je ze kunt pakken met een lager tarief dat ze erin zitten en meekomen, de sympathie is er.

Wie nog meer

Voorzitter mijn naam is..... ik ben voorzitten van de ondercentrale in Kennemerland, misschien is het leuk een penetratie politiek te hebben ten aanzien van het VVD tientjeslid, maar wat ook een heel aardig idee is wat voor afdelingen en ondercentrales goed kan werken is een oud ledendag houden wat ik onlangs heb gedaan en binnen twee weken hadden wij weer 10 oud-leden die onmiddellijk weer terugkwamen bij de ?VVD. Wij hadden daarbij een enquête waarbij wij vroegen van waarom bent u geen lid meer van de VVD, was dat uit onvrede op afdelingsniveau, was dat uit onvrede ten aanzien van het beleid Hoofdbestuur, tweede kamer etc. of was u vergeten te betalen en was u afgevoerd van de ledenlijst. Nou een aantal mensen hadden ook vergeten te betalen, ik denk ook dat op afdelingsniveau de besturen nou iets kunnen bijdragen om met die mensen te praten en een kleinere prijs te laten betalen als contributie, het wordt in onze regio in diverse afdelingen gedaan en wellicht is dit voor een aantal afdelingen aanleiding ook op deze wijze met hun oud leden om te gaan.

Dank u wel, nog anderen, mijnheer Ressenaar

Ja Voorzitter, ik denk dat wij iedere poging tot ledenwerving over te gaan op een niveau dat wij met instemming mogen begroeten, we zijn trouwens in het hoofdbestuur bezig om na te gaan wat voor acties we op dat punt kunnen ontplooien. Dus ieders gedachte daarover nemen we ook gaarne in ontvangst om die mee te nemen en met name die oud ledendag die georganiseerd is door mevrouw Nefjes, ja dat sloeg bijzonder goed aan, dat hebben we ook zelf kunnen waarnemen, dus dat is een hele goede zaak initiatief. Ander punt, ja een aspirant lidmaatschap, het punt is eerder aan de orde geweest, het zal u niet geheel verbazen dat het bij vorige gelegenheden wel eens eerder is besproken, we zijn er tot nu toe niet erg enthousiast voor geweest, ik wil wel graag toezeggen, om dat nog eens uitvoerig te bespreken in overleg met de penningmeester van de kamercentrales, dat is toch

altijd het .... waar we dan proberen om daar wat dieper op in te gaan. Ik zou voorshands willen volstaan met de toezegging die ik net heb gedaan om voor de jeugdleden nu in concreto over te gaan tot een wervend tarief en dat in oktober op de buitengewone algemene vergadering te formaliseren en voorts, en dat moeten we nu tenslotte ook doen de contributie voor volgend jaar wel vast te stellen want dat is wel heel belangrijk. Wij kunnen onze partij niet veroorloven om daar onzekerheid over te laten bestaan dat zijn dingen die we toch tijdig moeten doen en wat dat betreft zou ik de motie die daarover is ingediend in Tilburg in ieder geval niet willen aanraden, als er aanleiding bestaat om in een later stadium tot contributieverhoging over te gaan, dat daar nog alle gelegenheid voor is, niet voor het komende contributiejaar, dat moet nu gebeuren, anders komen we daar gewoon te laat mee.

Dank u wel, nog andere opmerkingen, nog een keer

Voorzitter heb ik nu begrepen dat in elk geval dit punt meegenomen wordt voor overleg met de penningmeesters van de kamercentrales

Ja dat heeft u goed begrepen

dat is een toezegging dus,

Ja doe toezegging doe ik

Mijnheer Vrijland eventjes
Ja kort, het is ook een grapje, vanmorgen stond er de advertentie in de krant, de prijzen van AH en van Dirkson, v.d. broek, nou bleek dat AH veel duurder was, dat kunt u ook doen, u kunt ook in het blad zetten hoe duur de VVD kost en wat de PvdA kost, want hou je vast dat is veel meer dat is honderden guldens, dan is die 110 nog maar weinig.

Nou Voorzitter, met dat laatste ben ik het volstrekt eens en misschien is het goed om daar de aandacht op te vestigen onze contributie is niet hoog, dat is dan ook het argument geweest om de contributie inderdaad wat op te trekken toen het echt noodzakelijk werd

Voorzitter ik mag toch hopen dat we nu niet op basis van prijsvergelijking politiek gaan bedrijven hoop ik

Nee we doen dat op basis van een pakketvergelijking en dat

dan is ie uitstekend voorzitter

Goed dames en heren, afdeling Tilburg, is die aanwezig feitelijk, nee, nou denk ik toch dat ik deze motie maar in stemming breng, want alleen de afdeling Tilburg kan dat ding intrekken. goed, dan gaan we even stemmen dames en heren, u weet we beginnen met grijs voor, grijs voor de motie, grijs tegen de motie, rood voor, rood tegen, geel voor, geel tegen en de motie is dus verworpen.

Dan dames en heren komen we toe aan punt 7 van de gewijzigde agenda, zoals is

opgegeven in de nadere beschrijvingsbrief, verkiezing van leden van het hoofdbestuur genoemd in artikel 23 punt 6, in de eerste plaats de vaststelling door de algemene vergadering van het aantal leden van het hoofdbestuur ingevolge artikel 23,3. De algemene vergadering stelt n.l. het aantal hoofdbestuursleden vast en het hoofdbestuur stelt voor dat aantal ongewijzigd te laten. Wie van u heeft daar iets over te zeggen, zoniet, dan wenst iemand stemming, nee, dan is dat voorstel aangenomen.
Dan ga ik over naar punt 7b, de periodieke verkiezing van leden van het hoofdbestuur. Er waren 4 secretarissen voor de organisatie aan de beurt van aftreden, t.w.: mevrouw Sturm, de heer Kw.Meling, de heer Meijer en mevr. den Ouden, de eerste drie hebben zich herkiesbaar gesteld en mevrouw den Ouden heeft gemeend zich niet herkiesbaar te moeten stellen. In haar plaats heeft het hoofdbestuur de heer van Vugt benoemd, voorgesteld, er zijn geen kandidaten gesteld, zodat ik conform de regl. de genoemden, t.w. Mevrouw van Dijk Sturm, de Meijling, de heer Steenbergen en de van Vugt benoemd kan verklaren tot lid van het hoofdbestuur, waarmee onze hartelijke gelukwensen.

Dan dames en heren kom ik toe aan punt 8 afscheid van hoofdbestuursleden en dat is in dit geval mevrouw den Ouden. Ik moet u zeggen dames en heren dat het hoofdbestuur het zeer betreurd heeft dat mevrouw den Ouden het besluit heeft moeten nemen om zich niet herkiesbaar te stellen, maar het hoofdbestuur heeft daar ook volledig begrip voor. Mevrouw den Ouden is vier jaar geleden toegetreden tot het hoofdbestuur, had een belangrijke portefeuille die zij tot een goede start heeft gegeven, helaas is in de laatste tijd door gezondheidsomstandigheden niet zo in staat geweest om die portefeuille goed te kunnen beheren, daarnaast waren er ook redenen van het totale tijdsbeslag die haar tot het besluit brachten, maar dat neemt niet weg dat wij dat toch zeer betreurd hebben dat mevrouw den Ouden dat besluit heeft moeten nemen. Wij hebben dames en heren aan mevrouw den Ouden een bijzonder goed hoofdbestuurslid gehad, zeer stimulerend en ook zeer actief heeft zij zoals ik zei belangrijke mate bijgedragen aan de totale besluitvorming van het hoofdbestuur. Dat kon je ook wel verwachten, want wanneer je naar de staat van dienst van mevrouw Den Ouden kijkt, dan is dat die duidelijk getoond kan worden. Ik noem wat activiteiten. Ze is lid geweest van de commissie beginselprogramma liberaal manifest, feitelijk de laatste keer voor deze keer omdat er echt inhoudelijk is gediscussieerd, met name de discussies van het liberaal manifest hebben onder leiding van de heer Geertsema ongelooflijk veel inzet gevraagd. Ze is vice-voorzitter van de organisatie vrouwen in de VVD secretaris van KC Gelderland, lid van de gemeenteraad Wageningen, lid van provinciale staten Gelderland, lid van de tweede kamer, ook nog lid van partijcommissies, wetenschap en technologiebeleid. Dat laat duidelijk zien dames en heren datwij dus inderdaad moeten betreuren dat zij gaat uit het hoofdbestuur en dat zij een grote bijdrage heeft gehad in de totaal activiteiten van de VVD. Dat alles is dames en heren voor het hoofdbestuur voldoende aanleiding geweest om in een vergadering waar ze niet bij was besloten haar de Thorbecke penning toe te kennen (applaus)

Mevrouw den Oude
Voorzitter, collega's uit het hoofdbestuur, algemeen secretaris en leden van de staf, u zult mij vergeven dat ik toch, hoewel wij ons als geëmancipeerde vrouwen niet overmand mogen raken, toch wat verrast ben en mij in dat opzicht dus voel als een

figuur in de Nederlandse literatuur wel bekend, die Perzische Edelman. Op een moment dat je uit een hoofdbestuur verdwijnt, dan is dat toch even een moment, waarbij je zegt ik snijd een stukje van het leven af, maar dat gevoel heb je maar heel tijdelijk, het gewone leven gaat gewoon door, en ik het concept van ruimte en liberalisme blijft voor mensen in de VVD en wij zijn allemaal gewone mensen in de VVD buitengewoon veel te doen. Mijnheer de voorzitter ik heb in de laatste hoofdbestuursvergadering gezegd, u hebt mij de laatste tijd moeten missen, ik besef nu dat ik er beter bij had kunnen zijn, dan was dit vanmiddag niet gebeurd met die penning, als je zo'n penning krijgt, ik heb altijd gekeken naar de mensen die hem kregen, en dat zijnallemaal mensen geweest, die buitengewoon veel voor de VVD gedaan hebben en naar mijn gevoelen heb ik dat zelf nog lang niet voldoende gedaan, dus zal ik de penning voorzitter in mijn eigen conceptie en misschien is dat de uitdaging die u hiermee gegeven hebt in de toekomst ook verder zal moeten verdienen zodat ik er ten volle ook van zal kunnen genieten. In ieder geval is die penning de stimulans om de draad verder vast te houden en het liberalisme ook verder uit te spinnen. Uw bestuur heeft in zijn wijsheid belast met de organisatie van de inhoudelijke discussie, dames en heren laat ik u zeggen dat de organisatie van de inhoudelijke discussie op zich al een boeiend gebeuren is want op het moment dat je meent de organisatie op poten te hebben er een nog wijzere orgaan in de VVD, dat is de algemene vergadering, die zegt nou zo'n organisatie zou toch eigenlijk even anders moeten, daar pas je dan een tijdpad op aan, dat aangepast is zegt de algemene vergadering in zijn wijsheid, het pad was misschien toch niet goed voor de organisatie die zij zelf gekozen hadden. Ik geef u maar een schets van het probleem waarmee je te maken hebt, maar dat is boeiend, dat maakt je creativiteit los. Voorzitter een partij een politieke partij een verzameling van mensen die achter idealen staan. Die idealen die betreffen in de eerste plaats inhoud, de inhoud van het liberalisme maken van een liberale samenleving. Op dat punt kunnen wij ons allemaal verenigen, omdat te bewerkstelligen hebben wij een aantal procedures nodig, die ontwerpen we dan ook met z'n allen, maar voorzitter dan komt het belangrijkste waar een partij zijn levensvatbaarheid aan ontleent, dat is n.l. eenheid van opvatting over de taak die we hebben, zodanig dat we die taak ook in saamhorigheid en met elkaar kunnen uitvoeren. Voorzitter de nota Ruimte voor Liberalisme die roept op tot vertrouwen onderling, vertrouwen wordt echter, kun je niet over mensen afroepen, vertrouwen is iets wat je aan andere schenkt. Vandaar voorzitter dat ik een tweeledige boodschap eigenlijk zou willen meegeven, ik kan het natuurlijk niet laten, als oud docent, om toch wat docerend, maar ik zal het met mate doen, in de richting van een groep mensen te kijken die mijn medeleden zijn, nog in dit geval. Voorzitter, vertrouwen in elkaar, sprak ik over, maar vertrouwen in elkaar, kan alleen maar groeien wanneer je naar elkaar kijkt niet alleen met een open geest horen wat de anderen zeggen, maar ook met open armen uiteindelijk te kunnen samenwerken, en dat is wat intern moet plaatsvinden, dan hebben wij, wanneer we daartoe in staat zijn, naar buiten toe eenzelfde taak te vervullen, want wij verrichten onze taak ten behoeve van de mensen in de samenleving en een politieke partij behoort niet met zijn rug naar die samenleving te staan. Ook in die richting van die samenleving, open geest en open armen, ook als het gaat om hele moeilijke discussies, als b.v. wat doen we met een WAO, dan zal de VVD toch een boodschap uit moeten stralen, dat wij mensen in Nederland kijken als mensen op grond van hun behoefte, natuurlijk gaan wij ervan uit dat mensen als de moeder op maandag met opgestroopte mouwen aan de was beginnen,

maar een liberale partij in de geest van Thorbecke, dat wil ik toch wel aan de penning koppelen, heeft ook oog voor die mensen, die op maandag misschien wat minder gemakkelijk de was kunnen doen, die boodschap wou ik u graag meegeven, voorzitter dan wil u met name, ik heb naast u gezeten in Zwolle,m wij hebben misschien samen op dat punt een zeer intense beleving van die avond gehad, voorzitter ik heb u leren kennen als een mens, die misschien de indruk wekt, de armen niet zo open te hebben als anderen als eis aan u stellen. Laat ik u op dit moment zeggen voorzitter, uw armen zijn open en zij sluiten zich ook om de mensen heen die u benaderd, dank u zeer (applaus)

Dank u zeer mevrouw den Ouden voor de woorden die u tot ons gesproken hebt en uiteraard ook een uitzonderlijke waardering voor de woorden die u tot mij richtte. Dames en heren thans is aan mij de taak om thans de heer van Vugt benoemd te verklaren, ik zal vragen of hij aanstonds aan deze tafel komt, maar ik zou op dit moment de vergadering willen schorsen om te kijken of inderdaad de heer Bolkestein tijdig genoeg bij ons aanwezig is om half vijf met het stellen van vragen aan de tweede kamer ren eerste kamer fractie te kunnen beginnen. tot half vijf.

pauze

parlementaries op cultureel gebied, dat is een kolossale goede zaak, ik vind ook dat er iets uitgebouwd moet worden, het is unaniem ondertekend door alle parlementariërs, uitgebouwd worden, want als ik nu bijvoorbeeld me wil abonneren op een Vlaams tijdschrift, moet ik vijftien of twintig gulden overmaken, de overschrijvingskosten in Nederland die zijn ook nog eens tien gulden en in Vlaanderen ook nog eens een keer, dus graag de aandacht en mijn complimenten.
Europa 1992 is het ook nodig dat nederland en vlaanderen goede kontakten hebben, daar ook iets meer de zaak stroomlijnen ook op financieel gebied. Voorzitter en nu een moeilijke zaak en dat is het allermoeilijkste op het ogenblik in deze wereld en dat is de oorlog, kan er oorlog komen, het tweede punt is, dat heb ik ook in Amersfoort al gezegd en de energiezaak over vijftig, zestig jaar, dan zou er geen gas meer kunnen zijn, en ten derde, daar hoeven wij in de partij tot nu toe niet over te praten, de bevolkingspolitiek, de afdeling Hilversum heeft indertijd een motie aangenomen, dus in Zwolle moest behandeld worden dat is toen niet gebeurd, de afgevaardigde is herhaalde malen naar de secretaris gegaan om dat te verzoeken maar door de chaos is dat waarschijnlijk niet gebeurd ook omdat men dat denk ik tenminste, men bang is om daar een antwoord op te geven. In Amersfoort is dat aan de orde geweest, als Liberalen en Democraten, zou u zeggen, dat die verdraagzaam moet doen en dat is helaas niet helemaal gelukt. Er zijn twee kamerleden geweest die hebben zich nogal krachtig uitgedrukt over een motie, beter gezegd een resolutie van de afdeling Wageningen ik denk dat die intussen alom bekend is, de heer Wielenga heeft gezegd, en dat stond uitgebreid in het NRC, dat hij niet aan de discussie mee wilde doen, dat dit een ontsiering zou zijn, omdat de inhoud van deze resolutie fout was en de heer Korthals Altes die heeft er ook verder afstand van gedaan en dat kan ik ook niet begrijpen. Ik vind dat wij en mevrouw van de Broek heeft dat daarstraks ook al gezegd alle problemen aan kunnen pakken, we moeten ze allemaal kunnen bespreken en we moeten niet boos op elkaar worden als er iets moeilijks besproken wordt. Die motie van de

afdeling Wageningen, ik had net begrepen dat er niemand van Wageningen aanwezig is, zal ik toch nog even voorlezen,

Ik denk dat die motie op dit moment niets met het beleid van de fractie heeft

Jawel, het beleid van de fractie wordt op het ogenblik bepaald door kamerleden die kennelijk een verkeerde instelling hebben, die daar niet over willen discussiëren, en die daar wel over beslissen, en er zijn dus 10 resoluties geweest van allerlei afdelingen, Heerlen, Hilversum, Wassenaar, ga maar door, Arnhem, die zeggen, dit moeten we bespreken en dat is een moeilijke zaak. Nou verder wil ik er niet over discussiëren, ik wil toch even deze resolutie voorlezen

Voorzitter mag ik de heer Vrijland onderbreken, die resolutie is met grote stemmen in Amersfoort verworpen, heeft ook de steun de verwerping daarvan, de steun gehad van de fractie en het lijkt mij onverstandig om die motie nu publiciteit te geven (applaus)

Mijnheer Vrijland
Dat zal ik dan bepalen

Nee helemaal niet

Ik vind dat wij hierover moeten kunnen spreken, en ik wil u ook twee redenen voor noemen waarom je dat moet doen

U kunt hoogstens een vraag stellen aan de fractie hierover, niet meer en niet minder

Ik zal een vraag stellen, bent u het me eens, dat door de overbevolking in Nederland van gepland is door 700.000 woningen te bouwen in het westen van het land, het milieu ontzaggelijk wordt aangetast, de psychische sfeer wordt aangetast. De tweede vraag of opmerking, net zoals u het wilt is het u bekend dat er aantal illegale in Nederland per jaar in Nederland binnen komen zo'n 250.000 is en wat denkt u daaraan te doen, punt 2 en wat hiernet gezegd werd, hier mijn achterbuurman niet voor mag lezen, dat is niet liberaal, dat is niet democratisch, bovendien we hebben ook in Amersfoort niet gestemd, ik ben erbij geweest, we hebben niet gestemd, er werd wat gebabbeld er werd wat heen en weer gebabbeld en ik vind dat je er wel over kunt spreken

Stelt u nou uw vraag en

Wat vind u, dan stel ik de vraag aan mijnheer Bolkestein, bent u van de tekst van de afdeling Wageningen, het verziekte sociale stelsel bevorderd de instroming van immigranten asielzoekers, het is de hoogste tijd paal en perk hieraan te stellen en bij gebrek aan werd de uitstroom te bevorderen

Ik wil er wel op wijzen dat die motie met overgrote meerderheid op de algemene vergadering in Amersfoort is afgewezen.

Dat is niet waar,

Daar zijn gewoon geen woorden aan vuilgemaakt

Vrijland
Er is niet gestemd, er is wat geklapt of zo iets

Voorz
Nee

Vrijland
Er is hier ook niet over gestemd, ik stel ook geen motie in ook geen resolutie er is gewoon maar wat gepraat, ik vind dat in de toekomst serieus bekeken moet worden en ik heb u ook een brief geschreven zoals u weet, ik stel het graag voor en u heeft dat ook toegezegd, dat er een themacongres komt

Voorz
Ja dat heb ik toegezegd, maar we gaan nou Amersfoort niet nog eens een keer dunnetjes overdoen, u hebt een vraag aan de heer Bolkestein gesteld en die zal erop antwoorden

Vrijland
en daarbij de opmerking gemaakt, dat ik helaas de uitspraken van de heer Wiebenga en Korthals Altes betreur

Voorz
Uw vragen zullen beantwoord worden meneer Vrijland, wie nog meer, mevrouw den Ouden, als lid in de zaal aanwezig

Mevrouw den Ouden
Gewoon lid van de VVD voorzitter en in het besef dat de VVD een partij is gericht op individuele mensen en gericht ook op minderheden in onze samenleving, zou ik een vraag willen stellen aan de leden van het europees parlement, het is zo dat in onze samenleving vrouwen als een belangrijke minderheidsgroep worden bezien, onder leiding van mevrouw Jessica Larive heeft een groot aantal europarlementariers een brief geschreven aan de minister president, met het vrij dringende verzoek om het nederlandse voorzitterschap, de europese gemeenschap in de tweede helft van dit jaar, vooral ook in te vullen door het beleggen van een speciale vergadering van de raad van ministers om tot uitvoering te komen van alle richtlijnen aanbevelingen en plannen die er bestaan op het gebied van de gelijke behandeling van de vrouwen die uitvoering stagneert, maar een verenigd Europa zal ook zeker consequenties voor vrouwen hebben, een geoordineerde uitvoering van die richtlijnen en aanbevelingen is voor vrouwen buitengewoon belangrijk en Nederland zou daarin zeer voortreffelijk, gegeven ook beleidsnota emancipatie van onze zeer betreurde Kopijne v Capello toen zij staatssecretaris was verder tot uitvoering kunnen brengen. (applaus)

Voorz
Dank u wel

Mijnheer Meijer
Voorzitter, we hebben vanmorgen aan de orde gehad een aantal vragen over PR voor de formaliteit, er zijn er een paar blijven hangen, die zijn voor de fractie bestemd, ik zou ook even willen melden dat we ze vanavond willen behandelen en dan met name de beantwoording want die is vanmorgen ook nog een beetje blijven hangen de kwaliteit van de mensen die wij daarvoor aannemen.

Voorz
Ik denk meneer Meijer dat het goed is als u uw vraag goed formuleert, de kamerleden waren voor het grootste gedeelte niet aanwezig, een groot aantal van de aanwezigen was niet aanwezig,

Meijer
in grote lijnen, om niet de hele discussie van vanmorgen over te doen, we hebben graag nog een beetje, ook vanuit de fractie hoe het nou toch komt dat we zo moeilijk met elkaar omgaan en dat het zo lastig is om ideeën van onderaf bovenin aangenomen te krijgen. Ik heb vanmorgen gezegd ik constateer wat verschillen in beleid tussen om het zo maar te noemen de gracht enerzijds en de PR anderzijds. Laatste opmerking, ik heb vanmorgen gezegd, het waren wellicht wensen als mensen die wij aannemen uit te voeren, het personeel daarvoor voldoet aan een aantal vakbekwaamheidseisen.

Wie nog meer Mijnheer Vos

Voorzitter ik heb een vraag ook voor de heer de Vries en zijn fractiegenoten. Mevrouw den Ouden zei daarstraks al, we gaan een periode tegemoet, dat Nederland het Voorzitterschap gaat bekleden van de Europese vergaderingen, twee van de daarbij betrokken potentiële voorzitters, de minister president en de minister van buitenlandse zaken minister van den Broek. Nu hebben wij een periode achter de rug en misschien is het nog steeds wel zo, waarin deze twee een nogal forse machtsstrijd voerden met elkaar wie nou het buitenlands beleid mag voeren van de nederlandse parlementaire samenstelling Zou de heer de Vries erop in willen gaan hoe zoiets nou in Europa aankomt en wat dat nou betekent voor de plaats die Nederland in Europa kan innemen, ik heb het gevoel dat achter de schermen die machtsstrijd nog steeds gaande is.

Dank u wel, wie nog meer, nee geen vragen meer aan de fracties, mevrouw Voute

Voorzitter dan toch maar een vraag, eigenlijk een opmerking en een vraag, de opmerking betreft het initiatief van de tweede kamer fractie voor de VVD expres, ik wil daar mijn complimenten over maken. Als statenlid in Nood Holland is het belangrijk dat je weet wat de tweede kamer fractie vind en denkt. Het helpt je in je beleid en het helpt ook met spreekbeurten, als er een bepaald onderwerp is dan zet ik ze op een rijtje en dan kan ik een heel aardige spreekbeurt houden dus, veel dank, en ik kan een ieder aanraden die nog geen VVD expres heeft, deze te nemen (applaus)

De tweede zaak heeft eigenlijk met de VVD expres te maken en het statenlidmaatschap. De VVD expres van deze week heb ik nog niet gekregen en ik ben belast

met economische zaken in de provincie Noord Holland een boeiende zaak en met name het arbeidsbeleid is daar belangrijk. Nou heeft de tweede kamerfractie bij monde van de heer Bolkestein, regelmatig gezegd dat het min. loon bij elke procent stijging een verlies geeft van 10.000 arbeidsplaatsen aan de kant van de arbeidsmarkt, dat is waar, dat baart ons zorgen in Noord Holland, deze week is minister Andriesen geintepreteerd op zijn uitspraak over het min. loon. Nou is mijn vraag, wat is de mening over onze tweede kamer fractie over het min.loon. We vinden er wat van in Ongebroken Lijnen, we vinden er wat over in Ruimte voor Liberalisme, ik ben erg benieuwd naar de mening op dit moment van de tweede kamer fractie en of ze die ook hebben kunnen uiten deze week in de tweede kamer.

Dank u wel, wie van de aanwezigen, nee, zoniet dan kan ik niets anders doen dan constateren, voor de fractie, dat er toch kennelijk een grote mate van tevredenheid bestaat over het optreden van beide fracties en de VVD leden in het Europees parlement (applaus)
Goed de beantwoording van de vragen kunt u verwachten dames en heren in de loop van de avond na de toespraken en de formaliteiten die wij dan altijd plegen te hebben.
Dat begint om half 8 precies, daar wil ik u heel nadrukkelijk op wijzen, precies, bovendien wil ik u erop wijzen, voorzover u nog niet aanwezig was, en morgen aanwezig zult zijn, of na mijn aankondiging wellicht daarvoor morgen blijft. Om 12 uur spreekt de heer Wille de Clercq, bekend Vlaams Liberaal, vele kwalificaties, minister geweest, leider van PVV, hij is thans lid van het Europees Parlement en voorzitter van de EODR unie van Lib.partijen in de gemeenschap 12.00 uur morgen precies, tot half acht.

bandje 5

verslag VVD vergadering 26-04-1991

een christen democratie zei immers als koek en ei deze algemene ledenvergadering is een goed moment om terug te kijken op jaar dat achter ons ligt een jaar geleden zat onze partij nog in een dal de neergaande spiraal waar wij toen zaten is inmiddels omgebogen bij de staten verkiezingen hebben wij weer winst geboekt navelstaarderij heeft plaats gemaakt voor een naar buiten gerichte houding wij richten onze pijlen niet langer op ons zelf maar op een ander er word weer inhoudelijk gediscussieerd ik ben de partij daar dankbaar voor maar ik richt ook een woord van dank tot het kabinet het stagnatie beleid van dit kabinet maakt als niets anders duidelijk waarom dit land het niet langer kan stellen zonder een dynamische liberale partij in de regering een belangrijke opgave voor de VVD in de jaren die voor ons liggen is de inbreng van vrouwen binnen de partij te vergroten actieve deelname van vrouwen is in alle politieke grote partijen te klein ook binnen de VVD is het aantal vrouwen in politieke en bestuurlijke kringen nog te gering de passages over vrouwen in onze brochures en verkiezings programma's zijn duidelijk de daden ontbreken vaak nog te zeer en daarom zou ik u allen vanavond willen oproepen daar de komende jaren werkelijk iets aan te doen bij komende kandidaat stellingen voor politieke organen bij de vorming van besturen in de hogere regionen van de partij maar ook aan basis van de VVD in de besturen van afdelingen en ondercentrales wij willen meer vrouwen zien op alle niveaus meneer de voorzitter dames en heren minder vrouwen dan mannen stemmen op onze partij en dat heeft volgens mij een hoofdoorzaak en die hoofdoorzaak is het feit dat in Nederland de arbeidsparticipatie van de vrouwen nog steeds erg laag is als liberalen richten wij ons juist op de groep van economisch zelfstandige werkende vrouwen die groep is nog klein maar sterk groeiende en als geen andere politieke partij in Nederland moet de VVD erin slagen de groeiende groep werkende vrouwen aan zich te binden wij liberalen staan immers voor individualisering en gelijke fiscale behandeling voor twee verdieners het gaat ons erom gelijke kansen te scheppen voor economische zelfstandigheid dat klinkt sommigen misschien wat zakelijk in de oren maar het is voor veel echtparen en samenwonenden de basis voor een gelijkwaardige en gelukkige relatie emancipatie is niet iets wat de overheid per decreet kan afkondigen voor liberalen staat voorop dat de overheid gelijke kansen voor iedereen moet scheppen maar werkelijke emancipatie moet door de mens zelf worden bevochten soms schept de overheid voorwaarden die emancipe-rend lijken maar dat in wezen niet zijn in ons land kan een jongere rechtstreeks van school in een uitkering belanden dat lijkt hem of haar financieel zelfstandig te maken in wezen brengt hij de jongere in een afhankelijkheids relatie tot de staat die velen nooit van zich af weten te schudden en het oude egyptische spreekwoord een ram die word gedragen laat zijn kop hangen zou hier van toepassing kunnen zijn in mijn toespraak tot het vorige partij congres in Amersfoort heb ik uitgebreid aandacht besteed aan het thema van emancipatie en individualisering kort daarop heeft de heer Renor Kan de nieuwe voorzitter van het VNO ook over dat thema gesproken hij zegt dat in een maatschappij van geëmancipeerde burgers patalie-nistisch optreden het niet langer op zijn plaats is de burger eet wel gretig van de snoepjes die vadertje staat hem aanbied maar luistert niet langer naar zijn bestraf-

fende woorden en de heer Renor Kan pleit ervoor de burger meer individueel verantwoordelijkheid besef te geven door versterkte toepassing van het markt beginsel hij zegt op de markt volgt ieder individu zijn eigen voorkeur maar al die afzonderlijke beslissingen te samen dienen toch collectieve belangen zoals zuinigheid en effencie mooier had ik het zelf niet kunnen zeggen en dat heb ik dan ook niet geprobeerd de belangen uitwisseling tussen individu en maatschappij moet niet primaire via de overheid verlopen zoals in ons land nog te vaak word gedacht de markt is immers geen kille mechaniek waar geen mens aan te pas komt integendeel in de markt brengt iedereen elke dag meermalen zijn stem uit daarom willen dictaturen de markt altijd om zeep helpen en daarom staat bij de liberalen de markt centraal deze liberale zienswijze heeft ook gevolgen voor onze visie op de bestuurlijke verhouding in ons land naar mijn mening hoort in een geëmancipeerde maatschappij de prominente plaats van de sociale partners in de politieke landschap niet langer thuis het korperatistische model paste misschien bij de wat patelatistische samenleving van de jaren vijftig toen de meerderheid van de werknemers lid was van de vakbewegingen nu is minder dan dertig procent georganiseerd en de vakbonden zijn dus per definitie niet langer in staat om de werknemers te vertegenwoordigen wanneer zij in de ser de hervorming van de wao bespreken zij spreken immers slechts voor een minderheid de grote meerderheid van de werknemers is voor zijn belangen behartiging aangewezen op de politiek en de politiek moet die verantwoordelijk dan ook niet ontlopen wij mogen in ons land heus wel door blijven gaan met overleggen maar in de adviesrondes moet meer plaats worden ingeruimd voor objectieve advisering ten kosten van de pure belangen behartiging het is niet zonder rede dat meer waarde word gehecht aan een rapport van de Nederlandse Bank dan aan een advies van de FNV die FNV heeft de heer Duysenberg verweten steeds weer dezelfde grammofoonplaat op te zetten toch luister ik naar de sombere geluiden van de heer Duysenberg minstens twee keer zo graag als naar het draaiorgel van de heer Stekelenburg het jaarverslag van de Nederlandse Bank is weer somber gestemd evenals in de herfst van vorig jaar is die somberheid gebaseerd op realisme niet pessimisme de heer Duysenberg constasteerd met een zucht dat naar jaren van saneren onze overheid financiën nog steeds buitensporig zijn laten wij eens terug blikken hoe dat gekomen is tien jaar geleden was ons land ten prooi aan algehele ontreddering de economie was uit het lood geslagen de overheid was bankroet en de politiek wankelmoedig toen kwam er een periode van acht jaar waarin de economie zich fors herstelde de overheids financiën langzaam op orde werden gebracht en de politiek weer daadkracht vertoonde zelf de Nederlandse Bank sprak in negentien negenentachtig van een keer ten goede toen het kabinet CDA PVDA aantrad leek voor velen de tijd van saneren voorgoed voorbij nog geen twee jaar later ziet het beeld er wel heel anders uit dit kabinet word verstart door financiële ontreddering sociale belemmering en bestuurlijke verlamming financiële ontreddering omdat het kabinet mentaal niet was voorbereid op de vele miljarden aan tegenvallers sociale belemmering omdat het kabinet niet het voortouw durf te nemen bij de aanpak van het ziekenverzuim en de arbeidsongeschiktheid bestuurlijke verlamming tenslotte omdat er niemand in het kabinet zit die de ploeg in de juiste en duidelijke richting weet te trekken meer dan tien jaar na het begin van de sanering van de overheids financiën zijn we er nog steeds niet uit en de heer Duysenberg spreekt dan ook terecht van een fundamenteel probleem in onze samenleving het aantal ombuigings operaties

sinds het einde van de jaren zeventig is nauwelijks meer te tellen en elke verklaart de politiek dat om zeer pijnlijke maar onontkoombare maatregelen ging en elke keer kraaide de oppositie althans in de jaren tachtig dat het veel te ver ging en elke bleek het uiteindelijk toch weer niet genoeg het electoraat werd voorgespiegeld dat het om maximale inspanningen ging terwijl de resultaten te vaak minimaal waren er was een overproduktie van beleid waar gebrek aan daadkracht geen wonder dat de mensen in het land er horendol van worden als er spraken is van een afnemend vertrouwen in de politiek dan is dit de werkelijke rede en voor deze situatie dragen alle politieke partijen verantwoordelijkheid dus ook de VVD maar toen de VVD nog in de regering zat ging het beleid tenminste in de juiste richting en dat viel niet mee met een coalitie partner die constant over zijn linkerschouder keek het huidige kabinet lijkt het zelf niet meer te weten welke kant het op moet de minister van financiën loopt van gat naar gat als een spin die uit zijn vergiet probeert te kruipen als Den Haag de geloofwaardigheid van de politiek op een hoger plan wil brengen dan is een meer fundamentele aanpak van de overheids financiën dringend geboden hoe aangenaam zou het niet zijn als over enkele jaren het zwarte gat van het financierings tekort niet langer de middelpunt vliegende kracht van de politiek was hoe goed zou het niet zijn als de vele projecten op het gebied van onderwijs en cultuur die nu voor de bijl gaan zoals onze presentatie op de Frankfurterbuch-messe waar collega Fransen volgende week een interpellatie tot de regering zal richten zoals onze presentatie op de Frankfurterbuchmesse hoe fijn zal het niet zijn als die niet langer zouden hoeve te boeten voor de onvermogen van de politiek hoe belangrijk zou het niet zijn als er weer geld beschikbaar kwam voor broodnodi-ge overheids investeringen nu moet iedereen krom liggen omdat niemand het lef heeft de wao en de ziektewet afdoende te wijzigen en dat is niet langer aanvaard-baar dames en heren het kabinets beleid ligt op straat beste volkskrant ik verzoek u de volgende boodschap aan mijn collega bewindslieden over te brengen antwoord graag per telegraaf van morgenochtend zo lijkt de aanhef van de meeste beleidsnotities van tegenwoordig te luiden per etmaal woord minimaal voor tienmiljard gulden aan maatregelen in de media gelanceerd maar het financierings tekort word daar geen stuiver kleiner van iedereen kan zien wat hier aan de hand is ministers die elkaar niet meer recht in de ogen durven kijken proberen via de pers hun gelijk te halen het zijn tekenen van een kabinet in ontbinding en het is mij dan ook een raadsel hoe dit kabinet de eendracht zou kunnen opbrengen die nodig is voor de sanering van de sociale zekerheid de Partij van de Arbeid kan de beloftes van de vruchteloze oppositie periode niet zomaar van zich af schudden de voorma-lige vakbondsbons Elke ter Velt neemt als staatssecretaris van sociale zaken een defensieve rol in zij heeft gezegd dat het kabinet voor het de wao kan afschaffen eerst haar zelf zal moeten afschaffen het kabinet moet vooral niet nalaten om tot een sanering van de sociale zekerheid te komen zal het niet beter zijn als mevrouw ter Velt zich wat flexibeler opstelde toch lijkt er binnen de partij van de arbeid beweging te ontstaan sommige socialisten durven nu woorden in de mond te nemen die de VVD die onze partij vroeger het verwijt van halen hebben en houden opleverden de partij van de arbeid heeft nu al tijden een zure appel in de mond dat is geen fraai gezicht en maakt haar moeilijk verstaanbaar en ik hoop dan ook dat de Partij van de Arbeid de moed zal opbrengen om door die zure appel heen te bijten voor de politieke verhoudingen in ons land zal dat een verademing zijn binnen het CDA praat iedereen door elkaar een maand geleden deed minister

Andriessen van economische zaken een opmerkelijke uitspraak hij zei het regeringsbeleid is op zich natuurlijk niet zo best voor de economie dat waren wijze woorden voor deze uitspraak werd hij toen niet door de minister president gekapitteld voor zijn pleidooi onlangs van verlaging van het minimumloon werd hij wel berispt waarom kreeg hij dat standje alle bewindslieden erkennen dat de hoogte van het minimumloon de kans op werk voor laag geschoolden verkleint toch heeft dit kabinet door toepassing van de koppeling het minimumloon met zo'n vier procent verhoogt en zo worden op termijn tienduizenden banen vernietigd op die zere plek legt de minister Andriessen een vinger niettemin moest op zijn vinger worden getikt de fractie voorzitter van het CDA heeft niet veel vertrouwen in het kabinet vandaar dat de heer Brinkman zijn minister van sociale zaken tot spoed wilde manen bij de aanpak van de wao maar de paniekerige manier waarop hij dat deed wijst op zenuwachtigheid kijk is de tussen balans discussie zei de heer Brinkman nog dat het kabinet het SER advies over de wao moest afwachten maar een week geleden zei hij tegen de pers dat het kabinet binnen enkele weken tot actie moest komen anders zou het CDA niet meewerken aan de verhoging van het huurwaarde forfait en accijnzen waarvoor het onlangs had getekend een paar dagen later droop de heer Brinkman in de kamer weer af uit dat zwalkende optreden worden twee dingen duidelijk het gaat hier om meer dan gebruikelijke CDA strategie de coalitie partner onder druk te zetten het CDA is onzeker het CDA heeft natuurlijk gezien wat er in Duitsland is gebeurt daar hadden de Christen Democraten beloofd de belastingen niet te verhogen die belofte verbraken zij de CDU werd vervolgens afgestraft met een fikse verkiezings nederlaag ook hier heeft het CDA beloofd de lasten druk niet te verhogen maar ondertussen regent het lasten verhogingen geen wonder dat het CDA vernauwd kijkt de nederlandse kiezer is wel goed maar niet gek ook is duidelijk dat het CDA niet meer weet in welke richting het moet gaan fractie voorzitter Brinkman lijkt de lasten verhogingen beu te zijn maar minister de Vries van sociale zaken wilde inflatie correctie afschaffen en minister Mai Weggen heeft op de achterbank van haar dienstauto nog een dikke tas vol dure maatregelen met het vertrek van Onno Ruling verloor het CDA niet alleen een goede minister van financiën het verloor ook een deel van zijn ruggegraat mijnheer de voorzitter dames en heren het politieke landschap dat voor ons ligt is uiterst boeiend het CDA wijfelt de Partij van de Arbeid is vertwijfeld D'66 heeft de kans de leidende sociaal democratische partij van Nederland te worden misschien hervind de Partij van de Arbeid zich in een doortastende vorm van sociaal democratie zoals haar Franse zuster partij dat heeft gedaan er is veel onrust veel beweging de tot stand komen van een coalitie zal in de toekomst minder voorspelbaar zijn dan in het verleden het vroegtijdig uitspreken van een voorkeur of een veto over een toekomstige coalitie genoot is politiek niet raadzaam en zoiets past ook niet goed bij onze traditie D'66 heeft altijd zijn veto uitgesproken over een coalitie met CDA en VVD het probleem was niet het CDA waar D'66 zich altijd zo aan zegt te ergeren maar de VVD het was niet ver van hier het frankatie dat de heer van Mierlo met een pistool op de borst zijn voorkeur voor de Partij van de Arbeid bekende van onze kant hebben wij nooit een veto uitgesproken over D'66 als er met een partij inhoudelijk goed te praten valt dan zal de VVD daar zeker op ingaan de VVD is geen partij van blokkades tegen wie dan ook maar deze coalitie bespiegelingen zijn voorlopig niet aan de orde belangrijker is de inhoudelijke discussie binnen de partij die discussie is niet gisteren begonnen het debat over

ongebroken lijnen laat zien dat zij niet morgen zal eindigen binnen een levende partij zoals de onze is een dergelijk debat nooit afgerond het liberalisme is geen ideologie die voor alle toestanden en alle tijden een pasklaar en panklaar antwoord probeert te geven het veel over aan pagatisme en gezond verstand en dat is uitdaging waar wij voor staan dames en heren het goed dat wij vergaderen in Amsterdam ik ben er trots op te wonen in onze hoofdstad die zoveel belangrijke en bekende liberale burgers heeft gekend Huub Jacobse Ari Paais Henk Vonhof Haaija van Soomeren en natuurlijk Hans Wiegel hun traditie zetten wij voort hun steun hebben wij nodig want ik beloof u wij gaan spannende tijden tegemoet.

Dames en heren ik wilde u nogmaals hartelijk welkom heten op deze vierenveertigste jaarlijkse algemene vergadering in dit bijzondere wil ik vanavond welkom heten de loco burgemeester van deze goede stad de heer de Graaf.

even zeer graat een hartelijk welkom naar ons erelid de hee Geertsema ik denk dames en heren dat uit u aller naam spreek als ik zeg hoeze wij het waarderen dat de heer Geertsema op elke vergadering van onze partij aanwezig is.
Bericht van verhindering overigens dames en heren werd ontvangen van onze ereleden Noord en Wiegel dan wil ik daarnaast heel graag welkom heten mevrouw de Busie lid van het hoofdbestuur der D"66 dames en heren na de uitermate interessante voordracht van onze fractie voorzitter heb ik feitelijk niet meer zo veel te zeggen maar ik wil toch nog een paar opmerkingen maken wij leven namelijk in een uitermate boeiende tijd velen zaken die gevestigd leken te zijn zijn de laatste jaren in beweging gekomen 'is uitermate boeiend te zien hoe de een zo monolitise Sovjet Unie in zijn eigen voegen kraakt dat inmensen land met zijn vele grotere en kleinere ethische groeperingen hoge gestreden word daar met maar ook tegen elkaar om zich vrij te maken van de gevolgen van jarenlang onderdrukking vrijheid een waardevol bezit in Oost Europa kunnen we zien hoe moeilijk het is dit te realiseren na vreugde verbazing en blijdschap om de liberalisering in de Oost Europese landen in negentien negen en tachtig en negentien negentig heerst er nu ook teleurstelling wantrouwen en scepsis over de gang van zaken ik denk dat je als je ook naar vrijheid aan vrijheid denkt dat je dan ook getroffen word de strijd die de koerden vechten honderdduizenden mensen die de voorkeur gaan geven op de hellingen daar in Noord Irak hun leven door te brengen met vele zieken en vele doden en dat om aan de onderdrukking te onderkomen ik denk dat we hieruit twee dingen kunnen leren de eerste is hoe moeilijk het is om vrijheid te verwerven maar ook moeten we ons goed realiseren dat het moeilijk is om die vrijheid te behouden wij mogen vrijheid en democratie niet alleen maar als een verworven goed zien maar wij moeten daar dagelijks op werken om het te behouden wij moeten ons dagelijks inspannen omdat te behouden maar vrijheid alleen is ook niet voldoende vrijheid kan niet zonder verantwoordelijkheid en verantwoordelijkheid kan niet zonder vrijheid het zijn deze begrippen die steeds de uitgangspunten van de liberale handelen zullen zijn samen het sociale rechtvaardigheid gelijkwaardigheid en verdraagzaamheid nu en in de toekomst de toekomst ik durf stellen dat het weer goed gaat met de VVD dat voel je zo in de lucht zitten je merkt het aan allerlei zaken aan de belangstelling die vanuit de leden tot het hoofdbestuur komt aan de belangstelling ook voor bijeenkomsten bijvoorbeeld in de regio je merkt het aan de toenemende enthousiasme om zich weer in te zetten voor die VVD want daar heeft

het weleens aan gemankeerd de bereidheid om inhoudelijk te discussiëren over politieke lijnen naar de toekomst is weer duidelijk aanwezig de discussie over het rapport van de commissie Noord op die buiten gewone algemene vergadering van begin aan deze maand was daar een typisch voorbeeld van sommigen noemden de discussie zaai maar bij heftige discussies zou er waarschijnlijk gezegd zijn dat de VVD weer ruzie maakte beide opmerkingen zouden nu aan de waarheid voorbij gaan de waarheid is namelijk dat op een intensieve manier gediscussieerd werd dat geen a priori stellingen betrokken maar dat alle argumenten werden gewogen en deze discussie morgen voor te zetten maar ook de thema dagen leveren dan die uitstekende bijdragen voor een op te stellen verkiezings programma maar ook alleszins gaat het goed ik denk dames en heren dat als ik op dit moment nog zo eens even de gedeelte van de algemene vergadering van vanmiddag aan mijn geest laat voorbij gaan dat dan toch weer opvalt hoe goed die open discussie was net zo open als in Amersfoort en je kunt gewoon concluderen en mevrouw van der Broek heeft dat voortreffelijk geformuleerd vanmiddag dat er een inhoudelijke openbare discussie is wij hebben veel potentiële in de partij getuigen ook niet alleen alle activiteiten in de kader in het rapport van de commissie provincie Noord in het kader van de thema dagen en alle andere activiteiten maar ook dat potentieel dat blijkt uit de eigen initiatieven zoals bijvoorbeeld het rapport ruimte voor liberalisme en verder dames en heren blijkt het heel duidelijk dat door stug vol te houden stug door te gaan het inderdaad ook lukt om die partij een professionele partij te laten zijn de discussies die wij jaren lang hebben gehad over vorming en scholing en over publik relations en over een aantal andere onderwerpen beginnen vruchten af te werpen en dan denk ik inderdaad te kunnen zeggen dat het weer goed gaat met de VVD en ter leste de uitslag van de staten verkiezingen ten opzichte van vorige staten verkiezingen winst ten opzichte van de tweede kamer verkiezingen en bij de recente opinie peilingen gelijk gebleven dat is gewoon een goed resultaat dames en heren en wij kunnen concluderen dat wij op koers liggen sommigen kijken met enige jaloezie naar de grote winst van D'66 in jongste opinie peiling ach denk ik dan bij mezelf en ik neem aan dat de vertegenwoordigster van D'66 mij dat niet zo kwalijk zal nemen maar ach bij een partij die door velen bij echte verkiezingen als een tweede keus word gezien kan zoiets wel gebeuren en liever kleiner winst die blijft dan vluchtere monster zegens zo zei Bolkenstein profeties op zes maart ik zou het graag zo formuleren snel gewonnen snel geronnen want in reeds zeven en zestig zei van Mierlo dat D'66 geen beginselen heeft en geen ideologie en de voorzitter van de jonge democraten zei nog deze week in de volkskrant D'66 is een partij van denkende en twijfelde maar goed op zich zelf is het denk ik goed als er uit zo'n stembus uitslag en ook uit opinie peilingen blijkt dat er beweging zit in die Nederlandse politiek want dames en heren die lage opkomst is een onderwerp waarbij wij ons ook als partij nog eens over zouden moeten bezinnen en ik denk dat als je daar over nog eens goed kijkt dat je dan moet concluderen dat Haaija van Soomeren in liberaal refrein van oktober zeven en zestig wel gelijk had was ook een tijd van grote politieke turbulenties het was een tijd waarin de partij structuur ten volle ter discussie stond het was ook een tijd waarin men er van overtuigt was dat er nieuwe wegen moesten worden ingeslagen de belangstelling van de kiezers verminderde zo zei men en Haaija van Soomeren zei toen wie verondersteld dat de democratie in een crisis verkeerd heeft slechts een schijn van gelijk het is waar dat er in lange tijd niet zoveel kritische geluiden zijn geweest over

het functioneren van onze democratische instellingen maar anderzijds en dat is essentioneel voor een levende democratie is er nooit zo'n intens meeleven geweest met de dagelijks gebeuren met de handel en wandel van de overheid en vertegenwoordigende lichamen beter is het te zeggen dat de kiezer veeleisender is geworden dat hij meer betrokken is bij het dagelijks gebeuren en ik denk dames en heren dat als het dan weer terug zien dat we ons die hardwordene ter harte moeten nemen en ons er voortdurend van bewust moeten zijn dat alle politieke partijen er zijn voor de kiezers en dat we ons ook voortdurend moeten bezinnen op het functioneren van die politieke partijen en wij dus ook op ons zelf en dat we ons ook moeten bezinnen op de vraag of onze organisaties en instituties zoals die in de loop der jaren zich gevormd hebben niet nog wat wijzigingen zou moeten ondergaan of beter gezegd of wij niet te krampachtig vasthouden aan bepaalde instituties en organisaties zoals die in de loop der jaren zijn gevormd de VVD dames en heren pakt in wezen deze gedachte op want begin juni zullen wij een thema dag hebben over de stimulerende staat en zullen wij ons als partij bezinnen op de vraag hoe onze staatsinrichting er in feite zou moeten uit zien en ik denk dan dames en heren ook dat het tijd is voor de VVD om zich af te vragen wat met name de Europese ontwikkelingen voor invloed zullen hebben moeten hebben op onze staatsinrichting moeten hebben opdat wij onze vrijheid en onze democratie weer ten volle kunnen blijven beleven dames en heren ik denk als we zo naar het functioneren van de VVD kijken dan we dan we inderdaad mogen verwachten dat er een goede toekomst voor ons nog weggelegd is en dan wil ik in dat verband dames en heren toch een enkel woord zeggen over die actuele politieke situatie eerlijk gezegd sla ik tegenwoordig de krant steeds nieuwsgieriger op en luister ik smorgens steeds nieuwsgieriger naar het ochtend nieuws. Bestaat het kabinet nog. Want dat is in wezen toch de vraag die iedereen zich stelt, hoelang nog, en nu kan men wel beweren dat er niets aan de hand is, feit is dat de heer Brinkman toch een tijdbom onder het kabinet heeft gelegd. En mevrouw Sint heeft gisteren zo meen ik, het kabinet zelfs de wacht aangelegd. En dan denk ik bij mezelf, dames en heren, kabinetsleden, zoudt gij elkaar niet eens diep in de ogen kijken, want zo gaat dat toch in feite niet langer. De grootste fout van dit kabinet is, dat het de problemen voor zich uit blijft schuiven en dat is zo geweest vanaf het begin van deze coalitie. Proefbalonnen te over die snel werden doorgeprikt, en de discussies worden niet in maar buiten het kabinet gevoerd. En als de minister-president de ene dag in de tweede kamer de maatregelen etaleert voor het oplossen van de WAO problematiek, de vice-premier buiten de kamer de volgende dag andere mogelijkheden, maar ik denk dat een goed kabinet zo niet werkt. En voor het overige de benzine accijns, de openbaar vervoer een natuurworden voor forfaite verhoging, het ontbreekt dit kabinet aan visie, aan samenhang, het kreukelt maar wat, regeert niet en daarom moet het weg. (applaus)

En dames en heren, wij zijn daar klaar voor, de heer Bolkestein heeft dat ook nog eens heel duidelijk gebracht, hoe in politieke zin wij er klaar voor zijn, precies zoals ik u die noemde, duit de discussies van vanmiddag, de kiezer weet weer waar de VVD voor staat, de kiezer weet weer wat het beleid is waar de VVD voor staat. IK heb zojuist Haya van Someren geciteerd uit een artikel uit 1967, de titel van dat artikel is volstrekt duidelijk. De kiezer kiest voor een beleid, en de VVD weet duidelijk te maken aan de kiezer, wat haar beleid is. Ik zou zeggen, dames en

heren, we gaan weer hard aan het werk, we gaan er hard tegenaan, want echt er gaan steeds meer stemmen op voor het liberalisme, voor de VVD de enige liberale partij in Nederland, dank u wel. (applaus)

Dames en heren ik stel u voor om aan de Koningin een telegram van de volgende inhoud te sturen, Aan Hare Majesteit de Koningin, Paleis Huis Den Bosch, 's-Gravenhage, de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie op vrijdag 26 en zaterdag 27 april 1991 te Amsterdam in jaarlijkse algemene vergadering bijeen, betuigt aanhankelijkheid aan uwe Majesteit en haar huis. (applaus)

Dan dames en heren is het mij een genoegen thans het woord te geven aan de loco-burgemeester, van Amsterdam, de heer de Grave.

Dank u wel voorzitter, dames en heren, mede liberalen, het doet mij en ook de Amsterdamse VVD groot genoegen u vanavond u hier hartelijk welkom te heten in Amsterdam en ik zeg met enige nadruk vanavond, want stel nou toch weer voor dat die planners van ledenvergaderingen van de VVD dat nou weer een jaar geleden hadden gedaan in plaats van in Zwolle, dan had Amsterdam het natuurlijk allemaal weer gedaan.
Ik heb overigens met grote interesse geluisterd naar de speeches van Frits Bolkestein en voorzitter en ja niemand kan meer zeggen dat wij geen vernieuwende partij zijn, een fractie voorzitter die uitvoerige aandacht geeft aan de positie van vrouwen en een partijvoorzitter die zowaar een voorzitter van een jongerenorganisatie citeert, weliswaar van de jong Democraten maar het begin is er. Als oud JOVD voorzitter hoop ik ook nog eens op een instemmend citaat van een JOVD voorzitter, maar meneer de Voorzitter, dames en heren, ik ben mij ervan bewust dat het niet gebruikelijk is, als lokaal bestuurder een algemene ledenvergadering van de VVD toespreekt, en ik zal dan ook Amsterdams ongebruikelijk kort zijn, want ja dat dit nu wel gebeurd dat ik iets mag zeggen, stemt op zich de Amsterdamse VVD tot grote dankbaarheid en wij beschouwen dit ook een klein beetje als een bewijs van erkenning achteraf voor de alom geprezen verkiezingscampagne die de VVD vorig jaar bij de gemeenteraadsverkiezing in amsterdams heeft gevoerd. en het bijbehorende resultaat heeft er ook voor gezorgd dat voor het eerst sinds vele barre jaren, weer een liberaal kan deeluitmaken van het Amsterdamse college van burgemeester en wethouders. en wellicht zijn sommigen van u benieuwd hoe dat gaat zo'n samenwerking met Partij van de Arbeid, D'66 en zowaar ook nog groen links. Welnu dames en heren, het bevalt niet slecht, nou is lokaal bestuur, lokaal bestuur, en Amsterdam is nu eenmaal Amsterdam en bovendien voor de grote politiek is Frits Bolkestein, en de tweede kamer fractie ingehuurd, daar blijf ik echt buiten. Maar de commissie Nord heeft een aandacht trekkende passage geformuleerd, over mogelijke politieke samenwerkingsvormen in de toekomst en vanuit onze ervaring tot nu toe met de politieke samenwerking van VVD met PvdA en D'66 moet ik zeggen, dat ik geen termen aanwezig zie deze optie niet zeer serieus te beschouwen. (applaus)
Als democraat vermag ik overigens ook niet in te zien waarom op zich een goed beginsel in de democratie namelijk dat partijen de macht kunnen krijgen maar die macht ook weer eens kunnen kwijtraken, zou gelden voor alle partijen in Nederland, minus een, dat is overigens minder een opmerking die zich richt tot die ene

partij dan tot die partijen die door hun opstelling defacto tot deze feitelijk monocultuur hebben bijgedragen. Goed dames en heren ik hou met de grote politiek op ik heb het weer even over Amsterdam, Amsterdammers zijn vaak kritische en lastige mensen en ook Amsterdamse VVD'ers zijn dat u wordt daar regelmatig mee geconfronteerd, ik weet dat ik ben me daarvan bewust. Maar weest u er van overtuigd dat Amsterdamse VVD'ers als puntje bij paaltje komt, uiterst loyaler, uiterst actiever, uiterst overtuigde VVD'ers zijn. Hetzelfde geldt voor deze stad Amsterdam is een lastige vaak ook een moeilijke stad, maar het is wel de hoofdstad van dit land, het is een stad die jaarlijks duizenden toeristen uit de hele wereld trekt, en een stad die, en het is goed u daarop te wijzen, met vier en vijf mei in aantocht, een stad die vanwege haar opstelling, tijdens de tweede wereldoorlog, van kon. Wilhelmina de wapenspreuk heldhaftig, vastberaden, barmhartig kreeg. Een stad die als hoofdstad een beetje van ons allemaal is, wees welkom in deze stad, wees welkom in Amsterdam, ik wens u een goed congres. (applaus)

Dank u wel meneer de Grave, u sprak inderdaad kort, maar bijzonder boeiend, en ik zal proberen in mijn laatste toespraak van de algemene vergadering inderdaad citaten van de JOVD voorzitters op te sporen.

Het woord is thans aan de heer de Vries, vertegenwoordiger van de VVD leden in het Europees Parlement, voorzitter van de mini fractie.

Toonaangevende hedendaagse auteurs, literatuur, kinderen en jeugdboeken, educatieve uitgaven, feministische boeken, drukkwaliteit en vormgeving, grafiek, technologie, high-tech projecten, een vertaal drukwerkplaats, automatisch vertalen, pers, radio en televisie, een anthologie van Nederlands talig literatuur in het Duits, Engels, Frans en Spaans, een Holland Special tijdschrift, literaire debatten, een duitstalig boekenweekgeschenk en een gecombineerde literaire bijlage van NRC handelsblad, Volkskrant, Frankfurter Algemeiner en die Zeit. Dat zal dus allemaal niet op de Buchmesse te zien zijn als het kabinet nog even blijft doorbroddelen. applaus
Het is toch mijnheer de voorzitter om je ogen bij uit te wrijven, nu doet zich eens een gouden kans voor de Nederlandse cultuur in de internationale schijnwerpers te zetten en het kabinet doet zijn uiterste best het te verhaspelen. Zeker ook het bedrijfsleven zit voor een dubbeltje op de eerst rang, dat is in andere landen wel eens anders, Amerika bijvoorbeeld, van de 80.000 kunstwerken in Galery of Art, is niet een aangekocht met overheidsgeld. Alles komt uit particuliere bijdragen en schenkingen door bedrijven. Maar toch de overheid mag zo'n uitstal kast als de Buchmesse ongebruikt laten. Als de deelregering van Vlaanderen bereid en in staat is 2,5 miljoen gulden op tafel te leggen, moet het nederlands kabinet daar ook in kunnen slagen. In plaats daarvan, ambtenaren van WVC, buitenlandse zaken en economische zaken financieel verstoppertje spelen. Mij is het intussen wel duidelijk wie er in Nederland verantwoordelijk is voor buitenlands cultureel beleid, de verantwoordelijke minister heet Jan Salie, in landen als Duitsland en Frankrijk in Zweden en Portugal, is buitenlands cultureel beleid een belangrijk onderdeel van het algemeen buitenlands beleid, in Nederland is het nog altijd stiefkind. Het is hoog tijd dat daar verandering in komt. Als wij in het Europa zonder grenzen gehoord willen worden, moeten wij beginnen met onze eigen taal en cultuur

eindelijk eens serieus te nemen. (applaus)
Per 1 juli van dit jaar, is Nederland voorzitter van de EG, het kabinet is er niet klaar voor, er zit klad in het Nederlands EG beleid, neem bijvoorbeeld de nota die het kabinet over het voorzitterschap naar de kamer stuurde. De titel alleen al spreekt boekdelen door zijn vaagheid, vernieuwing in continuïteit, naar toon en inhoud had het een stuk van een demissionair kabinet kunnen zijn. Tevergeefs zoekt men in de voornemens van het kabinet naar prioriteiten, voor iedereen is duidelijk dat de EG juist nu voor grote politieke uitdagingen staat. Uitdagingen als de integratie van het verenigd Duitsland, betrekkingen met Noord Midden en Oost Europa en het vormen van een veiligheidsbeleid. Maar die politieke opdrachten blijven in deze voorzittersschapsnota zelfs onbesproken. In plaats daarvan presenteert het kabinet onderwerpen en onderwerpjes op het gebied van de interne markt en zelfs dat zonder veel overtuiging. Speelt hier misschien mee dat de eigen staat van dienst bij de uitvoering van de interne marktbesluiten bepaald matig is. De centrale raad voor de milieu hygiëne wees er onlangs op dat Nederland zijn koplopers positie op milieu gebied ondergraaft door Europese richtlijnen niet of onvolledig te volgen. DE achterstand van Nederlandse departementen bij de uitvoering van EG richtlijnen was in februari van dit jaar open tot 85, voor j... en de zijne was het om mismoedig van te worden. en een Nederland.....

zal ze niet helpen, het 06-nummer dat Den Haag daarvoor heeft ingevoerd wijkt af van de Europese standaard. Voorzitter waar zouden de prioriteiten van Nederland als EG voorzitter moeten liggen, o.a. bij Oost Europa, de verwachtingen van de Oost Europeanen zijn gespannen, hoop kan erg snel omslaan in ontgoocheling en bitterheid, de gevolgen kunnen zeer ernstig zijn, vluchtelingen stromen, wederkeer van autoritaire regimes, militaire instabiliteit. Economische successen mogen daarom niet te lang uitblijven. Wij West Europeanen, moeten daarvoor helpen zorgen, en niet alleen door het uitschrijven van cheques, dat is de makkelijke weg. Eerst en vooral de Oost Europese produkten op onze markten toe te laten. De Eg laat het op dit punt echter afweten en juist in sectoren, Tsjechoslowakije, Polen en Hongarije moeten hebben, want Tsjechoslowaakse uitvoer naar de EG staat zo'n 26% uit kolen en staal, textiel en landbouwprodukten. Van de Poolse uitvoer is dat 46% en in het geval van Hongarije zelfs 58%. Wat zou het een impuls voor Oost Europa zijn als de EG haar belemmeringen op deze produkten zou afbreken. Maar nee, Poolse kolen mogen alleen mondjesmaat binnen, de kwantitatieve beperkingen optextiel, blijven gewoon bestaan, op graan vlees en zuivel blijven invoerheffingen van kracht en dat terwijl de EG de export van eigen landbouwprodukten naar Oost Europa fors subsidieert. Laat er een einde komen aan deze hypocrisie. Landen als Polen of Hongarije hebben weinig aan ideeën zoals onlangs geopperd, door commissaris Andriessen, een soort B-;lidmaatschap van de EG, daarvoor is verdragswijziging nodig, die krijgt op zijn vroegst in 1993 effect. Zoveel tijd hebben wij niet te verliezen. Bovendien is het een halfslachtig gebaar, willen we werkelijk de democratische leiders in Europa een hart onder de riem steken dan moeten landen een reëel uitzicht worden geboden op een A-lidmaatschap, zoals dat eerder met Griekenland, Spanje en Portugal gebeurde. WAT Oost Europa intussen nodig heeft, naast technische en financiële steun, export markten, en niet overmorgen maar vandaag, laat de Eg daaraan werken.
Een tweede prioriteit van het nederlands Eg voorzitterschap moet natuurlijk de

voorbereiding zijn de economische en monetaire unie. Wil zo'n unie kans van slagen hebben, dan moeten onze landen hun economisch beleid beter op elkaar afstemmen, en voor nederland betekent dat vooral, overheidsuitgaven saneren. België, Denemarken en Engeland doen het op dit punt beter dan wij. Nog niet lang geleden deden alleen Italië en België het slechter, nu alleen nog Italië. Het kabinet heeft zich niet tot taak gesteld de staatsschuld te verminderen. Het wil alleen de groei van de Staatsschuld afremmen. In 1994 zou de schuld als percentage van het nationaal inkomen, verder mogen toenemen. Maar zelfs deze bescheiden doelstelling, zal waarschijnlijk niet worden gehaald. De overheidsuitgaven, dreigen opnieuw uit de hand te lopen, als het kabinet er niet in slaagt, orde op zaken te stellen, zwakt de onderhandelingspositie van minister KOK, dus van ons land, op de intergouvernementsconferentie. Maar er is meer aan de hand, Nederlandse bedrijven moeten het op de Europese markt hebben van de kwaliteit van hun goederen en diensten. Wij hebben dus hoogwaardig gekwalificeerde werknemers nodig. Die moeten we netto goed kunnen betalen. Nu drukken belastingen en premies op het netto inkomen. Door de koppeling tussen lonen en uitkeringen belemmert de overheid de concurrentie kracht van onze bedrijven in Europa. Het doel van de koppeling, uitkeringen aanhaken bij de loonstijging, heeft een omgekeerd effect, de lonen mogen intussen niet meer stijgen, dan de overheid aan uitkeringen e.d. kan betalen. Dat is de wereld op zijn kop. Nederland is economisch een soort Alice in Wonderland, met premier Lubbers als de charcher kat, het laatste wat we van hem zullen zien als hij straks afreist naar Brussel is een brede l\glimlach. Hoofdtaak van nederland als EG voorzitter het tot een goed einde brengen van handelingen over de politieke unie. De EG moet slagvaardiger en democratischer worden wil ze de politieke rol in de wereld kunnen vervullen die het noodzakelijk gevolg is van een economisch gewicht. Als middelgroot land hecht Nederland terecht veel waarde aan communautaire besluitvorming, regels zijn altijd meer in het belang van zwakkere dan van relatief sterkere aan het recht van de sterkste genoeg. Bovendien is Nederland getalsmatig oververtegenwoordigd van ministers in het Europees Parlement. Toch moeten wij ons verzet tegen versterking van de Europese raad oppassen voor dogmatisme. In de politieke praktijk zijn de regeringsleiders en de Franse President de enigen die het gezag hebben om de hoofdlijnen te bepalen van de gemeenschappelijke buitenlandse politiek. Uit een oogpunt van stabiliteit op ons continent is zo'n gemeenschappelijk buitenlands beleid onmisbaar. Niet voor niets dringt juist Duitsland daarop aan onmisbaar als de blijvende betrokkenheid van de V.S. zowel militair als politiek. Waar de Nederlandse politiek op gericht zou moeten zijn is te bewerkstelligen dat behalve de Europese raad ook de andere EG instellingen worden versterkt. De raad van ministers., de commissie en het parlement, zo kan het evenwicht tussen die instellingen worden bewaard. Maar helaas, voor versterking van de rol van het Europees Parlement heeft het kabinet lubbers tot nu toe niet zijn nek uitgestoken. Integendeel, de matte Nederlandse inbreng op dit punt staat in schril contrast tot de kruistocht van buitenlandse zaken in de Europese Raad. Het kabinet steekt geen vinger uit voor Brussel, als vestigingsplaats voor het Europees Parlement. De motie Wijsglas, die terecht stelt dat een parlement daar werkzaam moet zijn waar de uitvoer en de macht is gevestigd, wordt niet uitgevoerd. Toen Luxemburg namens de raad ministers weigerden twee vergadering van het parlement in Brussel bij te wonen, deed Den Haag of haar neus bloedde. Weigert minister van den Broek

straks om naar Brussel te komen als hij van Parijs niet mag. Teleurstellend is vooral dat het kabinet zich niet voor mede wetgevende bevoegdheden voor het Europees parlement. Duitsland doet dat wel, waarom geeft Nederland Kohl ook op dit punt geen steun. Zeker, den Haag is bereid het parlement een soort blokkade recht te geven, helemaal aan het eind, van een toch al veel te lange wetgevingsprocedure. Maar de kiezers hebben weinig aan een parlement dat alleen maar nee mag zeggen. Zelfs de nieuwe Oost Europese parlementen hebben meer bevoegdheden dan de West Europese regeringen aan het EP willen afstaan. Het doet de lof van onze regering voor de democratie in Oost Europa bepaald hol klinken. Laten wij oppassen dames en heren, steeds meer belangrijke besluiten worden niet alleen meer in Den Haag genomen maar in Brussel, bij macht hoort democratische controle. versterken we die niet in de europese gemeenschap, dan haken de kiezers straks ook af bij de kamerverkiezingen. Wat heeft het voor zin te stemmen voor een parlement dat op veel echte beslissingen niet langer grip heeft. Wie het ernst is met de democratie, wie de erosie van het vertrouwen in de politiek een doorn in het oog is, moet zich inzetten voor meer parlementaire controle geen niveau. Het Italiaans parlement, heeft de koe bij de horens gepakt, het heeft de motie aangenomen, die aankondigt, wijzigingen van het EG niet te zullen goedkeuren tenzij de rol van het Europees Parlement, wezenlijk wordt versterkt. Het zou goed zijn, als de tweede kamer ook zo'n principieel geluid zou laten horen. Dat zou het kabinet dwingen zich alsnog in te zetten, voor wat voor ons liberalen sprekend is, greep van de burger op de wetten die hen binden, niet alleen in ons land, niet alleen in Nicaragua, Zuid Afrika, maar ook in de Europese Gemeenschap. (applaus)

Dank u zeer mijnheer de Vries, voor uw boeiende inleiding, nogmaals het gaat om de positie van Nederland in het toekomstig Europa en met name ook als het gaat om de parlementaire instituties. Ik geef thans graag het woord aan de heer Rutten, voorzitter JOVD.

Voorzitter, ik ben graag bereid ten behoeve van uw afscheidstoespraak of een andere toespraak daarvoor, dadelijk een copie van mijn toespraak te overhandigen, zodat u uitvoerig kunt citeren uit een toespraak van een JOVD voorzitter. Voorzitter, dames en heren, Joop den Uyl staat sinds kort weer in de belangstelling, veel sociaal democraten, kijken met weemoed terug aan de dagen van zijn leiderschap. PvdA'ers droomden eind haren 70 ervan dat hun Partij de 40% grens zou doorbreken. Wat een mooie dagen waren dat, voor sociaal democraten. Anno 1991, niet onder de 20% grens te vallen, het visionair en inspirerend leiderschap Kok en Sint lijkt niet iedereen te overtuigen. Maar niet getreurd, ze zijn graag bereid een keer uit te leggen en daarover is iedereen het eens, Kok is een bekwame man, wanneer zal de partij van de arbeid eindelijk begrijpen dat de kiezer het niet nog een keer uitgelegd wil krijgen, dat de kiezer het heel goed begrijpt, dat de kiezer heel goed ziet, dat de sociaal democraten door Lubbers gesloopt worden en dat ze aansprekende aanvoerders ontberen. Sinds de dagen van Joop den Uyl is veel veranderd, de sociaal democraten lijkt op de terugtocht, de Christen Democratie is in de jaren 70 opgeschreven heeft zich verbazingwekkend goed hersteld. De greep van het conventionele op de samenleving is enorm mede dank zij het knappe gebruik van het maatschappelijk middenveld. De verzuiling mag dan bijna ten einde zijn, het corporatistische maatschappelijk middenveld, een woud van stichtingen, door het

CDA gedomineerde lobby clubjes dat middenveld is nog steeds springlevend. Liberalen tenslotte doen het recentelijk electoraal beter al is de groei niet spectaculair. Er is sinds de dagen van Joop den Uyl meer veranderd, de polarisatie is verdwenen, de politiek is saaier geworden, minder aansprekend, dat zou goed zijn als Nederland inderdaad af was, geen burger heeft belang bij felle debatten op het Binnenhof op een moment dat ons land geen problemen meer heeft. Maar voorzitter, Nederland is niet af, een land met een Staatsschuld als de onze is niet af. Land met een collectieve lastendruk, onze kan niet af zijn. De politiek staat voor enorme uitdagingen, maar durft ze niet ter hand te nemen. De huidige regering komt niet verder dan de kaasschaaf, de tussenbalans is feitelijk niet meer dan een ordinaire lastenverzwaring, een stapel losse invalletjes met een nietje er door heen. Een duidelijke gedachte erachter ontbreekt. Het gevolg is dat het vertrouwen van de kiezer in de politiek terugloopt. De burger wordt geconfronteerd met een overheid die ondanks alle beloftes alleen maar groter wordt. En klant onvriendelijker, de burger wordt geconfronteerd met een lastendruk, die tot de hoogste in Europa gerekend kan worden, terwijl zijn land niettemin een enorme staatsschuld heeft. Zo'n burger is het vertrouwen in de politiek, die blijkbaar niet in staat is, tot ingrijpende beslissingen. De kiezer moet het gevoel krijgen dat hij er voor de politiek is, en niet omgekeerd. Nee dan CDA fractieleider Brinkman, interview vorig weekend, ik citeer: het kabinet zit er voor om een keer te zeggen,, Nederlandse samenleving het spijt ons zeer maar we pikken het niet langer, het spel is uit. einde citaat. Mijnheer Brinkman, de taak ligt precies andersom. De samenleving pikt het niet langer, uw spel is dadelijk uit. (applaus)
Hier ligt een taak voor liberalen. Een taak, de verkokering, die raad doorbreken, een politiek te voeren, een beroep doet op de eigen verantwoordelijkheid van mensen, een rol onderstreept. Het is tijd voor een radicaal programma, een liberale agenda, voor de tweede helft de jaren 90. Belangrijkste doel moet zijn, mensen het vertrouwen in de politiek weer terug te geven, te laten zien dat die politiek eigenlijk iets tot stand kan brengen. Op de liberale agenda moet staan, substantiële verlaging van het financieringstekort en aanzienlijke verlaging van lastendruk en een compacte en goed controleerbare overheid. Met deze standpunten in gedachten wil ik draag een drietal voorstellen lanceren. Het eerste voorstel heeft betrekking op ons sociale zekersheidsstelsel, de herziening van het stelsel, waar heel Nederland reikhalzend naar heeft uitgekeken, leverde niet op wat ervan werd verwacht. Nog steeds is het huidige stelsel een bureaucratisch, geldverslindend ontoegankelijk woud van regelingen. de JOVD pleit voor een compactere opzet, dit zogenaamde ministelsel van sociale zekerheid moet voorzien in een min. uitkering die om wat voor reden dan ook buiten het arbeidsproces terecht zijn gekomen. Deze basis voorziening vervangt alle huidige wetten en regelingen en is volstrekt verzelfstandigd. Aanvullend is het later bijverzekeren, dit stelsel is door zijn eenvoud vrijwel niet fraude gevoelig tegelijkertijd toegankelijk voor alle betrokkenen. Invoer van zo'n stelsel, zal tot een aanzienlijke besparing leiden op de overheidsbegroting, als het gaat om de uitgaven voor de sociale zekerheid. Het tweede voorstel, het subsidiestelsel in stelt prioriteiten. De open einde regeling afgeschaft worden door beheersbare gebudgetteerde voorzieningen. Kern van de zaak is dat het subsidiestelsel, vereenvoudigd moet worden, dat alle effecten gericht zijn op inkomens herverdeling verdwijnen. Inkrimping van het subsidiestelsel zal bovendien de nodige gevolgen hebben voor de vele overleg en hobbyclubjes in het maatschappelijk middenveld.

Voor liberalen een onbelangrijk gevolg. Ten slotte pleit de JOVD voor ontburocratisering, decentralisatie, inkrimping van de overheid. Liberalen zijn voorstander van compacte efficiënte overheid. De ambtenarentrap moet van bovenaf worden schoongeveegd, niet alleen de overbodige topambtenaar eruit maar ook de secretaresses, de overheid moet prioriteiten stellen, toegankelijk zijn voor de burgers, niet alle secretaresses, veel.
Dit zal op termijn niet alleen enorme besparingen opleveren maar ook de geloofwaardigheid van de overheid vergroten. Ik kan me niet voorstellen dat hier in de zaal zoveel secretaresses zitten, (gelach). Dames en heren een ministelsel van sociale zekerheid, een klein en vereenvoudigd subsidie stelsel en een toegankelijke compacte overheid, dat zijn duidelijke keuzes, gezamenlijk of ieder afzonderlijk snijden ze in bestaande structuren. Het financieringstekort, zal aanvankelijk gelijk blijven, maar daarna fors afnemen. De ruimte die dan ontstaat, moet gebruikt worden om de lastendruk te laten dalen vanaf 1993 aanzienlijk, nu al kan de overheid haar burgers daarop uitzicht bieden wil het na het openstellen van de grenzen geen kapitaalvlucht naar het buitenland ontstaan. Maar het gaat om meer dan de spaarpot van de overheid, het gaat om de geloofwaardigheid van de politiek, om het vormgeven aan de toekomst. Het gaat om het besef dat kabinet en kamer werkelijk iets kunnen veranderen, als dat nodig is. Met deze voorstellen, de flexibiliteit in de samenleving nemen, zal de overheid toegankelijker worden en het binnenhof de greep op de ambtenaren terugkrijgen. Een partij die die keuzes durft te maken, zal door de kiezers rijkelijk worden beloond. Voorzitter, sinds Zwolle is er een lange weg afgelegd, de discussie rondom Ongebroken Lijnen heeft getoond dat ook in liberale kring gesproken kan worden over inhoudelijke zaken. Niet alleen over personen, dat is van grote waarde, een moderne liberale partij moet meer zijn dan een kiesvereniging, moet het debat stimuleren. Zo'n partij hoeft niet bang te zijn voor interne verdeeldheid, voor inhoudelijke kwesties, de kiezer zal dat alleen maar waarderen en begrijpen dat een partij daar sterker van wordt. Discussie, hoofdlijnen van het te voeren beleid moet de aantrekkingskracht uitoefenen op potentiële leden zij zullen zien dat een partij waar gediscussieerd wordt hen veel te bieden heeft. dat zij daar hun opvattingen kwijt kunnen. Een partij die zich op die manier opstelt zal bruisen van ideeën en met veel originele oplossingen komen op politieke vraagstukken. De partij zal midden in de samenleving staan, het debat met de maatschappij zelf aangaan. Ongebroken Lijnen beginpunt niet eindpunt. De JOVD roept de VVD op om op deze weg verder te gaan, tegelijkertijd moet de presentatie van de liberale boodschap ontspannen zijn met een relativerende ondertoon. Het succes van die andere oppositiepartij dat die aanpak veel kiezers aanspreekt. Kiezers moeten wat te kiezen hebben, daar hoort bij dat democraten aan het idee wennen dat ook zij in de oppositie terecht kunnen komen, hoe vervelend dat ook mag zijn. CDA'ers hebben een haast vanzelfsprekend beslag op de macht in Nederland gelegd, de coalitie van liberalen en sociaal democraten lijkt dichterbij dan ooit. Nu ook de Partij van de Arbeid merkt dat CDA regeren een funeste uitwerking op de Partij heeft. De JOVD verwacht niet van de VVD dat u zich vastlegt op een coalitie met de partij van de arbeid, wel hoopt de JOVD dat zo'n samenwerking gewoon een reële optie is bij de volgende verkiezingen. Voorzitter, dames en heren, op het jaarcongres van de JOVD op 22 en 23 juli a.s. treed ik af als voorzitter, en ik wil graag van deze gelegenheid gebruik maken u te bedanken voor de aangename kontakten die we de afgelopen drie jaar met vele van u heb

mogen onderhouden. Ik hoop dat mijn opvolger tot een even plezierige samenwerking zal komen. Wellicht tot ziens, dank u wel (applaus)

Dank u zeer mijnheer de Grave, ik weet niet hoe het, al die voorzitters van die JOVD, bovendien wisselen ze altijd zo snel en daar dames en heren zat ik daaraan te denken, de heer Rutten is drie jaar voorzitter van de JOVD geweest, waarlijk een lange periode, maar bovendien toen terwijl ik naar hem zat te luisteren, dacht ik bij mezelf, daar heb je weer zo'n JOVD voorzitter, waar we in de partij nog veel van zullen horen. (applaus)

Dames en heren, voor de avondpauze hadden wij een bestuurswisseling, en u hebt hem daar waarschijnlijk al zien zitten, maar ik wil toch nog even aan de heer van Vugt vragen, of hij even op wil staan, als nieuw hoofdbestuurslid even aan de vergadering te laten zien.

Ja dames en heren dan gaan wij thans over tot 11b, bespreking van het beleid van de kamerfracties, van de VVD leden van het Europees Parlement. Erzijn vragen aan de tweede kamer fractie en aan van het Europees Parlement gesteld. Als eerste wil ik aan de heer Korthals Altes vragen in te gaan op de vragen gesteld aan de tweede kamer.

Mijnheer de voorzitter de heer Vrijland heeft het probleem van de bevolkingspolitiek aan de orde gesteld in relatie tot de eindigheid van fossiele energiebronnen en hij heeft de tweede kamerfractie verweten dat deze daarover niet zou willen discussieren, ik moet zeggen dat de tweede kamer fractie bereid is en ook die gelegenheden waarbij dat aan de orde is een standpunt te bepalen met betrekking tot de bevolkingspolitiek. Maar ik zeg er iets bij, de heer Vrijland heeft weer in relatie gebracht met de resolutie ingebracht door de afdeling Wageningen, op het rapport Ongebroken Lijnen van de commissie Nord waarover in Amersfoort is gediscussieerd. En toen waren het met name twee leden van de tweede kamerfractie, de heer Wiebenga en ikzelf die daarover juist wel het woord hebben gevoerd en de discussie geenszins uit de weg gingen, maar wij hebben bij die gelegenheid afstand genomen van de resolutie van de afdeling wageningen. De rede daarvan was deze: de heer Wiebenga heeft gezegd dat de discussie werd ontsierd door de resolutie van de afdeling Wageningen en ik heb daar namens de commissie Nord afstand van genomen om deze rede, dat in deze resolutie op een hoop werden gegooid vluchtelingen die recht hebben op asiel op grond van het feit dat zij in eigen land vervolg worden en dan krachtens internationale verdragen en een vanouds in Nederland bestaande overtuiging recht hebben op asiel, die werden op een hoop geveegd met velen die om economische redenen proberen in Nederland onderdak te vinden. Dat dat op zichzelf gebeurt, dat vele dat onderdak proberen te vinden is volstrekt niet onbegrijpelijk wanneer het peil van onze welvaart stellen tegenover de armoede die pleegt te bestaan in de gebieden waar deze mensen vandaan komen. En het ging naar de mening van Jan Kees Wiebenga en mij dan niet aan om deze mensen die om volstrekt begrijpelijke redenen proberen een graantje van die welvaart hier proberen mee te pikken, graag bereid zijn desnoods in illegale arbeid de handen uit de mouwen te steken om dan te zeggen dat zij hier alleen maar komen vanwege een verziekt sociaal stelsel, want als we de discussie op die wijze

voeren, is de discussie volstrekt scheef, waartegen wij hebben gewaarschuwd en dat heeft niets te maken met de vraag of leden van de tweede kamer van de fractie bereid zijn te spreken over het totaal van de bevolking noodzaak van huisvesting in het westen van het land en dergelijke. Wat betreft de voornemens die er zijn om de grote aantallen woningen in het Westland te bouwen in verband met de verwachtte noodzaak om die woningen daar voor handen te hebben daarover zal de tweede kamer fractie mede namens Jan Te veldhuis verklaren zeker een zeer duidelijk standpunt bepalen op het ogenblik dat die voorstellen de kamer hebben bereikt. En dan is het voor ons volstrekt geen uitgemaakte zaak bij voorbaat dat die woningen dan daadwerkelijk allemaal in die randstad zouden moeten komen dat is een punt dat wij met grote zorgvuldigheid zullen bekijken en waarbij wel degelijk ook grote aandacht zal worden besteed wat dat voor gevolgen heeft voor het milieu in dit deel van het land, zich afspeelt. Dat is het antwoord op die vraag, dan komt nog de vraag, heeft dat nu alles te maken met bevolkings politieke, als we spreken over 700.000 woningen dan heeft dat inderdaad te maken met een te verwachten behoefte maar het is helemaal niet zeker, dat die behoefte uitsluitend verband houd met het toenemen van de bevolking die behoefte kan ook wel degelijk verband houden met het feit, dat als gevolg van individualisering en emancipatie de bewoningsdichtheid van woningen minder is dan die vroeger placht te zijn en dan hebben we dus met een heel ander probleem te maken dan dat van de bevolkings politieke en overigens is het zo dat wil ik nog graag bevestigen dat wij van mening zijn dat Nederland ruimte moet blijven houden wanneer het gaat om de opvang van vluchtelingen die wegens vervolging hun eigen land of om humanitaire van ernstige aard en in hun eigen regio niet kunnen blijven, maar dat we juist om die ruimte te kunnen houden uiterst terughoudend moeten blijven tegenover diegene die om economische redenen nog graag nog iets van onze welvaart zouden willen meegenieten, daarvoor bestaat wel degelijk begrip, maar er is inderdaad geen plaats voor.

Dank u wel mijnheer Korthals Altes, de heer Winschoten.

Voorzitter u heeft mij gevraagd om mevrouw Voute te beantwoorden, mevrouw Voute stelde de vraag aan de orde wat het verlengde van het optreden van de minister van economische zaken van woensdag j.l., wat de relatie is van de ontwikkeling van het min. loon de loonkosten op het min. niveau en de werkgelegenheid. Het is een buitengewoon belangrijke relatie, er is een aantal jaren geleden op centraal planbureau bekeken wat in getalletjes die relatie is, het komt hierop neer, en dat is afgelopen januari nog weer eens bevestigd, door een rapport van de WRR, die relatie komt er op neer dat iedere procent puntstijging van het wettelijk minimum loon leid tot een vernietiging van ongeveer 10.000 arbeidsplaatsen aan de onderkant van de arbeidsmarkt. Wat is de moraal van dat verhaal, en de moraal van de politiek van dit kabinet, dat is het volgende. Het volgen van de loonstijging via de koppeling doorgeven van die loonstijgingen ook naar het niveau van het wettelijk min. loon, leid als dit kabinet de rit uitzit tot vernietiging van ongeveer 100.000 banen aan de onderkant van de arbeidsmarkt, dat vinden wij als VVD geen sociale politiek, sociale en liberale politiek is zorgen dat ook deze mensen een plaats op de arbeidsmarkt hebben en zelf hun boterham kunnen verdienen, m.a.w. zorgen dat hij volledig automatisch koppeling om wordt gezet in een beleidsmatige

koppeling, dat is veel verstandiger en dan heb je niet eens het instrument, verder het verlagen van het wettelijk min. loon, om een verantwoorde werkgelegenheids-politiek te voeren. Overigens mevrouw Voute de interpellatie deze week was geen interpellatie met minister Andriesen maar ging over het gegeven dat er om de 48uur een idee wordt gelanceerd van een of andere bewindsman of vrouw, allemaal onderwerpen in het kader van de sociale politiek, of we het nu hebben over de koppeling of het niveau van het wettelijk min. loon, de ziektewet of de WAO, daar ging die interpellatie over, kun je als kabinet op die manier opereren, ieder kabinet heeft recht op zijn eigen ruzies, dit begint echt te dol te worden, we hadden de interpellatie afgelopen donderdag achter de rug of minister de Vries van sociale zaken kondigde al aan dat hij voornemens was om de WAO af te schaffen, volgend jaar voor nieuwe gevallen. Zijn eigen staatssecretaris meldde dan daarop dat eerst zijzelf afgeschaft moeten worden. Ik kan u verzekeren dat we vanmiddag als tweede kamer fractie bij de griffie van de kamer mondeling vragen gedeponeerd hebben om volgende week dat aan de orde te kunnen stellen, dames en heren de vraag of we die mondelinge vragen ook daadwerkelijk zullen gaan stellen is slechts afhankelijk van de vraag of dit incident dan al niet weer door een of andere incidenten zijn opgevolgd. (applaus)

Dank u wel meneer Winschoten, volgende is de heer Wijsglas.

Voorzitter m ij is gevraagd kort in te gaan op de vraag en ook op de motie over de NCO, die commissie is opgericht door minister Pronk, in eerste ambtstermijn, 73-77, heeft steeds buitengewoon veel kritiek gehad van de VVD omdat datgene wat die commissie deed meer te maken had met subsidies aan actievoerders met subsidies voor ontwikkelingssamenwerking, toen is in de periode dat mevrouw SChoo, ook zo'n liberale Amsterdammer, minister voor ontwikkelingssamenwerking, de NCO aanzienlijk omgevormd, zodat het nu een organisatie is die zich bezig-houdt veel meer met echte subsidies voor ontwikkelingssamenwerking, dat neemt niet weg dat we nog steeds zeer kritisch erover zijn, het lijkt ons, gezien het feit dat het gaat om tien elf miljoen gulden, op een begroting van 6 miljard, niet zo nuttig om daar dan 1 of 2 miljoen gulden van af te halen, het lijkt ons veel nuttiger om aan minister Pronk in zijn tweede ambtstermijn vragen om aan de kamer nog eens aan te tonen, wat nou eigenlijk op dit moment het nut van die NCO is omdat hij zelf 10 jaar geleden heeft gezegd, dat die organisatie niet voor eeuwig zou moeten blijven bestaan. Concluderend naar mijn mening is dat aan de minister gevraagd moet worden om duidelijk te maken of de NCO nog steeds nuttig is voor het doel waartoe het dient en dat is op zich een goed doe, namelijk de Nederlandse bevolking op de hoogte blijven houden van het belang van de ontwikkelingssamen-werking, en als hij dat niet aannemelijk kan maken, of als wij het niet eens zijn op de manier waarop hij het aannemelijk maakt, dan zal hij moeten gaan nadenken, dat soort activiteiten op een andere manier dan via het NCO te doen. (applaus)

Dank u wel mijnheer Wijsglas, thans mevrouw Jorritsma

Voorzitter aan mij de eer om een althans vanmiddag niet gestelde vraag te mogen beantwoorden, het was namelijk een vraag die van te voren al schriftelijk is ingediend, afkomstig van de afdeling Steenbergen, en waarin gevraagd wordt om

de vervoersgebieden uit de wet personenvervoer op te heffen. Het is een toelichting, ik zal het maar even voorlezen, omdat het anders buitengewoon technisch wordt, dankzij acties van Amsterdamse taxi chauffeurs hebben wij kunnen vernemen dat het personenvervoer bepaald wordt dat een taxi in zijn eigen vervoersgebied wel een klant buiten zijn eigen regio mag vervoeren maar deze perse leeg terug moet naar zijn vervoersgebied. Deze wet brengt extra brandstof gebruik, vervuiling en filevorming met zich mee. De afdeling Steenbergen zou gelijk hebben, indien het hele land zijn zaken geregeld had als tot een paar maanden geleden in de provincie Noord Holland aan de orde was. In de provincie Noord Holland is een groot conflict geweest, de Amsterdamse taxichauffeurs, c.q. de gemeenteraadsfractie van Amsterdam, het is jammer dat Frank de Grave al de zaal uit is, want alles ging wel goed in Amsterdam, maar het kan nog wel eens een beetje beter, en tot nu toe was in de provincie Noord Holland er in geslaagd om rond Amsterdam een fatsoenlijk vervoersgebied te creëren, in alle andere Provincies is het min of meer gelukt om waar vroeger per gemeente een vergunning werd verleend aan taxibedrijven, dat nu regionaal en som in heel veel gevallen toenemende aantal gevallen zijn provinciaal zodat het hele vervoergebied voor een taxi over de hele provincie beslaat, eigenlijk denk ik dat we het best met de afdeling Steenbergen eens kunnen zijn, volgens mij moeten vervoergebieden gewoon uit de wet, enkele probleem, en dat is tot nu toe, de gemeentelijke maar ook de rijksoverheid wat boter op zijn hoofd gehad heeft, wij hebben natuurlijk jarenlang toegestaan dat in allerlei gemeenten krapte in stand werd gehouden waar taxi chauffeurs, taxibedrijven tegen gigantische hoge bedragen vergunningen hebben moeten kopen, dat kun je niet in een keer afbreken, dat moet via een geleidelijk proces, dat is nu aan de gang afgebroken en echt geliberaliseerd worden.

Dank u wel, de heer Dijkstal.

Voorzitter, dames en heren, de heer Meijer heeft wat vragen gesteld in het kader van de PR en als ik het goed begrepen heb ging het met name om bekwaamheid van het personeel in Den Haag, de samenwerking tussen de Koninginnegracht en VVD tweede kamer fractie op dit terrein, en wat er nou gebeurt met suggesties die naar Den Haag toekomen, nou weet ik dat er een concrete aanleiding is voor een gebeurtenis tijdens de campagne van Statenverkiezing, maar als de heer Meijer het goed vind wil ik de vraag iets veralgemeniseren, in de eerste plaats kan ik hem zeggen, wij in de tweede kamerfractie niets te klagen hebben over de bekwaamheid van ons eigen personeel en ik mag zeggen dat als ik naar de Gracht kijk, medewerkers daar, dat dat ook zeer bekwame mensen zijn dus daar is geen aanleiding voor om daar aan te twijfelen. Wat de samenwerking betreft tussen de Koninginnegracht en de tweede kamerfractie hoewel het natuurlijk altijd beter kan, we moeten toegeven dat ik toch op grond van de ervaringen zeggen het laatste jaar zeggen dat die samenwerking goed is. Er wordt ook een keer in de twee weken met hoofdbestuursleden en leden van de tweede kamerfractie met medewerkers van de beide staven wordt over alles wat maar met communicatie te maken heeft wordt er vergaderd en in het moderne jargon is deze club de communicatie cluster. Wij zijn voor elke suggestie die ons aangereikt wordt zeer dankbaar en ook tijdens de campagne, het campagneteam dat elke week bij elkaar kwam, allerlei ideeën die er van alle kanten op ons afkwamen om te kijken hoe bruikbaar

zijn die suggesties, passen ze in de strategie die je op dat moment hebt uitgezet. Dus ik denk dat u vooral door moet gaan en zeker de heer Meijer en zijn vrienden want ik weet hoe actief die zijn op dit terrein, om met ideeën te komen en die in de richting van Den Haag te sturen, dat is het punt, waar we wel meer rekening met elkaar moeten houden, de tweede kamer fractie is zeer verheugd met een beslissing die het hoofdbestuur genomen heeft om op het terrein van communicatie tot een professionalisering te komen in samenwerking met externe deskundigen, dat is van groot belang, het heeft natuurlijk wel consequenties voor de manier waarop wij zelf in de partij tot nu toe dat onderwerp behandeld hebben. Voorzitter dan nog twee korte opmerkingen, mevrouw Voute heeft, heb ik begrepen, haar complimenten uitgesproken over de VVD Expres, daar zijn wij natuurlijk zeer gelukkig mee, het is een avontuur geweest, waar we een jaar geleden in zijn gestapt, aan de kant van de fractie is het Andrea Nederlof die daar de hele week aan werkt en ik vind het erg leuk dat dat kennelijk gewaardeerd wordt, maar ik heb, ik ken alle abonnees, dat er inmiddels al over de 1000, en als ik de zaal inkijk dan zie ik nog een enkeling die nog geen abonnement heeft en ik kan daar kort over zijn, mijne heren dat kan niet, ik verwacht van diegene die nog niet abonnee zijn, dat ze even zo'n blad pakken, die insturen naar Den Haag, dan in het kader van de communicatie bent u nog beter op de hoogte. Dan ten slotte voorzitter, ik heb begrepen dat u uit het feit dat er niet zoveel vragen zijn gesteld heb afgeleid, dat men kennelijk tevreden is over het beleid van de tweede kamer fractie, dank daarvoor, maar we zijn er natuurlijk nog lang niet en zolang er beleid is zoals het is valt er nog veel werk te doen en ik roep u op vooral kritisch te blijven zijn op wat wij doen in de tweede kamer en uw suggesties naar Den Haag te sturen, dank u wel.

Dank u wel mijnheer Dijkstal, het woord is thans aan de heer Bolkestein.

Voorzitter, dames en heren, aan het einde van deze avond, zou ik graag een paar woorden willen wijden aan een buitengewoon belangrijk onderwerp. Namelijk de Europese Gemeenschap. Het is vanavond al verschillende keren ter sprake gekomen, maar ik wil dat nog een keer doen, omdat Nederland zoals u weet, de tweede helft van dit jaar, het voorzitterschap van de gemeenschap zal bekleden en omdat het wel en wee van de gemeenschap op een zeer directe en intieme wijze raakt, en welvaart van Nederland is op directe wijze verbonden met de welvaart elders in Europa en de voortgang die de gemeenschap maakt om te komen tot meet cohesie, eenheid is ook voor Nederland van buitengewoon belang.
De Nederlandse regering waar helaas nu de VVD aan moet ontbreken, staat voor een uitdaging om in de tweede helft van dit jaar iets te maken van die agenda die aan ons opdringt. Gijs de Vries heeft daar het een en ander over gezegd, zelf zou ik een beperkt aantal punten, een vijftal punten naar voren willen brengen, zaken die van zeer groot belang zijn.

Plaats die niet voor eeuwig zou moeten blijven bestaan. Concluderend is dat aan de minister gevraagd moet worden, om duidelijk te maken of de N.C.O. nog steeds nuttig is voor het doel waar het voor dient en dat is op zich een goed doel n.l. de Nederlandse bevolking op de hoogte blijven houden ten aanzien van het belang van ontwikkelings samenwerking en als hij het niet aannemelijk kan maken of als wij het niet eens zijn met de manier waarop hij het aannemelijk maakt dan zou je moeten gaan nadenken om dat soort activiteiten op een andere manier niet via de N.C.O. te doen.(applaus)
Dank u wel meneer Weefglas, thans Mev. Jorritsma.

Voorzitter aan mij de eer om althans vanmiddag in deze zaal een niet gestelde vraag te mogen beantwoorden, dat was namelijk een vraag die schriftelijk was ingediend, afkomstig van de afdeling Steenbergen waarin gevraagd wordt om de vervoersgebieden uit de wet personenvervoer op te heffen. Er is een toelichting ik zal hem maar even voorlezen om dat ik denk dat het dan buitengewoon technische wordt. Dankzij acties van Amsterdamse taxi chauffeurs hebben wij kunnen vernemen dat in de wet personenvervoer bepaald word dat een taxi in zijn eigen vervoers gebied wel een klant buiten zijn regio mag vervoeren maar dat deze perse leeg terug moet naar zijn vervoers gebied. Deze wet brengt extra brandstof gebruik milieuvervuiling en file vorming met zich mee. De afdeling Steenbergen zou gelijk hebben indien het hele land zijn zaken geregeld had als tot een paar manden geleden de provincie Noord-holland was. In de provincie Noord-holland is een buitengewoon groot conflict geweest tussen de Amsterdamse taxi chauffeurs c.q. de gemeenteraad van Amsterdam het is jammer dat Frank de Graaf de zaal al uit is want alles ging wel goed in Amsterdam maar het kan nog wel eens een beetje beter. Tot nu toe was de provincie Noord-holland er niet in geslaagd om rond Amsterdam een fatsoenlijk vervoersgebied te creëren. In alle andere provincies is het min of meer gelukt om waar vroeger per gemeente een vergunning werd verleend aan taxi bedrijven dat nu regionaal en soms en in heel veel gevallen en in toenemend aantal gevallen zelfs provinciaal zodat het hele vervoergebied voor een taxi gewoon de hele provincie beslaat en eigenlijk denk ik dat we het best met de afdeling Steenbergen eens kunnen zijn op termijn moeten vervoergebieden gewoon uit de wet. Er is maar een probleem en dat is tot nu toe de gemeentelijke maar ook de rijksoverheid wel wat boter op zijn hoofd gehad heeft wij hebben natuurlijk jarenlang toegestaan dat in allerlei gemeente krapte instant werd gehouden waardoor taxi chauffeurs taxi bedrijven tegen gigantisch hoge bedragen vergunningen hebben moeten kopen dat kun je niet in een keer afbreken het moet via een gelijdelijk proces en dat is nu aan de gang afgebroken worden en echt geliberaliseerd worden.
(applaus)Dank u wel. De heer Dijkstal

Voorzitter dames en heren de heer Meijer heeft wat vragen gesteld in het kader van de p.r.en als ik het goed begrepen heb ging het met name over de bekwaamheid van het personeel in Den Haag de samenwerking tussen de Koninginnegracht en de VVD tweede kamer fractie op dit terrein en wat er nu gebeurt met suggesties

die naar Den Haag toe komen. Nu weet ik dat er een concrete aanleiding is voor een gebeurtenis tijdens de campagne van de statenverkiezingen maar Als de heer Meijer het goed vindt wil ik de vraag iets veralgemeniseren in de eerste plaats kan ik hem zeggen dat wij in de tweede kamer fractie niets te klagen hebben over de bekwaamheid van ons eigen personeel en ik mag ook zeggen als ik naar de gracht kijk en de medewerkers daar dat dat ook zeer bekwame mensen zijn dus daar is geen enkele aanleiding voor om daar aan te twijfelen. Wat de samenwerking betreft tussen de Koninginnegracht en de tweede kamer fractie hoewel het natuurlijk altijd beter kan wil ik graag toegeven moet ik toch op grond van de ervaringen zeker in het laatste jaar zeggen dat die samenwerking goed is er wordt ook een keer in de twee weken met een paar hoofdbestuursleden en leden van de tweede kamer fractie met medewerkers van de beide staven word er over alles wat maar met communicatie heeft wordt er vergaderd en in het moderne jargon heet deze club de communicatie cluster.Wij zijn voor elke suggestie die ons aangereikt wordt zeer dankbaar en ook tijdens de campagne hadden we een campagne team dat elke week bij elkaar kwam om allerlei ideeën die van alle kanten op ons afkwamen om te kijken hoe bruikbaar zijn die suggesties en passen ze in de strategie die je op dat moment heb uitgezet dus ik denk dat u vooral door moet gaan en zeker de heer Meijer en zijn vrienden want ik weet hoe actief die zijn op die terrein om met ideeën te komen en die in de richting van Den Haag te sturen. Er is misschien een punt waar we wel met elkaar meer rekening mee moeten houden de tweede kamer fractie is zeer verheugd met een beslissing die het hoofdbestuur genomen heeft om op het terrein van communicatie tot een professionalisering te komen in samenwerking met deskundigen, het is van groot maar dat heeft natuurlijk wel consequenties voor de manier waarop wij tot nu toe dat onderwerp behandeld hebben. Voorzitter dan nog twee korte opmerkingen. Mevrouw Voute heeft heb ik begrepen haar complimenten uitgesproken over de VVD expres, daar ben ik natuurlijk zeer gelukkig mee het is een avontuur geweest waar we een half jaar geleden in zijn gestapt, aan de kant van de fractie is het Andrea Nederlof die daar de hele week aan werkt en ik vind het erg leuk dat dat gewaardeerd wordt. Maar ik heb ik ken alle abonnees en dat zijn er inmiddels al over de 1000 maar als ik de zaal inkijk zie ik nog een enkeling die nog geen abonnement heeft, en ik kan daar kort over zijn, dames en heren dat kan niet, ik verwacht van diegene die nog niet abonnee zijn dat ze even zo'n blad pakken en een bon insturen, naar Den Haag en dan in het kader van de communicatie bent u nog beter op de hoogte, en dan tenslotte voorzitter, heb ik begrepen uit het feit dat er niet zo veel vragen heb gesteld heb afgeleid dat men kennelijk tevreden is over het beleid van de tweede kamer fractie dank daarvoor, maar we zijn er natuurlijk nog lang niet en zolang het beleid is zoals het is er nog veel werk te doen en ik roep u op vooral kritisch te blijven zijn op wat wij doen in de tweede kamer, suggesties naar den Haag te sturen, dank u wel.

Het woord is thans aan de heer Bolkestein.
Voorzitter, dames en heren, aan het einde van deze avond, graag een paar woorden willen wijden aan een buitengewoon belangrijk onderwerp, namelijk de Europese Gemeenschap. Het is vanavond al verschillende keren ter sprake gekomen, ik wil dat nog een keer doen, omdat Nederland zoals u weet, de tweede helft van dit jaar het voorzitterschap van de gemeenschap zal bekleden, en opdat het wel en wee van de gemeenschap op een zeer directe en intieme wijze raakt. De

welvaart van Nederland is op directe wijze verbonden met de welvaart in Europa en de voortgang die de gemeenschap maakt om te komen tot meer cohesie en meer eenheid, ook van Nederland van buitengewoon groot belang. De Nederlandse regering waar helaas nu de VVD aan moet ontbreken, staat voor een uitdaging om in de tweede helft van dit jaar, iets te maken van die agenda, die zich aan ons opdringt. De Vries heeft dat het een en ander over gezegd, zelf zou ik een beperkt aantal punten, een vijftal punten naar voren willen brengen. Zaken die van zeer groot belang zijn. Het eerste punt betreft het Europa zonder grenzen, het project 1992, eigenlijk 1993, omdat op 1 januari 1993 alle grensbelemmeringen moeten zijn opgeheven. Eind volgend jaar is het dan zover, de Europese commissie, heeft haar werk gedaan, alle 300 maatregelen die moeten worden voorbereid, zijn voorbereid. De Europese raad heeft daar voor zo ongeveer tweederde van behandeld en goedgekeurd. Nederland ongeveer eenderde van die richtlijnen goedgekeurd, zoals Gijs de Vries zegt, dat is geen goed, dat is niet goed genoeg, dat is geen goede performance, wij moeten er voor zorgen dat dat meer wordt. Onze regering moet ervoor zorgen, dat meer van die richtlijnen worden goedgekeurd, en moet ook zorgen dat die eenderde die nog niet is goedgekeurd door Europese Raad dat die richtlijnen verder voortgang vinden. Een tweede punt waar ik de aandacht op wil vestigen, is het terrein van de handelspolitiek. Wij willen geen Forts Europa, wij willen een Europa dat openstaat, de winden van de concurrentie uit de vier windstreken. En wij willen vooral een Europa, en daar heeft Gijs de Vries op gewezen dat openstaat voor goederen en diensten vanuit OostEuropa,, het heeft geen enkele zin om met de ene hand geld en hulp en steun te geven aan de landen van Oost Europa en met de andere hand onze grenzen te sluiten voor de produkten die in die landen worden gemaakt. Die die landen willen exporteren naar de grote West Europese welvarende markt die naast hen ligt, op die wijze alleen kunnen zij de vreemde valuta verdienen die zij nodig hebben voor hun opbouw. Het is dus een verkeerde, ik zou bijna willen zeggen een hypocriete politiek om onze grenzen te sluiten voor die produkten van de de staten in Oost Europa die op termijn ook lid willen worden van de Europese Gemeenschap. Dat zal niet makkelijk zijn, dames en heren, sommige Europese Lidstaten, kijken geheel anders aan tegen het internationale handelsverkeer, dan Nederland Duitsland, Denemarken, Groot Brittannië dat doen. Als Frankrijk Italië, Spanje, Portugal, Griekenland kijken op een geheel andere wijze aan tegen het handelsverkeer en ons kabinet, zal nog een hele dobber hebben om die gehele handelspolitiek in juiste banen te leiden en er voor te zorgen dat Forts Europa zich ook tegen Noord Amerika zou keren ontstaat. Het derde punt dat aandacht vraagt is een hervorming van ons Landbouwbeleid. DE Nederlandse landbouw heeft natuurlijk buitengewoon veel voordeel gehad bij het gemeenschappelijk landbouwbeleid in de Europese Gemeenschap. Het feit blijft dat de produktiviteitsgroei van de landbouw in Europa, wat ongeveer 3% per jaar betekent en waar de vraag naar onze landbouwprodukten met een sneller met een langzamer tempo toeneemt dan die 3%, blijven wij zitten als wij niet uitkijken, met grote en groeiende overschotten, en wij zullen ons er over moeten buigen op welke wijze wij die overschotten kunnen verminderen en op welke wijze wij het gemeenschappelijke landbouwbeleid kunnen hervormen. Op dit ogenblik haalt dat beleid ons het vel over de oren. Dat zijn drie terreinen die liggen op het klassieke veld van de Europese Gemeenschap, de interne markt, de handelspolitiek en de gemeenschappelijke landbouwbeleid. En daarnaast zijn er vele terreinen en

vele onderwerpen die liggen op het terrein van de Europese politieke samenwerking. Ik noem er slechts twee. In de eerste plaats, is het nodig dat het toelatingsbeleid voor vreemdelingen wordt geharmoniseerd tussen de Europese landen. Zodra men streeft naar een vrij verkeer van personen, de twaalf lidstaten van de Europese gemeente, wordt het noodzakelijk dat het toelatingsbeleid voor vreemdelingen worden geharmoniseerd, dat is duidelijk, wanneer in het ene land strengere normen aanlegt dan in het andere land en vreemdelingen vrij kunnen reizen tussen dat eerste en tweede land er problemen ontstaan doordat die verschillende maatstaven daarop zijn afgestemd. Dit is een aangelegenheid die des te meer door de landen die vallen onder de z.g. chengen overeenkomst en de Benelux landen Frankrijk, Duitsland, ook wel Italië aanstalten maakt om zich daarbij te willen aansluiten. De vijf landen waar ik het over heb, chengen-overeenkomst kennen of zullen kennen naar ratificatie van het verdrag een vrij verkeer tussen personen en dan wordt het noodzakelijk dat het toelatingsbeleid wordt geharmoniseerd en dat is nog absoluut niet het geval. Een vijfde aangelegenheid vanavond die ik nog wil noemen is de deelname, de deelneming van de Europese Gemeenschap aan het vredesproces in het midden oosten. Onlangs heb ik een week in dat land doorgebracht, in Israël doorgebracht en het was een belangrijke week omdat in die week de Amerikaanse minister van buitenlandse zaken dhr Baker een bezoek bracht aan dat land, dat dat vredesproces in heel geheel andere versnelling is gekomen, als gevolg van de oorlog in de Golf. Het is nu duidelijk, het Palestijnse probleem, hoe belangrijk het ook is niet de kern van de zaak uitmaakt. De kern van de zaak is de inter statelijke verhouding, Israël en de Arabische landen. Is dat eenmaal getrokken in een beter spoor dan zal ook het probleem van de Palestijnen in een ander vaarwater terecht komen. En dat probeert de Israëlische regering nu op gang te brengen door middel van de zogenaamde regionale conferentie, een conferentie met Israël en de Arabische Staten, ook een delegatie van Palestijnen. DE Palestijnen zullen komen uit de Westoever en uit Jordanië, maar niet uit de organisatie van de PLO. Ik vind dat een goede zaak, omdat naar mijn mening de PLO op zoveel geloofwaardigheid heeft verloren, door de houding van de leiding van de organisatie tijdens de Golfoorlog dat men niets in goede gemoede van Israël kan verlangen met de PLO te onderhandelen. Die regionale conferentie, zal hopelijk deze zomer van start gaan en in Israël zou men niets liever zien, dat de Europese Gemeenschap die conferentie ook zal steunen. Naar Nederlanders wordt daar geluisterd. DE Europese Gemeenschap heeft niet altijd een even goede naam gehad. Israël in de eerste plaats hebben veel Israeliers niet zo'n goede herinnering aan Europa. In de tweede plaats heeft Europese Gemeenschap in het verleden verklaringen aangenomen die onevenwichtig waren, en in de derde plaats, wordt door sommige Europese regeringen in b.v. die van Frankrijk meer krediet gegeven aan de PLO dan men in Israël nuttig acht en ik moet zeggen ik begrijp dat standpunt en ik deel het. Dus men hoopt in Jeruzalem dat de Europese Gemeenschap op constructieve wijze haar steun zal willen verlenen aan dat regionale proces van vrede, aan die regionale conferentie en ik hoop dat de Europese Gemeenschap dat ook zal doen. Ik denk dat minister van den Broek zich daarvoor zal inspannen, maar ik weet niet of het zo ver komt omdat Nederland slechts een van de twaalf lidstaten is. Dames en heren de agenda in Europa is beladen met belangrijke onderwerpen. De Europese Gemeenschap zal de tweede helft van dit jaar worden geleid door Nederland,en de Nederlandse regering, het nederlandse kabinet kan alleen maar invloed uitoefenen

op de gang van zaken in Europa, door zich een helder beeld voor ogen te schetsen, voor ogen te halen, wat wij willen in Europa. En ik vrees dat het daar aan hapert. Want op een aantal belangrijke terreinen, denk ik dat dit kabinet niet precies weet wat het wil. En hoeveel verbaal geweld men ook uit, hoeveel steun met ook zoekt bij andere landen, toch is het begin van het verhaal dat men zelf weet wat men wil. Dit kabinet leidt aan een gebrek aan visie, het wordt getrokken door twee paarden, die trillend de kanten in willen, het leidt aan onvoldoende cohesie en onvoldoende idee van wat men wil bereiken. Ik moet u bekennen dat als ik dat zie als ik zie hoe deze ministersploeg werkt, en als ik zie wat de noodzaak is, krachtdadig en bezielend beleid in Europa, dat mijn handen jeuken, om de hand aan de ploeg te slaan. Maar helaas het zal ons niet gegund zijn en moeten wij vanuit de rangen van de oppositie de regering aansporen om datgene te doen wat wij zelf zouden willen doen en wij bereiden ons daarop voor, wij zullen dat doen en met uw steun zullen wij dat de gehele tijd van het nederlandse voorzitterschap van de gemeenschap kracht en vuur van argumenten naar voren brengen. (applaus).

Dank u wel mijnheer Bolkestein. De vragen die gesteld zijn aan de leden van het Europees Parlement, zullen beantwoord worden door mevrouw Larive en mijnheer de Vries.

Mevrouw Larive.
Dank u wel voorzitter.Het gaat om een vraag die door mevrouw Den Oude gesteld is, tot vier uur vanmiddag hoofdbestuurslid en nog steeds voorzitter van de emancipatieraad. In februari heb ik het initiatief genomen, een open brief te sturen aan premier Lubbers, met het verzoek om tijdens het nederlandse voorzitterschap, waar al veel over gesproken is, ook een raad bijeen te roepen van ministers, belast met emancipatie zaken. Deze brief is mede ondertekend door 200 van mijn collega's, waaronder de voorzitter van de Europese liberale fractie Giscard D'Estang, waaronder de voorzitter van de Europese socialistische fractie Piere Cot en waaronder de voorzitter van de Europese Christen Democratie een zekere meneer Kleps die een hele grote vriend van mijnheer Lubbers is. Annemarie Jorritsma en Frans Wijsglas hebben ondersteunende kamervragen gesteld, van dezelfde strekking. Wie schets mijn verbazing, een week geleden het antwoord op de open brief aan Premier Lubbers van 200 Europarlementariers kwam. Het was een brief geschreven door Elske ter Veld, vanavond ook al verschillende malen genoemd, en het antwoord bestond uit een aangehechte copie antwoorden op de kamervragen van Annemarie en Frans Wijsglas, en ik denk dat premier Lubbers niet erg handig heeft gedaan, want ik heb zo vernomen dat hij, relaties richting Brussel zou hebben, en daarbij heeft hij zoals u weet het Europees parlement nodig, bijvoorbeeld zijn collega Kleps van de democraten was hier niet echt gelukkig mee. Inhoudelijk was deze hele zaak ook een armzalige vertoning, omdat het antwoord zei, nee Nederland organiseert geen raad voor emancipatiezaken en dames en heren 92 komt er aan, en er ligt heel belangrijke Europese ontwerp wetgeving op tafel die niet alleen belangrijk is voor vrouwen, voor mannen maar voor alle mensen en die wetgeving moet worden behandeld. Nee weet u wat nederland gaat doen, met het nederlandse voorzitterschap, Nederland zal een congres organiseren, sexuele intimidatie, ik vind het uitermate treurig een kabinet waarin drie Europarlementariers zitting hebben waarvan twee tien jaar lang van de daken hebben

geschreeuwd hoe belangrijk zij het vinden wat voor de Europese vrouwen te doen, namelijk mevrouw May-Wegge en Hedy D'Ancona, dat zo'n kabinet tijdens dat nederlandse voorzitterschap zo'n kans laat lopen en tachtig miljoen Europese vrouwen in de kou laat staan. dank u

Dank u wel mevrouw Larive, mijnheer de Vries zal de andere vraag beantwoorden.

Er waren er twee mijnheer de voorzitter, een van meneer Vrijland, dank voor zijn vriendelijke woorden gewijd aan het initiatief van de nederlandse leden van het Europees parlement samen met bijna alle Vlaamse leden, een uitzondering de vertegenwoordiger van het Vlaams Blok, ultra rechts is niet uitgenodigd om te tekenen, een brief die betrekking had op de noodzaak, nederland en vlaanderen, mogelijk intensief samenwerken om hun culturele identiteit het grote Europa veilig te stellen en verder te bevorderen. De heer vrijland vroeg hoe zit het nou met die omwisselingskosten, tussen Nederland en andere landen met name bij bancaire overboekingen, bij geldwisselen speelt dat een belangrijke rol, die zullen pas verdwijnen op het moment dat Economisch en monetaire unie een feit is. De heer Vos heeft een vraag gesteld over verhouding tussen de Nederlandse minister van Buitenlandse Zaken en onze Minister President, niet altijd precies te zien staan is de indruk wel eens een keer, ik citeer de heer Vos: hoe komt dat in Europa over. Daar wordt kennis van genomen meer niet, en dat is nou typisch een binnenlandse politieke aangelegenheid en ook als zodanig ervaart hoe een land de machtsverhouding, de bevoegdheid regelt, dat is niet voor de buitenlandse, maar voor de binnenlandse politiek. Wel is het overigens zo, dat men in het buitenland wel eens een keer moeite heeft om precies de subtiliteit van het nederlands debat kunnen doorgronden, in die zin lijkt de discussie over de verhouding tussen mijnheer v.d. Broek en mijnheer Lubbers een beetje op de situatie waarin je terechtkomt als je aan buitenlanders het nederlands mediabestel moet uitleggen.
(applaus).

Dank u wel mijnheer de Vries. Wel dames en heren dat was de beantwoording, heeft de beantwoording u nog aanleiding tot het maken van nadere opmerkingen,

Dank u wel mijnheer de voorzitter, ik beperk me tot de opmerking over mevrouw Jorritsma, haalde het voorstel van afdeling Steenbergen aan als gepubliceerd als motie 9 in de aanvullende beschrijvingsbrief aan als een vraag. Het voorstel is echter geen vraag maar een motie die desnoods tot stemming gebracht kan worden. U ziet er zijn slechts twee voorstellen door een afdeling tijdens deze vergadering ingediend, vorig jaren was er zelfs geen enkele afdeling die voorstellen had ingediend. Ik hoop dat publikatie van de onze voorstellen of van onze moties over het agendapunt bespreken het beleid van de fracties van de VVD en de beschrijvingsbrief, daarvan een voorbeeldfunctie uitgaan aan andere VVD leden desnoods er een afdeling bij te halen om voorstellen door te kunnen krijgen. Een vraag kan niet tot stemming gebracht worden, wel een motie. Overigens kan ik mij als indiener van de moties van de afdeling Steenbergen, de beantwoording van kamerleden Wijsglas en Jorritsma, dank u

Betekent dat dat u de moties intrekt.

Ik heb begrepen in discussie van vandaag dat alleen de afgevaardigden van een afdeling moties kan intrekken, sorry ik ben geen afgevaardigde.

Wie is afgevaardigde van de afdeling Steenbergen.

Die heb ik vandaag nog niet gezien. dus ik hoop dat deze moties niet tot stemming bracht hoeven te worden, want dan wordt er in mijn afdeling nooit meer een motie in behandeling genomen. want nu ze hier uitgelachen worden omdat ze niet aanwezig zijn, terwijl ze een voorstel hebben ingediend, in de afdelingsvergadering, ja dan zullen ze nooit meer een motie in behandeling nemen mijnheer de voorzitter,

Ik begrijp dat de heer Meijer ook nog iets wil zeggen.

Ja voorzitter, het onderwerp is PR dat zal u niet verbazen Een aantal opmerkingen naar aanleiding van het betoog van de heer Dijkstal, allereerst dank voor zijn waarderende woorden die zal ik maar interpreteren als gericht aan de campagne teams in Noord Holland, want dat zijn vrij grote ploegen mensen die daar meewerken. Voorzitter er blijft een aantal vragen over. Ik heb de heer Dijkstal horen praten over een communicatie cluster, en als ik nou goed geteld heb is dat ongeveer de vijfde club op hoofdbestuur of fractie niveau die zich met communicatie bezighoudt. Je zou bijna voorstellen dat je eens probeert er eens een van de maken. Tweede voorzitter, wij hebben vanmorgen vrij intensief met elkaar gediscussieerd over hoe je met elkaar probeert om te gaan in die PR en dat heeft er toegeleid dat u hebt toegezegd een plan te doen toekomen en daarvoor nogmaals dank ik zal willen pleiten dat ook de tweede kamer fractie daar bij betrokken wordt omdat het die tweede kamer fractie is die voor een belangrijk gedeelte het gezicht van de partij naar buiten bepaalt. En omdat het ook de tweede kamer fractie is die soms ook een beetje de frustraties in afdelingen opwerkt. Voorzitter tenslotte nog een paar losse opmerkingen, we hebben het gehad over de vakbekwaamheid van medewerkers. Wij hebben daar voortdurend bijgezegd vanuit deze kamercentrale dat we het dan niet hebben over de geweldige inzet die die mensen betonen want daar doen we niets aan af. Wat we proberen u duidelijk te maken, dat over het algemeen gebruikelijk is dat men voorlichters aantrekt zowel in de overheid als in andere politieke partijen, bedrijfsleven, die op zijn minst afkomstig zijn uit de journalistiek en uit de zware journalistiek. Het is niet helemaal voor niks dat met name de overheid, dat soort mensen aantrekt, ik zou u dringend in overweging willen geven, dat soort vakbekwaamheidseisen in het vervolg ook aan medewerkers te stellen zeker medewerkers die met de media moeten omgaan. Dan voorzitter nog een paar laatste korte opmerkingen. De heer Dijkstal vraagt om begrip van onze kant en daarvoor voorzitter zit hem nou net het probleem want begrip, als het om de medewerking van de kamer gaat, komt juist altijd van deze kant. Ik breng u een aantal kleine puntjes in herinnering niet om daarmee zout in de wonden te strooien maar wel om ze op te merken. Er bereikte het campagneteam van de provinciecentrale in Noord Holland een verzoek om een werkbezoek aan de Marine te organiseren. Ik zou u hier niet uitleggen hoe het voeten in de aarde heeft gehad om dat bezoek notabene verzocht door de fractie uiteindelijk samen met de fractie georganiseerd te krijgen. Vervolgens voorzitter komt een aantal leden van die fractie gewoon te laat. En niet een beetje, enkele uren, de chauffeur voorzitter van de

Marine die klaarstond om die mensen op te halen, die ochtend vanaf de Oost Duitse grens speciaal komen rijden en was wel op tijd. Zo hebben we ook afdelingen voorzitter, waar leden wellicht terecht op grond van het feit dat zij in een debat verwacht worden om zeven uur 's avonds tegen de afdeling zeggen, jammer jou avond begint om acht uur maar ik kan niet en ook vervolgens geen vervanging regelt. Ik denk niet dat kamerleden zich kunnen voorstellen wat voor impact die dingen heeft voor de mensen die lokaal, regionaal zo'n avond organiseren. Want niet het kamerlid maar de organisator staat tegenover de zaal in zijn hemd en kan daar niets aan doen. Voorzitter we moeten proberen met elkaar te leren omgaan. Vanmorgen zijn we gelukkig tot de conclusie gekomen dat er een plan moeten komen. Ik zou het in hoge mate op prijs stellen bij dat plan en bij de manier waarop we in de toekomst met elkaar over PR gaan communiceren op dezelfde manier tegelijkertijd bestuur en fractie kunnen discussiëren, zodat we uit dat twee sporen land komen.

Mijnheer Wigman.
Voorzitter, ik had een vraag aan de fractie en ik denk dat ik die vraag aan de heer Linschoten kan stellen, dan namens de fractie vanzelfsprekend. Het betreft WAO. We worden op dat punt de laatste tijd overvallen door over elkaar vallende ideeën, zowel de CDA als de PvdA en ik heb nog niet, en dat kan aan mij liggen, een helder standpunt ten aanzien van die WAO van onze eigen fractie gehoord en ik zou daarbij een invalshoek willen kiezen en de heer Linschoten willen vragen of de fractie het daarmee eens zou kunnen zijn. Invalshoek is de volgende. Regelmatig en dat is bij de discussie Nord ook voorgekomen aangegeven dat een van de aspecten in de partij sterk dienen te zijn, een stukje medeverantwoordelijkheidsgevoel. Op een moment dat je constateert en terecht constateert dat het aantal WAOers veel en veel te groot is moet je daar wat aan doen. Dan constateer je dat een aantal partijen, bijvoorbeeld werkgevers, werknemers etc. gebruik maken van die WAO, van die staat, Maar dat mag naar mijn gevoel niet inhouden, dat die groep mensen en dan kun je discussiëren over het aantal die terecht gebruik maakt van die WAO en dan heb ik het over het plan van de Vries, opeens volstrekt veroordeeld wordt, pak hem beet op z'n 25ste een of ander brok steen op hun voeten krijgen, hun leven lang veroordeeld zijn tot het min. loon, dus mijn vraag aan de fractie en dan aan Linschoten is, is het niet zo dat voor de groep echte noodzakelijke gebruikers in ieder geval iets van dien aard gehandhaafd moet blijven en niet rucksichloos kunt afschaffen.

Dank u wel, zijn er nog andere opmerkingen. Nee dan zijn er dus door de Wigman en Meijer nog nadere vragen gesteld, wat betreft de vragen zoals die door de heer Meijer zijn gesteld, stel ik voor dat de derde en de vierde vraag voor de heer Dijkstal beantwoord wordt wat betreft de eerste en tweede denk ik dat misschien goed is dat ik zelf een kanttekening bij maak, natuurlijk nee ik moet dat anders zeggen ik denk dat de heer Meijer een kleine rekenfout gemaakt heeft, er bestaan slechts twee clusters, een voor communicatie en een voor inhoudelijke discussies. Beide clusters zijn de fractie vertegenwoordigd. Bij zulke clusters maakt ook de Telderstichting deel uit bij de beraadslagingen en dat betekent automatisch als u kijkt naar het communicatiecluster alle activiteiten in het kader van PR enz. mede in dat cluster besproken wordt en de fractie dus mede bij betrokken en in andere

omstandigheden geldt dat zelfs voor de fractie als geheel.

Mijnheer Dijkstal.
Voorzitter ik geloof niet dat we de vergadering op moeten houden, met alle details van werkbezoeken die niet helemaal gegaan zijn zoals iedereen dat gewenst had, algemeen gesproken, ik bied mijn excuses aan de leden van de VVD aan die keren dat de fractieleden wel eens te laat komen, dat kan gebeuren, ik vrees in de toekomst ook wel eens door omstandigheden, maar we doen ons best altijd op tijd te komen omdat wij het contact met de burgers en de werkbezoeken heel belangrijk vinden.

Dank u wel, mijnheer Linschoten nog,

Ja voorzitter mijnheer Wigman moet ongeveer de enige Nederlander zijn, die begrepen heeft hoe de VVD aankijkt tegen de WAO problematiek, ik kan u in ieder geval verzekeren dat alle WAOers het begrepen hebben, als ik naar de correspondentie op mijn bureau kijk. Wij hebben als VVD fractie een concreet plan, bestaande uit 10 voorstellen gepresenteerd in de kamer bij het debat om de tussenbalans, waar een aantal elementen in naar voren kwamen. Het belangrijkste is, dat wij als VVD fractie van mening zijn, dat waar het gaat om het beoordelen van de vraag of iemand de WAO ingaat, niet meer uitgangspunt moet zijn wat mensen niet kunnen, maar het uitgangspunt moet zijn wat men wel kunnen. Dat er een plan wordt gemaakt om al die mogelijkheden uit te buiten. Voorzitter het zou te ver voeren om al die tien punten, die gelukkig ook in alle kranten hebben gestaan, om die hier nu te bespreken, ik beloof de heer Wigman dat ik de komende week een exemplaar van dat plan zal toesturen, dan kan hij dat rustig bestuderen.

Dank u wel

Overigens, mag ik de heer Wigman erop wijzen, dat indien hij lid was geweest of andere mensen had gehad op de VVD expres, hij eerder op de hoogte zou zijn geweest, dan de gewone krantelezer in Nederland.

Dank u wel, dames en heren ik stel u voor de discussie over beleid van de beide kamerfracties en het Europees parlement te beëindigen, ik dank u allemaal voor u bijdrage in de discussie en dan zijn we tegelijkertijd gekomen aan het eind van het avondprogramma. Ik zou daar een enkele kanttekening bij willen maken. Het is voor zover ik weet naar mensenheugenis, niet voorgekomen dat zo'n gedeelte van de algemene vergadering op zo'n rustige en hele indringende wijze is afgehandeld. Dat ligt ongetwijfeld ook aan de door u gevraagde, door het hoofdbestuur uitgewerkte voorbereiding van deze vergadering met notities, ik heb vanmiddag al gezegd u moet er natuurlijk voor oppassen, dat er niets meer te discussiëren is, want dan gaan we denk ik ook de verkeerde kant uit. Hartelijk dank voor uw bijdrage in de discussie van vandaag, ik wijs u er nog een keer op dat om 12.00 uur de heer de Clercq spreekt, aan het eind van de vergadering morgen zal de heer Luteijn van de eerste kamer fractie u nog toespreken en verder wordt u morgen om half 10 in deze zaal verwacht waar u onder leiding van de heer Steenmeijer de discussie over het rapport Nord zal voortzetten. Goedenacht.

maar een kleinschalige uitvoering iets te duur dan natuurlijk dragen in dat geheel, in die zin zou een dergelijke zaak mee moeten worden genomen. Wat betreft de AOW, voorzitter, ja de keus is toch eigenlijk gemaakt, ik weet dat niet, dat er zelfs bij een toenemend aantal ouderen in Nederland bij de uitdrukkelijke wens van de VVD om de AOW te houden op het peil waarde en welvaarts vast, dat waardoor die last toch wat groter gaat worden, maar dat gaat geleidelijk, dat niet vanzelfsprekend is om tot een kapitaalsstelsel dekking te gaan, dat kan in een tijd van toenemend inflatie ook weer problemen nemen, tekorten u kent dat en het heeft bovendien toch het brengt het problemen mee dat grote kapitalen gaan ophopen bij een toch overheidsgedreven verzekering en toch weer fondsen die enigerlei zin door de overheid kunnen worden beheerst. Wat dat betreft is het stelsel zo slecht nog niet en ik denk dat er tevens van die zaak met name een kwantitatief goed onderzocht, want we kennen die democratische verhoudingen,de komende 20 jaar wel zo ongeveer, die nog eens een keer bezien, daar merk ik bovendien bij op dat een angst voor een te grote last van de ouderen niet meer werken natuurlijk ook wel voortkomt door het feit dat er zo weinig werkenden zijn die last moeten dragen en dat is niet alleen een demografisch gegeven als we denken aan die talrijken die lang nog niet de leeftijd hebben om AOW te trekken en toch op dit moment niet meer werken, het probleem dat recht niet alleen door de VVD in het centrum van de belangstelling gesteld wordt, dan kan het best zijn dat een versterking van het vlak de AOW last in de toekomst makkelijker te torsen maakt.
Daar voeg ik dan overigens aan toe dat versterking van de draagvlakken breed front maatregelen vereist, niet alleen op het gebied van de sociale verzekering maar wel degelijk ook op van de mogelijke activiteiten in deze samenleving maar dat was het vorige hoofdstuk en dat hebben we in Amersfoort al besproken. d

dank u zeer, wie vanuit de vergadering,

Mijnheer Delvos
Voorzitter ik ben zeer ingenomen met het antwoord, moest ieder een eigen voorkeur voor mij, voor het kapitaaldekkend stelsel, met grote belangstelling en instemming gehoord en moet voorstellen dat men dat eerst nog zullen bekijken.

Voorzitter, mevrouw Kroos, Capelle a/d Ijssel.
Ik heb geen vraag, wel een opmerking, ik betreur toch zeer, dat bij de discussie er al niet zo gek veel leden aanwezig zijn, maar dat er ook weinig kamerleden, alleen de leden die achter de tafel zitten aanwezig zijn, ik moet daaruit afleiden dat de kamerleden niet geïnteresseerd zijn in inhoudelijke discussie. ik vind dat toch erg jammer, wij zijn ook vroeg opgestaan dus

Voorzitter, wij hebben het eigenlijk alleen maar over de AOW, tenminste dat begrijp ik uit het antwoord van de heer van de Ardenne, want ik moet schuld bekennen, ik kwam even te laat binnen.
De kamercentrale Den Haag had ook nog wat willen horen van de commissie over de resoluties die duidelijk aangeven, vele afdelingen niet van oordeel waren dat de sociale stelsel aan een grondige herziening toe was, het is dus zo dat, ons sprak

erg aan, de resolutie van afdeling Reineveld en dan is er nog eentje van even kijken van de afdeling Reeuwijk, maar die komen er in ieder geval op neer. dat als je het stelsel grondig gaat herzien, dat je dan natuurlijk de kamerleden weer een kans heeft om allerlei kleine verfijningen aan te brengen, zodat het stelsel helemaal niet eenvoudiger wordt, denk aan Oort, wat er allemaal gebeurt is, dat het verstandiger zou zijn om de nadruk te leggen op verbetering op onderdelen, strengere toepassing, duidelijke regels en dat dus heel erg belangrijk is , dat daardoor het stelsel veel betaalbaarder, bovendien ook acceptabeler zal blijven, want dat is het grote punt, die hele discussie over de AOW natuurlijk eigenlijk een beetje scheef getrokken, vooral als je praat over aanstellerij, het is dus vaak zo dat mensen in de WAO gewoon de kans niet wordt geboden om terug te komen, of te lang in de molen blijven voordat ze terug kunnen komen, verfijningen, verbeteringen, stelsel zijn beter, althans naar het inzicht van Den Haag, dan helemaal overhoop halen, en daar had ik graag antwoord op willen hebben.

Ja mijnheer de Voorzitter.
Van de week las ik van een partijvoorzitter, die vertelde dat een burger moet zelfstandig zijn en hij moest monde zijn, en hij moest democratisch zijn, ik denk he, is dat van onze eigen partij voorzitter, maar dat was niet zo, het was van de voorzitter van de PvdA, ik vind dat een juist opmerking, hier lees ik van Reineveld, er moet een mentaliteitsverandering komen, ik geloof dat het als een rode draad, daar moeten we mee beginnen. Het moet in principe, dat iedereen zegt, ik wil geen sociale steun , ergens is steun, zo goed als het bedoeld is, ergens is steun altijd iets minderwaardig soms een mens moet voor zichzelf kunnen zorgen, wanneer dat absoluut niet zou kunnen, dan pas moet er sociaal bijgesprongen worden. Ik mis hier overal in, behalve dan van Reineveld, dat de eerste vereiste van het sociaal zijn, de mensen zelf voor henzelf laten zorgen. Dat mis ik hier teveel. We zijn hier bezig met allerlei ondersteunende maatregelen en wij moeten daar vanaf in principe. Trachten de bevolking dusdanig bij te brengen dat ze voor henzelf willen zorgen, dat moet onze leidraad zijn en indien dat niet zou kunnen danpas komt sociale maatregelen, dat wou ik zeggen dank u

dank u vriendelijk,

Mijnheer Bakker,
Ja Voorzitter, deze laatste opmerkingen die nopen me even tot een reactie, uiteraard behoort er altijd een stimulans te zijn, dat ben ik helemaal met de heer Schuddeboom eens, maar daar waar op een gegeven moment sprake is van achterstand, hebben wij die bekende trampoline nodig die de heer Bolkestein heeft genoemd, niet het vangnet van Kok maar de trampoline van Bolkestein. Dat is de sociale verantwoordelijkheid die wij voor elkaar hebben, uiteraard hoort daar de stimulans onmiddellijk bovenop te zitten, het woord trampoline geeft dat onmiddellijk al aan. In de richting van Den Haag zou ik het, wat al te mager vinden, als je aangeeft, de kamerleden hebben altijd de neiging om kleine aanpassing te plegen op een basisprincipe dat moeten we dan maar accepteren en maar de verbeteringen gaan zoeken in onderdelen. Ik vind dat een beetje al te zwakjes, als wij op een gegeven ogenblik vinden dat er iets structureel aangepakt dient te worden, heb je dat ook maar te zeggen, je niet neer te leggen bij de toevallige onhebbelijkheden,

mag ik het zomaar een beetje kwaad uitdrukken, van kamerleden, dat ze het willen aanpassen. Dat laat onverlet dat wij hier een lijn uitzetten.

Zou ik de heer Bakker mogen antwoorden,
Nou ik zou het erg op prijs stellen als we de vergadering op de afgesproken orde konden handhaven, wie verder uit de vergadering, dank u zeer, u weet het was de tweede ronde, dus dit is uw laatste kans,

De Lind van Wijngaarden, Wassenaar.
Even over dat kapitaal dekkingsstelsel van de AOW, ik denk dat gewoon het belangrijkste punt is om te doen dat het gewoon financieel onhaalbaar in de huidige begroting om daar geld voor de reserveren. Ik zit in pensioenfondsbesturen dus ik schat dat het ongeveer een vier ton per echtpaar zal kosten, dat je opzij zou moeten leggen, als je dat dus omslaat, dat is niet op te sparen in de korte periode die je hebt tot de grote groep gepensioneerd gaat worden. Wat een ander punt is, natuurlijk de overheidstekorten terug moeten brengen, de overheid tegen die tijd wat meer reserves heeft voor dat soort uitgaven.

Van de zijde van de commissie

de heer van Ardenne,
Dank u wel voorzitter, in de tweede ronde heeft enkele zaken wat meer principieel karakter geopenbaard dan de eerste en met name de vraag in hoeverre het nu toch noodzakelijk c.q. wenselijk is om tot een structurele herziening van het stelsel over te gaan en de afdeling Reineveld, mevr Bruggeman zegt, ja zul je dat nou wel doen, maak je niet te veel los, krijg je dan niet het tegendeel, een operatie a la Oort die verminkt tenslotte het Staatsblad bereikt en daar zeg ik met de heer Bakker van, het is niet aan ons om op dit moment al in de compromissen te gaan verzeilen, het is ook niet aan ons ervan uit te gaan dat een met name liberale kamerleden niet in staat zijn om hoofdzaken te onderscheiden en dat andere dat dat misschien dat is nou juist een uitdaging van de VVD om hier de boodschap heel te brengen. Het is duidelijk onze stelsel en als je naar de aantallen kijkt die omliggende landen mensen die in de sociale verzekering zitten ons stelsel is vastgelopen. Het grote verschil in de hele sector van de collectieve lasten met andere Europese landen, zuiver op het gebied van de inkomensoverdrachten, zijn niet alleen de sociale verzekeringen, het woningbouwbeleid ook wel bij dat, sociale verzekeringen zijn toch een zeer essentieel deel ervan. Plaats een kop in een dagblad van de Arbeidsongeschiktheid is een Nederlandse epidemie, dat houdt bij de grens meteen op. Daar heeft het stelsel direct wat mee te maken, ik denk dat we de moed moeten hebben als liberalen om te zeggen met behoud van de essentie van de Sociale Verzekering, namelijk de zorg voor diegenen die werkelijk niet in staat zijn om inkomen te verwerven met behoud van dat uitgangspunt van sociale rechtvaardigheid is het absoluut nodig om het hele stelsel wat ingewikkeld is een keer op de helling te zetten en daarbij nog, dat als je de lijn volgt van laten we het nu maar eens nog eens een keer goed bekijken, goed uitvoeren en misbruik gaan tegengaan, alleen gaat wijzen op een enorm controleapparaat en het tandenborstel tellen het controleren van voordeurdelers en dat zijn zaken die een liberaal bijzonder moet tegenstaan. Dat is ons pleidooi en ik denk dat een duidelijke stellingname van

de VVD daar gewenst is, zeker als we zien dat men in andere partijen ook los gaat komen van zogenaamde verworvenheden omdat men ziet dat die verworvenheden, tussen aanhalingstekens, ik schat ze negatief in, ons tenslotte in Europa alleen maar achteruit zullen brengen en dat is voor heel de Nederlandse bevolking een slechte zaak en dan zullen wij meer werklozen en een zwakkere economie krijgen. Dat is het principiële antwoord op het pleidooi om toch eerst nog eens te kijken of je met verbetering een eind kan komen. Er zijn een paar andere zaken aan de orde geweest, maar u begrijpt ik ben het mijnheer Bakker volstrekt eens, trampoline, ik dacht dat dat een woord was, wat door mijn rechter buurvrouw eerst gezegd was, octrooi bestaat dan wel niet in de politiek maar mag toch nog wel eens onderstreept worden, die trampoline, dat moet het worden en dus moeten we daar een systeem voor hebben. Daar past in, wat de heer Schuddeboom gezegd heeft,wel de eigen verantwoordelijkheid heeft, ik vertaal dat even in de woorden van de commissie, eigen verantwoordelijkheid voorop staat. Het trampoline moet je een zet geven, maar daarna moet je weer op je eigen benen terecht komen en door kunnen gaan behalve diegene, zoals dat in de resolutie 420, commissie sociale zaken en werkgelegenheid, terecht gesteld wordt, dat de staat ten opzichte van die geestelijk of lichamelijk niet in staat zijn om inkomen te verwerven een taak heeft, dat blijft natuurlijk altijd zo bestaan. Dat vinden wij vanzelfsprekend. Ik denk dat de opmerking van de afdeling Wassenaar, daar zou ik alleen op willen wijzen dat er een themadag komt, die de hele zaak van het kapitaaldekkingstelsel en tussenvormen weer grondig wordt bezien.

De heer Steins
Ja dank u wel voorzitter, na deze overvloed van woorden nog een paar opmerkingen, als nou iets duidelijk is uit de resoluties, uit de tekst eigenlijk van ons rapport, het vragen vandaag, en de opmerkingen uit de zaal, dan is er de behoefte om het hele sociale zekeringsbestel een discussie te voeren. Hoe werkt het op het ogenblik, werkt het apathie bevorderend, werkt het wel stimulerend om een functie te verkrijgen, of zijn er hele andere elementen in geslopen in de loop der jaren, waardoor het dan niet zeer grondig op de helling moet en het is ook heel verheugend dat het hoofdbestuur een themacongres, grenzen aan zorg heeft gepland voor 1992, al is het natuurlijk wel zo dat dit Liberale onderwerp zeer sterk in de belangstelling staat. We kunnen elke dag lezen dat er een partij een andere opvatting heeft hoe het met de WAO moet, dat is ook duidelijk dat daar wat mee moet gebeuren. Kijken we naar de eigen verantwoordelijkheid, dan zien we in de samenleving diverse systemen om dat te doen, bij CAO's kunnen vele werknemers kiezen of ze meer vakantiedagen willen hebben danwel een betere ziektekostenverzekering, dat heet dan het cafetaria systeem, bij hogere inkomens heet dat het a la carte systeem, en dat geeft al een hele duidelijke keuze aan. Ik wil er dus alleen maar voor pleiten dat en de discussie daarover voortzetten, omdat het een typisch liberaal onderwerp is waar wij een hele eigen visie hebben gehad altijd in onderdelen en die zal tot een samenhangend geheel aaneengesmeed moeten worden, dank u voorzitter,

dank u wel ik heb begrepen dat de heer Vonhoff ook nog iets wil zeggen

Een korte opmerking mijnheer de voorzitter, geen geluid

Ik zeg dus ter aanvulling van van Ardenne die in de praktijk bij treffen van voorlopige voorzieningen met gevallen worden geconfronteerd een beroep wordt gedaan op de algemene bijstandswet ik geef u de verzekering, uiteraard dat datgene wat door alle filters heen op tafel van de commissaris van de koningin terecht komt dat dat nogal specifieke gevallen zijn, ik denk dat een van de zaken die we hebben te overwegen, het huidige stelsel absoluut leidt tot een zeer indringend binnenkomen in de privé sfeer van mensen. Ik denk dat we daar rekening mee hebben te houden, het gaat namelijk niet erom dat stelsel een verworden recht is,het dient erom te gaan dat de bescherming van mensen die een beroep moeten doen, dat die belangen op een rechtvaardige juiste manier worden behandeld. Het stelsel als zodanig vertoont tekenen, zoals veel overheids stelsel te zijn dolgedraaid, dat betekent dat het gecorrigeerd moet worden met middelen die op een gegeven moment steeds onaantrekkelijker worden. Wij hebben daar in het begin tegen gewaarschuwd, dat het die kant opging, wij hebben gezien dat bij de controle van dat stelsel daar niet aan wilde, bij sociale diensten daar grote problemen mee had, geleidelijk aan dringt de nood om dat wel te doen en zo zien wij dit stelsel steeds onaantrekkelijker, trekken gaan vertonen, ook ten opzichte van persoonlijke verantwoordelijkheden. Het zal ons als liberalen bezig moeten houden en daarom denk ik dat de eerste constateringen van de resolutie Reineveld iets te gemakkelijk zijn. Dank u zeer.

Dames en heren, de heer Korthals Altes wil graag nog een opmerking maken, daarna ga ik u een procedure voorstel doen.

Ik zou namens de commissie willen samenvatten, dat uit de antwoorden duidelijk blijkt, dat de commissie eigenlijk toch vasthoudt aan de gedachte van algehele grondige herziening en niet op enkele onderdelen. Dat kan misschien straks door de vergadering worden bevestigd. Ik heb nog twee losse opmerkingen van twee resoluties die niet zijn toegelicht, dat is van 421 van Zaanstad en 422, waar wordt gesproken over de koppeling van de AOW aan waardevastheid. De VVD hecht daar zeer aan en in die zin bestaat dus eigenlijk geen behoefte aan resoluties die helaas door de woorden, vooralsnog en in beginsel verzwakken wat wij met kracht willen uitdragen. Ze zijn het eens met de inhoud van die beide resoluties, mits de woorden vooralsnog en in beginsel worden geschrapt.

Dames en heren ik zou u het volgende willen voorstellen. Wij hebben nu in 2 ronden gediscussieerd, er blijft eigenlijk een belangrijk punt van discussie over, naar mijn gevoel en dat is de kwestie die door de afdeling Reineveld aan de orde is gesteld die 407, wat gaan we doen, gaan we zoals de commissie heeft voorgesteld, het sociale stelsel grondig en tot de bodem aanpakken en omspitten, of gaan we zoals bijvoorbeeld door de kamercentrale Den Haag en ook door Reineveld is voorgesteld toch liever vanuit het bestaand proberen tot dingen te komen. Het komt mij voor dat dat nou een van die hoofdlijnen is waar de vergadering voor bijeen is gekomen, zodat in een later stadium in thema congressen de uitwerking kan worden gegeven. Ik zou toch willen voorstellen aan u om over dit onderwerp aanstonds te stemmen en ik geef daarvoor straks eerst het woord aan de algemeen secretaris, want u ziet dat we tot nu toe in een bijna lege zaal niet hebben aangedurfd om een stembureau aan u voor te stellen en dat voorstel komt

aanstonds en daarna zou ik over die resolutie willen stemmen. Ik heb begrepen dat mevrouw Bruggeman een verklaring af wil leggen, dan kan dat op die manier gedaan worden.Mag ik vragen aan de algemeen secretaris een voorstel te doen omtrent een stembureau.

Ja voorzitter in hoge wijsheid zouden we kunnen voorstellen de heer Hoogendoorn, voorzitter van het stembureau, uit Wassenaar, dan de heer Kirkels, mevrouw Jongbloed, mevrouw van Honert uit Voorburg, de heer Koeter uit Den Helder, zijn dacht ik in principe bereid om inderdaad te gaan zitten.

Heeft het de instemming van de vergadering, dank u zeer.

Mevrouw Bruggeman uw stemverklaring over resolutie 407.

Nee voorzitter, helemaal niet zozeer een stemverklaring, ik wil alleen even mijn tevredenheid uitspreken over mijzelf en over de commissie, als ik dit niet aan de orde had gesteld, hadden we waarschijnlijk doorgehold, het is dus gewoon een kwestie van aan de orde stellen, en het antwoord van de commissie is zeer overtuigend, en ik vind het ontzettend plezierig zo over gesproken te hebben en dat ik er zoveel commissieleden heb gehoord, en ik kan me er eigenlijk heel goed in vinden, alleen ik wil een kanttekening maken, wat meneer van Ardenne zei, de tandenborstelcontrole, welk systeem we ook maken, hoe prachtig het ook zal worden, hoeveel vertrouwen mijnheer Bakker dan ook koestert in onze kamerleden, toch wel fouten aan blijven kleven, ook fouten aan de mensen die van het systeem gebruik maken, en er is geen systeem goed als niet gecontroleerd wordt, je hoeft niet te gaan tot de tandenborstels, controle is toch wel nodig. Verder kan ik me er helemaal in vinden dus als het op een stemming aankomt dan hebt u de haagse stem.

Ja Voorzitter, ik zou u als u dat goed vind een voorstel willen doen, het volgende cluster namelijk betreft het basisinkomen en dat is nou net een fundamentele wijzigings stelsel als we daartoe zouden besluiten. Als u nu gaat stemmen over Reineveld en de stemming zou, ik kan het me bijna niet voorstellen maar zou er toe leiden dat wij vinden dat het stelsel niet gewijzigd moet worden dan wordt de discussie basisinkomen wel moeizaam.

Yvon Houten afdeling Wassenaar.. Ik vind dat er eens grondig gekeken moet worden naar het sociale stelsel, dat een herziening overwogen moet worden. Ik denk zelfs dat je daarbij moet gaan kijken of ook het ontslagrecht heroverwogen moet worden, omdat ik te vaak zie dat mensen afgevoerd worden via de WAO, gewoon omdat dat medewerkers zijn die men te lastig, te kritisch vind, en deze mensen worden op die manier gewoon ziek gemaakt, kunnen bedrijven ook echt mensen ziek maken en dan eenmaal in de WAO terechtgekomen bent kom je in een hele gang van zaken, waarbij het heel moeilijk is gezond aan het werk te kunnen.

Dames en heren, ik vind dat we nu even moeten proberen om ordelijk tot besluiten te komen. Er is een ordevoorstel ingediend om niet te stemmen over Reineveld,

maar dat te doen na de resoluties van het volgende cluster, ik wil eerlijk zeggen dat me dat niet zo verstandig voorkomt, om de eenvoudige reden dat we niet voor niks geclusterd hebben, mocht de vergadering besluiten om Reineveld te aanvaarden, dan zijn we inderdaad met het volgende hoofdstuk sneller klaar, dat is op zichzelf ook geen ramp.

Voorzitter wij kunnen het ook niet helpen dat kennelijk u clustert wel goed, maar blijkelijk een foutje in de volgorde van de clusters.

Uw voorstel, uw ordevoorstel komt uiteraard in stemming, mag ik vragen wie het ordevoorstel zojuist ingediend, om nu niet over Reineveld te stemmen, wie dat steunt en wie met een gele stemkaart, nee ik moet met de grijze beginnen, met de grijze stemkaart is voor het orde voorstel.
Grijs, tegen het ordevoorstel, rood voor het orde voorstel, rood tegen, geel voor, geel tegen, ik kijk even naar het stembureau, maar ik denk dat we constateren dat het ordevoorstel niet is aangenomen.

Het ordevoorstel is niet aangenomen, we zijn toe aan de stemming over Reineveld. Reineveld stelt voor om het sociale verzekerings stelsel niet op de schop te nemen maar het met kleine stukjes te vereenvoudigen en te verbeteren, u hebt het commentaar van de commissie daarover gehoord, wie met grijze stemkaarten is voor het voorstel van Reineveld.

Grijs tegen, rood voor, rood tegen, geel voor, geel tegen, dank u zeer. Het voorstel van Reineveld is verworpen. Ik stel u voor dat we nu over gaan naar het volgende cluster, het betreft nou toch een richtinggevend besluit genomen, ik geloof dat dat goed is. Volgende betreft de resoluties 424 t/m 430.

Geerling, afdeling Wassenaar.
Ik wou graag nog even wijzen op onze resolutie nr. 425, aangaande het basisinkomen. De commissie is verdeeld in haar toelichting, met name waar invoering van het basisinkomen op gespannen voet zou staan met het herstel van de persoonlijke verantwoordelijkheid. Ik denk dat dat op zichzelf wel mee zou vallen, mits je aan een aantal voorwaarden voldoet.. Hoe je dat basisinkomen invoert, in ieder geval als vervanging van alle individuele subsidies, waardoor iedereen dan zelf zijn leven op eigen manier kan inrichten, met samen de levensvorm die hij wil en dan hoeven we inderdaad geen tandenborsteltjes meer te tellen en hebben we ook de eenvoud en de fraude bestendigheid, waar de heer van Ardenne zo terecht de nadruk op legt. Het is natuurlijk een erg radicale oplossing, ik dacht met de vorige stemming dat de vergadering radicale oplossingen niet uit de weg zou gaan, ik geloof niet dat we nu voor zo iets voor of tegen kunnen zijn, de resolutie pleit slechts om de invoering van het basisinkomen terdege te bestuderen. dank u wel.

Baks uit Bussum.
De reacties overziend en de resoluties komt bij de conclusie eigenlijk naar voren, dat het nogal heel lang zal duren als het er ooit komt, dat basisinkomen wordt ingevoerd. Wat is de attractie van het basisinkomen. Grote attractie is dat het de laagste lonen heel sterk kan verlagen, in dat opzicht is het natuurlijk een middel om

de laagste groep van onze samenleving qua opleiding aan werk te helpen, nou ik denk dat je dan eigenlijk ook een andere methode zou kunnen toepassen in die overgangstijd, wat wij doen is door fiscale maatregelen de pensioenfondsbijdragen, de loonkosten van minimumloners erg hoog te maken, zo dat iemand die het minimum loon verdient geen loon- en inkomstenbelasting betaalt, pensioenfonds hebben vaak een loonsomheffing, betaalt dan die werknemer niet, maar de werkgever, kortom ik doe nou allerlei dingen, de min.loners, de arbeidskosten voor de werkgever heel hoog te maken, ik denk dat we, gezien ook het aannemen van de vorige motie, we gaan alles herzien, althans bestuderen denk ik, dat is ook die hele fiscale politiek erbij te betrekken, alleen de soc. verzekeringswetgeving want de fiscus is helemaal geen neutrale fiscale boosdoener, de fiscus is een hele inhalige boosdoener en ik kan me best voorstellen dat in een kabinet alle ministers die daar zitten, weinig zin hebben om tegen fiscale maatregelen te protesteren, omdat ze zelf bij voortduring zelf veel wil uitgeven en dan past het niet tegen financiën of ambtenaren van financiën in overleg zegt, nou dat past ons niet maar, de grootste boosdoener in het kader van werken van de laagste inkomensgroepen is, dat dat toch een hele lage 4000,00 basis is waarop de loonbelasting al begint.

Dank u zeer, mevrouw Den Ouden.
Voorzitter, er zijn zeer veel argumenten aan te voeren, waarom een basisinkomen het zou verdienen ingevoerd te worden. Argumenten van efficiency, argumenten van persoonlijke vrijheid, dat controle wegvalt, maar ik zou de vergadering ook voor willen leggen, dat het invoeren van basisloon, voor de helft van de samenleving te weten vrouwen, en daar binnen een hele grote groep, eigenlijk een geweldige belemmering zou kunnen vormen, om de arbeidsmarkt op te gaan, want voor vrouwen betekent het in feite, niets anders dan het individualiseren van kostwinnersvoorzieningen die wij nu in ons fiscale stelsel kennen en die nederland zo schril doen afsteken in de participatie van vrouwen op de arbeidsmarkt te vergelijken met andere landen in Europa, en ik zou de commissie mee in overweging willen geven, dat zolang die toegang van vrouwen op die arbeidsmarkt om daar die economische zelfstandigheid te verwerven een belangrijk punt van overweging is de invoering van een basisloon met de nodige schroom te behandelen, want een basisloon, zoals voorgesteld dat is een voorziening die zelfs niet tot een minimumvoorziening van economische zelfstandigheid leidt en staat haaks wat we als liberalen eerder hebben afgesproken. (applaus)

De Zwart afdeling Oegstgeest.
Oegstgeest steunt van harte de resolutie van Wassenaar, glashelder, de voorzitter van Wassenaar heeft zojuist toelichting gegeven en die spreekt zeer aan, als argument de persoonlijke levenssfeer genoemd, wordt door het voorstel van Wassenaar, uitermate goed beschermd en ik denk dat de persoonlijke levenssfeer een van de belangrijkste beginselen is, de bescherming daarvan hoog moeten houden en om die reden al verdient het voorstel al een steun.

Mijnheer Meijer.
Voorzitter er gaat in dit land eenderde van de rijksbegroting aan uitkeringen en inkomens gerelateerde subsidies. Dat voor het goede begrip dames en heren 100 miljard gulden. Het is dertig miljard gulden goedkoper om de frigide vorm van

basisinkomen in te voeren, dat is 10% van de rijksbegroting, dat is het einde van het financierings tekort. Zo simpel ligt hij niet maar om maar even aan te geven dat als we gaan fundamenteel gaan denken over het fenomeen basisinkomen ingevuld op een liberale wijze, dan zijn we a) drastisch aan het vereenvoudigen,b) aanzienlijk aan het bezuinigen, dat is een. Twee voorzitter ik denk dat wij even moeten slikken als wij het woord basisinkomen horen, daar hebben we altijd wat moeite mee. Gelet op de hoek waar het woord vandaan komt is het begrijpelijk. Toch zijn er hele goede mogelijkheden om liberale invulling aan het fenomeen basisinkomen te geven, en daarmee kom ik bij mevrouw den Ouden, als je op de goede manier met een basisinkomen omgaat, is het helemaal niet zo dat dat beperkend zou zijn, integendeel, dan is het uitermate stimulerend om juist en vooral in deeltijdbanen te gaan participeren op de arbeidsmarkt. Het argument is, ik begrijp de zorg van mevrouw Den Ouden heel goed en daar heeft ze ook gelijk in, het kan op een andere manier worden ingevuld. Anders gezegd voorzitter, de KC Den Helder zou de motie van Wassenaar heel graag willen steunen.

Mijnheer Delvos.
Voorzitter, maar wat vind de commissie van de formulering die pas geleden ook in Vrijheid en Democratie een klein stukje is voorgelegd. Het gaat niet om het basisinkomen in te voeren, want we hebben het al, maar om het te rationaliseren en te vereenvoudigen.

Mijnheer Nijlen
Er wordt hier gesproken over een basisinkomen, een belastingvrije basisinkomen, maar is het geen betere term zoals ik hier uit de resolutie haal, een hogere belastingvrije som, is het dat niet waar we het over hebben, want invoering van een basisinkomen is natuurlijk belachelijk dat iemand maar 10.000 gulden krijgt, dat is toch niet waar over gesproken, er wordt gesproken over een hogere belastingvrije som.

Wie uit de vergadering
Helemaal achterin maar dan nou eens een keer aan de zijkant

Voorzitter ik heb eigenlijk een vraag en een paar opmerkingen. Ten eerste ten aanzien van resolutie 424, die van de commissie de vraag referent aan de discussie die we in vorige cluster hebben gehad en excuus voor mevrouw Larive, die daarbij vergat over de trampoline, maar ik denk dat hetzelfde trampoline effect hier een basiselement is om, hoe kun je dat effect boven water blijven houden. Als ik kijk naar de resolutie van de commissie sociale zaken werkgelegenheid, dan vraag ik mij af in hoeverre deze commissie dat trampoline effect kan inbouwen, door handhaving van de algemene bijstandswet. Welke aanvullende maatregelen zij daarbij te kunnen treffen om een zodanig stelsel in mekaar te zetten dat men uit het vangnet van die bijstandswet als trampoline naar boven toe kan komen. Een andere vraag is tegelijkertijd op moment dat men een basisinkomen gaat invoeren is tevens diezelfde vraag aan de orde, op welke wijze kun je de trampoline effect boven water gaan krijgen, uiteraard is al gauw de reactie, dat is afhankelijk van de hoogte van dat basisinkomen, en daar zal wel voldoende stimulans uitkomen, dat mag misschien zo zijn, maar ik denk dat wij voldoende ervaring hebben dat als

eenmaal ergens een basisgrens is neergelegd, dat daarna een schitterend politiek object is om niveaus telkens wat te laten verschillen. Laatste opmerking en dat is in de richting van mevrouw Den Ouden. Een volkomen terechte opmerking die zij maakt, met dien verstande dat het de bedoeling is dat dit stuk van Ongebroken Lijnen annex de resoluties een totaal stelsel zou moeten zijn. met andere woorden, als men op een gegeven moment danwel een basisinkomen, danwel een ander stelsel invoert, dat gekoppeld moet zijn aan diezelfde individualisering. Als het een er niet is kan het ander niet, dus onlosmakelijk aan elkaar verbonden en dan is het probleem denk van mevrouw Den Ouden weg.

Mijnheer Schuddeboom.
Mijnheer de voorzitter, toen ik dat las van die inkomen, dat minimum inkomen, of hoe je dat noemt, dacht ik aan een oud boek, daar stond een gezegde in, wie niet werkt zal niet eten en ik vind het maar gek dat mensen al een inkomen gaan krijgen zonder er ooit wat voor te doen, dus dat is de opmerking even.

Dames en heren, namens de commissie, zal eerst de heer van Ardenne iets zeggen, de heer Groenveld en ik heb begrepen dat mevrouw de Bruin ook nog even

Dank u wel mijnheer de voorzitter, ik denk dat we kunnen vaststellen, dat de uitgangspunten die de commissie hanteerde door de zaal worden onderschreven. Uitgangspunt van individualisering, en beleving van eigen verantwoordelijkheid, en dat betekent inderdaad breken met het kostwinnersprincipe. Het uitgangspunt van eenvoud, waarmee sterke vereenvoudiging van de controle, zodat de privacing kan blijven gewaarborgd en men niet in excessen vervalt. Dat zijn een aantal hoofdlijnen, waarbij dan ook nog komt betaalbaarheid van het stelsel en het wat dat betreft het in de pas gaan lopen met andere landen in de buurt. De commissie zelf heeft hier vrij lang bij stilgestaan en is ook niet eensluidend tot een oplossing gekomen, hoewel de meerderheid van de commissie het overgaan tot een basisuitkering, niet over een basisinkomen wilde spreken, een basisuitkering dat ligt toch nog niet voor de hand, een aantal bezwaren, vooral van budgettaire aard. Persoonlijk weet ik niet of wij tenslotte via de lijn van de basisuitkering voor diegene die in de sociale verzekering zitten en daar tenslotte toch niet op zullen uitkomen, zeker als je daarbij bekijkt de mogelijkheid die ook nu aangehaald is in de teksten van de afdeling Wassenaar, de KC Rotterdam, door sommige sprekers, dat daarbij het minimumloon zou kunnen worden betrokken. Maar zover zijn we niet gegaan, wij vinden wel dat als commissie in ieder geval het sociale stelsel moet worden herleid op een dusdanige wijze dat er minimum uitkering komt. Voor diegene die zeggen, ja het is toch een hele overgang naar een algemeen basisuitkeringsstelsel met de heer Delvos, die is er eigenlijk al, wij kennen de bijstandswet en daar kan iedereen een beroep op doen. De argumenten die Wassenaar en enkele anderen hier naar voren brengen spreken mij aan maar nogmaals, de commissie dacht er wat anders over en wij hebben die stap nog niet willen zetten, maar ik denk dat nadere studie op dat punt mogelijk moet blijven, ik vind dit typisch een onderwerp om met een themadag uit te werken. Voorzitter ik zou het hier in dit stadium bij willen laten, een verdere discussie gaat altijd zeer in details maar ik wou alleen nog tegen mevrouw den Ouden zeggen, met de heer Bakker, als er een dergelijk stelsel moet worden

ontworpen, dan moeten inderdaad alle kostwinnersprincipe overboord en moet het zo worden ontworpen dat het geen belemmering is voor vrouwen om toe te treden in de arbeidsmarkt, integendeel.

De heer Groeneveld.
Ja ik denk namens de meerderheid van de commissie, toch enkele woorden over dat basisinkomen. Het is volstrekt juist dat het basisinkomen als vervanging van het huidige stelsel leidt tot een enorme vereenvoudiging van het stelsel.
En echter de commissie, althans een meerderheid daaruit, meent dat we dat niet moeten doen, om twee redenen, de eerste is een principiële, en het is al verwoord, ook door de vergadering, er bestaat een eigen verantwoordelijkheid van het individu om zelf een inkomen zich te verschaffen. Is hij of zij daar niet toe in staat, en het stelsel van sociale zekerheid, dat is een teken van beschaving, maar het kan niet zo zijn, want ongeacht of hij een poging doet werk te vinden, zondermeer een basisinkomen krijgt van de staat, dat acht een meerderheid van de commissie principale onjuist. Dat is een principiële reden. Een andere reden is dat als je de huidige omvang van zekerheidsgelden zou verdelen, onder de gehele bevolking, laten we zeggen vanaf 18 jaar, dan zou dat basis inkomen betrekkelijk laag uitvallen, en dat zou met name betrekkelijk laag uitvallen voor die mensen die een gerechtvaardigd beroep moeten doen op sociale zekerheid. Wij denken dus dat als je een basisinkomen doorvoert, dat een groot aantal mensen die het niet nodig hebben het ten onrechte krijgen en een groot aantal mensen die terecht een beroep moeten doen op sociale zekerheid een veel te laag bedrag aan basisinkomen krijgen. En er is gezegd dat eigenlijk al zoiets bestaat als een basisinkomen, de mensen kunnen een beroep op de bijstand doen, en dat beroep op de bijstand is geclausuleerd, dat houdt in dat slechts diegene een beroep kan doen op bijstand die er niet in is geslaagd na pogingen te hebben gedaan om zich een inkomen te verwerven, dus ten principale bestaat er in nederland op dit moment geen basisinkomen, want bijstand is niet hetzelfde als een basisinkomen voor iedereen.
Het stelsel wat door de commissie wordt aanbevolen, is het mini stelsel, dat leidt dus tot minimale uitkeringen in de sociale zekerheid, maar dat is wederom geen stelsel dat je kunt gelijkstellen met een basisinkomen voor iedereen omdat ook de uitkering, het krijgen van de uitkering, geclausuleerd is, iedereen moet in principe zelf eerst een poging doen zich een inkomen te verwerven en er is een opmerking gemaakt over het feit welke je ook bedenkt en dat stelsel een trampoline effect zal moeten hebben, ik denk dat de commissie dat volstrekt onderschrijft en ten dele het trampoline effect vooruit het effect dat pleiten voor een mini stelsel, het stelsel heeft dan voldoende financiële prikkels in zich waardoor mensen pogingen zullen doen om zelf een inkomen te verwerven, maar blijft staan dat mensen die een beroep moeten doen op sociale zekerheid, individuele begeleiding nodig hebben en moeten worden aangespoord zodat nodig is voor herscholing of iets dergelijks.

Mevrouw de Bruin.
Ja ik wou even ingaan op het misverstand wat net in de zaal was, dat deeltijdarbeid emancipatie bevorderend werkt. Ik denk dat het best gedaan heeft, het heeft de drempel helpen overkomen voor een aantal vrouwen die geen enkele toegang hadden tot de arbeidsmarkt, maar ik denk ook dat dit stadium , dat dit emancipatie bevorderend werkt voorbij is en als je ervan uitgaat dat vrouwen ook hun zelfont-

plooiing willen vinden ook in hun beroep, blijkt dat deeltijdarbeid belemmerend werkt bij de beroepsvervulling. Het feit dus dat eigenlijk mannen niet genegen zijn, deeltijd arbeid te doen is dat men zegt ja dat kan ik in mijn carrière eigenlijk niet permitteren. Ik denk dus dat deeltijdarbeid wel degelijk een plaats moet houden in het geheel, maar misschien dus als een tussen stadium in de tijd dat de zorgtaken en de beroepstaken te combineren moeten zijn maar dan zou het niet alleen voor vrouwen moeten maar ook voor mannen en dan zou het in de maatschappij zo moeten zijn dat men in zijn carrière, haar carrière een deeltijd inbouwen, maar laten we vooral niet denken dat het feit dat de arbeidsmarkt nou zo voor het aantal vrouwenbanen gegroeid is, erg positief is, want het is voor een groot gedeelte allemaal deeltijd banen zonder uitzicht op verdere beroeps ontplooiing.

Ik heb het idee dames en heren dat het groot deel van de wijsheden inmiddels gewisseld is, maar we hebben uiteraard een tweede ronde, dus wie daar het woord wil voeren is daarbij van harte uitgenodigd.

Simonis Amsterdam.
Ik kom uit een wijk, Amsterdam Zuidoost, waarvan kort geleden bekend is geworden, dat men wilde de werkgelegenheid bevorderen door de laag geschoolde in ZuidOost aan de slag te krijgen, daar staat tegenover, bedrijven die in Amsteldrie gevestigd zijn, alle mogelijke moeite hebben gedaan om laaggeschoolde, uitkeringstrekkers zal ik maar even zeggen, aan de slag te krijgen, is niet gelukt. De uitkering is kennelijk van dien aard, dat het niet loont om aan de slag te gaan. ik vraag mij af of bij de invoering van een basisinkomen het aantal mensen wat op deze manier niet aan de slag wil, niet zal groeien. Er is een oud principe dat het geld verdient moet worden, als mensen dus nog niet gewerkt hebben, en een basisinkomen gaan genieten, zal dat geld eerst door anderen verdiend moeten worden, en ik dacht dat zelfs Karl Marx al bezwaar had tegen een arbeidsloos inkomen. Een andere opmerking die ik nog wil maken, dat is deze, we gaan naar Europa 1993, we spreken 1992, maar ik heb begrepen het moet januari 1993 rond zijn, harmonisering van sociale stelsels en hoort daarbij, als wij nu ons stelsel op korte termijn dermate gecompliceerd gaan maken, dat het sterk afwijkt van de ons omringende landen, onze medeleden in de Europese gemeenschap, dan ben ik bang dat de hele ontwikkeling, deze eenwording sterk gaan bemoeilijken, en op z'n minst de positie van ons eigen land gaan benadelen.

Van Dam Rotterdam
Mijnheer de voorzitter, ik zou het betreuren als met de discussie die wij hier voeren, de discussie, de toekomstige discussie over het basisinkomen in deze partij nu zou zijn afgekraakt. Daarom was ik wel blij aanvankelijk met het standpunt van de commissie om het basisinkomen in het kader van verdere studie en onderzoek naar ingrijpende herziening van het stelsel sociale zekerheid voort te zetten en ik zou ervoor willen pleiten dat bij dat standpunt gebleven wordt en dat dus dat basisinkomen in discussie blijft.

Mevrouw den Ouden
Voorzitter dank u wel, in de eerste plaats reagerend op het antwoord van de commissie, de principiële redenen die de heer Groeneveld aanvoert die onderschrijf

ik niet, want wij hebben een systeem in onze samenleving waarbij een aantal voorzieningen eigenlijk al de functie hebben van een basisuitkering of basisinkomen, dat is de uitkering uit de bijstand, de basisbeurs, dat is de AOW voor een groot gedeelte, in die zin dat voor een aantal zaken premies betaald zijn bij de AOW bij de beurs en bijstand is dat niet het geval dus wat dat betreft is het zeer zinvol

Bij bijstand gaat u wel voorbij het feit dat er absolute criteria aan verbonden zijn, dat is bij een basisinkomen niet

Maar dat laat onverlet mijnheer Vonhoff dat de functie van de bijstand in veel gevallen hetzelfde is als een basisuitkering, gegeven ook het feit dat mensen die eenmaal in de bijstand zitten juist door die criteria daar nauwelijks meer uit kunnen komen. Dus bij de principiële kant zet ik een vraag en dat houdt ook in dat ik zeg neem de resolutie van Wassenaar in ieder geval als uitgangspunt voor nadere studie in de VVD, waar gesproken wordt over een basisinkomen een basis uitkering die in de kosten van levensonderhoud moeten voorzien, dat lijkt mij een grote insentif verder zelf nog activiteiten op de arbeidsmarkt te ondernemen en dat betekent en dan kom ik terug bij het punt wat eerder in discussie was, wat met name voor vrouwen een basisuitkering nadelen oplevert, ernstige nadelen die misschien zelfs ernstiger zijn, kostwinnersvoorzieningen die wij nu kennen, in de eerste plaats heeft het consequenties voor de pensioenen van vrouwen, maar vanuit, als dat onjuist is hoor ik dat wel van de commissie, dat op grond van die basisuitkering geen pensioenen worden opgebouwd, in de tweede plaats, zie je heel vaak gebroken gezinnen, die dan van die basisuitkering verder moeten werken, en in de derde plaats voorzitter, heb ik uit de discussie begrepen, dat wij een merkwaardige tweedeling in de samenleving hebben, mannen die volledige banen van 8 uur hebben en vrouwen die zeer tevreden zouden zijn met deeltijd banen, voorzitter als tweedeling niet wordt opgeheven en die last kun je niet alleen op de schouders van vrouwen leggen dan denk ik dat een basisuitkering een permanente rem is voor vrouwen op de arbeidsmarkt, dat betekent in feite, degradatie van vrouwen, het betekent degradatie van datgene wat de heer Bolkestein gisteravond gezegd heeft, het zou dus in moeten houden, bevordering deeltijd ook voor mannen, dat zou ik de commissie mee willen geven, de partij mee willen geven bij de uitwerking van de voorstellen, ook de positieve voorstellen van Wassenaar, kijkt u dan ook eens naar de pensioenvoorziening, het zou een geweldige isentif zijn voor vrouwen om in deeltijd te gaan werken als zij via hun werk bijvoorbeeld voor 6 uur pensioenvoorziening kregen en voor 2 uur dat particulier verzekerde. Ik denk dat het vaderschap dan plotseling zeer aantrekkelijk wordt een groot aantal mannen.

Ja voorzitter, dank u wel, ik begin de neiging te krijgen om het erg met mevrouw den Ouden eens te worden. Zoals ik het ook al met de afdeling Wassenaar eens ben. De wetgever heeft in de grondwet vastgelegd het recht op arbeid, overigens op voorstel van de hier niet onbekende heer Thorbecke. Dat kan de wetgever alleen maar gedaan hebben omdat het daar bedoelde het verwerven van inkomen, waarom anders zou je een recht op arbeid in de grondwet leggen. Als ik nou de discussie, zowel vanachter te tafels als in de zaal hoor voorzitter, zou ik u het

volgende voorstel willen doen. Ik bespeur dat wij meer over de techniek dan over het principe van het basisinkomen aan het praten zijn. Als we dat zijn dan kunnen we vaststellen dat we in grosomodo niet tegen een basisinkomen zouden zijn, mits dat een liberale invulling krijgt, waarbij, ik geef dat mijnheer Groeneveld graag mee, de eerste zorg om voor je eigen inkomen te zorgen, je broek op te houden anders natuurlijk het grondbeginsel van liberalen is. En dat denk ik ook moet blijven, dat als wij ons vinden op de motie gekoppeld aan nou laten we nog maar eens driftig gaan discussiëren over de techniek en de logistiek daarvan dat we dan een aardig end komen.

Mijnheer Delvos.
Voorzitter ik ben de heer Groenveld erkentelijk voor het overzichtelijk noemen van de argumenten van de meerderheid van de commissie. Ik heb zelf geen argumenten kunnen beluister die van de minderheid zal weerleggen, ik wil wel daarover onderstrepen wat mevrouw den Ouden daarover gezegd heeft en nog op een punt in dit verband wijzen ik charcheer nu weer een beetje kortheidshalve, namelijk het punt van de clausulering. IK denk dat dat te maken heeft die moeilijkheden die door anderen gesignaleerd zijn, van de privacy en wat ermee verband houdt en charcherende wijs gezegd, de clausulering, er zijn twee mogelijkheden, of ze werkt en dan irriteert ze, of ze irriteert niet en dan werkt ze niet, er is een combinatie mogelijk, en ze irriteert en niet werkt. Ik denk dat we dat onder ogen moeten zien, er was een schijnargument voorzitter, namelijk dat wij zo een generale invoering als ik het zo mag noemen dat basisinkomen voor iedereen dan lager zou worden omdat een aantal mensen een beroep zouden doen die het helemaal niet nodig hebben en het normaliter helemaal niet zouden aanvragen, als je er verder niks aan doet, maar dat is natuurlijk een kwestie van, laat ik het duur zeggen, van economische uitwerking. Daarbij wou ik het nu laten voorzitter.

Mijnheer Bakker.
Ja voorzitter nog twee opmerkingen. Allereerst ik kan mij de discussie herinneren van een jaar geleden dat was geloof ik in Hilversum van de partijraad die onder andere wat over de AIW van toentertijd een dergelijk stelsel opbouw die hier ook mee aan ten grondslag ligt. Dat in vergelijking met de motie van Wassenaar, waar toch in ieder geval principiële verschillen inzitten. Mijnheer Vonhoff gaf daarbij, kijk hij wordt ineens wakker, heel duidelijk een aantal kanttekeningen van die bijstand. Ik moet eerlijk zeggen dat de repliek van mevrouw Den Ouden daarbij een terechte is en ik kan me haast niet voorstellen dat mijnheer Vonhoff dat zal moeten erkennen.
Alleen de laatste opmerking van mevrouw Den Ouden alsof op een gegeven die scherpe tegenstelling, laat ik het zo zeggen, van volwaardige banen ten opzichte van deeltijdbanen, die dan later werden vertaald naar een suggestie van 6 uur en dat werd dan meteen gekoppeld vaderschapsverlof en dacht ik de individualisering van de maatschappij op het moment, het vaderschap koppelen aan deeltijdbanen of voltallige banen of wat dan ook dat vind ik een merkwaardige combinatie. Er zijn zat mensen die alleen eenpersoonshuishoudens hebben, die relatie heeft er absoluut niets mee te maken, die buiten beschouwing willen laten zelfs.

De Lindt van Wijngaarden, Wassenaar.
Een kanttekening bij het rekenwerk van de heer Groenveld, die zegt als het budget

gegeven voor de sociale uitkeringen voor de basisinkomen, komen we geld tekort, moeten daarbij optellen, ook natuurlijk de belastingvrije voet, want dat is ook eigenlijk een vorm van basisuitkering voor degene die werken, dus dat moet in het rekenwerk meegenomen worden. EEn belangrijk voordeel van de basisuitkering is namelijk dat werken gaat lonen, een groot probleem in de maatschappij is, als ik ziektewet of een of andere uitkering, dat ik weer heel hard moet werken wil ik er boven uit komen met mijn werk. Als ik een basisinkomen heb, betekent het zodra ik ga werken ga ik meer verdienen dus dat loont altijd.

Mijnheer Schuddeboom.
Ja mijnheer de voorzitter, ik heb expres al een keer een gechauseerde opmerking de zaal ingegooid, want ik wil eens proberen het principieel te bekijken. Hoe is een mens, een mens is een gemakzuchtig wezen, als hij iets krijgt, en hoeft zich er niet voor in te spannen, dan spant hij er zich niet voor in, dat is mens eigen, ik weet heel zeker dat wanneer we met basisinkomen gaan werken, dat een aantal mensen gewoon zeggen, nou daar kan ik makkelijk van rondkomen, wat zal ik me dik maken. het is onnatuurlijk, de mensen van te voren iets te geven, wij zijn, ik stel het heel principieel, geboren om te werken, daar zijn we voor geboren, en zodra wij allerlei dingen gaan bedenken, waar we hier mee bezig zijn, waardoor een mens eigenlijk niets meer hoeft te doen, dan zijn we gewoon fout bezig. Het principe moeten we eens goed willen doen en al die stelsel, ik heb net getracht te zeggen, die stelsel zijn wel nodig, ja natuurlijk, in de ... die woorden zijn gevallen in de commissie vind ik heeft een juist genuanceerd standpunt. Ik ben genuanceerd expres bezig. Natuurlijk horen er sociale zekerheden te zijn, het principe moet zijn, iedereen moet niets met sociale zekerheid te maken willen hebben, daar moeten we naartoe, het normale idee van een mens, en dan moeten we niet allerlei dingen erom heen gaan doen, die kweken gemakzucht aan en daardoor al die mistoestanden. dank u

Dames en heren, de commissie is weer aan het woord

mijnheer de Voorzitter, ik sta weliswaar een beetje aan de zijkant,

O neemt u mij niet kwalijk,

Dominicus v.d. Bussen, afdeling Groningen.
Ondanks het applaus van daarnet wou ik wat weerwoord daarop leveren. De maatschappij waar wij op het ogenblik in leven, heeft niet voor iedereen werk, er zijn mensen die ontzettend hun best doen aan werk te komen doch dat niet vinden. Zij hebben toch een recht op een bestaan, op arbeid volgens mij, verder is het zo dat als men in zijn kennissen kringen mensen heeft die wel werkloos zijn of zijn geweest, en dan weer eens een baan hebben, of een uitkering hebben, bijstand, en dan tussendoor weer een baan hebben, de problemen die die mensen meemaken, de wisseling van loon naar uitkering en dan weer een uitkering, die maakt het voor een deel dat de mensen zeggen, nou ik ga niet meer aan het werk, want dan zit ik weer twee maanden zonder inkomen, als ik die baan weer kwijt ben, daar moet men ook eens bij nadenken. Kortom samenvoegend, mensen hebben recht op een bestaan, daar is een inkomen voor nodig, we zijn als maatschappij met

elkaar niet in staat om ervoor te zorgen dat iedereen dat uit arbeid kan werven, daarnaast zijn er mensen die uit het arbeidsproces zijn gevallen door lichamelijke of geestelijke omstandigheden en ook daarvoor dienen wij te zorgen, het systeem is ingewikkeld geworden en waarom dan geen basisuitkering, ik zou dus ook goed vinden als dit congres zou besluiten, dat de VVD in principe ervoor is en een commissie opdraagt, de mogelijkheden en een stapsgewijze overgang naar het systeem te onderzoeken.

De commissie, de heer Vonhoff is uitgedaagd om mee te delen of hij inmiddels een ander standpunt heeft, na de heer van Ardenne namens de minderheid, de heer Korthals Altes namens de meerderheid van de commissie.

Ja mijnheer de Voorzitter, ik zal wel een verharde zondaar zijn maar ik ben niet van mening veranderd. Een paar opmerkingen, ik kan kort zijn omdat ik dat Groenveld inderdaad een bijzonder helder exposé heeft gegeven, met die constatering van Delvos was ik het eens met het tweede deel betoog aanzienlijk minder. Maar ik denk dat wij nog een element ook zouden moeten overwegen, wij moeten ons goed realiseren, dat bij alle automatische voorzieningen en koppelingen zonder normen die wij in de samenleving stellen en dat is het essentiële verschil tussen de minimum inkomen en basisinkomen en de bijstand, ook een essentieel verschil met studiebeurs omdat dat in de tijd eindige zaak is, ook een heel groot verschil met de AOW, omdat daar een andere financiering aan ten grondslag ligt, en AOW is ook eindigt zegt een optimist naast me en goed, het is zo dat ik als ik dat allemaal constateer, dan denk ik dat wij natuurlijk, de commissie heeft een en andermaal gezegd u moet doorgaan met studeren, maar u moet goed realiseren dat wij niet alleen op dit terrein, maar op allerlei andere terreinen vastlopen onze overheid door het generaal introducerend automatisme, en wij introduceren met het basisinkomen een gigantisch automatisme, waarbij we ongetwijfeld spanningen krijgen tussen basisinkomen en minimum loon, daardoor kijken of je het basisinkomen op een niet officiële wijze kunt invullen, en dat betekent op een gegeven moment dat inderdaad hoe dan ook je zult komen tot een systeem waarbij mensen die het echt nodig hebben heel diep onderuit zullen glijden, dan zal de druk ontstaan om boven dat basisinkomen weer een specifieke voorziening te gaan treffen, en dan blijkt dat basisinkomen geen basisinkomen meer te zijn, en dan ga je inderdaad in een spiraal van gecompliceerdheden. Nogmaals prachtig om die gecompliceerde systemen te gaan onderzoeken, dat is zelfs heel mooi als ze gecompliceerd zijn, daar is de commissie in meerderheid ook niet tegen, maar dit begin zal zal zeker omarmen, dat zouden wij niet moeten doen, zouden dan onvoldoende kritische zin betonen.

Mijnheer van Ardenne.
Dank u wel mijnheer de voorzitter. Ik natuurlijk buitengemeen vereerd om als namens de minderheid te spreken, ook al bestaat die minderheid misschien uit mijzelf, maar ik zou erop willen wijzen dat er eigenlijk geen sprake is van een minderheid en een meerderheid van de commissie, want dat alle commissieleden, het rapport hebben gevonden, naar discussie, de enige opmerking die ik wel gemaakt heb is dat zelfs als het zo is dat nu als commissie stellen wij moeten in ieder geval wel naar de minimum uitkering toe voor diegenen die nu in de uitke-

rings criteria vallen laat ik het zo zeggen, of aangescherpt criteria, in ieder geval niet voor iedereen, dat praktische overwegingen en die zijn hier veel over de tafel gekomen op een gegeven ogenblik ons wel eens gewoon pragmatisch zouden leiden naar andere oplossingen waarbij dan ook het minimumloon betrokken wordt, waarbij de punten van Dom. v.d. Busse betrokken worden, het duiventil effect, en dat minimumloon met name natuurlijk om groepen van de samenleving te helpen die het nu niet krijgen omdat de arbeidsprestatie die zij, bijvoorbeeld door ongeschooldheid kunnen leveren, niet in verhouding staat, tot het minimum loon, dat ze zouden moeten verdienen, dat komt er allemaal bij, dat die pragmatische overweging ons wel eens op het spoor zouden kunnen zetten een basisuitkering, het woord basisinkomen, vinden wij inderdaad een onjuist woord omdat inkomen inderdaad ik ben het met mijnheer Schuddeboom eens verondersteld dat je daarvoor werkt of althans gewerkt hebt op de een of andere manier. Maar dat dat een praktische oplossing zou kunnen zijn, zou ik niet van te voren willen uitsluiten, wat dat betreft ben ik het gewoon eens met de toelichting van de KC Rotterdam, die die afweging maakt. Mijn pleidooi is er dan ook op gericht, gezien de argumenten zoals hier over en weer gewisseld om deze zaak verder uit te werken omdat een ding vaststaat, een herziening van onze sociale voorzieningsstelsel, dat is zojuist ook door de partij uitgesproken, wij willen die herziening doen volgens een aantal criteria, dat moet uiteraard gebeuren met inachtneming van een aantal randvoorwaarden duidelijk zijn geformuleerd, maar als je dan de discussie hoort dan denk ik we staan eigenlijk helemaal niet verschrikkelijk ver van mekaar, laten wij nu oppassen dat we niet in een situatie komen, dat we het een zwart en het andere wit gaan zien, het zal een geleidelijke overgang zijn en het gaat er maar om dat het stelsel tot stand komt, dat inderdaad functioneert als een sociaal rechtvaardige trampoline aan de ene kant aan de andere kant ook betaalbaar is en essentieel de verantwoordelijkheden niet uitholt. Dat zal betekenen, dat de geïndividualiseerde uitkering veel lager zal zijn in welk systeem dan ook. Ook al krijg je die als uitkeringsgerechtigde en dan krijg je meteen vanzelf de vraag, hoe je dat dan moet doen met diegene die om enigerlei wijze toch weer in een afhankelijkheidspositie zitten, het probleem van de toetredingsdrempel, het uittreden, door Dom.v.d.Busse aangeroerd, is een essentiële zaak en daarbij de controle, want een van de problemen van de WAO is op dit moment denk ik, dat een heleboel mensen wel zijn ingetreden, in weze al zijn uitgetreden, soms aardig wat bijverdienen maar dat in het systeem niet alleen met heel scherpe controle kan ondervangen en dan zit je weer in die privacy. Als er bijvoorbeeld in een van de resoluties sprake is van het overwegen van negatieve inkomstenbelasting, dan besef ik dat daar heel veel aan vast zit, dat zou ik van te voren niet willen uitsluiten. Dus het enige verschil dat minderheid en meerderheid in de commissie zou kunnen distilleren is dat we ons verenigd hebben op de tekst zoals die in het boekje staat, maar dat mijn mening althans is dat de praktische uitwerking daarvan geen last zou moeten hebben van zaken die dan misschien zouden kunnen omdat wij zonder dat precies te definiëren een aantal zaken van te voren hebben vastgespijkerd.

Voorzitter, ik wil toch nog een enkele opmerking maken om te waarschuwen. Wat is het geval, de afdeling Wassenaar vraagt om nadere studie, we moeten het niet a priori afwijzen, nu moet je natuurlijk nooit iets a priori afwijzen, dat zou heel onverstandig zijn, we zitten bij elkaar om te proberen met elkaar beslissingen te

nemen en a priori afwijzen is altijd onverstandig maar beredeneerd afwijzen of beredeneerd enige afstand nemen en dan niettemin eventueel instemmen met een studie is een ander verhaal. Ik zou toch in de allereerste plaats nog eens willen wijzen op het principiële karakter van de beslissing die je gaat nemen als je zegt dat er zo'n groot aantal deelnemers in de samenleving zijn die een uitkering krijgt zou het misschien beter gaan zijn om de zaak om te keren en te zeggen iedereen heeft recht op een uitkering behalve als je verdient. Mag ik wijzen op de praktische consequentie dat het nu al tamelijk lastig blijkt om te controleren of iemand die een uitkering krijgt en dat is dus nog niet 100% van de samenleving of iedereen die een uitkering krijgt niet stiekem wat zwart bijklust. Wij gaan het te controleren bestand straks uitbreiden tot 100% van de samenleving. Want er zal hoe je het ook wendt of keert ieder automatisch werkend systeem, daar heeft de heer Vonhoff terecht op gewezen, ieder automatisch werkend systeem, heeft het in zich dat er een grote groep zal zijn die probeert daar op enigerlei wijze misbruik van te maken. Mag ik een aantal, u heeft dat misschien zelf wel eens meegemaakt, u herinneren hoe jongeren in onze samenleving daarop reageren, als 18jarige nog thuiswonend en nog schoolgaan op het dan plotseling ontvangen van studiefinanciering, een geschenk van vader staat, ter gelegenheid voor het bereiken van de meerderjarigheid, en denkt dan inderdaad dat vanaf dat ogenblik het een soort Sinterklaas paradijs is waarin men dan is binnengetreden. Ik geloof dat we en dat ben ik met de heer Schuddeboom eens, dat we heel duidelijk als liberalen moeten stellen dat ieder de verantwoordelijkheid heeft voor zijn, haar, eigen inkomen en dat we daarnaast zoals we dat altijd hebben gedaan en zoals we dat ook terecht nog eens in de tekst van de resolutie Capelle a/d Ijssel staat, dat wij daarnaast een ieder moeten vrijwaren van materiële nood en dat dat dient te geschieden in een stelsel van sociale zekerheid, dat en dat hebben we terecht besloten, aanzienlijk vereenvoudigd moet worden en dat bovendien kleinschalig moet worden uitgevoerd. Dat is vanochtend aangenomen, kleinschalig uitvoeren, ik zie niet hoe je een stelsel van een basisinkomen voor iedereen kunt combineren met een kleinschalige uitvoering, nogmaals het is goed om met Wassenaar te zeggen dat we niet a priori dit soort denkbeelden moeten verwerpen, maar als we een studie gaan instellen daarnaar dan moet dat een studie zijn die zeker ook zeer sterk aandacht geeft aan het feit dat wij ons zelf ervoor moeten hoeden, tot een stelsel te komen wat door zijn grootschaligheid grote gevaren in zich kan bergen, denk aan de risico's die wij, de moeilijkheden die we hebben gehad met de studiefinanciering, die grootschalig en veel te centralistisch opzet en denkt u tenslotte aan het feit, dat is inderdaad terecht vanochtend genoemd, per 1 januari 1993 deel uitmaken van het Europa zonder grenzen en dat ook terecht is gezegd, dat wij moeten proberen, dan toch met onze sociale stelsels niet al te zeer van elkaar gaan verschillen.

Dank u zeer dames en heren ik probeer een lastige discussie samen te vatten en we komen tot enige besluit vorming samen met u allen. Ik zou om te beginnen erop willen wijzen, dat de vergadering naar mijn gevoel het over een groot aantal zaken met elkaar eens is. In de eerste plaats heb ik genoteerd uit de discussie, iedereen vind dat er een systeem moet zijn met verdergaande individualisering, ten tweede dat het systeem eenvoudig en controleerbaar moet zijn, ten derde dat het betaalbaar moet zijn en ten vierde, dat het een aansporing moet vormen om tot de arbeidsmarkt toe te treden, niet alleen voor mannen maar evenzeer voor vrouwen,

dat dat een viertal punten zijn waar we met zijn allen achter kunnen staan. Blijft dan de vraag over, de vormgeving en moet dat dan in de vorm van basisinkomen of moet dat juist niet in de vorm van een basisinkomen, en moet daar wellicht een studie over worden verricht. Wellicht is het zo dat de motie, de resolutie die het meeste in bespreking is geweest, de resolutie van de afdeling Wassenaar, ons nog het meeste ruimte geeft om op basis van de vier uitgangspunten die ik uit de discussie voor u heb samengevat nader na te gaan wat dan de juiste vormgeving van dat stelsel moet zijn. Wassenaar zegt het basisinkomen moet daarbij a priori niet worden uitgesloten, het moet allemaal nog nader worden onderzocht. Wanneer dat de uitspraak van de vergadering zou zijn, dan zal het Hoofdbestuur gehouden zijn op een of andere wijze iets te verzinnen waardoor in samenwerking met de commissies die we daarvoor hebben het een en ander zal worden onderzocht en dan weet een dergelijk gezelschap de algemene vergadering in ieder geval een basisinkomen a priori niet heeft uitgesloten. (applaus)

Beluister ik daaruit met instemming met wat ik zo heb samengevat, dat we het daar met elkaar over eens zijn, mevrouw den Oude

Voorzitter ik ben het helemaal met u eens maar ik miste in uw samenvatting dat zo'n nieuw stelsel ook de stimulans moet vormen voor een herverdeling van betaalde en onbetaalde arbeid voor mannen en vrouwen, als u die eraan toevoegt is aan de discussie ook recht gedaan.

Er wordt zo hier en daar voorkeur uitgesproken om maar voor de duidelijkheid een stemming te hebben, goed. Weest u erop voorbereid dames en heren dat

Mijnheer de voorzitter, mag ik dan een inlichting van u hebben, want uw samenvatting die ligt en die had dacht ik enige instemming van de vergadering, die heeft toch een wat ruimere benadering dan de tekst van Wassenaar, ik dacht dat met uw samenvatting een aantal andere resoluties zijn opgenomen en naar mijn wijze van zien is Wassenaar niet in overeenstemming met datgene wat u nu heeft samengevat, omdat in Wassenaar een aantal gerichte zaken over het belastingvrije inkomen worden geformuleerd waar u het stelsel formuleert, waar mijn vriend van Ardenne het basisinkomen vervangen heeft voor het begrip basisuitkering, dat dat een plezierige opschuiving van van Ardenne en ik zou het jammer vinden dat dat verloren ging door resolutie en door stemming.

Maar mijnheer Vonhoff u weet dat wij hier in deze vergaderingen juist op deze wijze discussiëren, als we discussiëren, omdat we niet willen letterziften, maar dat we willen proberen te formuleren waar we het over eens zijn, daarom heb ik niet voor niets de resolutie van Wassenaar van enige interpretatie voorzien die niet van mij afkomt, maar uit de vergadering, en waarbij ik heb geprobeerd om datgene wat in de vergadering leeft zo goed mogelijk te koppelen aan de bestaande resolutie, en daarmee denk ik dat ik antwoord heb gegeven aan uw vraag.
Zou u het goedvinden dat we nu gaan stemmen.

Voorzitter nog een opmerking,. van de afdeling Wassenaar nog even toelichten, hoe de motie in elkaar zit als u mij toestaat. U moet wel even in de gaten houden

dat dat niet zomaar een motie is om nu tot stemming te komen over basisinkomen of een variant daarvan, het vraagt slechts om nadere studie, u moet de motie zien in samenhang met het artikel uit de nota van de commissie nummer 2 op blz 25 waarin wij het gevoel hebben het basisinkomen wel degelijk a priori wordt afgewezen.Ik dacht dat uw samenvatting waarbij dat dus niet meer het geval is alle kanten bekeken kunnen worden, uitstekend is en daar kan ik me heel wel in vinden. Ik zou het best bij uw samenvatting willen houden, maar ik wil er wel op wijzen dat als het tot stemming komt, we dus niet stemmen voor of tegen dat basisinkomen. Dat vraagt de resolutie helemaal niet.

Mag ik namens de commissie daarop reageren. Ik stel het bijzonder op prijs dat dus inderdaad heel duidelijk is dat de motie niet moet worden uitgelegd, de VVD spreekt zich uit voor een basisinkomen, de VVD spreekt zich uit voor een nadere studie, het is niet zo dat de commissie a priori die gedachte heeft afgewezen, daar is uitvoerig over gediscussieerd, de heer van Ardenne heeft namens de minderheid en zichzelf sprekend dat ook duidelijk gemaakt, maar de commissie heeft ook zich zeer voorzichtig uitgedrukt door te zeggen, het kan echter worden betwijfeld of ook de derde doelstelling wordt bereikt en die derde doelstelling is dus herstel van de persoonlijke verantwoordelijkheid, argument is ook duidelijk vanochtend in de zaal genoemd, bovendien lijkt het dubieus of een redelijke financiering ervan mogelijk is, nou dat zijn niet de termen waarvan iemand zich bedient die a priori iets afwijst.

Voorzitter het is natuurlijk wel zo dat Wassenaar oorspronkelijk toch wat meer pro het basisinkomen was, dan de commissietekst, zodanig aangepast, dat eigenlijk de commissietekst, als zodanig waarvan de commissie zelf ook zegt, wij zijn ook niet a priori, wij zijn ook niet tegen studie, dat ik ook niet zo verschil meer zie van geamendeerde tekst van Wassenaar en het commissie standpunt, en daarmee maken we dus eigenlijk geen enkele keuze.

Geerling Wassenaar
Ik wou me graag bij vorige spreker aansluiten. Ik denk dat er eigenlijk helemaal geen behoefte meer is aan onze resolutie. En dan zal ik hem misschien technisch intrekken.

De resolutie is ingetrokken en we zijn het met elkaar eens.

Aan de orde zijn 431 t/m 442. wie, mijnheer Meijer,

Ja voorzitter niet zozeer over dit cluster, twee technische opmerkingen, ik denk dat het goed is de notuleringsdicsussie over dit congres en zeker het vorig congres in het hoofd hebbend, met name uw heel precieze en nauwkeurige samenvatting aan het einde van vorige cluster, zeer goed wordt opgeschreven en ook zeer goed wordt weergegeven, daar is hij te waardevol voor, dan een tweede technische opmerking, u bent vanochtend heel hoopvol begonnen mee te delen dat er namens de commissie twee leden het woord zouden voeren, bij de afgelopen clusters die nu we nu in behandeling hebben gehad, hebben het dubbele aantal woordvoerders gehaald, ik zou er toch heel gelukkig mee zijn, dat u dat weer terug brengt tot de oorspronkelijke bedoeling.

Wie over de resoluties die nu aan de orde zijn.

De Cup, Westenschouwen.
Over de resoluties 436 van de KC Zeeland, zou ik toch willen benadrukken, de oneigenlijk is om aanbod te beheersen tegen een premiedruk en in stukken vier en zes wordt nogal het een en ander tegengesproken, het is natuurlijk wel zo, dat natuurlijk een besparing mogelijk is door burocratie en gecompliceerdheid te vermijden, maar dat je dus een aanbod gaat beheersen omdat je laat maar zeggen meer zorg wil terugdrukken vanwege de premiedruk vind ik een oneigenlijke gedachtengang en ik wou daar nog eens een uitspraak over hebben, dan de tweede kant is 442, ik nadruk op leg dat er meer mogelijkheden zijn van de toegang tot zorgverlening minder is door die contractuele relatie staat daar, ik zou daar nog aan toe willen voegen dat in hoofdstuk 1 staat namelijk bij punt 3 dat is de liberale boodschap, te veel concentratie van macht gevaarlijk is en dat dient zich namelijk hier aan om de zorgverlening aan een contract met de hulpverlener te verbinden. Ik hoop dat men daar nog duidelijk over uit spreekt.

Dank u zeer

Veldhoen afdeling Bergen op Zoom.
Ik wou even kort toelichten de resolutie 435, wij hebben in Ongebroken Lijnen er onvoldoende aandacht gevonden voor immateriële aspecten van de gezondheidszorg, wel gegeven in ruimte voor liberalisme, daar worden een paar voorbeelden genoemd van consequenties waartoe het leidt wanneer er onvoldoende aandacht is voor immateriële aspecten, bijvoorbeeld de kwestie van de euthanasie, een maatschappelijk aanvaard iets, artsen geacht worden erin mee te gaan, volgens hun overtuiging te handelen, daarmee eigenlijk nog strafbare handelingen kunnen verrichten. Een ander aspect van de bezuinigingen, wanneer die niet voldoende doordacht worden, dan kun je problemen krijgen zoals onlangs voorgekomen zijn, operatiekamers die gesloten zijn, ziekenauto's die met ernstige patiënten door het land moeten rijden, en dan ook oneigenlijke beslissingen van zorgverleners, die moeten zeggen of ze hun laatste bed al of niet ter beschikking stellen van die patiënten enz. die schuif je dus eigenlijk de beslissingen die het met zich meebrengt schuif je daarop af, dat wilde ik even zeggen.

Wie uit de commissie.

Voorzitter mag ik even naar aanleiding van de laatste spreker een opmerking maken dat die immateriële aspecten dat die in het volgende hoofdstuk staan dus hier niet aan de orde zijn en het daarbij laten, komt in het volgende hoofdstuk aan de orde, 9.1.

Mevrouw Fouten, uit Noord Holland
Voorzitter dank u wel, ik zou graag de aandacht willen vragen voor de resolutie 434, Capelle a/d IJSsel, daar staat, toevoegen de belangrijke rol die preventie moet spelen, tevens zou ik daarbij willen betrekken de resolutie 431, afdeling Bilthoven, zei vragen onder andere aandacht voor de samenhang van de voorzieningen, ikzelf zou voor de gezondheidszorg willen vragen voor de kwaliteit van de gezondheids-

zorg en het welzijn bij de stelselherziening. Als we dan naar punt 5 gaan, in het hoofdstuk, zegt de commissie, Ongebroken Lijnen en ik citeer: hoewel ook in deze sector, meer marktwerking een gunstige invloed kan hebben, en ik kan u zeggen als statenlid van economische zaken, kan ik alleen maar pleiten voor meer markt werking en juist in de gezondheidszorg, juist in welzijn, want ik heb ook welzijn en gezondheidszorg is het uitstekend alleen bij de stelselherziening, dreigt een zwakke groep in het gedrang te komen, en die zwakke groep met name moet toegang hebben tot de gezondheidsvoorzieningen, wat eigenlijk zal dreigt te blijven liggen is met name dus de preventie in de gezondheidszorg, de kwaliteit en uiteindelijk de samenhang van de voorzieningen, naar mijn mening moet daar een democratische orgaan over waken, als u dan denkt, dat zou ik graag de commissie mee willen geven aan een democratisch gekozen orgaan, dan zou je bijvoorbeeld kunnen denken aan de provincie, als u dan toch aan de provincie denkt, dan heb ik als hulpmiddel daarvoor, stelselherziening en als de commissie daar aandacht aan wil besteden, een hulpmiddel is daar een PR, provincie besteedt aandacht, protectie de kwaliteit, aan promotie van de kwaliteit, protectie van de samenhang van de voorzieningen, en uiteindelijk preventie.

Mevrouw Kroos.
Voorzitter, er is net even over 434 en 438 van Capelle gesproken, wij vinden in de tekst dat die erg voorzichtig was over het markmeganisme, dat we de zwakke groepen moeten beschermen dat is uitstekend, maar de lijn die de tweede kamer fractie de afgelopen jaren had en ik denk ook nog maar even aan het rapport Dekker, dat kunnen we eigenlijk haast niet meer terugvinden, omdat we wat markgerichter en concurrentie in die situatie zouden willen en als ik kijk naar een groot aantal instellingen in de gezondheidszorg en ook maatschappelijke dienstverlening, moet ik nog steeds constateren dat ze de subsidiegelden niet altijd even efficiënt gebruikt worden, dat de cliënt echter de hoofdfaktor is, dus wat dat betreft waren we wat teleurgesteld, omdat de tekst toch wat aarzelend was. Ten aanzien om nu de provincie allemaal weer te gaan doen heb ik toch de vorige spreekster ook aarzelingen, we kunnen natuurlijk allemaal weer controles gaan inbouwen, net zo goed als de provincie een heleboel adviserende organen op die gezondheidszorg heeft, ik denk dat dat ook weer een taak erbij wordt waarvan ik zeg laat het toch maar van een groot deel bepalen, ook controleren.

Voorzitter mag ik daar nog even op reageren.

Nee, want we hebben maar een spreekbeurt per ronde natuurlijk. Namens de commissie, de heer van Ardenne.

Dank u wel mijnheer de voorzitter, ik zal het kort maken, ik meen dat een aantal kanttekeningen die vanuit de vergadering gemaakt zijn bij het stuk van de commissie in weze zich begeven in lijn van wat de commissie eigenlijk heeft willen stellen, de commissie heeft weer gesteld dat de toegankelijkheid van de gezondheidszorg voor een ieder vast moet blijven staan, wat nu, dat is ook de enige reden dat er grenzen gesteld moeten worden aan de marktwerking, dat is natuurlijk de essentie, zou je dat schrappen dan kan je een zuivere marktwerking invoeren maar dat kan niet als je de toegankelijkheid waarborgt voor een ieder, dat is in weze de spanning

die in de gezondheidszorg ligt. Natuurlijk moet er veel zorg besteed worden aan preventie, ik ben het ook eens met diegene die zeggen, je moet de ethische kant, en die komt in het volgend hoofdstuk, wel degelijk gelijk op laten lopen met het medisch technisch kunnen, dat is in de commissie niet omstreden, maar nogmaals dat is het hoofdstuk hierna, een punt waar ik wel op zou willen wijzen, dat juist omdat die vrije toegankelijkheid er is om redenen van efficiency het nodig kan zijn om tot bepaalde zeer globale vormen van aanbodbeheersing over te gaan, dat daar met name democratische gekozen organen toch wel een taak in hebben. Het gaat kortom om een evenwichtig samenstel, het vorig kabinet heeft daar duidelijke aanzetten gegeven, daar was nog wel hier en daar kritiek op mogelijk en ook verfijning maar dat is altijd in de politiek, wat op het ogenblik aan de hand is, lijkt erop dat inderdaad de grove volksverzekering wordt ingevoerd, waarvan inderdaad bepaalde groepen, tussen wal en schip dreigen te vallen, en waarbij alleen de burocratie op een andere manier wordt ingevoerd, beslist niet minder wordt, ook beperken van de vrije keuze omdat de verzekeraar dan een contract sluit, en als jou arts nou toevallig geen contract heeft dan krijg je het niet vergoed, nou daartegen heeft de heer de Cup terecht gewaarschuwd. Kortom ik zie mijnheer de voorzitter, in wat er uit de vergadering gezegd is wat nadere adstructie en verfijningen, ik zie geen strijdigheid met wat de commissie heeft neergeschreven.
436 daar heb ik inderdaad een kanttekening gemaakt dat het niet zo kan zijn, dat je het aanbod niet op een bepaalde globale manier zou moeten beheersen, vanwege de reden die ik daarvoor gaf.

Zouden we het bij deze ronde kunnen laten, de toelichting van de heer van Ardenne, heer Schuddeboom.

Ik stond hier al een hele tijd maar u kijkt weinig naar links, ik begrijp dat wel, maar

Ja dat is een afwijking,

Ja ik neem het u ook niet kwalijk, ik denk dat mijn vraag beantwoord is, maar ik wil hem toch stellen, want ik begrijp al een hele tijd niets meer van die gezondheidsverzekering, de indruk die ik krijg uit de kranten is, langzaam maar heel zeker onafwendbaar naar een volksverzekering afstevenen, ik kan er niets anders uithalen en ik ga straks van de commissie horen, ik weet het natuurlijk niet goed, krijgen we nou een volksverzekering, langs achterdeuren of krijgen we die niet, daar wil ik straks een duidelijk antwoord op hebben.

Mevrouw Fouten
Ik dank de heer van Ardenne voor zijn goede antwoord, zijn uitgebreide antwoord, ik onderschrijf dat ook volledig, waar ik op gewezen heb met name, dat dat democratisch gekozen orgaan, daar de aandacht voor heeft wat belangrijk is dat de provincie op dat moment de planningstaak en de beleidsverantwoordelijkheid voor verzorging, de planningtaak voor ziekenhuizen en de planningstaak voor verpleeghuizen. Er is een geweldige know-how bij de provincie op dit moment over deze zaken. Dat democratisch gekozen orgaan er komt dan ben ik zeer tevreden, mijn pleidooi was, de kennis en know-how is er, laat die dan ook bij de provincie die dat kan.

Mijnheer van Ardenne
Ik ben het met beide sprekers volledig eens, de heer Schuddeboom, dat dit kabinet gevaarlijke koersen aan het inslaan is, de kamerfractie hoeft daar voor te waken en mevrouw Fouten heeft inderdaad gezegd dat de provincie het orgaan is waarbij je zou moeten kijken misschien met bepaalde grote gemeenten nog een, maar dat is de uitwerking voor een bestuurlijke organisatie.

Dames en heren dan zijn we nu toe aan het laatste blokje van resoluties, 443 en 444. Ik heb het gevoel dat het daar meer gaat om opmerkingen, dan discussiepunten maar is er nog iemand die daarover het woord wil voeren.

Mijnheer Cup.
Ja mijnheer de voorzitter, het gaat eigenlijk even om de conclusie van de commissie, er staat ergens een zinnetje van Europese regelgeving uniformeren, ik dacht dat er voldoende mensen van Europa weten die in de commissie zitten, nooit de bedoeling kan zijn, want in Europa praat men over harmoniseren, en dat is ook de opmerking, dat is een de toelichting van de kc Zeeland, harmoniseren op weg naar de vooruitgang, dat is uit artikel 18 van het verdrag van Rome, dan heb ik daar ook het commentaar bij staan dat niet zinvol is om nieuwe stelsel te bedenken, ik was eigenlijk stomverbaasd dat een wereldman als Dekker met een stelsel aan komt zetten, wat in Europa helemaal niet bestaat, en dan hebben wij zelf ook gezegd dat we altijd de Europa toets zullen gebruiken, punt 8 hoofdstuk 4, en vind ik dat de commissie hier een beetje onderuit gaat met zijn eigen ideeën, want ik zeg ook uiteraard moet, er staat hier wel betekend dat verkeer enz. op de burgers van andere lidstaten, die als die komen, uiteraard zeg ik dan, dan is men wel zo zeker dat de burger bij ons dan hier er niet op achteruit gaat. Er zijn verschillende dingen dat dat wel zo is en mevrouw Larive heeft in Amersfoort nog kort geleden gezegd dat we Staphorst van Europa zijn dus er zijn nog wel wat dingen te harmoniseren.

Dank u zeer, dames en heren ik mag de discussie even onderbreken om, naar ik mag aannemen, namens u allen, welkom te heten in ons midden de heer de Klerk, minister van .... in België
en lid van het Europees parlement en u weet hij zal aanstonds het woord tot deze vergadering richten. mag ik constateren dat wij met het blokje resoluties klaar zijn.

Mevrouw Larive

bandje 2 - 27-4-91 11.00 - 12.30 uur

laatste stuk van bandje 1

Mevrouw Larive.
Ja voorzitter ik zal heel kort zijn, want we schieten lekker op, na twee uur bezig, hoe dat af moet vandaag weet ik ook niet, naar aanleiding van wat de heer Cup gezegd heeft. De Europese Gemeenschap wil noch harmonisatie, noch uniformisatie, of uniformizering van sociale zekerheid, dat is een nationale klus, er komen geen instructies uit Brussel, dat orde in eigen huis stellen dat zullen we zelf moeten doen. We geven, zoals ik in Amersfoort al kort heb aangegeven, op dit moment zo'n 922 miljard uit in de 12 landen aan de sociale zekerheid, mochten wij onze twaalf stelsels willen harmoniseren, uniformiseren, of hoe je dat ook noemen wilt, niveua, zoals dat bijvoorbeeld van West-Duitsland, dat lager is dan dat van Nederland, kost dat zo'n 1300 miljard ecu, en dat geld is er niet, het is een nationale verantwoordelijkheid, u had het over de Europatoets, perfect, dat moet, we moeten vergelijkende overzichten maken, geen maatregelen die in strijd zijn, die te veel afwijken met wat er om ons heen gebeurt, maar harmonisatie naar beneden is een mogelijkheid die geregeld naar voren wordt gebracht, wordt uitgesloten omdat de Europese Gemeenschap tot taak heeft de vooruitgang te stimuleren.We zullen door die vrije markt van 93 geleidelijk aan naar elkaar toegroeien, de politiek van gelijk kleine stappen, evolutie en geen revolutie en dat is bijvoorbeeld al in Zuid Europa, op eigen kracht de landen bezig zijn om hun stelsel naar boven op te werken, het is geen taak voor de Europese Gemeenschap dat is eigen cultuur, eigen identiteit en wij zijn tegen die Europese eenheids..maar wel heel belangrijk doorgaan op de weg zoals we vanochtend ook besproken hebben van het orde in eigen huis stellen, niet te ver uit de pas lopen met de ons omringende landen.

Voorzitter, mag ik een slotopmerking, met dat stelsel waar we nu mee bezig zijn, voor de ziektekostenverzekering, dat men nu dus ook Europees kijkt en niet dingen bedenkt, die in Europa niet voorkomen, onzinnig.

Dank u zeer, dames en heren daarmee besluiten zij de discussie van dit blok, en ik draag graag dit voorzitterschap over aan de heer Knip die hoofdstuk 9 met u zal behandelen.

Dames en heren, aan de orde is 445 t/m 461. wie van u wenst daarover het woord. Ik zie tenminste vier sprekers, allereerst die meneer daar achterin.

Dank u voorzitter, Jongejans afdeling Zoetermeer.
De afdeling Zoetermeer zou graag het standpunt van de commissie willen verzoeken inzake resolutie 447, de commissie heeft zich daar niet over uitgesproken en wij vinden dat dat wel mogelijk had kunnen zijn vanwege het feit dat die DNA technologie een zaak is die op het ogenblik in beweging is, naar onze mening moet deze ontwikkeling openbaar zijn opdat een ieder de ontwikkelingen, de mogelijkheden,de beperkingen, de risico's zich bewust zal kunnen zijn en dat er aldus een kritische afweging mogelijk is. Vervolgens denken wij ondanks alles in de richting van de deregulering dat dit een onderwerp is dat vatbaar is voor een maatschappe-

lijke regelvorming omdat er te veel risico's aan verbonden zijn.

Dank u wel.

Mevrouw van Berkesteyn, commissie jeugdbeleid.
Ik wou de bijzondere aandacht van de vergadering vragen voor resolutie 445, met betrekking tot het stimuleren van de eigen verantwoordelijkheid voor jongeren en hen het mogelijk te maken om eigen keuzes te doen. Ook de woorden van de heer Korthals Altes bij de studiefinanciering geven een extra accent om hiervoor aandacht te vragen. Dit hoofdstuk heet ontplooiing van de mens in samenleving met grote mogelijkheden voor allen, de verantwoordelijkheden die jongeren zullen moeten nemen, na hun achttiende zullen op een eerder moment in ontplooiing gestalte moeten krijgen en daar vragen wij hier bij dit punt bijzondere aandacht voor. Het verkiezingsprogramma voor de tweede kamer is dat ook al geweest met name voor de mogelijkheid voor een eigen rechtsingang wanneer er een problematiek is die ouders en jongeren uit elkaar drijven, willen wij positief benaderen dat in het hele ontplooiingsproces de eigen verantwoordelijkheid gestimuleerd wordt, mogelijk maken van de eigen keuzes. Juist van een liberale uitgangspunt, eigen verantwoordelijkheid voor iedereen, bijzondere aandacht moet zijn voor diegene die jonger zijn dan 18 jaar en nog niet meerderjarig zijn.

Dank u wel,

Sluiters, kamercentrale Den Helder. Ik wil even aansluiten op de heer Jongejans van afdeling Zoetermeer, op resolutie 447, en ik wil u onze resolutie 455 en daarbij die van 453 van Leiden en 56 van Zaanstad, 58 van Hoekse Waard onder de aandacht brengen. Die hebben allemaal dezelfde strekking als de zeer krachtige en korte resolutie van Den Helder. Ik zou graag in eerste instantie uw standpunt willen weten over deze resoluties die ik genoemd heb.

Mevrouw de Jong, afdeling Zaanstad.
Ik wil ook de aandacht vestigen op resolutie 456, waar wij een toevoeging aan punt een verzoeken. namelijk weliswaar grote voordelen aan de toepassing van genetische manupilatie verbonden, er zijn desondanks strenge wettelijke regelingen noodzakelijk om misbruiken te voorkomen, dat missen wij als opgenomen in punt 1, en willen daar meer aandacht voor dank u.

Mevr. den Ouden,
Ja voorzitter even een vraag, ik zou mij kunnen voorstellen dat de rede van de heer Bolkestein van gisteravond, de afdeling Albranswaard, zijn naam verbind aan de resolutie 450, die resolutie zou ingetrokken hebben, is dat gebeurd.

Dat is mij niet bekend,

Nee, ik wil een opmerking maken, want dan is die dus nog boven tafel, daar wordt een voorstel gedaan om de emancipatie van de vrouw niet weer in bijzonderheid te vermelden, u begrijpt dat zowel ikzelf als de heer Bolkestein daar andere opvattingen over hebben, maar de heer Bolkestein heeft al voor zichzelf gesproken,

voorzitter het mag zo zijn, grote acceptatie is de emancipatie van de vrouw in de samenleving, dat is volstrekt in lijn met de liberale filesofie, Alletta Jacobs heeft dat allang in gang gezet, de liberale vrouw van het eerste uur, maar voorzitter de overheid immer een neutrale instantie en achter ons liggende decennia een tal van wetten en regelgevingen tot stand gekomen, die op dit moment nog belemmerend werken voor jjuist dat emancipatieproces van de vrouw wat betreft die resolutie van de afdeling Albranswaard, zou ik de commissie willen verzoeken omdat ik dat ook in de toelichting van de commissie niet expleciet tegenkom om die resolutie echt af te wijzen, er is nog veel liberaal werk te doen, mensen in deze samenleving, wel emancipatie van vrouwen, dus ook van mannen, gestalte kunnen krijgen.

Geen sprekers meer in de eerste termijn, dan is het mijnheer Wilmer,

Voorzitter, ik reageer op het betoog van mevrouw Berkestein, en ik beperk me tot het onderwerp, jongerenaangelegenheden, de commissie kan zich vinden, de verwoording van de commissie jeugdbeleid, maar wil er wel een kanttekening bij plaatsen. Op zichzelf is de 18- problematie, de 18- situatie, de leeftijdcategorie onder de 18 en de opleidingen het klaarmaken voor de positie in de samenleving volstrekt aan de orde wordt door de commissie onderschreven. Dit is van zeer groot belang.
De commissie wil nog wel een verband leggen met hoofdstuk 6 met de burgers e.d. en dan met name par. 5, waar het gaat om de minder prettige processen in de samenleving van ontsporingen, vandalisme e.d. en er zal ook rekening mee moeten worden gehouden, de jongeren op een of andere manier niet alleen het onderwijs en een goede opleiding terecht komen ook op een gegeven moment weer in het spoor gezet kunnen worden zoals dat met normale patronen van een goed onderwijs lukt. Het is een uitgebreide en zeer ingewikkelde problematiek, die wij lastig vonden om goed onder woorden te brengen, met hoofdstuk 6 bent u akkoord gegaan, ik leg nog even uitdrukkelijk de verbinding tussen datgene wat de commissie jeugdbeleid aan de orde heeft gesteld en in het verleden al door u is vastgesteld. Ik wou het hier graag bij laten.

Dan zal mevrouw Larive nog ingaan op het resoluties 462, 489.

Neemt u me niet kwalijk ik heb iets niet begrepen. Wilt u nu verder gaan met 462.
Ik wou deze ronde afmaken, want we spreken in twee termijnen.

De heer Vonhoff zal nog ingaan op het onderwerp euthanasie, dat is nog uit vorige cluster dacht ik nog overgebleven en in het vooruitzicht gesteld.

Er was inderdaad een opmerking gemaakt, door u bij gezondheidszorg, ik wil in het algemeen zeggen dat de commissie weliswaar zeer voorzichtig heeft geformuleerd, onder andere op blz. 27, 9.1., maar in feite daar en dat blijkt ook wel dat er een toelichting op blz. 72 op de resolities, de voorzichtige formulering, steken nogal vergaande en consequente standpunten op, want het is mij opgevallen dat in het algemeen toch men teveel gekeken heeft naar de voorzichtigheid van het woordgebruik en daardoor niet in alle scherpte heeft geconstateerd, dat wat er staat, wat daar staat is, ten aanzien van de vraagstukken van leven en dood, er inderdaad

ruimte moet zijn voor een eigen individuele afweging, tegelijkertijd is er een scherpe censuur aangebracht tussen datgene wat in die sfeer eigen beslissingen behoren te zijn en dat standpunt gaat dunkt mij verder dan wat er tot nu toe ook ten aanzien van wetgeving en voorgenomen wetgeving in discussie is gebracht en in tweede plaats is er wel gesproken nadrukkelijk over datgene wat wel het overheidsdomein is, daar vallen bijvoorbeeld alle resoluties onder die wijzen naar de DNA problematiek, dat wij heel goed doen, onderscheid te maken waar een overheidsdomein is, uit wetenschappelijk onderzoek, het overheid absoluut moet terugtreden en dat is in het prive domein waar eigen individuen beslissen over dit soort vraagstukken. In uiterste consequentie ondersteunt door wat wij met verantwoord medisch handelen zouden moeten omschrijven. Dat raakt dan niet aan de persoonlijke beslissing waar wij in eerste aanleg nadruk leggen in onze tekst. dank u wel.

Dit moet allereerst de heer Sneiders recht doen, hij had het wel goed begrepen. U kunt staks nog in de gelegenheid bij resolutie 462.

Dames en heren, tweede termijn bij deze cluster 445 - 461

Ik dacht dat ik nog even iets over emancipatie mocht zeggen.
Ik zal heel kort zijn, dat wij als zaal ook wel eens zijn met wat mevrouw den Ouden verwoord heeft, ik wou er alleen op wijzen dat de lijn Aletta Jacobs, Bolkestein, den Oude, de commissie wordt voortgezet, ik denk wel dat ik elke keer weer bespeur dat we denken dat we er al zijn en omdat wij in onze eigen kring een aantal redelijk geemancipeerde vrouwen optreden en denken daardoor dat het allemaal gelukt is. Wij weten echter dat de maatschappij toch iets groter is, dan de VVD, wij vergeten daarbij ook de VVD vrouwen een hoeveelheid groter zijn dan het aantal geemancipeerde vrouwen die optreden en dat daar nog heel wat te doen is.

Dank u wel, dat betekent dat de commissie de Albranswaard resolutie volstrekt verwerp, maar dat zal u al duidelijk zijn geworden.
Ik doe nu een poging om te komen tot een tweede termijn. Wie uit de zaal wil gebruik maken van de tweede termijn.

Ja Voorzitter, de afdeling Zoetermeer heeft nog geen standpuntbepaling omtrent resolutie 447 en van een aantal resoluties uit de kop van Noord Holland. graag een nader commentaar, dank u.

Ja ik dacht dat de heer Vonhoff daarop geantwoord had. Als u nog nader toelichting wilt moet u het nu zeggen.

Dat is mij eerlijk gezegd ontgaan, ik heb wel iets begrepen over de gezondheidssector, maar ik heb beslist geen standpunt gehoord over de DNA technologie,

Dat zal dan zodadelijk nog worden aangevuld, waar nodig is. De heer Sluiters

De heer Jongejans heeft mijn vraag al gesteld.

Andere sprekers nog uit de zaal, niemand, de heer Vonhoff.

Mijnheer de voorzitter, het spijt mij dat ik in de behoefte om kort en snel te zijn, onduidelijk ben geworden, mijn excuses daarvoor. Als ik aangeef dat wij, en dan ga ik terug naar de tekst van ons rapport, de overheid kan niet in de plaats treden van de individuele geweten maar is wel gehouden om daar op te treden, waar techniek en wetenschap het algemeen belang kunnen aantasten, citaat van blz. 27, dan gaat nu juist over al dat soort manipulaties, genetische manipulaties, daar waar het individuele eigen beslissingsrecht wordt overstegen, omdat het gaat om de eigen levenssfeer, maar om het ingrijpen van een wetenschapper die uiteraard zijn eigen individueel geweten ook heeft, maar niet over zijn eigen levenssfeer, maar een algemeen belang raakt. Daar valt het NA onderzoek, die aanwijzingen, ruimschoots onder, vandaar dat is zei in de geformulering van de commissie, zijn veel vergaande standpunten ingenomen, en in die zin zijn de resoluties van Zoetermeer en van Dn Helder duidelijk liggend in het verlengde van de mening die beweerd is door de commissie.

Ik dank u voor uw antwoord, wij zijn er tevreden mee, dat u daar achter onze resolutie staat.

Wenst iemand stemming over resoluties uit dit cluster. We hebben al duidelijk aangegeven dat de commissie, vier vijftig verwerpt, dat wordt niet nog in stemming gebracht, dan mag ik aannemen dat de zaal zich kan vinden in het besprokene naar aanleiding van dit, en gaan wij door naar cluster 462,489. en ik denk dat ik de heet Sluiters het woord geef, als hij daarvan gebruik wil maken, want dat komt hem nu toe.
Nog niet. Andere sprekers.

Van Haga, Kamercentrale Rotterdam.
Ik zou graag aandacht vragen voor onze resolutie 462 met name voor de term, kwaliteit van het onderwijs, u gebruikt dat in uw Hoofdlijnen, maar wij zijn van mening dat de kwaliteit van het onderwijs, dat niet zondermeer kan noemen als je aangeeft wat je er precies onder verstaat, want als je over onderwijs praat, dan praat je indirect of rechtstreeks over de kwaliteit van het onderwijs. Dat in eerste plaats, daarnaast u zegt in punt 3, Hoofdlijnen van dit hoofdstuk, spreekt u over het uitsterven van het mammoet, van de mammoetwet onderwijs, wij zijn van mening dat de mammoetwet ook goede dingen naar voren heeft gebracht, en dat je wat goed is moet je toch handhaven. We zouden dus graag een nadere toelichting willen hebben op wat u bedoeld met het uitsterven, ik denk niet dat u daarmee hebt bedoeld wat we dachten, maar we willen dat graag van u horen, wat we verder gemist hebben en dat wordt ook door diverse andere afdelingen naar voren gebracht, ik zie hier onder andere Reeuwijk, Utrecht, Den Helderm, Albranswaard, is dat we in geen enkele zin hebben teruggevonden, het beroepsonderwijs, en beroepsonderwijs is, ik denk niet dat iemand dat zal tegenspreken, bijzonder belangrijk, met name natuurlijk ook wat we hiervoor hebben besproken over uitkeringen, werkeloosheid en dergelijke. Beroepsonderwijs moet dus zeker de aandacht hebben. Om een goede relatie te krijgen tussen of juist een goed beroepsonderwijs te hebben is nodig dat er een verband bestaat tussen onderwijsgevende en degene die in het bedrijfsleven zitten. Wij pleiten dus voor een goede koppeling tussen onderwijs en bedrijfsleven en wij denken dat dat onder meer

mogelijk is als de scholen meer vrijheid krijgen en dat is ook een van de punten die we naar voren hebben gebracht, dus financieel en organisatorisch in de gelegenheid gesteld om zelf constructief te werken aan verbeteringen en ik denk dat dat dus ook helpt wat dat betreft, die contacten naar het beroepsleven, de scholen meer vrijheid krijgen dat dan dat punt beter is gewaarborgd, bovendien als de scholen meer vrijheid krijgen, zal het ook zo zijn dat de mensen, met name de onderwijsgevende met meer plezier zullen werken, ik denk dat dat helemaal in de lijn is van liberalen, die mensen vrijheid geeft en vrijheid met hun eigen verantwoordelijkheid. Ik wou het hierbij laten, dank u wel.

De heer Voskuilen.
Mijnheer de voorzitter, de kamercentrale Den Helder heeft zich in meerderheid positief opgesteld, het stuk wat onderwijs betreft. Toch zijn er een paar punten in, waar wij niet behoorlijk vrolijk van werden. Kreet als de mammoet moet uitsterven en dergelijke, ik denk niet dat we nu daar erg veel verder mee komen. De resolutie Den Helder, 478, daar wil ik een paar punten heel kort even bij aangeven. Wij vinden dat de eindtermen voor het basisonderwijs opnieuw gestalte moeten krijgen. Tweede punt wat deze tak van onderwijs betreft, doorstroming naar het speciaal onderwijs, daar zullen toch meer eisen gesteld moeten worden, aan die doorstroming. Het kleuteronderwijs heeft heel wat in moeten leveren bij het nieuwe basisonderwijs, en we zouden ook in het beleid en in de visie van de VVD meer aandacht aan willen besteden. Wat heel erg belangrijk is denk ik dat de discussies over de structuur van voortgezet onderwijs, VWO/HAVO/MAVO eindelijk eens een keer stoppen. Ik denk dat we daar niet duidelijk genoeg over kunnen zijn. Wij hebben een schooltype, we hebben scholengemeenschappen, VWO/HAVO/MAVO, waar eigenlijk in principe men tevreden over is. Voor het eerst van het jaar zien wij dat, scholengemeenschappen die breed zijn, zonder LBO nog, dat daar meer leerlingen naar toe gaan, dan naar HVO/VWO die dat aantal leerlingen wat daar procentueel naar toe gaat terugloopt. De ouders hebben gezien dat ook dat schooltype perfect werkt. Natuurlijk zijn daar problemen en mevrouw Ginjaar heeft al geprobeerd dat op te vijzelen met de HAVO, maar dat zijn punten die in de marge kunnen plaatsvinden. Wat ons bijzonder eigenlijk teleurstelt is het beroepsonderwijs, het is net al even gezegd, weinig aandacht heeft, als wij zo door gaan met het beroepsonderwijs, zal dat verdwijven. Wij hebben dan ook gemeend, de formulering te moeten hanteren om te zeggen, het zal moeten leiden tot grotere scholengemeenschappen. Dat is een boeiende discussie, maar het is ons bekend dat als LBO aan het scholengemeenschap wordt toegevoegd, het VWO wegloopt, maar er zal een keuze gemaakt moeten worden, beroepsonderwijs, meer algemeen vormend, gestalte te doen geven. Bij dit punt wil ik ook even aanhalen de resolutie uit Zaanstad, waar duidelijk staat dat het aantal examens zal moeten worden uitgebreid en dat de schooltypen in stand moeten worden gehouden. Ik zou daar ook nog de nadruk op willen leggen.

Mevrouw Bruggeman, afdeling Den Haag
Ik zou eerst wat algemene opmerkingen willen maken. Het antwoord van de commissie op de stortvloed van resoluties uit het land op het onderwijs is, geeft heel duidelijk aan wat het land ook voelt. Goed onderwijs is voor liberalen ongelooflijk belangrijk. Want dat is de kans om mensen de kans te geven zich goed te

ontplooien. Maar de opmerkingen in de nota Ongebroken Lijnen, zowel als de resoluties sluiten niet hier niet helemaal bij aan hoever de werkelijkheid al gevorderd is, om het onderwijs zo te veranderen zoals de liberalen graag willen, variatie en mogelijkheden voor iedereen, dat dat eenvoudig ondergespit gaat worden, nu stelt de commissie voor, om bijvoorbeeld een geschrift hierover te laten maken, gelukkig zag ik bij de voorstellen van het hoofdbestuur, dat er volgend jaar gerekend wordt op een themadag over het onderwijs. Het is ontzettend belangrijk, dat duidelijk wordt hoever er al aan de onderwijssituaties geknabbeld is, welke maatregelen eigenlijk al niet meer terug te draaien zijn, dus het eerste wat ik zou willen vragen aan de commissie is of zij bereid is om van een geschrift over te stappen op die themadag, en of dat niet te lang zou duren en of dat eind volgend jaar zal zijn, misschien aan het begin van het volgend jaar. Ten tweede wil ik er op wijzen, dat de wet basisvorming al zover gevorderd is dat een heleboel noodkreten uit het land, die uit de resoluties blijken, variatie, over de mogelijkheid tot behoud van categorale scholen, ik ben het met de vorige spreker namelijk helemaal niet eens, dat dat samenvoegen van die grote gemeenschappen LBO zal beschermen, ik ben overtuigd dat LBO en Gymnasium aan de linkerkant en aan de rechterkant het spectrum volstrekt kapot zullen gaan, als dat voortgezette basisvorming zoals dat nu gepland wordt, door zal gaan met nog maar 10% vrije ruimte, die ook al weer gedeeltelijk is opgemaakt, kortom dit onderwijs is zo verschrikkelijk complex, dat ik voordat ik in bijzonderheden treedt en de resoluties van Den Haag steun, graag eerst van de commissie de onderwijsspecialisten zou willen horen, of zij de themadag, of zij dat willen ondersteunen, of zij bereid zijn om de resoluties die zijn ingediend, zowel naar inhoud als naar strekking, in de themadag te betrekken, en om die themadag dan in handen te geven, de voortbereiding, bij de specialisten uit de onderwijscommissie en kamerfractie, want het is werkelijk een onderwijs, een onderwerp wat niet eenvoudig is. Heel erg gecompliceerd, vooral omdat er allemaal veranderingen in voorbereiding zijn en haast niet meer terug te draaien, en tot slot wil ik, om dat het toch nog algemeen is, even mijn lof uitspreken voor de medewerking die onze VVD fractie in de kamer heeft gegeven om in ieder geval die voortgezette basisvorming weer een jaar uit te stellen, nog even adempauze hebben, en om te voorkomen dat Wallage met min. lessen eigenlijk nu al begint het gymnasium om zeep te helpen.

De heer Schuddeboom.
Ik voel me net vanochtend een soort zendeling. Ik ben weer geneigd om weer wat principiele dingen naar voren te brengen. Ik doe het weer. We hebben het over kwaliteit van onderwijs, en daar ligt het niet aan, de maatschappij, overal zien we het en ook bij onze jeugd die, daar willen we niets meer van eisen, dus we schuiven alles vooruit we maken het de jeugd zo makkelijk mogelijk, we willen zo min mogelijk eisen stellen en wanneer de kinderen van school afkomen, brullen we met z'n allen, die jeugd die presteert niet veel. Daarbij vergetende, dat deze maatschappij die eisen niet stellen. Dan wil ik specifiek even over het beroepsonderwijs, dat ligt me namelijk zoals u weet nogal aan het hart. Er wordt gezegd, het beroepsonderwijs, dat wordt verwaarloosd. Ik zou haast zeggen in Nederland vanzelfsprekend, want wij zijn helemaal geen industrienatie, wanneer ik naar Duitsland kijk, naar Oostenrijk, daar stelt men een eer in een beroepsschool daar komt, krijgt een opleiding, daar is iedereen groots en trots mee. Hier willen we de

handel in, zodra een jongen, ik ga het nu weer overdrijven, zodra een jongen 3 x 3 + 9 vlot uit zijn hoofd zegt, zeggen we MAVO klant, en als hij dat niet kan dan zeggen we LBO, daarmee wil ik maar zeggen, het LBO is niet leuk maar het is een rest onderwijs, het komt, dat ligt niet aan die leerkrachten die doen het best wel, het komt omdat in Nederland de instelling is, als het even kan moet je niet een vak gaan leren, je moet de handel in, zegt men het niet bewust dan denkt men het, je moet naar de MAVO naar de HAVO, hoeveel van die kinderen zijn niet volkomen gefrusteerd mislukt bij ons en wat gaan we dan krijgen, hebben helemaal geen zin in algemene vormende vakken, daar lopen ze een beetje de kantjes mee af, dat hebben ze al zo vaak gehad, ze hebben lagere school gehad en ze hadden er geen zin in, dan moesten ze naar de MAVO, komen dan bij ons, weer algemeen vormende vakken, krijgen, dat heet tegenwoordig een baalgedrag, dat werkt zelfs door, en dat is heel zorgelijk, dat werkt zelfs door in de praktische, technische vorming, want op het moment hebben wij kinderen, die heel moeilijk kan stimuleren en wat er met die kinderen nagaat, dan blijkt dat ze vanaf de eerste klas van de lagere school, van de basisschool, hebben ze moeite gehad met leren, ze hebben er geen zin in, en dan komen ze uiteindelijk bij ons en inplaats dat ze direkt aan een vak mogen beginnen, want dat is hun ideaal in het begin, wat gaan we weer krijgen, rekenen enz. dus die kinderen, wij passen het onderwijs bij die kinderen niet aan en daardoor is het beroepsonderwijs zoals het nu is en zo is de instelling van ons allemaal, het is gewoon gedoemd te verdwijnen. Ik zit er nou, dat wil ik tot slot even zeggen, ik zit er nou een kleine 40 jaar bij, ik heb het van begin tot nu toe meegemaakt, het is 40 jaar langzaamaan afgebroken. Dat doet niemand opzettelijk, het zit waarschijnlijk in ons Nederlandse volk, want we hebben er geen interesse in en dan kunnen we zeggen, ja de industrien knappen het op, dat is niet waar, dat doen de grote industrien, die hebben bedrijfsscholen en noem maar op, maar de kleine industrien die hebben dat niet en dat is 70 tot 80% van onze industrie die bestaat uit kleine bazen, die willen die jongens niet hebben want die kunnen hun handen niet gebruiken, het gevolg is, de jeugdwerkelozen, en zo blijven we in die vicieuze cirkel. We hebben ... een basisinkomen beginnen, maar we pakken de dingen niet aan waar we ze aan moeten pakken, dank u. (applaus)

De heer Vos, afdeling Middelburg.
Eigenlijk zou ik nu even stil moeten zijn, dat past na zo'n betoog, en toch wil ik nog heel even een heel ander onderwerp aan de orde stellen. Wij leven in Nederland immers onder het algemene cultuurpatroon, dat wie zijn hoofd boven het grasveld uitsteekt, de kans loopt dat het afgemaaid wordt, dat is heel vervelend, vandaar dat ik nu wat aandacht vraag voor het wetenschappelijk onderwijs, dat is nog niet genoemd hier, dat is ook misschien wel tekenend, want het krijgt steeds minder aandacht, nietemin is de goede naam van een aantal Instelling van wetenschappelijk odnerwijs in ons land van vroeger, zolangzamerhand aan het verwateren, doordat dat wetenschappelijk onderwijs in Nederland te weinig aandacht krijgt naar mijn mening en als het aandacht krijgt dan is het alleen maar bezuiniging, of maatregelen die daar op neer komen. Ik zou dus wat dat punt betreft willen vragen om in de onderwijssfeer nou niet alleen meer over nivellering te praten en ook niet meer alleen te willen praten over probleemgebieden in het onderwijs, het wetenschappelijk onderwijs begint zo langzamerhand ook een probleemgebied te worden, dus zou het misschien wel juist moeten, maar wij zouden die maaiveld

theorie ook in algemene zin een keer onder de zoden moeten helpen, dat ook de goede, de kwaliteit in onze samenleving, behouden blijft, want het is wel de kurk voor onze toekomst.

Alvorens de commissie het woord te geven, mevrouw Bruggeman noemde daarstraks de mogelijkheid van een themadag en of de commissie bereid zou zijn, dat kan de commissie niet, dat kan het hoofdbestuur wel, en ik mag u toezeggen, dat wij bereid zijn, in ruggespraak uiteraard met de onderwijscommissie, om op korte termijn een themadag onderwijs te organiseren, juist ook omdat dat precies in lijn ligt met wat de commissie al zei dat er behoefte zou zijn aan het produceren van een stuk op het gebied van onderwijs. Dus dat in gedachte nemend, wij de discussies op dit cluster, op dit hoofdstuk, dan ook echt op hoofdlijnen nu kunnen afronden. Ik geef uiteraard nog gelegenheid voor een tweede termijn, misschien kunnen we die dan echt op hoofdlijnen voeren, nadat de commissie in eerste termijn geantwoord heeft, mevrouw de Bruin.

Ja in allereerste plaats, vind ik dit nou typisch een onderwerp waar ontzaggelijk veel goede opmerkingen overal uit het land gekomen zijn, waar men zich allemaal in verdiept heeft, waar je echt uitgangspunten hebt om inderdaad dalijk met zijn allen de boel uit te gaan werken. Een veelheid van opmerkingen is gemaakt, ik zal zoveel mogelijk erop ingaan, waarbij ik moet stellen, aan de orde gesteld, de kwaliteit van het onderwijs, waar wij het allemaal zo roerend over eens zijn, natuurlijk heel moeilijk te definieren is. Wat is kwalitatief goed onderwijs. U kunt kijken naar wat er gedoceerd en geprobeerd wordt over te brengen, je kunt ook gaan kijken hoe de mensen die dat onderwijs genoten hebben functioneren aan de hand van dat genoten onderwijs. En ik denk dus dat je dus mee moet gaan bepalen en dat zal dan ook in diepere discussies een plaats moeten hebben, wat betreft de doeleinden die we bereiken met het onderwijs, niet alleen wat wordt er gegeven, hoe kunnen de mensen met behulp van het onderwijs vooruit. Daarnaast zal het heel belangrijk zijn, hoe meten we of doe doeleinden ook bereikt zijn, en dat is verschrikkelijk moeilijk, elke keer als op onderwijsgebied dingen voorgesteld worden, dan kun je best nog vrij aardig erovereens worden wat je wil, maar of je nu echt wat bereikt hebt, wat je hebt willen bereiken, en dat op een objectieve en een goede manier te meten is heel erg moeilijk waar onderwijsdeskundigen nog niet uit zijn. Hetzelfde geldt bijvoorbeeld voor vragen als toelatingseisen en dergelijke, die heel moeilijk scherp te definieren zijn, is inderdaad een zinvolle eis om te kijken of iemand geschikt is voor een opleiding. Zowat betreft de kwaliteit denk ik dus dat we het allemaal eens zijn over het feit dat die kwaliteit verbeteren moet, maar het zal heel moeilijk zijn om er verdere wegen voor te vinden. Een onderwerp wat iedereen bijzonder aangesproken heeft is het grote beest de mammoet en dat is wel leuk met zo'n kreet daarin dat daar in ieder geval weer op ingegaan wordt. Ik wou erop wijzen dat de mammoet uitgestorven is en dat wij juist door voort te gaan na te gaan wat er uit die mammoet voortgekomen is, we alweer een heleboel punten vooruitgekomen zijn. De mammoet zal misschien uit moeten sterven, maar dat betekent niet dat al degene die afgeleid zijn van de mammoet en de kennis die we daarmee opgedaan hebben zonder meer weggedaan moet worden. De mammoet heeft dus een heleboel nadelen, waarin wij het als commissie gesteld hebben, hebben we dus op de nadelen gewezen, een te grote eenheidsworst zou

kunnen worden, het hoeft helemaal niet, de mammoet heeft natuurlijk ook een aantal positieve punten waarop wij voort moeten gaan met uitbouwen en dan kom ik meteen op de mogelijk van differentiatie, die dacht ik door iedereen onderschreven wordt, je krijgt de grote problemen, de mensen die te hoog moeten grijpen, de mensen die te laag moeten gaan grijpen op een bepaald moment, der is een gloeiend betoog over het LBO gehouden, het is inderdaad helemaal niet enthousiasmerend op de manier waarop LBOers algemeen vormende vakken moeten gaan volgen, terwijl ze eigenlijk wel met hun handen kunnen denken, ze denken, maar met hun handen. De manier is een manier van leven die met de huidige opvatting, tegengewerkt kan worden, aan de andere kant zit het gymnasium die waarschijnlijk juist gefrustreerd wordt als ze met hun handen moeten denken en daardoor is het zo dat we toch die differentiatie van onderwijs binnen de mammoet op een of andere manier veilig moeten kunnen stellen. Het beroepsonderwijs heeft te weinig aandacht gehad, dat spijt ons zeer, en dat is dan misschien door de kwestie van de allemaal inkorten van een paar bladzijde, want het heeft in de commissie wel degelijk veel aandacht gehad. Het is een van de punten, als je zegt wat is eigenlijk het doelstelling van onderwijs, dan zeg je onderwijs heeft een doel, zelfontplooiing van mensen te bevorderen, het heeft tot doel cultuuroverdracht, het heeft ook een zeer sterk doel, dus zich in de maatschappij kan handhaven, bij kan dragen aan een positieve ontwikkeling van de maatschappij en dat kan alleen als er aansluiting is tussen het onderwijs en de beroepssector en ik denk dat alle ondernomen initiatieven alleen maar toe te juichen zijn en dat wij dat ten zeerste onderstrepen. Wat betreft de opmerkingen die gemaakt zijn over eindtermen voor basisonderwijs, meer eisen aan doorstroming in het onderwijs en het handhaven van VWO/HAVO zou ik willen opmerken dat het stellen van eindtermen altijd positief is omdat men daardoor het onderswijsproces beter kan in de hand houden en hoe het loopt. Ik denk dat de doorstromingseisen ook positief worden beoordeeld, maar dat het moeilijk is om daar de exacte vorm voor te vinden waarop dat plaats kan vinden , dat betekent weer inhoudelijk kijken hoe de verschillende programma's aansluiten, je ziet nu de mogelijkheden, ik wil het niet altijd over moeilijkheden hebben, van ook toch wel goeie ervaringen van de HBO'ers die op universitair gebied toch op een hele goede manier presteren. Laten we ook eens wat positieve dingen over onderwijs zeggen. Kleuteronderwijs, daar denk ik, dat daar het principe wat daar achter zit goed is, namelijk de continuiteit van de opvoeding van een kind, en niet vroeger die grote ... die er was tussen het spelen op de kleuterschool dan het harde leven dat tot je kwam als je dan op lagere school kwam. De basisschool heeft het doel om het kind aansluiting aan de eigen ontwikkeling een heel geleidelijke ontwikkeling te laten doormaken en wanneer die er aan toe is dingen kan laten doen. Natuurlijk wel zo

misschien mag ik mevrouw de Bruin vragen niet te zeer in details te treden

Ik zal dus even zeggen dat het hier dus de machtsverhoudingen tussen kleuteronderwijs en lagere school eigenlijk een rol gespeeld hebben die steeds minder wordt.
Ik denk dus de opmerkingen die er gemaakt zijn over de werkelijke ontwikkeling in het onderwijs door mevr Bruggeman dat we daar gewoon vanuit moeten gaan, nu heeft beluisterd ook dat wij moeten zeggen nou dit is de situatie op het ogenblik,

dat zijn de doelen die we hebben, dit zijn de middelen die we hebben, hoe kunnen we dat inzetten. De commissie is, dat werd net al gezegd, niet bevoegd om oordelen te geven over themadagen en fundamentele studies, ik denk dat wij het meest zouden geneigd zijn om te adviseren aan het hoofdbestuur om een fundamentele studie op te laten zetten omdat het fundamentele kwesties zijn en daaraan een themadag vast te knopen. Ik wou als slot nog zeggen dat het wetenschappelijk onderwijs dat onder het maaiveld dreigt te gaan op het ogenblik inderdaad een van de punten is waarvan je zegt die moet meer aandacht krijgen valt een beetje buiten ons .. met name ook de kwestie

Ik denk dat u moet proberen af te ronden want dit neemt te veel tijd]

Ja de laatste zin, namelijk over excelent onderzoek, daar, ja nu ben ik van mijn apropos af voor mijn laatste zin, ik denk dus dat je heel goed in de gaten moet houden hoe die onderzoekscholen en het onderwijs op elkaar afgestemd raken en dat is waar we in de toekomst zeker aandacht aan moeten geven.

Heel kort mijnheer Wilmer,
Voorzitter ik zou het met een grapje willen inleiden, men stelle zich voor, toets aan het eind van het basisonderwijs, zou zeggen lagere school, er worden 100 kinderen getoetst die moeten een antwoord geven op de vraag noem een knolgewas met een a, en dan zijn er 80 die noemen aardappel, dat is correct, dat voldoet aan beide criteria, het is alleen niet zo vreselijk origineel, die worden verwezen richting LBO, er zijn er 15 die antwoorden andijvie, dat is dan weliswaar een a, maar de andere voorwaarde dat is dan ingevuld, maar vooruit die hebben in ieder geval nagedacht, die zijn geschikt voor het VWO, en dan zijn er nog vijf en die antwoorden postelein, nou de a en het knolgeweis zijn beide buiten beeld, maar hier is durf getoond, hier is lef, en deze mensen zijn dan geschikt om naar het universitaire onderwijs te gaan aldus de criteria van de toetst. Zo simpel is het niet, ik moet zeggen dat als ik de heer Schuddeboom hoor praten, ik altijd zeer gevleid door de emotie die in een vergadering kan zijn weer, dat geldt ook voor mevrouw Bruggeman, en trouwens voor anderen die de bezieling verwoorden en onder woorden weten te brengen, daar heb ik een grote achting voor. Wat met de emotie die opgeroepen wordt met de zin, de mammoet moet opnieuw sterven, in feite wordt bedoeld, het is natuurlijk ook een stuk emotie van de zijde van de commissie, dat wil ik dan toch, mevrouw de Bruin heeft daar inhoudelijk al het een en ander over gezegd, zeker niet herhalen, dat we toch in ieder geval aan de orde willen stellen, vanuit de liberale gedachtengang wij ook hier het punt van de individualisering, de individuele benadering boven water moeten zien. En dan denken wij aan twee dingen, in de eerste plaats, dat is de overzichtelijkheid van het onderwijs, school, de overzichtelijkheid voor het kind als zodanig, aan de andere kant de veelvormigheid van het onderwijs. We zitten natuurlijk met een reuze ingewikkelde zaak, dat onderwijs de grootste organisatie in het land is en dan ook nog eens in handen van de overheid, en dat geeft de nodige moeilijkheden, zoals we dat ook in dit kabinet weer kunnen vinden. De commissie kan de betogen van alle aanwezigen die voor mij gesproken hebben in deze zaal goed volgen en onderschrijven, maar met betrekking tot mijnheer Voskuilen nog een opmerking. Het kan toch niet zo zijn dat de nadruk niet op het LBO kan vallen of liever gezegd dat dat een apart

aandachtveld wordt in de hele onderwijs paragraaf, ja toch wat minder geprofileerd is. Ik denk onder andere aan het punt dat zelden wordt genoemd maar een buitengewoon compenent in het LBO is, dat is agrarisch onderwijs. Daar zal toch zeker een kader voor moeten bestaan. Het andere punt dat aan de orde moet komen is als men overgaat tot de plannen die in dit kabinet weer aan de orde zijn, namelijk de vergroting van scholen, juist de hele schaaldiscussie, dit onherroepelijk een kaakslag betekent, wel op het platteland maar...

van de grote steden, als wij het hebben over de mammoet dan heb je het met name over de overzichtelijkheid, dus de schaal, veelvormigheid en hebben we toch het idee, dat wij de leerling het meeste recht doen, als wij in ieder geval een veelvuldig niet te grootschalig pakket, wat overigens niks zegt over de organisatie die daar achter zit, maar dat is een hele andere discussie die hoeven we op dit moment niet te voeren.

Mevrouw Larive, zeer kort, voor het Europese deel

Voorzitter, we wachten allemaal met spanning voor de toespraak van Willy de Clercq, wij zijn blij dat een aantal resoluties de voorstellen ondersteunen, wat betreft meer talen, breed pakket van verplichte vakken. U denkt misschien ddie Euro weer met d'r 1992, maar de wereld veranderd, de deuren gaan niet alleen naar buiten open, ook naar binnen, er komt dus meer concurrentie en het onderwijs heeft daar een belangrijke rol. We leiden in Nederland op het ogenblik aan de wet van de remmende voorsprong, we waren zo goed op een heleboel terreinen, de landen om ons heen zijn op dit moment bezig met een inhaalmaneuvre, West Duitsland bijvoorbeeld, daar leren de leerlingen op school twee vreemde talen, ook als verplicht eindexamen pakket, voegt u daar hun moedertaal duits bij en je hebt drie internationale talen. Het leven in, bij ons is het nog steeds een, wiskunde, mevrouw Ginjaar heeft zich geweldig ingezet voor de actie kies exact, veel kritiek opgewekt, dames en heren nederland is het enige land in de hele Europese gemeenschap waar wiskunde geen verplicht eindexamenvak is. Ook dat stelt ons in een achterstandpositie. Er komt die nota met stroomprofielen, ik begrijp het niet helemaal goed, Marjan Fransen zal daar zeker in de tweede kamer volgende maand, als het in behandeling komt aandacht aan geven, en ik hoop dan ook dat op ons themacongres of in dat geschrift wat er komt, de partij zich duidelijk zal uitspreken voor wat meer verplichte eindexamenvakken, talen en wiskunde, en voorzitter ik sluit af en vraag aan de zaal, heeft uw kinderziel eronder geleden dat u destijds 13 verplichte vakken had.

Ik hoop werkelijk, dat u nou niet een voor een gaat antwoorden op die vraag, want dan wordt het nog een hele lange tweede termijn, ik wou de zaal vragen gezien het in het vooruit zicht gestelde themacongres, nu echt de tweede termijn te beperken tot hele grote hoofdlijnen en mevrouw Bruggeman staat daarvoor garant.

Een hele grote hoofdlijn is, en dat wil ik tegen mevrouw Larive zeggen, onze kinderziel heeft er misschien wel of niet onder geleden, de mijne behoorlijk, maar (applaus) maar in die maatschappij en in die constellatie was het heel wat moeilijker om te spijbelen of uit te vallen, de cijfers te halen of voor je eindexamen te zakken,

dat was allemaal heel anders, we praten over de huidige maatschappij. Over kwaliteit gesproken, ik ben het volstrekt met mevrouw de Bruin eens, hoe praten we over kwaliteit, hoe kan je het meten, want een ding is zeker en dat zal mijnheer Fransen mij straks bevestigen, als ik hem vraag om er ook nog een woordje over te zeggen, we leren misschien minder talen, de kinderen, ze leren het beter, die taal die ze leren, dan wij vroeger. Er is toch, ja daar kun je over twisten, ik denk dat voor onze taal het allerbelangrijkste is pleiten voor variatie, voor een ongelooflijk skala van soorten onderwijs, want we zijn allemaal verschillende individuen en hoe meer het onderwijs aansluit bij wat we kunnen hoe beter het onderwijs ons zal brengen op de plek waar we thuishoren en het pleidooi van de heer Schuddeboom voor het LBO, en van de heer Vos over het universitaire onderwijs, duidt erop dat wij liberalen graag willen, dat er op alle niveaus goed onderwijs zal zijn. En nu moeten we dus niet vergeten, dat er op het ogenblik in de pen zit, dat die variatie waarschijnlijk doodgedrukt wordt, weggewerkt wordt, en wat ik nu aan de heer Fransen wil vragen, er is vanmorgen geklaagd dat er zo weinig tweede kamerleden waren om over hun eigen onderwerp iets te horen, gelukkig zie ik hem voorin zitten, of hij niet met mij eens is dat een geschrift, dat klinkt zo zwaar, of een themadag te ver weg zet, en misschien achter de feiten die op het ogenblik onafwendbaar zijn namelijk dat voortgezet basisvorming aan zal hollen, ik zou eigenlijk van hem hierover een woordje willen horen, dan ben ik ontzettend tevreden met een themadag, maar een geschrift dat zit me eigenlijk niet zo lekker.

Nou als procedureel antwoord meteen even, anders ontstaan er misverstanden, dat de volgorde niet is dat er eerst een geschrift moet komen en dan een themadag, het kan ook zo zijn eerst een inleidend geschrift, dan themadag en vervolgens een groot geschrift, ik wou dat even overlaten aan het nadere overleg van het hoofdbestuur met de kamerfractie, de onderwijscommissie en nog eventueel andere betrokkene, er staat ons voor ogen een projectgroep te beginnen die breed is samengesteld om die themadag voor te bereiden dus dan komt u geheel aan uw trekken mevrouw Bruggeman.

Sprekers in tweede termijn, ik kijk links, ja mijnheer Schuddeboom

Ja voorzitter, ik heb mevrouw de Bruin hele mooie opmerkingen horen maken, zij heeft namelijk gezegd, elk kind moet het onderwijs hebben, dat het aankan en waardoor het een prachtige positie gaat krijgen in de maatschappij, ik zou haast zeggen, laten we dat met alle discussies goed in de gaten houden, geef dat onderwijs aan dat kind wat het kan verwerken en een volmondige burger wordt.

De heer Voskuilen
Het voorgaande betoog van de heer Schuddeboom, dat was heel geestig gebracht, maar de diepe achtergrond, de ondergrond daarvan was een enorm brok teleurstelling van het beroepsonderwijs, een beroepsonderwijs waar zoveel mensen in werken, je af ziet kalven, de bedoeling van Den Helder was om te zeggen, wij moeten ook als politieke partij daar een visie over ontwikkelen, het is veel te belangrijk om die afdeling om dat belangrijke deel van dat onderwijs zo te laten verdwijnen en daar kunnen we niet verder met .... dan zullen we daar concreet iets aan moeten doen, wat dat betreft zijn wij tevreden met een themacongres, wat een

behoorlijke voorbereiding is en wat wij op tafel hebben gelegd, daarbij betrokken wordt.

Dames en heren in denk dat ik mag concluderen, dat de zaal gaarne de themadag tegemoet ziet, de discussie nu op dit punt, dit cluster kunnen beeindigen, en alvorens de leiding van de vergadering terug te geven aan de heer Ginjaar, om de behandeling te schorsen van dit onderwerp, wil ik er op wijzen dat we na de rede van de heer de Clercq, nog wel proberen voor de lunch dit af te maken, anders gaat het echt uitlopen, dan geef ik nu de leiding terug aan onze voorzitter.

Dames en heren de heer Steenmeijer heeft vanmorgen de heer de Clercq al welkom geheten, dat ook nu als voorzitter van de partij nog een keer doen, wij stellen het bijzonder op prijs mijnheer de Clercq dat u bereid bent geweest om hier vandaag aanwezig te zijn deze zonnige dag, de reis uit Brussel te maken, tenslotte een zaterdag, dat verhoogd onze waardering des te meer en mag ik u dan nu uitnodigen onze algemene vergadering toe te spreken. (applaus)

Mijneer Willy de Clercq.
Mijnheer de partijvoorzitter, mijnheer de partijleider, dames en heren voorzitters, militanten, vrienden het is werkelijk geen grote inspanning van Gent, dat is mijn geboortestad en mijn leefstad, zo zei eens The Lafaifre, oud politikus, het is zeker geen grote inspanning van Gent naar Amsterdam te komen om onze Nederlandse vrienden te ontmoeten. En het is niet uitsluitend omdat ik de voorzitter ben van de Federatie der liberale democratische partij dat ik hier ben ik durf zeggen dat ik hier ben om ik graag kom, omdat ik zoniet een trouwe gast op jullie bijeenkomsten dan verschillende malen dit genoegen heb gesmaakt, samenzijn, politieke problemen, nationale en internationale mee te maken, te volgen zelfs erin tussen te komen. Het is me dus een uitzonderlijk genoegen dat ik bij jullie algemene vergadering aanwezig ben, des te groter is het genoegen, te kunnen vaststellen, dat opnieuw goed gaat , met de VVD. (applaus)
Wij zeggen in Vlaanderen, de VVD is terug van weggeweest, en we denken trouwens dat de periode van deemstering, de wandeling, de tocht in het dal al te lang heeft geduurd, vandaar onze Vlaamse blijdschap om het groeiend succes dat u de groeiende volksgunst nu moogt ontmoeten. Een voorzichtig succes, en ik ga volledig akkoord met de heet Bolkestein die schrijft of zegt en ik citeer, het is een bescheiden winst maar liever een bescheiden winst, dan een vluchtige monsteroverwinning die vals vertrouwen geeft en ik denk dat dit wijze woorden zijn. In zekere zin is jullie opgang hetzelfde als we mee maken met Europa. Zelden reuze sprongen, weinig kangeroestoten maar stap bij stap elk ogenblik benutten om het grote doel te bereiken. Een rechtvaardige vooruitstrevende, juiste liberale maatschappij. (applaus).
Er is nog een supplementaire reden als ik zo zou zeggen waarom in mij verheug in jullie recent succes, want indien het percentage behaald bij jullie provinciale verkiezingen, zich herhaald bij de Europese verkiezingen dan zou dit een extra zetel in het Europese parlement voor de liberalen betekenen. En met andere woorden, laat het ons maar zeggen, we zijn ervan overtuigd dat jullie wederopkomst een nieuw begin inluidt voor een versterkt liberalisme in Nederland. En Frits Bolkestein hebben jullie een nieuwe sterke leider met goede ideen en veel media aandacht.

(applaus)
Ik begrijp dat deze algemene vergadering vooral met de interne partijstructuur en partij democratie bezig houdt, en dit is inderdaad bijzonder spectaculair, noch boeiend, maar dit is van essentieel belang. Een politieke partij kan slechts gedijen en inslaan, wanneer het vertrouwen wekt, een politieke partij op gezonde basis, met een grote mate van betrokkenheid, leden wekt vertrouwen, creeert geloofwaardigheid, en legt de basis voor succes. Liberaal democraten dragen de democratie en de burgerrechten hoog in het vaandel, niet alleen hier in Nederland maar overal, in Europa. En net zoals in Nederland, de discussie over bestuurlijk organisatie weer is opgelaaid, mede op initiatief van de VVD is er ook op Europees Niveau een konstante discussie over de struktuur van de Europese Gemeenschap. Onze federatie van liberale democratische partij heeft steeds van bij het begin van haar oprichting in 1976 duidelijk partij gekozen, zich duidelijk uitgesproken voor een democratische Europese Unie, met medewetgevende bevoegdheden voor het Europese Parlement. Sinds december j.l. in de Europese Gemeenschap wederom met een aanpassing operatie van EG strukturen bezig. De nieuwe uitdaging zowel binnen het Europese vasteland, als in de wereld maken dit noodzakelijk. De intergoevernementele conferenties zowel deze in verband met de Europese monotaire economische unie, als vooral deze die er moet toe strekken een Europese politieke unie tot stand te brengen lijken echter weer al niet aan onze verlangens te voldoen. De vooruitzichten zijn niet bepaald veelbelovend. Ik weet dat het idee, het ganse nederlandse parlement en als gevolg daarvan de nederlandse regering, zich altijd sterk hebben gemaakt voor democratisering van de Europese Gemeenschap, ik durf dan ook verwachten van de nederlandse regering dat ze haar invloed aanwendt als toekomstig voorzitter van de raad van Europese Gemeenschap, om democratisering doeltreffendheid, slagkracht van de Europese Gemeenschap na te streven. Ik ben er zeker van de VVD als oppositieleider en loyallid van de Europese liberale familie zal alles in het werk stellen, zal dat ook moeten doen, wil men slagen nederlandse regering zover te krijgen.
We moeten ons vrienden, vandaag niet met een minimalistische oplossing en met een al te beperkte uitbreiding van de bevoegdheden zowel van de Europese Gemeenschap als het Europese Parlement laten afschepen. Het moment is integendeel gekomen voor een complete herstrukturering van de gemeenschap. Al onze lidstaten zijn democratien, ze zouden dus niet mogen accepteren, dat de Europose integratie de democratische verworvenheden uitholt, en nochthans hoe onwaarschijnlijk ook misschien, niet ingewijdenen het gevaar reeel. Inderdaad naar mate bevoegdheden overgegeven worden, geheel of gedeeltelijk, kunnen de nationale parlementen als gevolg hiervan gevolg van de voortschrijdende integratie, de europese besluitvorming niet langer meer kontroleren. Anderzijds heeft het huidig Europese parlement zoals het draait, zoals het werkt niet voldoende bevoegdheden om deze taak behoorlijk uit te oefenen, zo ontstaat wat wij in ons chargon heten het dubbel democratisch defisiet. Hetgeen wij als liberalen vanzelfsprekend kunnen accepteren. Een europese integratie levert ongetwijfeld een aantal voordelen op voor de lidstaten, maar zowel echter democratisering van de gemeenschap niet plaats vindt, zolang europa bestuurt zal blijven door een club van 12 ministers, met een minimale inbreng om niet te zeggen geen inbreng van de europese burger zelf zullen er zware schaduwzijden aan dit integratieproces blijven kleven. (applaus). Hieraan moet duidelijk een eind komen. De stem van de burger

moet gehoord worden, ze moet van doorslaggevende invloed worden op het europees integratieproces, zoals Gijs de Vries het gisteren reeds zei, er worden te belangrijke zaken in Brussel besloten, om dit in een klein clubje te bedisselen en de burger hier buiten te laten. Zijn stem moet doorklinken, en dat kan slechts, door in en dankzij een versterkt europees parlement. De liberale parlementarier uit alle lidstaten moeten dan ook duidelijk laten horen wat wij in de federatie en dus ook zij als onderdeel daarvan als sinds 1976 benadrukken. Een europese unie, gebaseerd op een auropees constitutie, die federalistisch en gedecentraliseerd van aard is. Wij willen geen superstructuur, een grand marcher zoals de Goal zei, geen superburocratie waarover mevrouw Tatcher gewoonlijk sprak, om andere bedoelingen door te drukken, wij willen dankzij een gezonde toepassing, van de subsidiariteit slecht op comminotair vlak geregeld worden datgene wat op een meer doeltreffende wijze en niets anders, dat op een meer doeltreffende wijze, in het belang dus van de burgers, dat nivo kan beslist en uitgevoerd worden. Wij willen dus geen nieuw waterhoofd in Brussel, wij wensen wel een stevig Europa, sterk geintegreerd, een executief, dat bevoegdheden een beperkt aantal maar belangrijke bevoegdheden en wel degelijk gecontroleerd wordt door het parlement voor het wel executief rekening verschuldigd is zoals dat in elke democratische samenleving is, zoals dat bij jullie is, bij ons het geval is, zo moet het ook op het supra commonitair nivo het geval zijn. (applaus).
Het begin van alles is vanzelfsprekend codesisie bevoegdheden aan het Europees Parlement geven op alle wetgevende terreinen, dan pas is ook de Europese Gemeenschap een parlementaire democratie, echter niet enkel een parlementaire democratie, zij moet ook een doeltreffende en op het tijdsgebeuren inspelen gemeenschap zijn, waar het beslissingsproces vlot verloopt en de groeiende verantwoordelijkheden tijdig en succesvol opgenomen kunnen worden. Aan het eind van de onderhandelingen vrienden in de intergouvernementele conferences de nationale parlementariers VVD parlementariers het laatste woord. Zij besluiten uiteindelijk over de toekomstige vormgeving van de Europese gemeenschap. Daarom durf ik al onze liberale parlementariers hier en in Amsterdam van zelfsprekend mijn VVD vrienden op om indien het onderhandelingsresultaat onbevredigend zou zijn en onder meer geen codesisies voor het Europese Parlement zou bevatten, dit resultaat te verwerpen niet te ratificeren. (applaus)
Ik meen te weten dat onze vriend Gijs de Vries daartoe een initiatief zal nemen voor het Europees Parlement. In Belgie is dat het geval. Collega Karel de Gught, Europarlementarier heeft een voorstel gedaan aan het Belgisch Parlement dat zal overgenomen worden door Belgische parlementairen, onder de vorm van een resolutie zal gegoten worden, een resolutie die wij hopen door het Belgisch Parlement zal gestemd worden, waarom zou dit ook niet het geval zijn dit land. Ik feliciteer Gijs de Vries voor zijn initiatief en wens hem veel geluk.
Alleen door gezamenlijk een vuist te maken en heren kunnen we een democratisch succes voor Europa tot stand brengen. En resultaat voorwaardig om voor te vechten. Ik wens jullie dan ook allen jullie Nederlandse liberale vrienden succes in de Nationale politiek, maar ook in de Europese politiek, nu er voor Nederland zo'n belangrijk jaar aanbreekt, wanneer het het voorzitterschap van de Raad van de Europese Gemeenschap op zich zal nemen. De liberale ideen triomferen in centraal en oost europa, miljoenen wanhopige mensen hebben er alles voor over gehad om het wurgend, feilend communistisch juk af te schudden. Wij west europa en de EG

mogen en kunnen niet passief toekijken. Het sociaal liberaal model dat wij voor onze oosterburen voor miljoenen mensen zijn geweest en nog zijn, moet doeltreffender en zo mogelijk nog aantrekkelijker worden gemaakt. Dit zal niet mogelijk zijn indien onze ideen en boodschappen niet geschraagd worden door sterke coherenten stimulerende en geestdriftige liberale peilers en die zijn onze partijen. Er is dus vrienden van de VVD, de enig liberale in Nederland, nog veel werk op de plank, ik wens u veel doorzettingsvermogen en veel geluk toe, dank u (applaus).

Dames en heren, u zult het met mij eens zijn dat het altijd een bijzonder groot genoegen is om naar de heer de Clercq te luisteren, het is op een hele bijzondere wijze, dat hij verwoord wat zou ik zeggen ons samenbindt. Het is een hele bijzondere wijze waarop hij de liberale idealen nog eens uiteen legt, zijn visie geeft, typisch liberale visie geeft op de ontwikkeling van Europa, de rol van het Europees Parlement dat wij niet op een bepaalde manier daar een autocratie kunnen laten ontstaan, ik denk mijnheer de Clercq, dat u ook met uw laatste, met het laatste gedeelte van uw betoog ten aanzien van de feitelijke besluitvorming aan deze vergadering en aan onze parlementariers heel wat te overdenken hebt gegeven. En mag ik het zo zeggen, u bent een bevlogen liberaal. hartelijk dank dat u hier was. (applaus).

Dames en heren wij hervatten de behandeling van de resoluties en er zijn er twee aan de orde, 490 en 491. Wie van u wil daarover het woord.
Mevrouw

Suzanne Corbe, Rotterdam
Ik wilde een opmerking over de resolutie 490 van Rotterdam en dat Nederland een immigratieland zou moeten zijn en voor mensen en politieke vluchtelingen moeten zijn en ook nog dus dat migranten een volledige inburgering moeten krijgen en geen zoals bij de tekst staat van Bergen op Zoom aanpassing. Het moet een volledige inburgering zijn, dus gelijke rechten en plichten.

Aansluitend op de vorie spreekster zou ik even willen refereren aan het artikel van .... in het aprilnummer van Vrijheid en Democratie, hij geeft daar juist aan wie beter dan hij kan beoordelen wat er tot nog toe is misgegaan, het doodknuffelen van alochtonen, dat moeten we strak verwerpen, ik ben blij dat deze resoluties er zijn, van Rotterdam en dan had ze geen beter voorbeeld kunnen geven te illustreren hoe het kan, met de voorgaande spreekster, dank u

Mijnheer Wilmer.
ijnheer de voorzitter. Kort over beide resoluties, wat Rotterdam betreft dat spreekt ons aan, ik denk dat dat nog iets uitgebreider is dan we zelf beoogden, misschien in detail niet zo opgeschreven maar wel zo hebben gewenst, wat betreft de resolutie 491 van Bergen op Zoom, moet ik toch stellen dat wij dat ik namens de commissie deze resolutie verwerp, om twee redenen, ten eerste is dit onderwerp al aan de orde gekomen in hoofdstuk 6 en door deze vergadering uitspraken over gedaan en om de tweede reden wat mevrouw Corbee al heeft gezegd, een wat eenzijdige getinte resolutie, ik denk dat ik het hiier bij kan laten.

Volstrekt duidelijk, wil iemand van u nog het woord in tweede termijn, niet, dan mag ik constateren dat de zaal het ermee eens is, resolutie 490 door de zaal wordt overgenomen en dus ook door de commissie, dat is duidelijk gezegd door mijnheer Wilmer, en 491 niet, stemming daarover, niet, dan is aldus daarover besloten.En dan zijn we bij de resoluties 492, 496 het sluitstuk van dit hoofdstuk ontplooing. Wie van u mag ik in de gelegenheid stellen, ja.

Baks, Bussum,
Voorzitter bij opstelling van 495, zijn we ervan uitgegaan van de gedachte, dat er toch nog een liberaal handboek of hoe dan ook zou verschijnen, naar aanleiding van onze beraadslagingen, vandaar 495, maar nu dat dus een heel andere richting uitgaat, wilde ik dit intrekken.

U trekt het in, dat is duidelijk. Andere sprekers, iemand, wie van de commissie mag ik hierover het woord geven, geen behoefte aan, als dat niet zo is dan geldt het commentaar van de commissie tenzij u stemming wenst over resoluties, als dat niet het geval is, is daarmee het hoofdstuk afgesloten. Mag ik u alvorens vrij te geven voor de lunchpauze, melden dat direkt aansluitend aan de lunchpauze, mijnheer Luteijn tot u zal spreken, en dat is om de gedachte te bepalen, kwart voor twee.

Dames en heren in krijg een kleine correctie door, de heer Luteijn zal spreken om half twee.

geen toespraak van de heer Luteijn op bandje 2.

om het niet al te laat te maken. Ik zou u graag eerst het woord willen geven aan de heer Luteijn, voorzitter van de 1e kamer fractie.

Mijnheer de voorzitter, beste mensen, vergadertijgers die ook vanmiddag hier nog aanwezig zijn, u zult denk ik ten opzichte van mij al zeggen maak het kort, dat zal ik dan ook proberen te doen, maar niet om deze bijeenkomst snel te beëindigen, maar in ieder geval toch voldoende tijd te hebben voor het laatste hoofdstuk Ongebroken Lijnen, want wij hebben al indringend gediscussieerd afgelopen maand moet ik bijna zeggen en vandaag, wij hopen dat straks af te ronden en we hebben vandaag met name gediscussieerd en zijn we nog middenin de laatste drie hoofdstukken. Sociale rechtsstaat, ontplooiing van de mens, en de liberale lijn naar de toekomst. Ik denk ook dat zij een juiste afsluiting vormen van een inhoudelijke discussie binnen onze partij, waarmee naar ik hoop en ik denk ook naar u hoop, de basis is gelegd voor een hernieuwde VVD boodschap, richting eeuwwisseling en laat ik of trachten nog een enkele opmerking met name over die liberale koers en die hoofdlijnen te schetsen. Normaal heb ik het voorrecht om dat aan het einde van een congres te doen, u kunt dan geen weerwoord meer geven, dus ik loop nu het risico dat u straks nog een opmerking naar mij wilt maken.
Uitgangspunt in het politieke behandelen voor ons als liberalen, naar mijn mening en dat kunnen we niet genoeg onderstrepen de mens, met zijn gave met zijn gebreken, met zijn rationele met zijn irrationele verlangens en denkwijzen, zijn ballast en ook verworvenheden uit het verleden, zijn zorgen maar ook met zijn hoop naar de toekomst en ik denk dat de VVD bij uitstek de emancipatiepartij in de ruime zin der betekenis is. Politiek en overheid horen zich dan ook dienend op te stellen en behoren geen eigen geen zelfstandige doelstelling te hebben. Dogma's behoren in feite niet mee te spelen, eerlijk gezegd, juist een op de mens, op de mondige burger gerichte liberale partij als de VVD moet daarom idealisme te combineren met realisme. Praktische politiek bedrijven, herkenbaarheid naar de mensen, vooral natuurlijk naar de eigen achterban, maar ook rekening houdend met ons uitgangspunt, mensen zelfstandig denkende en handelende wezens zijn, en dat dus per definitie ook en vooral in liberale kring niet geheel gericht wordt gedacht over belangrijke maatschappelijke vraagstukken, drammerigheid, te ver doorgevoerde principes, met een te enge ruimte voor eigen interpretatie, passen binnen onze partij niet. Veel meer gaat denk ik ook juist binnen de VVD om evenwicht, evenwicht tussen continuïteit, verworvenheden, binnen onze rechtsstaat aan de ene kant maar ook de bereidheid om vernieuwing door te voeren aan de andere kant. Evenwicht tussen openheid, openbaarheid van bestuur aan de ene kant maar ook bescherming van de privacy van mensen aan de andere kant. Evenwicht tussen slagvaardigheid, maar ook democratische controleerbaarheid. Evenwicht tussen inzet van overheden waar echt nodig is, maar ook grote terughoudendheid aan de andere kant waar het inperking van de vrijheid betreft. In deze beeldvorming past dus een overheid, die stimuleert, die waar nodig tussenbeide komt, maar vooral niet alles in hoogste wijsheid regelen en daarmee individuele vrijheid en verantwoordelijkheid onnodig beperkt. een overheid die dus herkenbaar doorzichtig en dienend opereert. Wat zien we nou evenwel vandaag de dag. Toenemende burocratie, met de daarbij behorende loketten, een formulieren

maatschappij, burgers worden letterlijk en figuurlijk een nummer. We ervaren onbegrijpelijke ambtelijke en politiek taalgebruik, en als burger soms niet meer te volgen vaak in een mist van inspraak procedures tot stand komende besluitvormingsprocessen, waarbij het zich op wie, wat doet en controleert wegvalt. We moeten in dat kader naar mijn mening en ik zeg dit in reactie op een discussie van vanmorgen toch ook oppassen om als we praten over beleidsverantwoordelijkheid belangrijke maatschappelijke velden niet al te gemakkelijk alleen maar naar deskundige door te schuiven, maar we moeten er ook onze eigen mening als individu als generalist op durven geven. De burger ervaart des te meer onnodige belemmering en individuele bewegingsruimte. Ziet aan de andere kant de overheid juist op wat hij wel belangrijke onderdelen van overheidsbeleid vind falen. Uitbrekende gevangenen, financieel wanbeheer, ondoorzichtig milieubeleid enkele voorbeelden. En is het dan een wonder, dat de kiezer schoon genoeg krijgt van een regering die terwijl ze over een grote gedeelte van het nationaal inkomen kan beschikken dan welke regering in de westerse wereld dan ook, constant klaagt over geldgebrek. En dat dat vooral steeds weer met nieuwe lasten naar de burger toe tracht op te lossen. In plaats van de eigen veel te hoge uitgaven, beter onder controle te krijgen. Wat we in plaats van getouwtrek rondom de tussenbalans inkomensplaatjes waar niemand zich in herkent, en koppelingsmanie nodig hebben, zijn minder gedetailleerde regelgeving, bij huisvesting, bij belasting en sociale wetgeving, ruimtelijke ordening, minder geld rondpompen via subsidies en inkomensoverdrachten meer politieke moed om consumeren waar nodig is te vervangen, door sparen en investeren voor straks en bovenal meer verantwoordelijkheid voor de eigen burger. Bij ziekte en arbeidsongeschiktheid, voor het milieu, in het onderwijs, voor ouders, maar ook voor studenten, bij de huisvesting. En dus, geen volksverzekering volksgezondheid, en geen koppeling wat een onzin tussen huren en de forfait en wel een eigen bijdrage bij ziekte of arbeidsongeschiktheid, in welke vorm dan ook geld, of vrije dagen. En wel toelatingsnormen in het kader van goed onderwijs. Maar ook werken stimuleren door afstand tussen lonen en uitkeringen te vergroten. En zeker afblijven van de pensioenen voor hen die toch onze welvaart de laatste jaren verdient hebben. (applaus).

Het congres dames en heren, het zijn natuurlijk vandaag de dag opmerkingen, vanaf de oppositionele zijlijn. Al liggen die lijnen, moet ik u eerlijk zeggen,in de 1e kamer wat minder scherp. Maar als een ding de laatste maanden duidelijk is geworden, dan is het wel dat dit land, zonder VVD deelname, kennelijk niet ordentelijk geregeerd kan worden. (applaus).

Dat hebben wij bij Kals,Vondeling en vervolgens bij den Uyl meegemaakt en ervaren en dat maken we nu mee, met Lubbers/Kok.Het zijn niet de externe omstandigheden die huidige impasse voor de regering veroorzaken, maar wel bewust gekozen irrealistische uitgangspunten bij de opstart van dit kabinet en vervolgens een volstrekt gebrek aan moed, daadkracht om echt de noodzakelijke beleidsaanpassingen te plegen. Je zou kunnen zeggen dat helaas het puin zich weer ophoopt. En het blijkt, en ik zeg helaas, het blijkt dat de PvdA nog steeds bitter weinig geleerd heeft. Maar het blijkt ook dat het CDA kennelijk alleen tot degelijk beleid in staat is met de VVD aan haar zijde die de kastanjes uit het vuur wil halen. En D'66 in elk geval tot nu toe als gedogen, toch vooral lijkt het op dit moment een alternatief op basis van personen en niet van beleid. Kennelijk moeten wij als VVD vooral over het evenwicht in de politieke verhoudingen waken, niet het

evenwicht in de klassieke zin tussen links en rechts, maar het evenwicht tussen de ruimte en de handelingsvrijheid van de individuele mens aan de ene kant en de steeds weer tot bedisseling van dienaar tot dwingeland opschuivende overheid aan de andere kant. Het is al vaak de laatste tijd gezegd ook in ons midden. De wereld om ons heen is liberaler geworden, dat is juist, de wereld is dan wel liberaler, maar in ons eigen land hangt het erfgoed van zowel Kuiper, als Troelstra nog steeds boven de politieke markt en zullen we naar mijn overtuiging, alle liberale krachten binnen de VVD moeten blijven bundelen om de vrije mens op weg naar 2000 echt voldoende ruimte te kunnen garanderen, dank u zeer.
(applaus).

Dames en heren in wil mijnheer Luteijn gaarne hartelijk dank zeggen, ik meen ook namens u voor een voortreffelijke inleiding waarbij hij denk ik ook vele weer geïnspireerd heeft om naar die toekomst te kijken en positief die toekomst te benaderen, gezien de mogelijkheden die wij als VVD hebben om de gang van zaken in dit land weer ten goede te keren, nogmaals heel hartelijk dank mijnheer Luteijn. (applaus)

Hoofdstuk 10. De liberale lijn naar de toekomst.
En wij beginnen dan met de resoluties 497 t/m 499, wie van de aanwezigen zou daar iets over willen zeggen, niemand, dan denk ik dat ik er een kleine opmerking bij wil maken, en dat is dat wij gister tijdens een ander gedeelte van de algemene vergadering een uitvoerige discussie hebben gehad over het verenigingsplan over de toekomst, de wijze waarop de discussie in de partij gaat plaatsvinden, de wijze ook waarop we met elkaar omgaan en ik denk dat datgene wat toen is afgesproken met name ook als ik kijk naar de bekende stellingen uit Ruimte voor Liberalisme dat datgene in resoluties 497 en 498 en 499 staat plus datgene wat in Ongebroken Lijnen staat in goede overeenstemming is met datgene waar wij gister over gesproken hebben, de intenties die wij gister hebben uitgesproken. Dan wil ik nu over gaan naar de resoluties 500 tot 510. Wie van u zou daar iets over willen zeggen. Niemand, mijnheer Haze Winkelman

Ja voorzitter heel kort, wij zouden het op zich jammer vinden als er helemaal niets over het referendum zou worden gezegd en de tekst van resolutie 501 van de vereniging van Staten en Raadsleden spreekt ons in ieder geval erg aan, een consultatief referendum, lokaal niveau.

Mijnheer Meijer,
Ja Voorzitter dank u wel, met mijnheer van Haze Winkelman ben ik van mening is dat het zonde is als we er niks over zouden zeggen maar ik zou een andere resolutie in overweging willen geven niet 501 maar 500, ik sta ook een beetje voor die kamercentrale hier, dat is niet zo onlogisch, maar waarom is het 500, omdat die zich over geen enkel specifiek referendum uitspreekt, wat kamercentrale Den Helder heeft gedaan is zich heeft bewust vermeden om danwel in de discussie consultatieve referenda op welke manier dan ook te begeven maar voorshands alleen de principe uitspraak te doen, laten wij het referendum ... voorlopig niet van de agenda afstrepen, dat wij in een later stadium, om welke referendum danook nog aan de orde kunnen hebben, dank u

Wie nog meer,

Mijnheer Schuddeboom.
Ja mijnheer de Voorzitter, referendum, ik denk bij mezelf ja, waarom eigenlijk, ik heb altijd gedacht, dat goede politieke vertegenwoordigers in een land, zorgen dat ze in alle opzichten op de hoogte zijn van wensen en verlangens en van het volk en dan heb je helemaal geen referendum nodig en als politici toch wel een referendum vinden, dan vind ik het een gebrek van de mensen dat ze niet op hoogte zijn van hetgeen wat onder het volk leeft. Dus ik vind het een soort premie van nou ja luiheid, dank u

Van der Laan uit Ter Aar
Ik wil even ingaan op de woorden die de heer Meijer sprak, waarin hij aangeeft dat wij de referendum niet van de agenda schrappen. Ik denk als de commissie spreekt over niet bij onze tradities aansluiten, dat enigszins doelt op de discussie die we aantal jaren geleden bij de partij hebben gehad, waar we aangaven dat het referendum voor ons op dat punt niet bespreekbaar was. Ik denk dat we hier een discussie kunnen beginnen over het feit of we het referendum opnieuw op de agenda willen zetten. Ik denk dat we dan de resolutie zoals die hier door Groningen aangegeven worden wel een mogelijkheid is.

Corbee, kamercentrale Rotterdam.
Ik wilde een opmerking maken, wanneer je spreekt over een referendum, dan spreek je over consultatieve referendum, waarmee je moet oppassen, het wordt gauw een zoethoudertje voor de burgerij, want consultatief, de naam zegt het al, dan kan de politiek toch zelf daarover een beslissing nemen. Als je over een referendum spreekt, ik denk dat je dan over een bindend referendum moet spreken.

Mijnheer Bakker.
Ja voorzitter, hij maait me het gras voor de voeten weg, maar net even andersom, want wat u doet is echt op een gegeven moment zeggen, en nou gaan we er echt mee aan de slag en dat gaat me toch echt helemaal te ver. Ik heb er geen enkel probleem mee om te zeggen van het referendum niet onmogelijk maken, want die suggestie wordt eigenlijk door middel van Den Helder opgeroepen. Je moet hem niet onmogelijk maken, niet zeggen dat hij als een soort vaststaand gegeven om de haverklap maar gebruikt gaat worden, want dan ga je het karakter daarvan gigantisch ondergraven, dat kan toch niet de bedoeling zijn. Ik zou hem hooguit als instrument in de politiek gebruiken, daar waar het echt noodzakelijk is. Daar waar blijkt dat het kontakt tussen politiek en burger werkelijk verloren dreigt te gaan, dan kan het een hulpmiddel zijn en ik zeg bewust, kan het een hulpmiddel zijn, om het te gaan gebruiken. Slechts in die optiek, zal ik hem zeker boven water willen halen.maar niet een voorschrift vooraf.

Dank u wel wie nog meer

Mijnheer Korthals Altes.
Voorzitter, in de eerste plaats ter voorkoming van misverstand, een lokaal consulta-

tief dus raadgevend referendum, is in het huidige nederlandse bestel mogelijk. We hebben bij de laatste verkiezingen voor de provinciale staten ook enige gemeenten gezien die met een dergelijk consultatieve referendum zijn gaan experimenteren. Wanneer we kijken naar de vragen die aan de bevolking zijn voorgelegd, dan kan op basis van die vragen moeilijk worden volgehouden, dat hier sprake is van een dringende behoefte, waar het hele nederlandse kiezersvolk echt op zat te wachten. In Leiden is de vraag voorgelegd, of er wel of niet een vaste sluitingstijd voor de cafés zou moeten zijn en in een andere gemeente is de vraag voorgelegd, voor het houden van consultatieve referenda, dat is wanneer je echt geen onderwerp meer weet te verzinnen, hier in Amsterdam, is of zal de vraag worden voorgelegd, aan de bevolking, of de binnenstad moet worden afgesloten voor auto's. En ik zou het zelf erg met de heer Schuddeboom eens willen zijn, hij constateert dat het referendum niet een voorwendsel mag zijn voor politici, om hun eigen verantwoordelijkheid uit de weg te gaan, want ik vind als een dergelijke zeer ingrijpende vraag niet eerst door de verantwoordelijke en daartoe verkozen politici zelf wordt beantwoord, dat het inderdaad het uit de weg gaan van de verantwoordelijkheid is, om een dergelijke vraag per referendum voor te leggen. Natuurlijk, volhouden dat het voor de mensen van de binnenstad zelf die daar wonen of die daar werken, die daar voor hun werk zijn moeten, uitermate belangrijk is of de binnenstad wel of niet wordt afgesloten voor auto's, maar om nou de hele bevolking ook Amsterdam Noord en Amsterdam Zuid daarover te laten meespreken in een referendum, dat betekent toch dat kennelijk de politici zelf die keuze niet durven te maken. Maar kortom referendum in een dergelijke consultatief is mogelijk en daar hoeven we dus niet iets voor te doen en de commissie stelt ook niet voor dat uit te sluiten, wat betreft de tekst van de kamercentrale Den Helder, moet ik erop wijzen dat je in zoverre niet meer in overeenstemming is met de werkelijkheid van vandaag, dat de tweede kamer naar aanleiding van de discussie over het rapport van de commissie Deetman, al heeft uitgesproken voor dat referendum te voelen. Dus het punt is wat dat betreft van de landelijke politieke agenda afgevoerd en dat is op voorstel van de tweede kamer fractie van de VVD en ik mag dus hopen, voldoende aansporing is om te zeggen, laten wij de zaken met de referenda zoals ze nu zijn, laten zoals ze zijn, lokale referenda zijn dus mogelijk en niet de discussie gaan heropenen, over welke vorm van referendum, op nationaal niveau dan ook.

Mijnheer Vonhoff
Ik heb mijnheer de voorzitter hier weinig aan toe te voegen, behalve dat ik de vergadering misschien dan iets meer theoretisch nog erop zou willen wijzen, dat bij een vorm van democratische vertegenwoordiging zoals wij die kennen, presentatieve democratie, dat je dan erg uit moet kijken, dat je min of meer toevallig daaruit een element gaat halen dat uit een ander democratisch stelsel voorkomt. Dat van de directe democratie en daar dat wringt en u moet op een gegeven ogenblik bij elke vorm van democratie moet u buitengewoon scherp in de gaten houden waar de legitimiteit, waar de wezenlijke basis ligt van het optreden van diegene die aan wetgeving doen aan regelgeving doen. En op het moment, dat wij en op goede gronden, vanwege het aan kunnen grijpen van maatschappelijke problemen, kiezen voor een representatieve democratie op dat moment is een correctie die oneigenlijk is in dat systeem is buitengewoon gevaarlijk. Daardoor ontstaan de elementen die referenda's zo moeilijk maken, namelijk het punt van de vraagstelling, ook de

onderwerpen keuze zelf Korthals Altes wees er terecht op, leiden dan tot die problemen, en dan gaan gevaarlijke politieke oppuniteiten een rol spelen, die niet te maken hebben met het overbruggen van de afstand tussen kiezer en gekozene, maar die op een gegeven moment op andere motieven worden geïntroduceerd. Aardig is wat dat betreft, om bijvoorbeeld op een gegeven ogenblik, kijken naar de ontwikkeling van het denken van den Uyl, die in 1975 een zeer goed artikel schreef tegen het houden van referenda, en dat op principiële gronden bestreed, maar in 1985 als hij geconfronteerd wordt met het probleem van de kruisvluchtwapens en dan vermoed dat hij die discussie op emotionele gronden kan houden buiten het parlement en daarbinnen, dan zou je nu toch eigenlijk een referendum over moeten houden, dat soort achterliggende politieke vragen speelt altijd bij dit soort referenda een rol. En daarom denk ik, met de heer Schuddeboom, dat wij als we werkelijk de brug willen slaan naar de kiezers toe, dat wij niet moeten grijpen naar een middel uit de kwakzalversapotheek van de politiek, maar dat wij veel fundamenteler aan onze afvaardigingen de eis kunnen stellen, dat ze zich oriënteren daarna onafhankelijk die oriëntatie tot een eigen oordeel komen, de toetsing is dan achteraf (applaus)

Mijnheer Bakker.
Voorzitter, het overgrote deel van de heer Vonhoff, daar kan ik het volstrekt mee eens zijn, echter maar u begrijpt in het kader van de samenwerking proberen wij zo nauw mogelijk tot elkaar te komen, dat is de intentie waar we hier de hele tijd mee aan de gang zijn. Voorzitter een ding wil ik toch wel naar voor toe brengen, ik heb nimmer gesteld, dat dat het instrument is bij mekaar brengen van politiek en burger, dat kan ook niet, ik denk dat dit hele congres een onderdeel is om ook de politiek dichter naar de burger te brengen. Ruimte voor liberalisme is er een basis voor geweest, Ongebroken Lijnen en ga zo maar door, wij zijn daar eigenlijk permanent mee bezig, of althans dat horen we te doen. Tweede element is, ik kan mij voorstellen, een referendum een uitermate nuttig instrument is, bijvoorbeeld bij die gemeenteraden, ik haal dat maar even aan, dat partijen hun kandidaten verkozen krijgen in een raad, op grond van een totaal programma, daar zitten verschillen in, dat een specifiek element weliswaar verschillend over gedacht wordt, ook binnen een partij of binnen de kiezers, terwijl ze allemaal dezelfde voorkeur hebben maar uiteindelijk bij die ene specifieke keuze een verdeeldheid oproept en dat men daarover juist die raadpleging wil hebben, dat voorbeeld hebben wij gehad in Haarlem, vandaar dat dat referendum in Haarlem is gehouden over dat ene specifieke punt, omdat daar die verdeeldheid, dwars door die partijen heen liep, met dien verstande dat de partij tevoren hun opvatting kenbaar hebben gemaakt, dat zouden willen, maar het is aan de kiezer om via een consultatief referendum hun opvatting te geven. Consultatief om daarna zelf in beraad te gaan, wat doen we ermee, en men conclusies uitgetrokken. Ieder op zijn eigen wijze, verantwoord en op grond van politieke overwegingen, dat vind ik een juiste gedachtengang, dan ben je bezig om die burger bij de politiek mee te betrekken, maar de eindverantwoordelijkheid blijft bij die gemeenteraad.

Mijnheer Meijer.
Voorzitter een aantal opmerkingen, aan het adres van de heer Korthals Altes zijn redenering, hij heeft wel gelijk als hij zegt er zijn een boel ongelukkige voorbeelden

van referenda te geven, maar als je dat zo brengt dan is dat proberen te rijden met vierkante wielen, constateren dat hij niet rijdt en dus besluiten dat een auto een ondeugdelijk vervoermiddel is. Het is oneerlijk om zo met het opzicht juiste middel, juiste mogelijke, referendum om te gaan. Dat ook in de richting van de heer Vonhoff, meneer Vonhoff het vrouwenkiesrecht is in een aantal landen met het referendum tot stand gekomen, ik zou dat toch geen middel uit de politieke kwakzalverij willen noemen. Vervolgens voorzitter zijn er een aantal inhoudelijke aspecten, dat de tweede kamerfractie uitgerekend onze tweede kamerfractie, wetende dat wij deze discussie aan het voorbereiden waren, het nodig heeft gevonden om het referendum in de tweede kamer alvast af te schieten, vind de kamercentrale Den Helder jammer, de partij is er nog over aan het discussiëren, de tweede kamer fractie had er wellicht verstandig aangedaan die discussie op z'n minst toch even af te wachten. Volgende punt voorzitter, wij hebben niet gezegd, u zult een referendum houden, wij hebben alleen gezegd, kunnen ons situaties voorstellen, Korthals Altes geeft dat eigenlijk al aan door te zeggen, Amsterdam kan op een punt het parkeren in de binnenstad politiek klaarblijkelijk geen keuze maken, welaan dat is dus een prachtig voorbeeld, Bakker heeft dat over Haarlem ook aangegeven, het is een mooi voorbeeld om het instrument referendum,wel te gebruiken, namelijk in gevallen waarin de politiek er niet uitkomt. IK zal me nu niet begeven in voorbeelden, maar ik kan me wel een aantal situaties voorstellen. Nogmaals het enige wat wij van u vragen, het onderwerp niet rigide van de agenda te schrappen, en zeker niet op basis van een aantal retorische opmerkingen, die ik vanachter de tafel heb horen komen.

Mijnheer Schuddeboom.
Ik had graag willen aanvullen op wat de heren Korthals Altes en Vonhoff hebben gezegd, in Amsterdam is het nog zotter, de gemeente heeft een paar maanden geleden een convenant besloten tussen binnenstad partijen en winkelgroepen, over IJ-oever project en binnenstad waarin ze zich verbonden heeft om het openbaar vervoer niet te verslechteren, maar het autovervoer te verbeteren naar de binnenstad, dus terwijl de gemeentebestuur een convenant daarover afsluit gaat ze haar eigen beleid als het ware begraven, ja ik denk dat dat een vorm van onfatsoenlijk bestuur is, als dat een dergelijke actie, moet je natuurlijk bij een volgende college overeenkomst doen, niet bij de lopende, een heel onfatsoenlijk spel wat de gemeente speelt.

Mijnheer Zwart,
Ja meneer de voorzitter, ik moet altijd een beetje glimlachen, de discussies in onze partij over het referendum, omdat er over en weer zo met argumenten wordt gegoocheld. Zowel de voorstander als de tegenstander, hebben naar mijn idee de neiging wel eens wat te overdrijven. De tegenstanders als ze aan de ene kant aankomen met hele principiële bezwaren, ik hoorde ook zeggen dat zijn elementen die zijn vreemd aan ons democratisch bestel, uit een systeem van directe democratie ontleent, in feite zijn natuurlijk een heleboel landen in de wereld die een representatieve democratie kennen, er zijn mij geen landen bekend die op nationaal niveau, directe democratie praktiseren, er zijn ettelijke representatieve democratieën waarin een referendum een geaccepteerde plaats binnen het staatsbestel heeft. Ik denk dus dat dat principieel best met elkaar te verenigen valt, als je wilt. Aan de

andere kant als ik dan de voorstanders hoor en zie betogen dat de participatie van de burger veel groter zal worden door het referendum, dan heb ik daar ook mijn twijfels over. De praktijk op dit moment met de verschillende referenda uitwijst, dat dat in zijn algemeenheid niet overeind te houden valt. Ik denk dat het referendum nog een monster is wat tot elke prijs in de kast gehouden moet worden, nog een panacee die alle problemen met een democratisch bestel wel even op zal lossen. Wat mij veel interessanter lijkt is de discussie zijn er vormen van democratie die een verrijking kunnen zijn van het nederlandse staatsbestel, er is er nu een genoemd, de lokale consultatieve referendum, ik zou in ieder geval een tweede willen noemen,zonder dan meteen te willen zeggen dat die discussie graag afgerond moet worden, maar toch ook om aan te geven, dat wat mij betreft die niet zo resoluut en principieel moet worden besloten. We hebben in Nederland wel een ander staatsrechtelijke probleem wat bij mijn weten nog niet is opgelost. DAt is het probleem wat zal ontstaan, als er ooit een eerste kamer komt die qua samenstelling geen vertrouwen heeft in de zittende regering, op haar beurt wel een meerderheid in de tweede kamer achter zich heeft. ER kan dan een staatsrechtelijke impasse ontstaan. De eerste kamer valt theoretisch wel te ontbinden maar wordt dan opnieuw gekozen door dezelfde provinciale staten en de meerderheid zal naar alle waarschijnlijkheid niet veranderen. Dat betekent dus in de praktijk, dat over allerlei voorstellen onoplosbare problemen kunnen ontstaan en ik zou zo'n situatie heel goed kunnen voorstellen. Dat voorstellen die door de tweede kamer zijn aanvaard en door de eerste kamer worden afgewezen, dat zijn dus voorstellen waar volksvertegenwoordigers verantwoordelijkheid hebben genomen, de partijen een standpunt hebben bepaald, vervolgens kunnen worden voorgelegd aan de kiezers, om dan de knoop door te hakken. Ik heb niet het idee dat dat vaak zal voorkomen, en ik heb ook het idee dat dat zuiverend zou kunnen werken op de dan te voeren discussies rondom zo'n voorstel. Men heeft dan in het achterhoofd, dat de kiezer dan uiteindelijk het laatste woord heeft. Nou dat zal een oplossing kunnen zijn, denk ik een mogelijke plaats van het referendum in ons bestel kunnen worden, daar zitten ook haken en ogen aan. De discussie die we best de komende jaren met elkaar kunnen voeren, ongeacht de vraag of de tweede kamer fractie het op dit moment in het kader van de discussie die nu in de tweede kamer is gevoerd, van om het te steunen. Ik vind dat een beetje andersom, wij zijn hier als vergadering bijeen om de koers voor de komende jaren uit te zetten, en ik zou het toch jammer vinden als we ons toch zouden laten leiden tot de alledaagse standpunten in de politiek. (applaus).

Wie nog meer,

Dominicus v.d. Busse, afdeling Groningen.
Politiek is koppelverkoop, mijnheer de voorzitter, wij leveren de kiezer een boek vol artikelen,ze moeten het in een keer afnemen, en een consultatief referendum geeft diezelfde kiezer dan de gelegenheid om aan te geven, kijk dat artikel heb ik al afgenomen van jullie maar daar ben ik niet zo gelukkig mee. Als we dat niet doen, zou een kiezer blijven zitten met een gevoel van onvrede en ik denk dat we dan weer verkiezingen krijgen met een dalend percentage van opkomst. Het is hoogst onwaarschijnlijk dat onze kiezer het met alle artikelen die het verkiezingsprogramma aanbieden ook eens zijn. Dus hoe goed we een programma ook maken, altijd zal

er verschil van mening blijven. En om dat soort dingen dan op belangrijke punten aan te geven, dat zal het vertrouwen in de politiek in hoge mate ten goede komen, en dat daarom een constertatief referendum een aanvulling kan zijn in onze parlementaire democratie.

Mijnheer Korthals Altes.
Voorzitter, ik heb verwezen naar de praktijk die er geweest is bij de laatste provinciale statenverkiezing, waarbij enige constertatieve referenda zijn gehouden en u moet mij niet verwijten, dat ik bewust ben gestapt in een auto met vierkante wielen, ik heb het hele wagenpark dat op dat ogenblik voorhanden was, de revue laten passeren, en het blijkt dat die auto, dat daar echt iets fundamenteels ontbreekt, dat maakt dus dat het beeld dat mij is tegen geworpen niet met de werkelijkheid overeenstemt. Het is dus duidelijk, dat de zaak in Amsterdam zelfs nog in iets schellere kleuren kan worden geschilderd, dan ik heb gedaan. Kom ik namelijk op het probleem, dat heel duidelijk ook naar voren komt, het betoog van de heer Dom. v.d.Busse, nu als uitgangspunt neem en men kan inderdaad zeggen, dat politieke partijen aan de kiezers een totaal programma voorleggen, en dat het zou kunnen zijn dat in dat programma punten staan die niet aanstaan en dat hij die maar op de koop toe neemt. Maar zo eenvoudig ligt het niet, het is namelijk niet een willekeurig assortiment dat nederlandse politieke partijen aan de kiezers voorleggen. Het is een samenhangend assortiment, behalve misschien een enkele wat nieuwere partij is het in het algemeen zo dat nederland beginselpartijen kent. En niet de beginselen van sociaaldemocraten, dan de christendemocraten spreekt ons wat minder aan, maar men kan niet ontzeggen, dat aan hun programma wel een gemeenschappelijk fundament, namelijk een sociaal democratische visie, christendemocratische visie ten grondslag ligt zoals in ons programma, wij het aan de kiezers voorleggen, een liberaal uitgangspunt ten grondslag ligt. Dat betekent, dat assortiment een hele nauwe samenhang is, er loopt bij ons duidelijk een heel blauwe draad door het geheel, en de kans dat dus een aantal van de voorstellen die in onze verkiezingsprogramma's de kiezers niet zozeer aanstaan, anderen wel, is daarom niet groot, is omdat er een duidelijke samenhang bestaat, dankzij dat beginsel als uitgangspunt. En wanneer we nu zien dat in Amsterdam ook geprobeerd is een samenhangend beleid te voeren door in het kader van het IJ-oeverplan garanties te geven met betrekking tot het openbaar vervoer en particuliere vervoer, dan is het uiterst onwenselijk, wanneer het bestuur garanties gegeven heeft zich een alibi kan verschaffen volgens door middel van het referendum verantwoordelijkheid het uiteindelijk niet uitvoeren van de gegeven toezegging, weer op de kiezer zelf weer af te schuiven. Nogmaals proberen we hier vandaag met elkaar op dit punt tot overeenstemming te komen met elkaar. Het nederlandse staatsbestel laat een consultatief referendum op lokaal niveau toe, degene die daar voor zijn hoeven daar niets aan te veranderen, en er ligt ook geen voorstel die dan ook om het af te schaffen. Wat dat betreft, blijft het bij het oude, maar op nationaal niveau waar nog veel sterker speelt de samenhang in het beleid en het beginsel dat aan verschillende programma's die aan de kiezers zijn voorgelegd ten grondslag ligt, dan komen we inderdaad in een hele gevaarlijke soms openstaand voor opportunisme gelet op het voorbeeld dat de heer Vonhoff vanmiddag gegeven heeft, met betrekking tot de reuzenzwaai die Joop den Uyl destijds heeft gemaakt en daarvoor moeten we onze kiezers en het land behoeden, we moeten de politici

kunnen aanspreken op verkeerde keuzes die zij maakt en die moeten voor die verantwoordelijkheid niet weglopen, door te zeggen als het ons te moeilijk is, dan leggen we het weer terug bij de kiezers, want dat is een groot risico, dat daaraan verbonden is en hoort bij die vertegenwoordigende democratie dat de gekozen vertegenwoordigers de keuze maken, er zelf voor staan en die verantwoordelijkheid accepteren en achteraf door de kiezers kunnen worden afgestraft als ze het verkeerd hebben gedaan. (applaus)

Mijnheer Vonhoff.
Voorzitter aan het betoog van de heer Korthals Altes wil ik weinig toevoegen, er is een punt in de discussie op tafel gelegd, en dat raakt een wezenlijk punt, de verhouding tussen tweede en eerst kamer. Inderdaad, ons twee kamer systeem is ook in de relatie tot het referendum, de referendum problematiek aan de orde geweest. Ik moet alweer bij een socialist te boek, een voorschot op een punt dat we straks bespreken, dat was Troelstra in 1903, het referendum inderdaad koppelde aan het afschaffen van de eerste kamer. En daar kun je inderdaad dan als correctie model iets bij voorstellen, maar wij hebben de eerste kamer het, ik vertrouw dat we hem zullen houden, een eerste kamer nu juist als dat correctie model, met een eigen taak, en wat nu even in de discussie gebracht werd als suggestie, dat als daar ook weer volksvertegenwoordiger gesproken hebben, zij het niet direct gekozenen en daardoor weer met een taak die meer gericht is op het bewaken van de grondwet, en het nagaan van de helderheid van bestuur, dan lijken mij dat nu bij uitstek twistvragen die ongeschikt zijn om onderwerp van referendum te maken. Inderdaad de eerste kamer verwerpt niet zoveel, maar als ze verwerpen dan gaat het erom,als zij zeggen hier is geraakt aan de grondwet. Dat zijn vragen, met alle permissie, die een referendum vragen, zo kunt neerleggen, daarvoor wentel je dan een deel van je verantwoordelijkheid af. Men construeert op een gegeven ogenblik ten aanzien van datgene wat verworpen is, vraagstukken die betrekking hebben op fiscale onderwerpen. Niet voor niets dat fiscale onderwerpen ook in landen waar men het referendum kent, in het algemeen niet aan het oordeel van een referendum worden onderworpen, dat de uitkomst voorspelbaar is, wij houden van belasting, mits het niet teveel is. Nou en dat zijn op een gegeven ogenblik een aantal grote vraagstellingen in het budgetrecht zich daarvoor niet lenen, en ten slotte mijnheer de voorzitter, het is een illusie, echt een illusie om te denken, dat de participatie door referenda wordt versterkt. Alle cijfers die wij daarvoor kennen die wijzen erop dat bijvoorbeeld landen waar men het referendum kent, de VS, daar de uitkomsten bij verkiezingen, buitengemeen veel lager zijn, dan die wij kennen. Dat zijn percentages waar wij ongerust zouden zijn. Waar wij referenda kennen, gebeurt dat inderdaad als een correctie op het feit dat men daar niet de representativiteit kent en die moeten wij met elkaar dacht ik overeind houden. En natuurlijk wat men lokaal wil, ik ben er altijd voor dat men op het lokale vlak zijn eigen beslissingen neemt, zijn eigen mogelijkheden ziet, ook daar zou men goed doen denk ik, met deze zaken rekening te houden.

Mijnheer Wilmer, er is daar nog iemand die even wil reageren, ik geloof het niet. Ik denk dames en heren dat er toch wel enige conclusie is en die vertegenwoordigende democratische structuur die wij hebben die moeten we hoog houden. Het consultatief referendum op lokaal niveau, dat is in feit ook geen probleem, die mogelijk-

heid bestaat, daar denk ik dan ook niet verder over praten, over het referendum in algemene zin, ja, terwijl ik zo zat te luisteren, dacht ik bij mezelf, ja we hebben daar al eerder over gesproken, het misschien ook wel een beetje een herhaling van zetten en dan denk ik dus dat als je zo de argumenten over en weer hoor dat je toch zou moeten zeggen, nou een onderwerp dat misschien nog wel eens een keer terug zal komen, zeker ook als je gaat denken aan ontwikkelingen in Europa, waar we ons niet los van kunnen maken, ook daar wellicht een rol gaan spelen en voor het overige denk dat we gewoon de situatie op dit moment zo laten als die nu is. Maar duidelijk ook zoals ik zeg, toekomstige ontwikkelingen, zowel in het eigen gedachtengoed, alsook in de ontwikkelingen voor Europa.
Kunt u daarmee instemmen. goed mijn dank.
dan resoluties 511, 531
wie, niemand,

Simonis Amsterdam.
Ik zal het niet te lang maken want u wil naar huis. Ik wil het hebben over resolutie 530 van de kamercentrale Amsterdam. Aan de tekst hoeven we weinig toe te voegen, ter verduidelijking meer voor de mensen buiten de zaal niet tot onze club behorend, en mensen hier, ik erop wilde wijzen dat het vanzelf spreekt dat de VVD in samenwerking met andere partijen in een regeringsprogram veel van zijn eigen principes zal moeten terugvinden en dat het niet zo zal moeten gaan, in de nadagen van kabinet Lubbers2 met de mensen van de VVD verging en zo is het nu in de nadagen van het kabinet Lubbers 3 zoals met de PvdA gaat, wij kunnen alleen samenwerken op basis van een programmatische overeenstemming. We bedelen niet om deelname aan de regering.

Wie nog meer,

Mijnheer van Vessum,
512 is bedoeld voor de realisatie van wat er besloten is in en naar aanleiding van de nota Ongebroken Lijnen en van Ruimte voor Liberalisme, wil die realisatie krachtige gestalte krijgen, dan wanneer we 512 niet aannemen, dan dienen we ons te realiseren, het doel is kwaliteitsverhoging stijlverbetering en als resultaat het electoraat te transporteren van een deel van het CDA van D66 van PvdA en wat er verder nog aan de markt is. In de richting van de VVD. Nou is daar een opmerking over geplaatst op 5 april waar het volledige congres toen voor geklapt heeft en die overweging luidt als volgt. Onze partij moet nog hechter en effectiever functioneren, we moeten meer tijd besteden aan inhoudelijke discussie, daar zijn we in het verleden misschien wat te gemakzuchtig in geweest, we hebben onze concrete politieke voorstellen soms te weinig in samenhang met de liberale gedachtengoed gepresenteerd. Liberalen zijn praktisch ingesteld, ze verkopen makkelijker een produkt, dan een idee. Vriendelijke dank aan Frits Bolkestein die dat in zijn voordracht had op vrijdagavond 5 april. Er is mij gevraagd, wat bedoel je cultuur-scheppend liberalisme,

die evengoed te beantwoorden is als wat zijn de in en de uits van nierdialyse maar het duurt minstens een half uur, kan ik dus heel kort schetsen, het is van belang te

onderscheiden dat ze gedreven worden, net als de fauna instinct, daar zullen we het niet over hebben. Verder is het van belang dat er natuurscheppend vermogen overblijft bij menselijke drijfveren dat vier poten heeft, hun geledingen, dat is verstand, daar is iedereen van overtuigd, daar hoeven we niet voor te pleiten, smaak, Aristoteles heeft het al gezegd, 100 jaar geleden, en geestelijke intuïtie. Nou dat is kort gezegd, hoe de samenhangen in elkaar zitten dat vraagt dus verdere explicatie maar bijval voor deze overwegingen als middel om de VVD tot kwaliteitverhoging te brengen en dat moet dan van boven naar beneden druppelen, via cursussen aan het topkader, zowel in de partij als in het parlement, dat werd al ondersteunt door de heer Nord in 1988 en door de heer v.d. Werf, vice voorzitter van de kamer fractie, iemand die commissaris is in Groningen, hoe heet die ook alweer, die zit geloof ik ook hier in dit comité, ja hij heet Vonhoff, de heer Voorhoeve, verder noem ik nog Huisman voor de Noord Hollanders, Jan van Heukelum uit het comité per 10 april 1981 op het symposium voor de toekomst van het liberalisme aan de Erasmus universiteit, dat was de heer Geertsema, ja en het steunt mede op sympathie, suggesties van de heer van Riel uit 1973, dit was het, als u wat te vragen heeft dan hoor ik het wel, ik heb nog een paar antwoorden.

Dank u wel, mijnheer Meijer
Dank u wel voorzitter, toch van Amsterdam van 530 is mij zeer sympathiek, ware het niet dat er een motie 511 Den Helder ligt, die zegt hetzelfde maar gaat nog een stap verder, maar de vergelijking, het vinden van coalities moet je doen op basis van vergelijking van verkiezingsprogramma's en waarin je je eigen programma denkt te kunnen realiseren. Ik zou dus Amsterdam willen vragen of ze zich kunnen vinden in 511 en vervolgens de commissie willen vragen of ze 511 zouden willen overnemen, dat zou ik voorzitter omdat die ook erg expliciet is ook voor 514, ik zou graag van de commissie horen of zij bereid is die over te nemen, dank u

Mevrouw den Ouden
Voorzitter in de eerste plaats zou ik de aandacht willen vestigen op de laatste alinea van resolutie 527 van de afdeling Albranswaard, die zeer waardevol is, als je niet alleen aan politieke macht, ook aan maatschappelijke invloed wil winnen. Voorzitter dan een paar opmerkingen naar aanleiding van een aantal resoluties waarin 530 en 511 eigenlijk centraal staan. Het gaat om de politieke samenwerking, die wij in dit land tot stand zullen moeten brengen als partijen die ook een beleid willen voeren, de analyse die de commissie heeft gemaakt, ten aanzien van de positie van partijen in het krachtenveld, die deel ik in het opzicht dat een politieke partij altijd in de coalitie aanwezig is en ik denk dat die coalitie ook leidt tot de conclusie, dat welke andere democratische partij ook met deze permanent aanwezige partner een coalitie vormt, alleen maar de functie heeft om die permanente kracht in het kabinet aan de meerderheid voor zijn standpunten te helpen, wat ten koste gaat van de identiteit van hetzij VVD wij hebben dat mogen ervaren, hetzij Partij van de Arbeid, die ervaart dat nu, ik denk dat dat slecht is voor het democratische proces, want in feite wordt dat dan na de verkiezingen afgesloten. Voorzitter, dan in 530 wordt genoemd, de onafhankelijke positie van de VVD, ik ben het daar volstrekt mee eens, maak daar alleen de kanttekening bij, dat het net zo is als in relaties met mensen, je hebt een groot aantal aspecten die de moeite waard zijn, bij de een zullen bepaalde aspecten tot uitdrukking komen bij de ander zullen even-

eens ook waardevolle aspecten tot uitdrukking komen, dat het heel gezond is voor de nederlandse situatie en ook een bevordering van interesse van burgers in de politiek als zij het uitzicht hebben op coalitie vorming waarbij geen een partij andere uitsluit, ik denk dat dat de slagkracht van de nederlandse democratie meer zal vergroten, dat macht die permanent aanwezig is, in feite een conservatieve kracht in de samenleving wordt, een enkele partij de progressieve ideeën, sociaal democraten niet, liberalen niet, nog uit kunnen werken. Voorzitter laatste opmerking betreft datgene wat in resoluties is gezegd over D66, als je over het politieke krachtenveld praat, heb je drie stromingen, sociaal democraten, liberalen, christendemocraten, en de functie van D66 is een buitengewoon belangrijke, in dit opzicht, de groei of de afname van D66 aangeeft of de verhoudingen in Nederland gezond zijn. Ik refereer aan uw woorden gisteravond D66 als tweede keus, in aanmerking nemend dat het handelsmerk van D66 zoals u ook gister aangaf een citaat van de jonge democraten en twijfeling dan is het interessant voor bij de open haard, maar wie een beleid wil voeren, die zal niet alleen de handen uit de mouwen moeten steken, maar ook eens vuile handen krijgen, gedachten zijn alleen maar schoon. (applaus)

Mijnheer Bakker.
Voorzitter de kern van het verhaal wat mevrouw den Ouden net vertelde is eigenlijk onafhankelijk en liberaal. En niet meer dan dat, want wat moet ik zeggen, dat de commissie, wederom eigenlijk uitstekend heeft verwoord hoe wij er voor staan en de andere partijen hebben daar maar rekening mee te houden. In feite hebben slechts beginselpartijen daar rekening meer te houden. Want de andere, dat zijn pragmaten, daar dat juist de motie van den Helder, een beetje onverstandig is, want die bied de gelegenheid, tot gelegenheidspolitiek, en dat pragmatisme zou ik niet willen nastreven. Ik zoek mijn eigen positie en van daaruit ga ik aan de slag, en als men het niet wil, jammer. (applaus)

mijnheer Swart.
Voorzitter ik zou in dat opzicht over Den Helder en ook over de laatste zin van Haaren iets willen opmerken, omdat in beide eigenlijk iets wordt gezegd, je moet als uitgangspunt voor de coalitievorming als uitgangspunt voor het kiezen van een partner, hanteren de verkiezingsprogramma's. Dat lijkt in theorie een heel zuiver en staatsrechtelijke goed verdedigbaar standpunt, maar het veronderstelt dat partijen, tussen aanhalingstekens, eerlijk zijn in hun programma, en in dat opzicht zit er denk ik dat het CDA niet te vertrouwen valt. Zij hebben er een goede praktijk van gemaakt om een programma te formuleren, wat inderdaad veilig in het midden ligt, voor essentiële keuzes vaak rijkelijk vaag is. Op die manier is het niet zo moeilijk om altijd in het midden te zitten, altijd de meest voor de hand liggende partner voor iedereen te zijn. De praktijk is alleen op het moment dat het op uitvoeren aankomt, blijkt dat het CDA plotseling allerlei ideeën in huis blijkt te hebben die in feite het uitvoeren van afspraken nodeloos ingewikkeld maken. En in dat opzicht denk ik, criterium voor het aangaan van samenwerking niet zo zeer moet zijn, datgene wat in het programma staat, papier is geduldig, ik denk dat het veel belangrijker is, het uitzicht dat je hebt om je programma te kunnen realiseren met een ander en ik zou ook willen teruggrijpen op ervaringen die wij in de afgelopen nu al bijna 10 jaar in Enschede hebben opgedaan, waar de VVD en PvdA tien jaar het stadsbestuur met

elkaar uitmaken, nog steeds zo, dat het CDA programma, tussen de PVDA en de VVD inzit, het is niet zo dat de PvdA deze standpunten verkondigd of dat wij nu ineens het socialisme hebben omarmd, gelukkig niet
Waarom het gaat is dat we van elkaar weten in het begin misschien hard moeten onderhandelen, het geen voor de hand liggende keuze is, als je dan eenmaal afspraken hebt gemaakt, dan wordt er ook bestuurd. In Enschede is er de afgelopen vier jaar ingrijpender en structureler bezuinigd ooit door hetzij de PvdA hetzij de VVD met het CDA landelijk is vertoond, dat dat iets is wat in ons wat we in ons achterhoofd moeten houden, zwaar mee moet wegen bij het kiezen van coalitie partners.

Mijnheer Delvos.
Voorzitter is bespeur in sommige bijdragen een lichte wrok met het oog op de gebeurtenissen nu bijna 2 jaar geleden en de voorgeschiedenis daarvan. Men kan die gebeurtenissen ook anders analyseren, u weet dat ik dat gedaan heb. Ik zal willen de vragen om bij behandelingen van de kwesties waar we nu over beraadslagen, zich van dat trauma los te maken.

Wie nog meer, ja de heer Brandsen van de

Voorzitter nadat ik naar de fractievoorzitter van de eerste kamer heb geluisterd vanmiddag, was het voor mij eigenlijk niet meer zonodig om bij hoofdstuk 10 het woord te voeren, aan de andere kan en ik heb dat op de partijraad al gezegd, hoofdstuk 10 is natuurlijk wel fundamenteel belangrijk hoofdstuk en het zou ook niet goed zijn geweest als het congres zich er helemaal niet over had uitgesproken. Ik wil echter wel zeggen, dat dat hoofdstuk mij op hele grote lijnen heeft bevallen, u weet dat trouwens, ik ben ook van mening dat uw commentaar op de resoluties ook zeer ruim mogelijkheden maakt om die resoluties waarvan ik nu nog weer wat punten Den Helder, Amsterdam, en dan zeggen dat ze elkaar misschien niet helemaal dekken, maar ik denk dat op hoofdlijnen die resoluties goed verwoord zijn en het antwoord wat de commissie daarop heeft gegeven. Ik denk ook dat mijn collega uit Enschede heeft gezegd, het is natuurlijk niet alleen maar zo, de verkiezingsprogramma's en de mensen het moeten doen, maar dit bestuurscultuur die je hier met elkaar kunt opbouwen. En ik ben erg dankbaar dat de VVD op dit punt en niet uit rancune of frustraties van twee jaar geleden maar uit eigen beweging met een eigen visie komt en op dat punt wou ik toch maar stelling nemen de resolutie van Rijswijk, 526, want wij zijn twee keer bijeen geweest in Amersfoort en hier daar ontwikkelen wij een partijvisie op zeer veel punten die belangrijk zijn voor de toekomst van het liberalisme en voor de toekomst van ons land. Partijvisie die begint gestalte te krijgen. Ik ben het met David Luteijn eens, dat we natuurlijk wel moeten opletten dat we met al die studies, themadagen etc. niet straks niet weer in een specialistische race gaan vervallen, wie weet het beste wat voor ons land goed is. Wij zijn namelijk niet, we zijn wel de enige liberale partij van Nederland, maar we zijn niet de enige partij van nederland, wij zullen straks moeten zoeken, naar partners die op basis van onze mensen en ons programma onze afhankelijk met ons een regering willen vormen. en als ik dan met u eens ben dat er geen prealabele zou zijn, dan bekruipt me toch zo nu en dan het gevoel, dat er misschien een prealabele is dat we langzamerhand toch eens naar voren zouden moeten schui-

ven, dat wij onze overheid weer beheersbaar moeten maken. Wij ontdekken aan alle kanten met onze eigen goeie bedoelingen, onze kamerleden die iedere dag in de weer zijn incidenten aan de kaak te stellen om te zorgen dat er verbeteringen komen, dat er specifieke uitkeringen komen, dat er weer nieuwe regels gevraagd worden, die goeie wil er terecht een onbeheersbare overheid, dat hebben we meegemaakt, daar moeten van terug, als er een partij is in Nederland die daar het voortouw neemt, dan zijn wij dat, dan is een partner, een logische partner voor welke coalitie dan ook een partij die beheersbaarheid van de overheid weer centraal stelt. dank u

Voorzitter, Simonis Amsterdam.
De resolutie 530 van kamer centrale Amsterdam is niet ingegeven door rancune tegen het CDA, het was de tactiek destijds van de KVP om een kabinet te laten verdwijnen op het moment dat de regeringspartner iets van zijn doelstellingen ging verwezenlijken, denkt u aan de val van kabinet Drees toen het ging om de grondpolitiek, denkt u aan de val van kabinet Marijnen toen het ging om de commerciële televisie, zo zijn er meer gevallen te noemen. Waar het ons om gaat kort gezegd, het CDA mag best eens in de oppositie, misschien leren ze dan een keer kleur bekennen. dank u

Mijnheer Vonhoff
Mijnheer de voorzitter, ik denk dat we niet overdrijven als ik zeg dat we op dit moment bezig zijn met een uiterst belangrijke discussie. Discussie ook die buiten onze kring heel veel aandacht zal hebben en ik daarom ook dat het is dat er zovele zijn geweest, die over deze materie vandaag hebben gesproken. Als ik dan constateer wat de eerste en algemene lijn is, die uit die discussie is te trekken, dan is dat dat allen hier gesproken hebben met gradaties hebben vastgesteld, dat wat de feitelijke situatie is geweest. Namelijk een duidelijk vooropgestelde keuze een bepaalde richting, dat dat in feite een koers is die wij met elkaar moeten gaan verlaten. Die ondertoon zeker genuanceerd maar die ondertoon is zowel in het rapport van de commissie, maar ook bij de meerderheid van de resolutie duidelijk aanwezig. Het gaat dan, en dat is een belangrijke constatering, want dat betekent een ingrijpende verandering van opstelling van feitelijke politieke opstelling uit de laatste jaren. Als we dan kijken naar wat daar wezenlijk bij aan de orde is, dat zijn dat natuurlijk een aantal detail opmerkingen maken, maar ik hecht eraan, die eerste algemene constatering, toch duidelijk voorop te stellen. IK zou dan toch richting van Den Helder en ik voel me daarbij gesteund door het betoog van de heer Swart onder andere, ik zou dan toch aan Den Helder willen zeggen, dat ze uit moeten kijken, dat dit te gaan doen op basis van de programvergelijking. Die programvergelijking vooraf lijkt mijns inziens in een te vroeg stadium tot een verenging van de politieke mogelijkheden om je eigen program zo goed mogelijk door te zetten. Beslissend is niet de vergelijking van de verkiezingsprogramma's, beslissend is de beoordeling, het onderhandelingsresultaat aan het einde van het proces, en wij hebben ons vrees ik in de achterliggende jaren wel eens ernstig geschaad, om ons te snel vast te leggen op het verkiezingsprogramma, en ons daardoor de mogelijkheden en onderhandelingsresultaat te ontzeggen. (applaus)
Ik constateer met grote vreugde dat met name nu heel recentelijk die theorie op het provinciale vlak nadrukkelijk is gebleken. Zouden wij daar die koers hebben

gevoerd, dan hadden wij nu niet in alle twaalf provincies gedeputeerde gehad en dat is de politieke realiteit. Nu kan men zeggen, is dat op zichzelf zo ook door te zetten naar het nationale vlak, en zeg ik ja ook in de nationale politiek hebben wij te maken met het aanbod van verkiezingen terecht en begrijpelijk met heel wat symboliek, symboliek die wij moeten proberen te ontmantelen open onderhandelingen, dat onderhandelingsresultaat staat vast dames en heren, niemand van ons wil de automatische binding die we zo vaak hebben ervaren in het verleden vervangen door een automatische binding naar de andere kant. Het gaat zoals de heer Bakker zegt om een eigen onafhankelijke positie, die wij kunnen kiezen, een eigen onafhankelijke positie, die wij ons teveel hebben onthouden, om de onderhandelingen maar naar een kant mogelijk te maken. Dat is de inzet van de discussie van vanmiddag, en het geluid kan niet anders verheugend stemmen dat dat de teneur van datgene is wat er is gebeurd. Het betekent anders wel mijnheer de voorzitter, dat het voor de duidelijkheid verstandig zou zijn, als de resoluties 520 en 526 volledig zouden worden afgewezen en ten slotte wij hebben ons niet af te zetten, wij hebben ons niet af te zetten, ook niet tegen D66, maar D66 is niet een markante partij in de zin dat zij in een van de driehoekpunten thuis kunnen komen, dat betekent dan ook dat ze getwijfeld hebben, dat betekent dan ook dat ze politieke alternatieve zoals Bolkestein gisteravond heeft aangegeven ook feitelijk onmogelijk hebben gemaakt en dat heeft het ook zo moeilijk gemaakt in gevallen van provinciale besturen om tot onderhandelingen met ze te komen. Wij zullen duidelijkheid hebben te leveren, maar een duidelijkheid op basis van vergelijking met al datgene wat er politiek is. En dan kijk ik naar de heer Delvos, mijnheer de voorzitter, wij gaan dan samen de zaal uit, verlost van elk trauma een heerlijke gedachte (applaus)

IK begrijp dat mevrouw Larive nog iets over Europese ... wil zeggen
Goed dames en heren verder is het woord nog een keer aan u als u dat zou willen, tenzij u zegt, de heer Vonhoff heeft het zo voortreffelijke verwoord, (applaus) dan denk ik dames en heren dat wij aan het eind zijn gekomen van de behandeling van Ongebroken Lijnen en de door u allen ingediende resoluties. U hebt in de afgelopen vier dagen, die algemene vergadering van april trek ik er maar even bij veel toespraken gehoord, veel toespraken waarin u opnieuw kon vaststellen dat u zichzelf daarin grotendeels kon herkennen. Ik heb er dan ook geen behoefte aan, laat ik eerlijk zeggen om nu weer een uitgebreide toespraak te houden, integendeel ik zou het zeer snel willen afmaken, maar ik meen te constateren dat nog iemand iets te berde wil brengen, bij de rondvraag mijnheer Neede

Mijnheer de voorzitter dank u wel. Ik heb een vraag en een opmerking. De vraag is: tijdens de bespreking van het beleid van het hoofdbestuur is deze vergadering toegevoegd, het stuk agendapunt algemeen, wel was in de eerste beschrijvingsbrief NB1 overigens opgenomen, dat ook andere onderwerpen dan agendapunten besproken kunnen worden. Ik vraag het hoofdbestuur naast het subagendapunt de bespreking beleid, vrijheid en democratie, besprekingbeleid Haya van Someren stichting, bespreking beleid PR en een beschrijvingsbrief van deze vergadering ook op te nemen, bespreking van het beleid van het hoofdbestuur, agendapunt algemeen, want als men agendapunten opzoekt voor een vergadering kijkt men niet naar de NB, overigens vraag ik wel tijdens dat sub agendapunt algemeen, toe

te blijven voegen het de toevoeging die NB1 in de eerste brief geplaatst is. En dit is de opmerking, ik ben gisteravond tijdens de beantwoording van vragen door het Kamerlid Dijkstal genoemd als het enige hier aanwezige VVD lid die geen abonnee is is Liberaal expresse en ik ben uitgenodigd een proefnummer van Liberaal Expresse in ontvangst te nemen, ik wil daaraan graag voldoen. Als ik op mijn beurt 11 van mijn uitgave Nieuwsbrief Press Liberaal mag overhandigen, het mei nummer zal een verslag bevatten van deze vergadering met name over de visie van het hoofdbestuur, dat zij niet verantwoordelijk is voor het functioneren van de VVD afdelingen en de resultaten van de door de kamercentrale Tilburg toegezegde bespreking, functionering van VVD afdelingen, andere VVD leden zullen genoegen moeten nemen met de advertenties van Press Liberaal, in het .... orgaan driemaster, daar het VVD ledenblad vrijheid en democratie tot nu toe elke advertentie van Press Liberaal weigert.

Dank u wel, nogmaals dames en heren ik ga afsluiten, ik u al gezegd ik wil verder geen uitvoerige verhalen, ik denk dat ik nog wel een opmerking zou kunnen maken. Ik heb gisteravond gezegd, het gaat weer goed met de VVD, ook als ik de discussie van vandaag aanhoor, en ook de discussies over dit laatste onderwerp dan denk ik bij mezelf, het gaat inderdaad, dat hebben die vier dagen bewezen, helemaal goed met de VVD, dames en heren, u graag een goede reis naar huis toe wensen, de stembureaus van gisteren en vandaag hartelijk dank zeggen dat ze zo bereidwillig zijn geweest, lijdzaam achter in deze zaal te zitten , goede reis thuis, het gaat goed met de VVD en goede activiteiten met de VVD.